

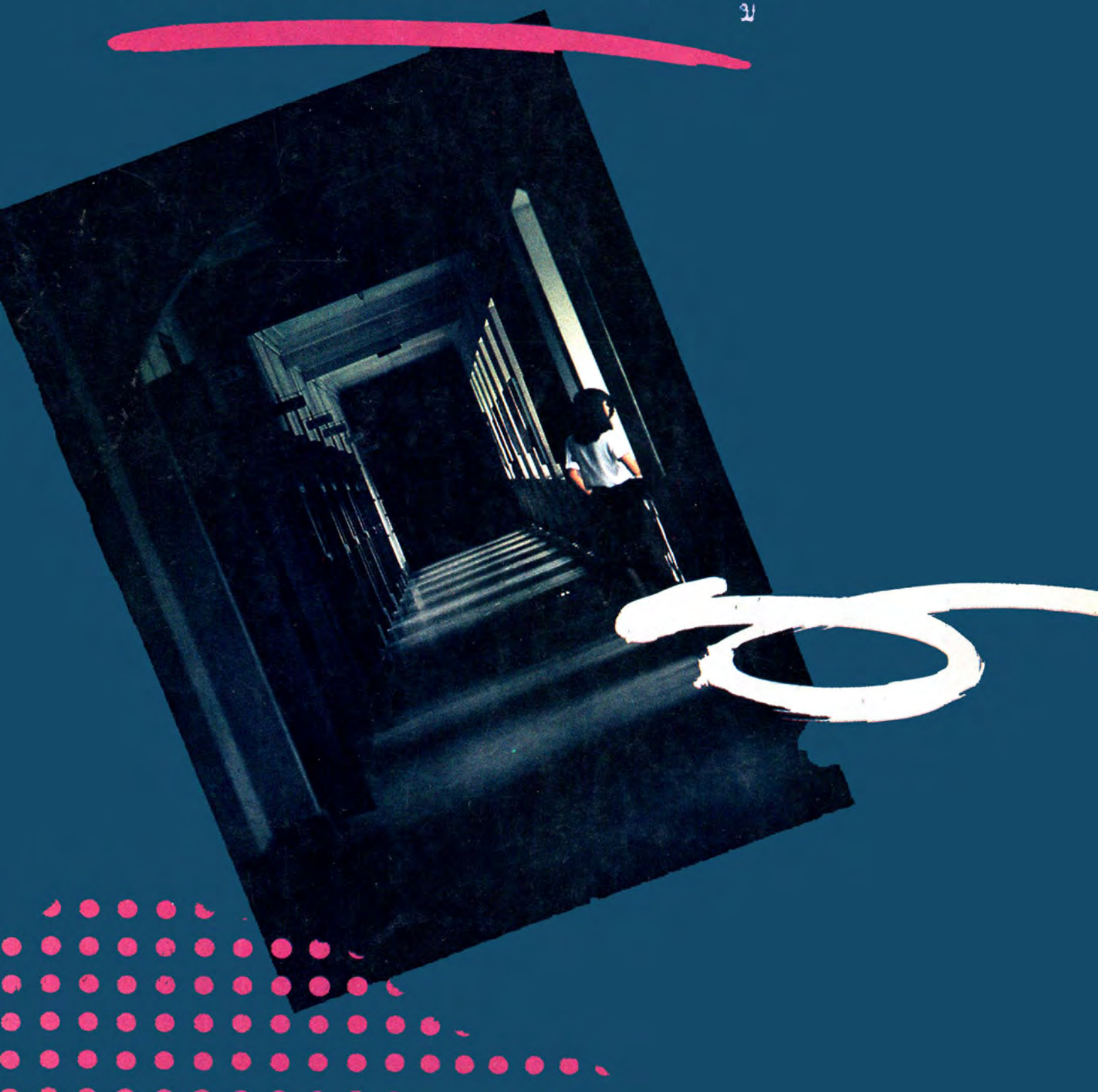
๒๕ กันยายน ๒๕๖๔

ข่าวเด่น

ขลุบเจ๊กบ

การสถาปนา กรมการฝึกหัดครู

๓

๒๕ กันยายน ๒๕๒๔
๒๗ ปีแห่งการสถาปนา
กรมการฝึกหัดครู

ที่ปรึกษา

นายพะนอม	แก้วกำเนิด	อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
นายพจน์	ธัญญ์พันธ์	รองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู
นายอรุณ	ปรีดีดิถ	รองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู
นายโอฬาร	โรจนทวีชัย	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
นายสมุท	กณญาณี	ผู้อำนวยการกองคลัง
นายบุญชู	นางวงษ์	ผู้อำนวยการกองการฝึกหัดครู
นายวิเชียร	แสนโสภณ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
นายวัน	สังข์สะอาด	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิทยฐานะ
นายประธาน	จันทระเจริญ	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
นายจุฬา	พรรณนะแพทย์	หัวหน้ากองพัฒนาอาคารสถานที่
นายไพรัช	วนาพรรณ	เลขานุการกรม

คณะผู้จัดทำ

นายอำนาจ เย็นสบาย นายวิเชเทพ ภาชาฤทธิ์
นางสาวอนุสรณ์ บุญชิต นางโรจนา สุวรรณโรจน์
นางวารุณี ตั้งคบดี นางสาวกาญจนา ทนงศิลป์
นางสาวกาญจนา กุศลวิศิษฐ์กุล

ประสานงาน

นายรังสรรค์ ทิมพันธุ์พงศ์

ศิลปกรรม

นายปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์ นายชาญชัย สุระวีโรจน์
นายผดุง พรหมมูล นายอำนาจ เย็นสบาย

วัตถุประสงค์

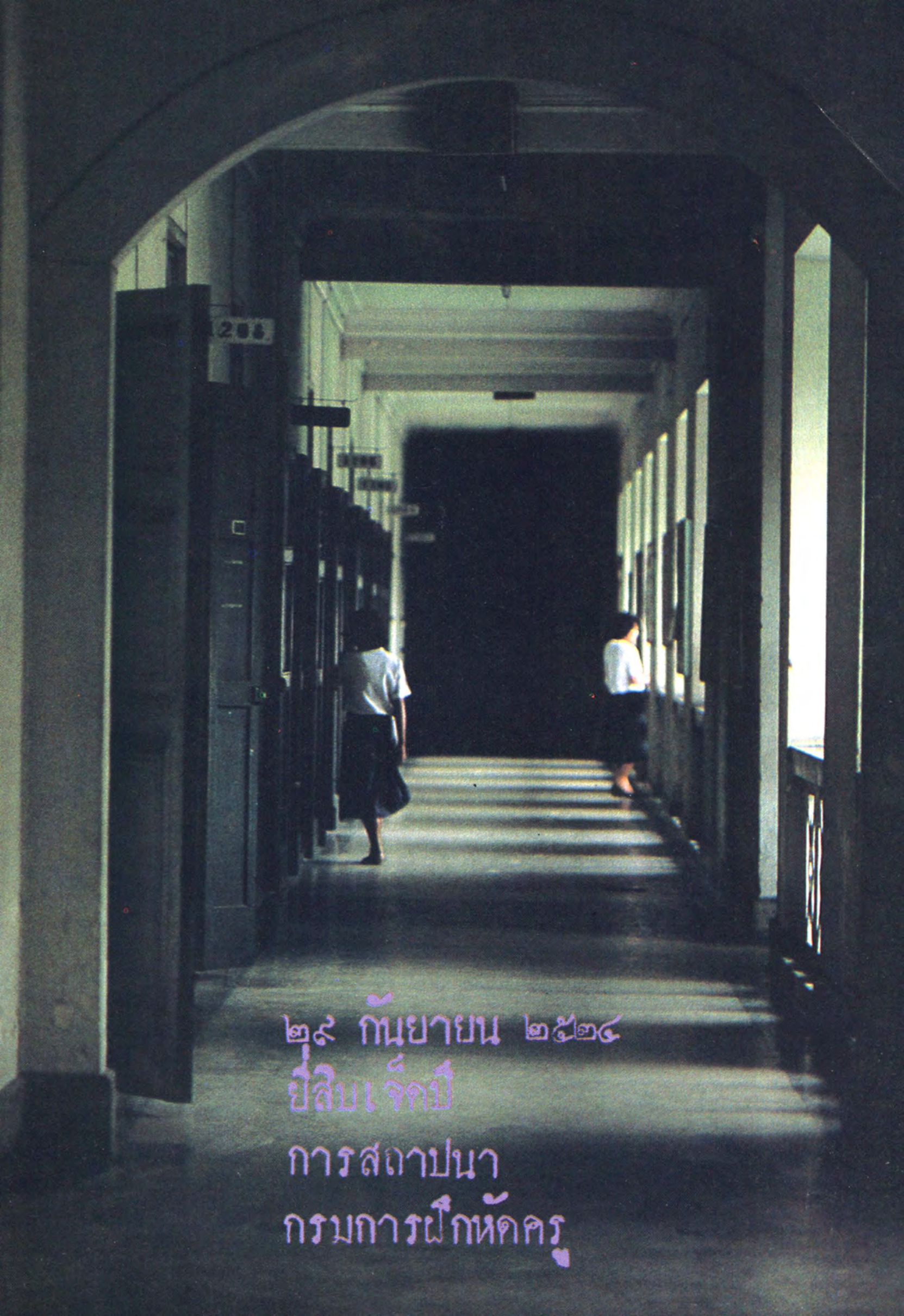
เพื่อเผยแพร่ความรู้ แนวความคิด ความก้าวหน้า ในงานภารกิจต่าง ๆ ของกรมการฝึกหัดครู
และเพื่อการประชาสัมพันธ์

เลขหมาย

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม การฝึกหัดครู., โทร.282-0849, 2829001
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู., โทร. 281-6051 กระทรวงศึกษาธิการ

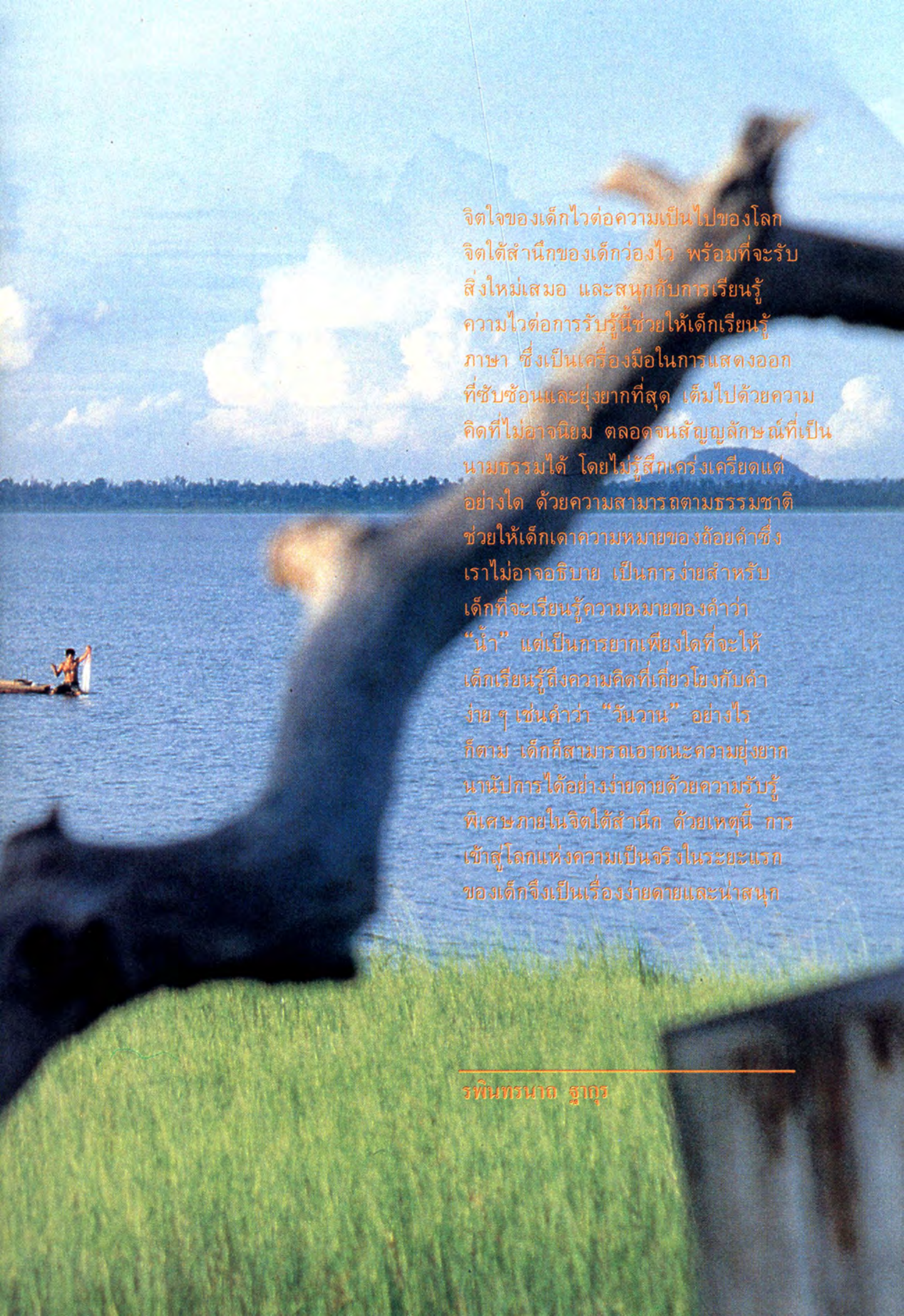
เวียงทิพย์ เม็ดทราย

พิมพ์

๒๘ กันยายน ๒๕๒๘
ยี่สิบเจ็ดปี
การสถาปนา
กรมการฝึกหัดครู

A young child is seen in a small boat on a large body of water under a blue sky with white clouds. In the foreground, a large, dark shadow of a person is cast over the scene, partially obscuring the view. The child in the boat is holding a white object, possibly a surfboard or a piece of equipment. The water is calm, and the background shows a line of trees on the shore.

จิตใจของเด็กไวต่อความเป็นไปของโลก
จิตใต้สำนึกของเด็กว่องไว พร้อมที่จะรับ
สิ่งใหม่เสมอ และสนุกกับการเรียนรู้
ความไวต่อการรับรู้นี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้
ภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการแสดงออก
ที่ซับซ้อนและยุ่งยากที่สุด เต็มไปด้วยความ
คิดที่ไม่อาจนิยาม ตลอดจนสัญลักษณ์ที่เป็น
นามธรรมได้ โดยไม่รู้สึกรังเกียจแต่
อย่างใด ด้วยความสามารถตามธรรมชาติ
ช่วยให้เด็กเดาความหมายของด้อยคำซึ่ง
เราไม่อาจอธิบาย เป็นการง่ายสำหรับ
เด็กที่จะเรียนรู้ความหมายของคำว่า
“น้ำ” แต่เป็นการยากเพียงใดที่จะให้
เด็กเรียนรู้ถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับคำ
ง่าย ๆ เช่นคำว่า “วันวาน” อย่างไร
ก็ตาม เด็กก็สามารถเอาชนะความยุ่งยาก
นานับประการได้อย่างง่ายดายด้วยความรับรู้
พิเศษภายในจิตใต้สำนึก ด้วยเหตุนี้ การ
เข้าสู่โลกแห่งความเป็นจริงในระยะแรก
ของเด็กจึงเป็นเรื่องง่ายดายและน่าสนุก

รพีพรรณนาถ สุภากร

จากอธิต์

หนังสือเล่มนี้มีความตั้งใจว่าจะนำเสนองานของกรมการฝึกหัดครูในรูปของการวิเคราะห์ ตามความเป็นจริงทุกแง่มุมเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่ได้จากผลการวิเคราะห์นั้น ๆ ซึ่งกรมการฝึกหัดครูขอเรียนว่า เป็นความคิดเห็นของแต่ละทัศนะ กรมการฝึกหัดครูอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ โดยพิจารณาว่า ในการจัดทำหนังสือโดยทั่วไปของหน่วยงานต่าง ๆ เท่าที่พบเห็นเป็นการนำประวัติของหน่วยงาน ผลการทำงานในรอบปีที่ผ่านมา งานและโครงการที่ทำสำเร็จเรียบร้อยไปแล้ว ปริมาณงานที่ทำและแสดงรูปกิจกรรมพื้น ๆ ให้เห็น ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะเสนอรายงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ กรมการฝึกหัดครูมีความเห็นว่า ถ้าได้นำเอาผลงานนั้นมาวิเคราะห์ให้เห็นภาพชัดเจน ก็จะทำให้เข้าใจดียิ่งขึ้น จึงได้จัดทำขึ้นเป็นปีแรก หนังสือเล่มนี้จึงเป็นหนังสือเชิงวิชาการมากกว่าจะเป็นรายงานธรรมดา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะพยายามตั้งใจให้สมบูรณ์ ก็อาจมีข้อบกพร่องได้ และคงจะมีมาก อย่างเช่น กรมต้องการรวบรวมโครงการที่เด่นและแปลก เป็นประโยชน์ต่อสังคมในปัจจุบันจริง ๆ นำมาเสนอไว้ในหนังสือเล่มนี้ แต่ก็ยังมีโครงการดี ๆ จากวิทยาลัยครูที่นำมาเสนอได้ไม่ทัน จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายมาก การทำหนังสือเล่มนี้ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยครู หน่วยงานทุกหน่วยงาน ในกรมการฝึกหัดครู โดยมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม เป็นเจ้าของเรื่อง จึงสำเร็จเรียบร้อย กรมการฝึกหัดครูหวังว่าหนังสือเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการฝึกหัดครูบ้าง อย่างน้อยก็เป็นแนวทางที่จะพัฒนาการศึกษาด้านการฝึกหัดครูต่อไปในอนาคต

พ.ศ.ม.

พะนอม แก้วกำเนิด
อธิบดีกรมการฝึกหัดครู

สารบัญ

วิชาการ

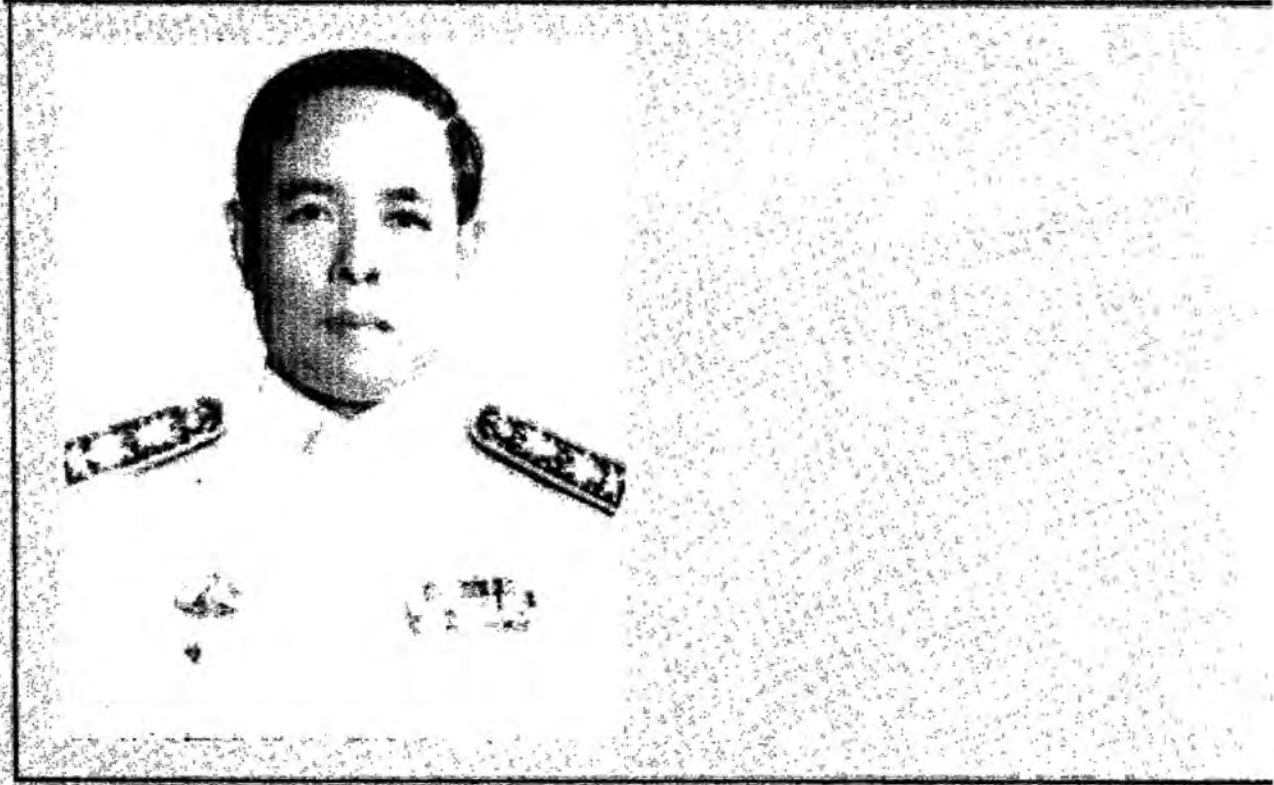
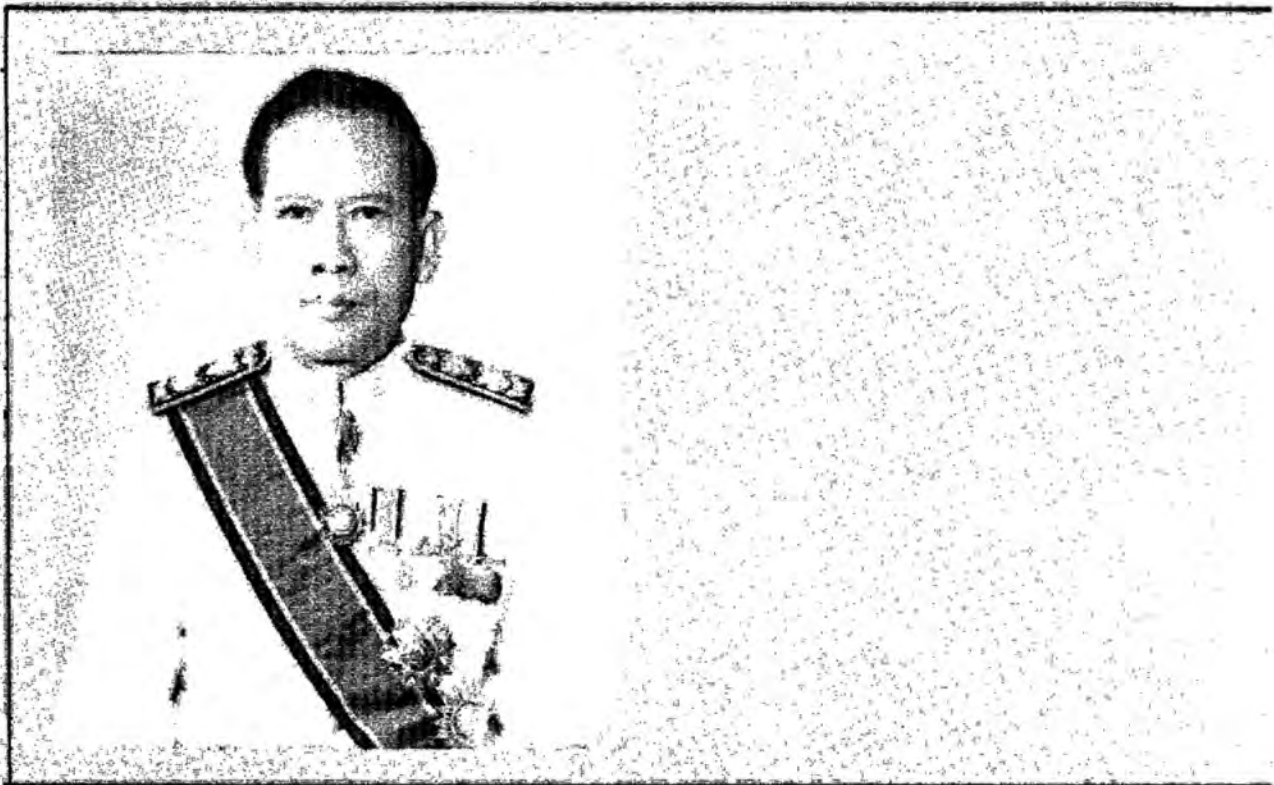
วัตถุประสงค์และนโยบายการฝึกหัดครู	
ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 (2525 - 2529)	2
วิทยาลัยครูในแผนพัฒนา ระยะที่ 5 (2525 - 2529)	9
อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู	14
บัณฑิตวิทยาลัยครู	20
การส่งเสริมวิทยฐานะครู	26
การให้การศึกษาและอบรมแก่ครูและบุคคลากร	
ทางการศึกษาประจำการ ระดับประถมศึกษาของประเทศไทย	38
ครูกับความต้องการกำลังคน	46
งบประมาณ	54
แนวทางพัฒนาวิทยาลัยครู	62

งานโครงการ

โครงการในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5	66
โครงการศูนย์พัฒนาประชากร วค.สุราษฎร์ธานี	
ค่ายอาสาพัฒนาชนบท	72
โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม	
การวิจัยและการบริการทางวิชาการ วค.มหาสารคาม	76
การฝึกอบรมชาวเขา	86
การฝึกอบรมครูอพยพชาวเขมร	90
การทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม	94
การวิจัยก้นครัวแก่สตรีชาวภาคจากวิชาชีพ	102
การจัดประสบการณ์วิชาชีพ ภาคปฏิบัติ วค.ธนบุรี	108
ห้องสมุดพื้นบ้านเบ็ดเสร็จ	110
โครงการพัฒนาลูกเสือและเนตรนารี	114
โครงการเด็กก่อนวัยเรียน	118
ทางเดินของกรมการฝึกหัดครู	122
เรื่องของคนในกรมการฝึกหัดครู	126
ทำเนียบผู้บริหาร	130

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม ขอขอบคุณ

เนื้อหา บทความ และข้อมูลต่าง ๆ ในหนังสือคล้ายวันครบรอบ 27 ปี ของกรมการฝึกหัดครูเล่มนี้ ได้รับความร่วมมือจากกองคลัง กองแผนงาน กองส่งเสริมวิทยฐานะ กองการฝึกหัดครู วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง กองการเจ้าหน้าที่ กองพัฒนาอาคารสถานที่ และหน่วยศึกษานิเทศก์ในวาระคล้ายวันสถาปนากรมการฝึกหัดครู

นายประธาน ทัฬหะเจริญ
ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่

นายสุภกร วัฒนชาติ
ผู้อำนวยการกองคลัง

นายโอฬาร โรจน์หิรัญ
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

นายบุญชู นามวงษ์
ผู้อำนวยการกองการฝึกหัดครู

บันทึกของรองอธิบดี

การฝึกหัดครูของประเทศไทย ได้มีมาช้านานก่อนก่อตั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งส่วนราชการก่อตั้งเป็นกรมการฝึกหัดครูขึ้นเมื่อวันที่ พ.ศ. 2497 นับถึงปัจจุบันก็ครบ 27 ปีโดยบริบูรณ์

ตลอดระยะเวลา 27 ปีที่ผ่านมา งานการฝึกหัดครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู ได้เจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ ภายใต้ปัญหาและอุปสรรคนานัปการ รวมทั้งความผันผวนทางด้านนโยบายระดับชาติ ถึงแม้จะอย่างไรก็ตาม เรื่องของการฝึกหัดครูก็จะต้องมีอยู่คู่ชาติบ้านเมือง ครบเท่าที่ซึ่งมีการศึกษาเล่าเรียนกันอยู่ในประเทศ

ในโอกาสที่เป็นสิริมงคล วันคล้ายวันสถาปนากกรมการฝึกหัดครู แห่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เวียนมาบรรจบครบเป็นปีที่ 27 นี้ กระผมในฐานะที่มีความรับผิดชอบต่อกิจการของกรมด้วยผู้หนึ่ง ขอเชิญชวนทุกผู้ทุกนามในสังกัดกรมการฝึกหัดครูได้ร่วมกันตั้งจิตมั่น ในอันที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่อย่างเต็มกำลัง เพื่อให้งานการศึกษาของชาติได้เจริญรุดหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

พจน์ ธีญญันท์

ถ้าพูดอย่างเดียวไม่ทำให้งานสำเร็จ

ดร.อรุณ ปรีดีดีลก

นายจุฑา พรธนะแพทย
ผู้อำนวยการกอง
พัฒนาอาชีวศึกษา

นายวีเชิร สีสนโสภณ
ผู้อำนวยการกองแผนงาน

นายวัน สึงซัดอาด
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิทยฐานะ

นายไพรัช วิทธรณ์
เลขาธิการกรม

วัตถุประสงค์ และนโยบาย การฝึกหัดครู

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 5

(2525 - 2529)

ฝ่ายประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการกรม

วัตถุประสงค์และนโยบายการฝึกหัดครู

1. วัตถุประสงค์

ผลิตและปรับปรุงครูให้ได้มาตรฐานมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรมเหมาะสมกับความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

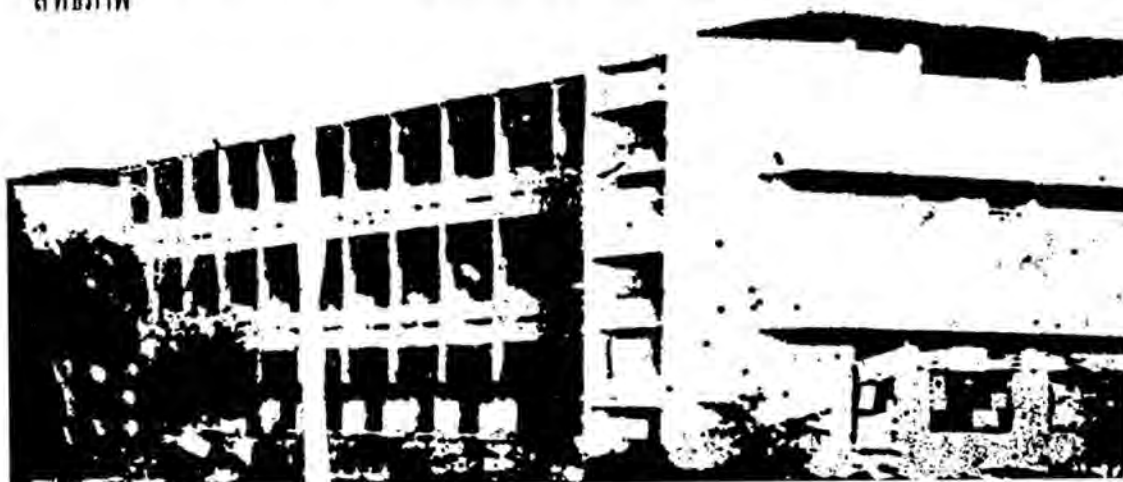
2. นโยบาย

2.1 เลิกผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

2.2 ประสานงานและจัดทำแผนรวมการผลิตครูและการใช้ครู

2.3 ขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้นเฉพาะสาขาที่ขาดแคลนครูสาขานั้น ๆ เท่านั้น

2.4 ปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้จบการศึกษาสามารถออกไปสอนตามหลักสูตรการศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ส่งเสริมให้สถาบันฝึกหัดครูร่วมมือกันในการผลิตและใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนร่วมกัน และสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูมีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ โดยเน้นมาตรฐานการฝึกหัดครูให้ทัดเทียมกัน

2.6 ให้มีมาตรการในการจูงใจ และคัดเลือกผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมมีสติปัญญาสูง มีเจตคติและศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง

2.7 ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปรับปรุงสถาบันฝึกหัดครูให้ได้มาตรฐานดำเนินการเตรียมและฝึกอบรมผู้บริหารการฝึกหัดครู จัดทำแผนพัฒนาอาจารย์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานตามสาขาวิชาเดิม และพัฒนาอาจารย์ใหม่ให้มีประสิทธิภาพในการสอนโดยเร็ว รวมทั้งกระจายอัตราค่าจ้างอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูให้เหมาะสมและเสมอภาคกัน

2.8 ให้มีระบบการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อใช้บุคลากรของสถาบันฝึกหัดครูอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 จัดให้มีมาตรการในการคัดเลือกอาจารย์ที่จะรับเข้าทำการสอนในสถาบันฝึกหัดครู เพื่อให้ได้มีบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเป็นอาจารย์

2.10 ส่งเสริมให้สถาบันฝึกหัดครูทำการวิจัยและส่งเสริมการวิจัย โดยเฉพาะเน้นการติดตามประเมินผลคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและประสิทธิภาพของการฝึกหัดครู

2.11 ส่งเสริมการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาและหรือพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของสถาบันหรือกลุ่มสถาบันฝึกหัดครู

2.12 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูดำเนินการให้บริการในการศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มวุฒิและประสบการณ์โดยให้ความสำคัญแก่ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิทางครูและครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ห่างไกลเป็นอันดับแรกและในขณะเดียวกันให้สถาบันผู้ใช้ครูมีบทบาทในการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

2.13 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้จบสาขาวิชาชีพอื่นที่ประสงค์จะเป็นครูได้เรียนวิชาชีพครู เพื่อขยายอาชีพครูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.14 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมทำนุบำรุงเผยแพร่วัฒนธรรม และการกีฬาของท้องถิ่น อันเป็นที่ตั้งสถาบันหรือกลุ่มสถาบันฝึกหัดครู

แผนงาน/โครงการปี 2525-2529

หน่วย : ล้านบาท

แผนงาน/โครงการ ปี	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
1. แผนงานบริหารทั่วไป	11.906	13.411	14.905	15.883	17.711	73.816
งบดำเนินการ	11.306	13.011	14.505	15.483	17.311	71.616
งบลงทุน	0.600	0.400	0.400	0.400	0.400	2.200
1.1 งานบริหารทั่วไป	11.011	12.150	13.825	14.945	16.672	68.603
งบดำเนินการ	10.411	11.750	13.425	14.545	16.272	66.403
งบลงทุน	0.600	0.400	0.400	0.400	0.400	2.200

แผนงาน/โครงการ ปี	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
1.2 โครงการต่าง ๆ ในหมวด รายจ่ายอื่น ๆ	0.895	1.261	1.080	0.938	1.039	5.213
งบดำเนินการ	0.895	1.261	1.080	0.938	1.039	5.213
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
1.2.1 โครงการจัดเก็บเอกสาร	0.185	0.369	-	-	-	0.554
งบดำเนินการ	0.185	0.369	-	-	-	0.554
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
1.2.2 โครงการพัฒนาบุคลากรด้าน สนับสนุนการสอน	0.105	0.105	0.105	0.105	0.105	0.525
งบดำเนินการ	0.105	0.105	0.105	0.105	0.105	0.525
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
1.2.3 โครงการสัมมนาผู้ทำหน้าที่ ตรวจสอบภายในของสถาบัน ฝึกหัดครู	-	0.216	-	0.312	-	0.528
งบดำเนินการ	-	0.216	-	0.312	-	0.528
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
1.2.4 โครงการสัมมนาผู้ทำหน้าที่ การเงิน การบัญชีพัสดุครู ภัณฑในสถานศึกษาฝึกหัดครู	0.180	-	0.260	-	0.374	0.814
งบดำเนินการ	0.180	-	0.260	-	0.374	0.814
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
1.2.5 โครงการสำรวจศึกษาวิจัยและ วางแผนเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ครู ภัณฑและสภาพท้องถิ่นของสถานศึกษา	0.065	0.191	0.315	0.101	0.120	0.792
งบดำเนินการ	0.360	0.380	0.400	0.420	0.440	2.000
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-

2. แผนงานผลิตครู	562.213	615.844	677.009	744.567	820.061	3,419.694
งบดำเนินการ	492.305	544.656	605.537	674.353	749.997	3,066.848
งบลงทุน	69.908	71.188	71.472	70.214	70.064	352.846
2.1 งานผลิตครู	530.427	583.268	643.179	711.067	788.208	3,256.149
งบดำเนินการ	462.817	515.658	576.569	643.457	720.598	2,918.099
งบลงทุน	67.610	67.610	67.610	67.610	67.610	338.050

แผนงาน/โครงการ ปี	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
2.2 โครงการต่าง ๆ ในหมวด รายจ่ายอื่น ๆ	31,786	32,576	33,830	33,500	31,853	163,545
งบดำเนินการ	29,488	28,899	29,968	30,896	29,399	148,749
งบลงทุน	2,298	1,578	3,862	2,604	2,454	14,796
2.1.1 โครงการปรับปรุงหลักสูตร การฝึกหัดครู	5,500	1,200	—	—	—	6,700
งบดำเนินการ	5,500	1,200	—	—	—	6,700
งบลงทุน	—	—	—	—	—	—
2.2.2 โครงการพัฒนาหลักสูตร การฝึกหัดครู	2,833	3,676	2,943	2,817	2,997	15,266
งบดำเนินการ	2,833	3,676	2,943	2,817	2,997	15,266
งบลงทุน	—	—	—	—	—	—
2.2.3 โครงการความร่วมมือระหว่าง กรมการฝึกหัดครู กลุ่มวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา	3,189	2,968	6,593	6,571	4,786	24,107
งบดำเนินการ	3,089	2,868	6,493	6,471	4,686	23,607
งบลงทุน	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100	0,500
2.2.4 โครงการศูนย์ปฏิบัติการทดลอง เด็กก่อนวัยเรียน	0,258	0,284	0,624	0,312	0,343	1,821
งบดำเนินการ	0,142	0,156	0,342	0,171	0,188	0,999
งบลงทุน	0,116	0,128	0,282	0,141	0,155	0,822
2.2.5 โครงการศูนย์วิชาการศึกษาพิเศษ	0,920	1,820	2,670	1,680	0,930	8,020
งบดำเนินการ	0,320	0,720	0,820	0,980	0,430	3,470
งบลงทุน	0,400	1,100	1,850	0,700	0,500	4,550
2.2.6 โครงการศูนย์บริการการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2,700	2,990	2,200	2,400	2,600	12,890
งบดำเนินการ	2,200	2,390	1,800	1,990	2,180	10,560
งบลงทุน	0,500	0,600	0,400	0,410	0,420	2,330
2.2.7 โครงการพัฒนาวิชาการเกี่ยวกับ การบริหารชุมชน	4,400	4,728	5,145	5,564	6,018	25,855
งบดำเนินการ	4,248	4,558	4,965	5,351	5,779	24,891
งบลงทุน	0,152	0,170	0,180	0,213	0,239	0,964
2.2.8 โครงการส่งเสริมโรงเรียนสาธิต ในวิทยาลัยครู	3,257	4,053	4,917	5,408	5,949	23,584
งบดำเนินการ	3,257	4,053	4,917	5,408	5,949	23,584
งบลงทุน	—	—	—	—	—	—
2.2.9 โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการ ฝึกหัดครู	5,189	5,357	4,228	4,228	3,700	22,702
งบดำเนินการ	4,689	4,957	3,968	3,968	3,440	21,022
งบลงทุน	0,500	0,400	0,260	0,260	0,260	1,680
2.2.10 โครงการพัฒนาด้านภาษา	0,400	0,360	0,370	0,380	0,390	1,900
งบดำเนินการ	0,290	0,300	0,310	0,320	0,330	1,550
งบลงทุน	0,110	0,060	0,060	0,060	0,060	0,350
2.2.11 โครงการส่งเสริมกีฬาและ สุขภาพอนามัย	1,160	3,160	2,160	2,160	2,160	10,800
งบดำเนินการ	0,740	2,140	1,440	1,440	1,440	7,200
งบลงทุน	0,420	1,020	.720	.720	.720	3,600

แผนงาน/โครงการ ปี	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
2.2.12 โครงการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด	0.540	0.540	0.540	0.540	0.540	2.700
งบดำเนินการ	0.540	0.540	0.540	0.540	0.540	2.700
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
2.2.13 โครงการสงวนทรัพยากร ธรรมชาติ	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	7.200
งบดำเนินการ	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	7.200
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
3. แผนงานวางแผนวิจัยและ นิตศการศึกษา	16.865	19.823	21.063	21.700	23.541	102.992
งบดำเนินการ	15.111	18.237	19.534	20.447	22.331	95.710
งบลงทุน	1.754	1.586	1.529	1.253	1.160	7.282
3.1 งานวิจัยและนิตศการศึกษา	7.958	8.826	9.717	10.198	10.885	47.584
งบดำเนินการ	7.544	8.480	9.228	9.885	10.565	45.702
งบลงทุน	414	346	489	313	320	1.882
3.2 โครงการต่าง ๆ ในหมวดวิจัยอื่น ๆ	8.907	10.997	11.346	11.502	12.656	55.408
งบดำเนินการ	7.567	9.757	10.306	10.582	11.816	50.008
งบลงทุน	1.340	1.240	1.040	0.940	0.840	5.400
3.2.1 โครงการข้อมูลพื้นฐาน	0.015	0.016	0.020	0.025	0.028	0.106
งบดำเนินการ	0.015	0.016	0.020	0.025	0.028	0.106
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
3.2.2 โครงการศูนย์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.267	3.584	3.851	4.292	4.359	19.373
งบดำเนินการ	2.487	2.884	3.351	3.892	4.059	16.673
งบลงทุน	0.800	0.700	0.500	0.400	0.300	2.700
3.2.3 โครงการเตรียมครู สำหรับนวัตกรรมการศึกษาในระดับประถมศึกษา	0.550	0.279	0.279	0.173	0.173	1.454
งบดำเนินการ	0.550	0.279	0.279	0.173	0.173	1.454
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
3.2.4 โครงการสร้าง สมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูอาจารย์	3.255	5.316	5.396	5.212	6.296	25.475
งบดำเนินการ	3.255	5.316	5.396	5.212	6.296	25.475
งบลงทุน	-	-	-	-	-	-
3.2.5 โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	9.000
งบดำเนินการ	1.260	1.260	1.260	1.260	1.260	6.300
งบลงทุน	0.540	0.540	0.540	0.540	0.540	2.700
4. แผนงานส่งเสริมวิทยฐานะครู	0.486	10.275	11.105	12.018	13.077	55.961
งบดำเนินการ	0.286	10.075	10.905	11.818	12.879	54.961
งบลงทุน	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	1.000
รวมค่าใช้จ่ายของกรมการฝึกหัดครู ทั้งสิ้น	600.470	659.353	724.082	794.168	874.390	3,652.463
ดำเนินการ	528.008	585.979	650.481	722.101	802.566	3,289.135
งบลงทุน	72.462	73.374	73.601	72.067	71.824	363.328

กรมการฝึกหัดครูเสนอโครงการใหม่ 3 โครงการ ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นสมควรขอรับด้วย ในหลักการและข้อับข้อกรมการฝึกหัดครู ขอนำโครงการพัฒนาประชากรและโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับวิทยาลัยครูภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ไปปรับปรุงเป็นโครงการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสอนวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น จึงมีโครงการที่พิจารณาแล้วเห็นสมควรบรรจุไว้ในร่างแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 5 รวม 3 โครงการ

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	งบประมาณ					รวม
		2525	2526	2527	2528	2529	
1. โครงการวิจัยและพัฒนาการฝึกหัดครู	-ผลิตงานวิจัยสมรรถนะดีของครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพบุคลากรของสถาบัน	.480	.538	.607	.693	.796	3.114
	-ผลิตงานวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประสานงานระหว่างผู้ใช้ครูและผู้ผลิตครู						
	งบดำเนินการ	.480	.538	.607	.693	.796	3.114
งบลงทุน	-จัดการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรเชิงวิชาการอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง -ผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ และผลงานวิจัย -ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูแต่ละระดับ						
2. โครงการส่งเสริมการสหกรณ์ในสถาบันฝึกหัดครู	มีโครงการย่อย 6 โครงการ	3,470	1,894	1,886	1,886	1,894	11,030
งบดำเนินการ	1. โครงการฝึกบุคลากรระยะสั้น 2525						
	2. โครงการจัดทำหลักสูตรวิชาเอกให้สหกรณ์						
งบลงทุน	3. โครงการจัดตั้งสหกรณ์ในวิทยาลัย						
	4. โครงการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์วิทยาลัยครู	3,470	1,886	1,886	1,886	1,894	11,030
	5. โครงการจัดตั้งสหกรณ์ในระดับตำบล						
	6. โครงการวิจัยอุปสรรคและปัญหาการจัดตั้งสหกรณ์ในกลุ่มวิทยาลัยครู						

แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	งบประมาณ					รวม
		2525	2526	2527	2528	2529	
3. โครงการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อสอนวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น	จำนวนนักศึกษาที่รับเพื่อศึกษาวิชาชีพในท้องถิ่นเป็นดังต่อไปนี้	4,940	5,314	5,719	6,157	6,631	28,761
	ปี 2525 7,200 คน						
	ปี 2526 9,000 คน						
	ปี 2527 11,200 คน	4,940	5,314	5,719	6,157	6,631	28,761
	ปี 2528 14,000 คน						
	ปี 2529 17,600 คน						
	รวม 59,000 คน						
งบดำเนินการ							
งบลงทุน							

วิทยาลัยครู

ในแผนพัฒนาระยะที่

5

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

สำนักงานเลขาธิการกรม

ปัญหาเรื่องการผลิตครูเป็นปัญหาสำคัญ ที่หน่วยงานผลิตครูและผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการผลิตครูต้อง
ครุ่นคิดติดต่อกันมาในระยะ 2-3 ปีนี้ คือปัญหาปริมาณการผลิตเกินความต้องการ การผลิตครูโดยทั่วไป ถ้าจะเปรียบเทียบ
เทียบอย่างผิวเผินก็ไม่ต่างอะไรไปจากการผลิตสินค้า เมื่อปริมาณการผลิตล้นตลาด ผู้ผลิตก็เดือดร้อน ขาดทุน การ
ที่จะลดการผลิตลงทันทีก็เป็นปัญหามาก ทั้งนี้เพราะเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ลงทุนไปทำงานได้ไม่เต็มที่

การผลิตครูก็เช่นเดียวกัน เรามีหน่วยงานการผลิตครูมากมายร่วมมือร่วมใจกันผลิตครู และแล้ว
เราก็ก้าวโทษซึ่งกันและกันว่า ผลิตครูออกมาเกินความต้องการ กรมการฝึกหัดครูอยู่ในฐานะเชลยที่ถูก
กล่าวหาามากที่สุดในเรื่องนี้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าชื่อ กรมการฝึกหัดครู เมื่อครูล้นตลาดคนก็เหมา
เอาว่า กรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยครู เป็นตัวการสำคัญ ส่วนสถาบันอื่นๆ ทั้งที่ผลิตครู แต่ชื่อไม่ลง
ท้ายด้วยคำว่าครู แต่ลงท้ายด้วยคำว่า ศาสตร์ เช่น ศึกษาศาสตร์ ครูศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จึงรอดตัว
ไป มีคนส่วนหนึ่งมองข้าม ก็ไม่ถูกกล่าวหามากนัก โดยข้อเท็จจริงแล้วหน่วยงานการผลิตครูนั้น คณะ
ศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ถึง 12 แห่ง ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยก็ทำหน้าที่ผลิตครู โดยเฉพาะคณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการผลิตครูโดยไม่จำกัดจำนวนรับ

สำหรับในกระทรวงศึกษาธิการ ก็มีหลายกรมช่วยกันผลิตครูอย่างน้อย 5 กรม ทั้งที่ก่อนจะตั้ง กรมการฝึกหัดครูเมื่อ พ.ศ. 2497 ก็ได้อ้างเหตุผลการจัดตั้งกรม ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 71 ตอนที่ 61 วันที่ 28 กันยายน 2497 ว่า “เนื่องด้วยการฝึกหัดครูในขณะนี้ได้แยกกันจัดอยู่ในกรมต่าง ๆ คือ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมพลศึกษา ต่างกรมต่างจัด การดำเนินงานยังไม่ประสานกัน สนิท เป็นเหตุให้ได้ครูไม่ตรงกับวัตถุประสงค์อันแท้จริงของโรงเรียนทุกประเภท เพื่อให้การผลิตครูได้ มาตรฐานดียิ่งขึ้น เหมาะสมกับกาลสมัยจึงสมควรจัดรวมการฝึกหัดครูให้อยู่ในกรมเดียวกัน จะได้คิด ให้เกิดเอกภาพ เพื่อเป็นการประหยัดและมีประสิทธิภาพที่จะปรับปรุงครูให้มีปริมาณและคุณภาพสูงขึ้น ได้ผลตรงตามความต้องการ ในอันที่จะจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ” เมื่อกาลเวลาล่วงเลยมา ได้ 25-26 ปี เหตุผลดังกล่าวนี้ดูจะถูกลืมหรือละเลยไป หรือไม่ก็เห็นว่าเหตุผลนี้ไม่ถูกต้อง กรมต่าง ๆ ใน กระทรวงศึกษาธิการก็เสนอเหตุผลการผลิตครูขึ้นมาอีกมากหลายกรม ดังเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วใน ทุกวันนี้

ในขณะที่หน่วยงานการผลิตครูเกิดขึ้นมากมาย แต่หน่วยงานผู้ใช้ครูกลับลดปริมาณความต้องการลง อย่างรวดเร็ว จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และบางจังหวัดในภาคกลาง พบว่า เมื่อหาค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคนแล้ว ครูหนึ่งคนสอนนักเรียนระหว่าง 10-20 คน มีจำนวนหลายจังหวัดและอีกหลายจังหวัดครูหนึ่งคนสอนนักเรียน 20-25 คน ที่สอนนักเรียนมากกว่านี้มีน้อย จะเห็นว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ใช้ครูแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศ ก็เริ่มจะมีความอึดตัวในเรื่องปริมาณครู ยิ่งเมื่อมองไปในอนาคตความต้องการครูในระดับประถมศึกษา ที่คณะกรรมการดำเนินการวางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาการศึกษาฝึกหัดครู เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาการฝึกหัดครูระยะที่ 5 เสนอไว้ และพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เมษายน-พฤษภาคม 2524 ดังนี้ ความต้องการครูเพิ่มในปี 2525 จำนวน 3,000 คน ปี 2526 จำนวน 1,960 คน จากปี 2527-2529 ไม่มีความต้องการครูเพิ่ม แต่จากปี 2525-2529 ปี ความต้องการครูเพื่อชดเชยครูที่เกษียณอายุและลาออก ตามลำดับจากปี 2525-2529 ดังนี้ 9,070, 9,160, 9,218, 9,189 และ 9,079 เมื่อรวม ความต้องการครูเพิ่มและชดเชยครูที่เกษียณอายุและลาออก สำหรับการศึกษาก่อนประถมศึกษา ระดับ ประถมศึกษา และมีธยมศึกษา แล้ว ความต้องการครูปรากฏดังนี้

ระดับการศึกษา/พ.ศ.	2525	2526	2527	2528	2529	หมายเหตุ
1. การศึกษาก่อนประถมศึกษา						สำหรับการ ศึกษาระดับ อาชีวศึกษา และอื่น
ก. จำนวนครูที่ต้องการครูเพิ่ม	1850	1900	2150	2350	2600	
ข. จำนวนครูที่ต้องชดเชย	784	840	962	1032	1110	
2. การศึกษาระดับประถมศึกษา						ความต้องการ
ก. จำนวนครูที่ต้องการเพิ่ม	3000	1960	—	—	—	
ข. จำนวนครูที่ต้องชดเชย	784	840	962	1032	1110	
3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา						ครูมีน้อย จึง ไม่นำมาเสนอ ไว้
ก. จำนวนครูที่ต้องการเพิ่ม	4083	4715	6562	7826	8312	
ข. จำนวนครูที่ต้องชดเชย	2278	2400	2542	2739	2973	
รวม	21065	20975	21434	23116	24074	

จากสถิติจะพบว่า ปริมาณความต้องการครูกับปริมาณการผลิตไม่สมดุลกัน เฉพาะการผลิตของ กรมการฝึกหัดครูเพียงกรมเดียวในแต่ละปีก็มีจำนวนเกินความต้องการ เมื่อการผลิตครูเกิดปัญหาเช่นนี้ กรมการฝึกหัดครูในฐานะผู้ผลิตครูจะไปทางไหน จากการที่รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการประสานงาน

การฝึกหัดครูเพื่อพิจารณาปัญหา ในหลักการคณะกรรมการได้กำหนดให้วิทยาลัยครูลดจำนวนการผลิตลงโดยเฉลี่ยในตอนปลายแผนที่ 5 จะมีนักศึกษาครูประมาณวิทยาลัยละไม่เกิน 1,000 คน และเมื่อพิจารณา นโยบายการผลิตครูในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้แถลงไว้ดังปรากฏในวารสารศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เมษายน-พฤษภาคม 2524 ในนโยบายได้กำหนดวัตถุประสงค์ว่า “ผลิต ปรับปรุงครูให้ได้มาตรฐานมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม เหมาะสมกับความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ” และจากข้อสรุปในแนวนโยบายคือ มีการขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้นเฉพาะสาขาวิชาที่ขาดแคลนสาขานั้น ๆ เท่านั้น ปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา ฯลฯ ร่วมมือกันในการผลิตโดยใช้วัตถุประสงค์ร่วมกัน บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ ตามแนวนโยบายที่กล่าวมานี้เป็นการเน้นในด้านคุณภาพลดด้านปริมาณ

สำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยครู ตามปรากฏในถ้อยแถลงของรัฐมนตรีเรื่องเดียวกันนี้ ได้กล่าวถึง หน้าที่และความรับผิดชอบว่า กรมการฝึกหัดครูนอกจากจะมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ.วิทยาลัยครู 2518 แล้ว ทั้งกรมการฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูมีหน้าที่หลักตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 5 ประการคือ

1. ทำหน้าที่ผลิตครูให้โรงเรียนและสถานศึกษาทั่วราชอาณาจักร
2. อบรมครูที่ขาดวิทยฐานะทางครู
3. ส่งเสริมอบรมครูประจำการเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ
4. ทำการค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับการฝึกหัดครูตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ
5. ผลิตตำราประกอบการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาโดยส่วนรวม

สำหรับบทบาทของวิทยาลัยครูจากถ้อยแถลงในเรื่องนี้ ปรากฏดังนี้

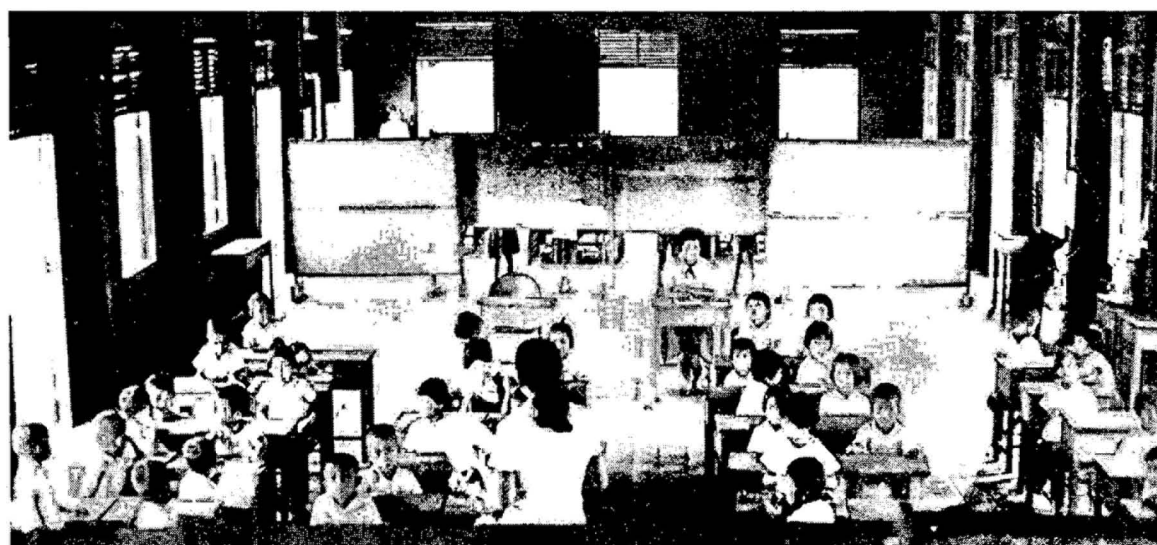
1. วิทยาลัยครูควรลดบทบาทการผลิตครูในเชิงปริมาณลง เน้นการผลิตให้ได้คุณภาพ เพื่อสอนกลุ่มวิชาพื้นฐานอาชีพ นาฏศิลป์ ดนตรี และครูวิชาเฉพาะที่ขาดแคลน

2. วิทยาลัยครูควรหันไปดำเนินการ เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 อบรมครูประจำการ
- 2.2 ประสานงานกับสถาบันการศึกษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียงร่วมกันทำการวิจัยและบริการชุมชน
- 2.3 ผลิตตำรา วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน หลักสูตรของการฝึกหัดครู
- 2.4 ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้โอกาสครูอาจารย์และนักศึกษาใกล้ชิดและสัมผัส

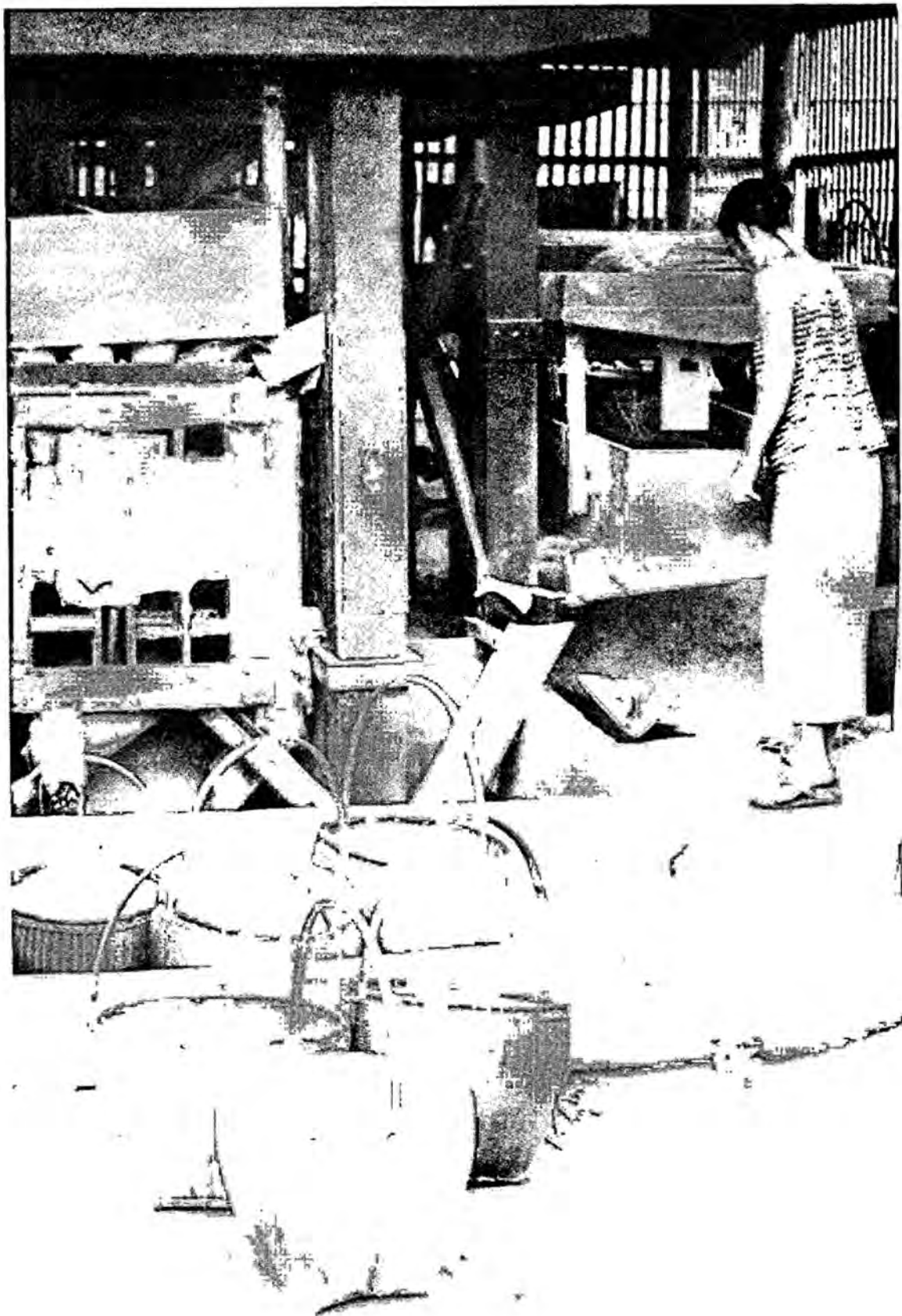
ชีวิตจริงในชุมชน

2.5 ร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมด้านทำนุบำรุงส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

เมื่อได้ประมวลข้อคิดเห็น นโยบาย จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ก็คงจะเกิดความคิดรวบยอดและมองเห็นว่า บทบาทและภารกิจของวิทยาลัยครูในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 นี้ จะมีการทำอะไรเป็นหลัก จากบทบาททั้ง 5 ข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนใหญ่ก็เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. วิทยาลัยครู ซึ่งก็ไม่มีอะไรใหม่ในเชิงเนื้อหา ที่สำคัญก็คือ ลดปริมาณการผลิตลงและเน้นบทบาทด้านอื่นมากขึ้นนอกจากการสอน

บทบาทที่กำหนดไว้นี้ หลายข้อโดยเฉพาะข้อ 2.4, 2.5 เท่าที่ผ่านมาจะเรียกว่าเป็นบทบาทแฝงก็ได้ เพราะการปฏิบัติถือว่าเป็นการอาสาหรือสมัครใจเสียสละมากกว่าจะเป็นหน้าที่ที่แท้จริง เพราะบทบาทเหล่านี้เขียนไว้ไม่ชัดเจน กว้างครอบคลุมไปทุกอย่าง จนหาข้อยุติไม่ได้ หรือจะพูดว่าเขียนบท

บาทเหล่านี้ไว้เพียงเพื่อให้มีบทบาทครบตามหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทั่ว ๆ ไป ก็คงจะไม่ผิดนัก บทบาทเหล่านี้จึงมีผลในเชิงปฏิบัติน้อย

กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงปัญหาดังที่กล่าวแล้ว มีได้นิ่งนอนใจที่จะให้บทบาทต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูเป็นบทบาทที่เป็นหน้าที่อย่างแท้จริง และมีผลในเชิงปฏิบัติ มีใช้บทบาทแฝงดังที่ผ่านมา และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงและสภาพการณ์ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงได้กำหนดแผนงานที่ชัดเจน เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการปฏิบัติภาระหน้าที่ของวิทยาลัยครูในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 ไว้ 8 แผนงาน ทั้ง 8 แผนงานนี้มีงานแยกย่อยออกไปอีก 26 งาน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแผนงานและงานทั้งหมดแล้ว พอจะกล่าวได้ว่า การฝึกหัดครูในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 เป็นการฝึกหัดครูเพื่อการพัฒนาชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน สรุปบทบาทและภาระหน้าที่ของวิทยาลัยครูตามที่กรมการฝึกหัดครูคาดหวังที่จะให้เกิดหรือมีขึ้นดังนี้ คือ

1. งานผลิตครู

วิทยาลัยครูทุกแห่งลดการผลิตครูสายวิชาสามัญทุกระดับ มุ่งเน้นผลิตครูสายอาชีพ โดยประสานงานและร่วมมือกับสถาบันการศึกษาตลอดทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนในท้องถิ่นดำเนินการร่วมกัน

2. งานอบรมครูประจำการ

เน้นหนักหลักสูตรวิชาชีพและวิชาปฏิบัติ ลดสายสามัญลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านวิชาชีพ และเพิ่มวุฒิตามความต้องการหน่วยงานต้นสังกัด

3. งานวิจัย

จัดตั้งศูนย์วิจัยขึ้นในวิทยาลัยครู โดยมีอาจารย์ดำเนินงานประจำทำหน้าที่ส่งเสริมประสานงานการวิจัย การฝึกอบรมอาจารย์ในวิทยาลัยครู และให้การฝึกอบรมประสานงานด้านการวิจัยให้กับบุคลากรภายนอก

4. งานวัฒนธรรม

จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในวิทยาลัยครู ทำหน้าที่ส่งเสริมประสานงานวัฒนธรรม มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้า วิจัย วัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ ในชุมชน และจัดตั้งหอวัฒนธรรมท้องถิ่น

5. งานวิชาการ-วิชาชีพ

ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่นเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยประสานงานร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูกับสถาบันศึกษาวิชาชีพให้ชุมชน

6. งานฝึกหัดครูชนบท

นักศึกษาครูและนักศึกษาวิชาชีพทุกคนจะต้องออกฝึกงานหน้าที่ในโรงเรียนชนบท 1 ภาคเรียน โดยมีครูอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำแนะนำ กิจกรรมที่นักศึกษากระทำตามงานนี้ คือ การสำรวจปัญหาของชุมชนเพื่อนำมาสร้างผสมเป็นบทเรียน

7. งานสหกรณ์

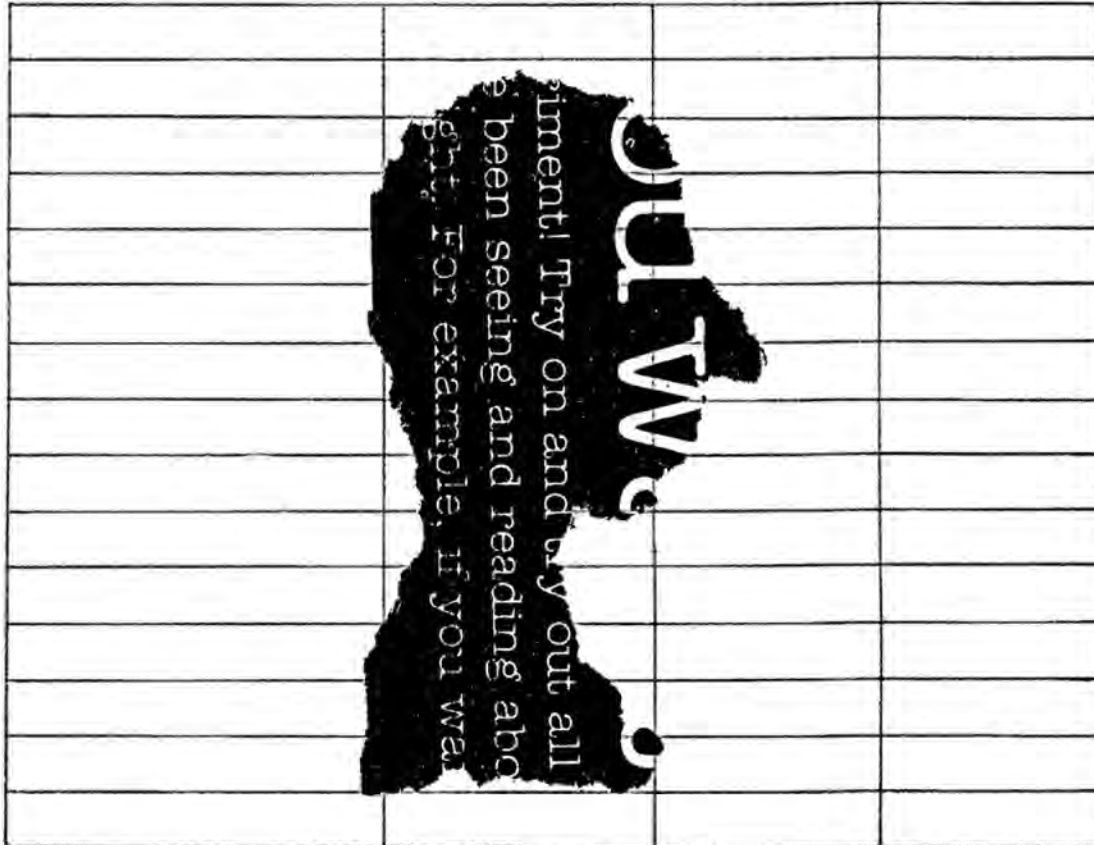
ในวิทยาลัยครูจะมีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ ฝึกอบรมอาจารย์วิทยาลัยครูประจำการ ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และจัดตั้งคณะวิชาสหกรณ์ขึ้น

8. งานพัฒนาบุคลากร

สำรวจอัตรากำลัง ความสามารถ ความจำเป็นในการใช้บุคลากรในวิทยาลัยครู ส่งไปศึกษาต่อตามความต้องการของวิทยาลัยครู รวมทั้งจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอาจารย์ฝึกหัดครูในทุกสาขาวิชา งานทั้ง 8 แผนนี้ คืองานที่ตั้งใจจะทำและกำลังทำ แต่จะต้องได้รับความร่วมมือและเห็นชอบจากหลายฝ่าย นับตั้งแต่รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ กรมกองต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานการศึกษาทุกหน่วยงาน และที่สำคัญคือ ครูอาจารย์ และผู้บริหารในวิทยาลัยครูและกรมการฝึกหัดครูจะต้องมีความเข้าใจ ร่วมมือ มีความตั้งใจอย่างเต็มที่ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาวิทยาลัยครูตามแผน 8 ประการ ดังที่กล่าวแล้ว ●

อาจารย์

ในสถาบันฝึกหัดครู

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

กรมการฝึกหัดครูมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยครู 2518 คือ ผลิตครู วิจัย ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครูอาจารย์คณะเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม งานการผลิตครูและการส่งเสริมวิทยฐานะครูนับว่าเป็นงานหลักที่สำคัญ ในการผลิตครูนั้น อาจารย์นับว่าเป็นบุคลากรหลักของสถาบันฝึกหัดครู และกรมการฝึกหัดครู ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปอาจารย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของสถาบัน ความมีชื่อเสียงของสถาบันเกี่ยวข้องกับคุณภาพของอาจารย์เสมอ ถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า "Great Teachers are the beginning of University Development" เมื่อเกิดมีมหาวิทยาลัยขึ้นในโลกเมื่อประมาณ 800 ปีมาแล้ว สถาบันเหล่านั้นก็เน้นเรื่องคุณภาพของคณาจารย์เป็นสำคัญ¹

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กรมการฝึกหัดครูจึงได้ตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์โดยมีโครงการพัฒนาอาจารย์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อให้อาจารย์ของวิทยาลัยครูมีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษา เกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานประเมินคุณภาพของอาจารย์ที่เคยใช้และเป็นที่รู้จักกันดี คือ เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง

¹ วิจารณ์ ศรีสอ้าน หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 31

ชาติ และสำนักงบประมาณได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์สัดส่วนคุณวุฒิมาตรฐานไว้ ดังนี้
 ปริญญาเอก : ปริญญาโท : ปริญญาตรี เท่ากับ 1.5 : 5 : 3.5² เกณฑ์ดังกล่าวนี้ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า
 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำ และความบหนักจะใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบและอภิปรายในเนื้อหาต่อไป

อาจารย์วิทยาลัยครูจากการสำรวจเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2523 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,910 คน ในจำนวนนี้อยู่ระหว่างลาศึกษาต่อ 676 คน และช่วยราชการที่อื่น 54 คน คงเหลืออาจารย์ที่สอนประจำวิทยาลัยจำนวน 5,180 คน จำแนกเป็นปริญญาเอก 50 คน ปริญญาโท 2,213 คน ปริญญาตรี 2,780 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 137 คน (การศึกษาครั้งนี้ประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะจัดรวมอยู่ในระดับปริญญาตรี) ถ้าคิดสัดส่วนเฉพาะปริญญาเอก : ปริญญาโท : ปริญญาตรี เท่ากับ 0.1 : 4.39 : 5.5 เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำแล้ว ยังต่ำกว่าเกณฑ์

เพื่อให้การเปรียบเทียบคุณวุฒิเป็นที่เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดค่าคุณวุฒิเพื่อการเปรียบเทียบ ดังนี้ ปริญญาเอก กำหนดค่าเป็น 1 ปริญญาโทกำหนดค่าเป็น .7 และปริญญาตรีกำหนดค่าเป็น .5³ เมื่อได้กำหนดค่าดังนี้แล้ว ก็เอาค่าคุณวุฒิปริญญาเอก 1 โท .7 ตรี .5 ไปคูณในเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำ คือ 1.5 : 5 : 3.5 แล้วบวกกันหารด้วย 10 จะได้ $1.5 \times 1 + 5 \times .7 + 3.5 \times .5$ ซึ่งเท่ากับ 0.675 ค่าที่ได้นี้จะเป็นค่าเฉลี่ยเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำค่าเฉลี่ย 0.675 นี้¹⁰ เมื่อนำสัดส่วนคุณวุฒิของอาจารย์วิทยาลัยครูมาแปลงเป็นค่าตามที่กำหนดไว้ข้างต้น จะพบว่า ค่าคุณวุฒิเฉลี่ยของอาจารย์วิทยาลัยครูจะมีค่า .592 ซึ่งแสดงว่า คุณวุฒิอาจารย์วิทยาลัยครูยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำ อย่างไรก็ตามแม้ว่าคุณวุฒิเฉลี่ยของอาจารย์วิทยาลัยครูจะต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาคุณวุฒิของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 ในระบุนั้นคุณวุฒิของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกือบทุกแห่งก็ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งก็มีปัญหาขาดแคลนอาจารย์เช่นเดียวกับวิทยาลัยครู เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (.671) มหาวิทยาลัยเกษตร-ศาสตร์ (.651) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (.613) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (.619) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (.656) และอื่น ๆ ยกเว้นมหาวิทยาลัยมหิดลมีค่าคุณวุฒิของอาจารย์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (.697)⁴

ตารางที่ ๑ แสดงเปรียบเทียบคุณวุฒิของอาจารย์วิทยาลัยครูกับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิขั้นต่ำ

สถาบัน	ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	คุณค่าคุณวุฒิ
วิทยาลัยครูทุกแห่ง	0.1	4.39	5.5	0.592
มหาวิทยาลัยทุกแห่ง	1	4.9	4	0.643
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1.3	5.3	3.4	0.671

²ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ รายงานการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (หน่วยผลิตเอกสาร มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519) หน้า 8

³อาร์บอล์ บี.ซอร์ และธาร์ง บัวศรี การวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ 2511) หน้า 53 - 72

⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษา ปี 2517 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2518), หน้า 18 - 61

สถาบัน	ปริญญาเอก	โท	ตรี	ค่าคุณวุฒิ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	0.83	: 5.69	: 3.4	0.651
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	0.77	: 3.76	: 5.47	0.613
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.7	: 4.2	: 5.1	0.619
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	0.58	: 5.75	: 3.67	0.643
มหาวิทยาลัยมหิดล	2.3	: 4.1	: 3.6	0.697
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	0.42	: 6.0	: 3.58	0.641
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	0.62	: 6.28	: 3.1	0.656
มหาวิทยาลัยศิลปากร	0.3	: 5.3	: 4.4	0.621
เกณฑ์มาตรฐาน	1.5	: 5	: 3.5	0.675

กรรมการฝึกหัดครูได้แบ่งวิทยาลัยครูออกเป็นกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายที่ให้แต่ละกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือกันทางวิชาการและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เนื้อหาสาระต่อไปนี้จะได้พิจารณาความเข้มแข็งทางวิชาการโดยเฉพาะด้าน คุณวุฒิของอาจารย์ในแต่ละกลุ่ม แต่ละคณะวิชาว่า สูง ต่ำ มากน้อยเพียงไร

ตาราง 2 คุณวุฒิและค่าคุณวุฒิของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามกลุ่ม

กลุ่มวิทยาลัยครู	ปริญญาเอก	โท	ตรี	ค่าคุณวุฒิ
นครหลวง	0.12	: 4.80	: 5.07	0.6.602
ภาคใต้	0.08	: 4.27	: 5.65	0.589
ภาคตะวันตก	0.17	: 4.80	: 5.02	0.604
ภาคกลาง	0.08	: 4.48	: 5.44	0.593
ภาคเหนือ	0.07	: 4.40	: 5.53	0.591
ตะวันออกเฉียงเหนือ	0.01	: 4.04	: 5.86	0.585
ทั้งหมด	0.1	: 4.39	: 5.5	0.592

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าคุณวุฒิเฉลี่ยทั้งหมดมีค่า 0.592 และค่าคุณวุฒิของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันตกมีค่าสูงสุด (.604) และกลุ่มวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าต่ำสุด (0.585)

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดเป็นการศึกษาคุณวุฒิอาจารย์ทั้งหมดและกลุ่มวิทยาลัยครู ต่อไปนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและการบริหารบุคลากร เพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการของแต่ละกลุ่มวิทยาลัย เมื่อพิจารณาในแต่ละคณะวิชาของแต่ละกลุ่มวิทยาลัยครูจะปรากฏรายละเอียดตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าคุณวุฒิของอาจารย์คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	ครุศาสตร์	วิทยาศาสตร์	มนุษยฯ	หมายเหตุ
นครหลวง	.644	.581	.558	
ภาคกลาง	.640	.586	.568	

กลุ่มวิทยาลัยครู	วิทยฯ	ครุศาสตร์	มนุษย์ฯ	หมายเหตุ
ภาคเหนือ	.625	.580	.578	
ภาคตะวันตก	.630	.594	.596	
ภาคใต้	.618	.577	.577	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	.643	.562	.565	
ทั้งหมด	.628	.581	.579	

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าคุณวุฒิของอาจารย์ในแต่ละคณะวิชา พบว่า ค่าคุณวุฒิของอาจารย์คณะวิชาครุศาสตร์มีค่าสูงสุด แต่คณะวิทยาศาสตร์ และมนุษยฯ มีค่าค่อนข้างต่ำ ในการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะการลาศึกษาต่อควรจะได้จัดสรรโควตาการไปศึกษาต่อในด้านวิชาวิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ให้มากขึ้น หรือกรมควรจะได้กำหนดหลักเกณฑ์ตลอดทั้งกำหนดวิชาเอกที่ส่งคนไปศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ หรือความขาดแคลนของสถาบัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะคณะวิชา พบว่า กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง มีค่าคุณวุฒิของอาจารย์คณะครุศาสตร์สูงสุด รองลงไปได้เท่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มภาคกลาง กลุ่มภาคตะวันตก กลุ่มภาคเหนือ และกลุ่มภาคใต้

คณะวิชาวิทยาศาสตร์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก มีค่าคุณวุฒิของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์สูงสุด รองลงไปได้แก่กลุ่มภาคกลาง กลุ่มนครหลวง กลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคใต้ และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตกมีค่าคุณวุฒิของอาจารย์สูงสุด รองลงไปได้แก่ กลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคใต้ กลุ่มภาคกลาง กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกลุ่มนครหลวง

ตาราง 4 ค่าคุณวุฒิของอาจารย์จำแนกตามวิทยาลัย

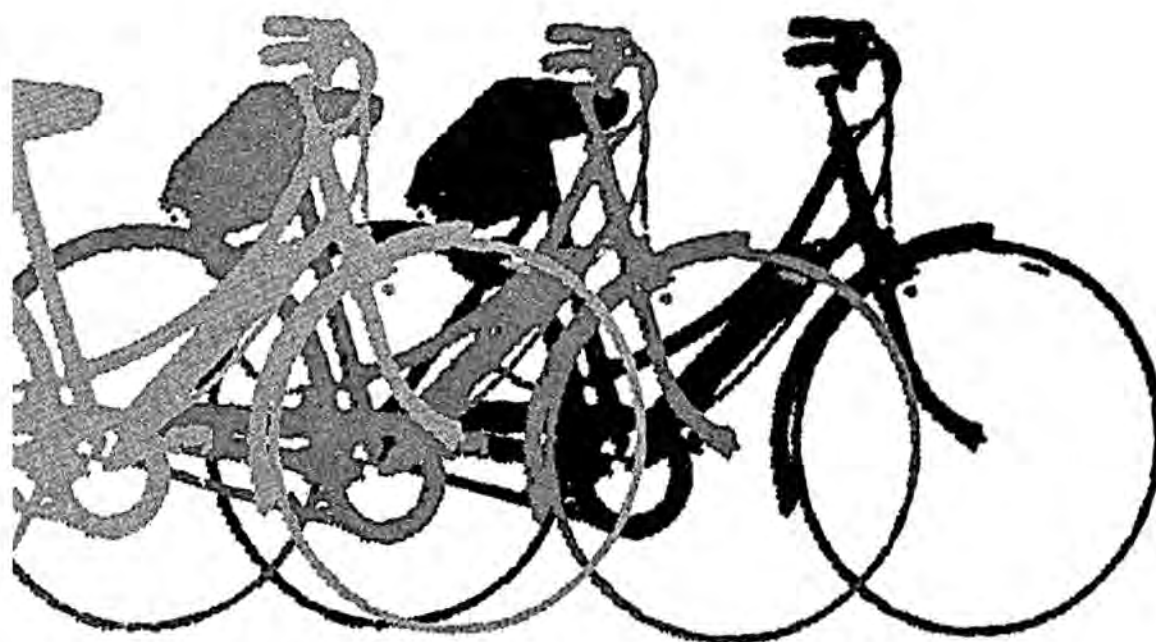
วิทยาลัยครู	ค่าคุณวุฒิ	วิทยาลัยครู	ค่าคุณวุฒิ
จันทเกษม	.602	หมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี	.640
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	.591	กาญจนบุรี	.588
สวนสุนันทา	.591	เพชรบุรี	.587
สวนดุสิต	.612	นครปฐม	.596
พระนคร	.585	ยะลา	.582
ธนบุรี	.583	สงขลา	.598
เพชรบุรีวิทยาลัยสงครม	.569	นครศรีธรรมราช	.588
พระนครศรีอยุธยา	.604	สุราษฎร์ธานี	.580
เทพสตรี ลพบุรี	.599	ภูเก็ต	.584
ฉะเชิงเทรา	.604	อุตรธานี	.597
จันทบุรี	.587	สกลนคร	.594
พิบูลสงคราม พิษณุโลก	.576	เลย	.552
เพชรบูรณ์	.561	อุบลราชธานี	.585
กำแพงเพชร	.575	มหาสารคาม	.585
นครสวรรค์	.605	บุรีรัมย์	.573

วิทยาลัยครู	ค่าคุณวุฒิ	วิทยาลัยครู	ค่าคุณวุฒิ
อุตรดิตถ์	.575	นครราชสีมา	.602
เชียงใหม่	.611	สุรินทร์	.502
เขียงราย	.605	ลำปาง	.583

ค่าคุณวุฒิเฉลี่ยทั้งหมด 0.592

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายวิทยาลัยพบว่า วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ และวิทยาลัยครูสวนดุสิต มีค่าคุณวุฒิของอาจารย์ค่อนข้างสูง และวิทยาลัยครูสุรินทร์มีค่าคุณวุฒิของอาจารย์ต่ำสุด

สรุป อาจารย์วิทยาลัยครูมีจำนวนทั้งสิ้น 5,901 คน จากการสำรวจเมื่อ 1 ธันวาคม 2523 แต่ที่ประจำทำงานอยู่ในวิทยาลัยครูมี 5,186 คน จำแนกเป็นปริญญาเอก 50 คน ปริญญาโท 2,213 คน ปริญญาตรี 2,780 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 137 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี เท่ากับ 0.1 : 4.39 : 5.5 หรือ 1 : 43.9 : 55.1 ค่าเฉลี่ยคุณวุฒิทั้งหมด 0.592 (เกณฑ์มาตรฐาน 0.675) ●

ฝุ่นชอล์ก

กระดานแผ่นบาง
และชอล์กแท่งน้อย
นี้มีบุญคุณ
อย่าได้คู่มิ้น
การเรียนเมื่อเล็ก
ครูเฝ้าพรั้าสอน
การเขียนและอ่าน
ทั้งศาสตร์นานา

ครูมีบุญคุณ
มากล้นต่อเรา
กระดาน - ชอล์กนี้
เป็นผู้ช่วยครู
ที่ติดลอคมา

ให้เราเข้าใจ
เรียนรู้ลึกซึ้ง
ในสรรพวิชา
ที่ครูถ่ายทอด

แม้เราเติบโตใหญ่
เรียนสูงขึ้นไป
กระดานและชอล์ก
เป็นสิ่งสำคัญ

เราเรียนเข้าใจ
ในศาสตร์ลึกซึ้ง
ชอล์กกระดานนั้นช่วย
อยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่า
การเรียนนั้นไซ้
คู่ชอล์ก - กระดาน
อย่าได้คู่ถูก

แม้เทคนิควิทยา
จะก้าวไปไกล
อย่าคู่มิ้นชอล์กกระดาน

ฝุ่นชอล์ก

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

บัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย เป็นผลผลิตสืบเนื่องมาจาก พ.ร.บ.วิทยาลัยครู 2518 บัณฑิตวิทยาลัยใน
สายตาของคนทั่วไปดูจะยังเป็นของใหม่ เพราะเพิ่งจะสำเร็จการศึกษาออกไป 8 รุ่น แต่บัณฑิตวิทยาลัย
ก็มีจำนวนมากพอควร คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาดังแต่รุ่นที่ 1 - 8 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 13,829
คน สำหรับรุ่นสุดท้ายคือ รุ่นที่ 8 ซึ่งสำเร็จในปีการศึกษา 2523 นั้น มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตาม
โครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อ.ค.ป.) รวมอยู่ด้วย ผู้สำเร็จการศึกษา
จำแนกตามปีการศึกษาได้ ดังนี้

๗

เดยคร

ปีการศึกษา	2518	จำนวน	775	คน
ปีการศึกษา	2519	จำนวน	768	คน
ปีการศึกษา	2520	จำนวน	1,006	คน
ปีการศึกษา	2521	จำนวน	1,254	คน
ปีการศึกษา	2522	จำนวน	2,798	คน
ปีการศึกษา	2523	จำนวน	7,228	คน

การดำเนินงานผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีวิชาเอกที่เปิดสอนทั้งสิ้น 21 สาขาวิชา คือ การศึกษาพิเศษ อนุบาลศึกษา ดนตรีศึกษา นาฏศิลป์ บรรณารักษศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภูมิศาสตร์ ศิลปศึกษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ เกษตรศาสตร์ คณิตศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ และในปีการศึกษาต่อไป ก็จะมีบัณฑิตสาขาวิชาเอกเพิ่มขึ้นอีก 2 สาขาวิชาคือ บริหารการศึกษา และสาขาการประถมศึกษา และคาดว่าจะมีสาขาวิชาเอกเพิ่มขึ้นอีกตามความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และความต้องการของท้องถิ่น

สำหรับในปีการศึกษา 2524 จากจำนวนคาดคะเน โดยพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิตปี 2 ที่มีอยู่คาดว่าจะมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาในภาคปกติอีกจำนวน 7,997 คน (ตัวเลขคาดคะเนจาก นศ. ค.บ.ปีที่ 1 จากนักศึกษา ค.บ. หลักสูตร 2 ปี ปีการศึกษา 2523) ในจำนวนนี้จำแนกเป็นนักศึกษาทั่วไป 5,510 คน และนักศึกษาที่เป็นข้าราชการลาศึกษาต่อจำนวน 2,487 คน และในปีการศึกษา 2524 คาดว่า จะมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการ อ.ค.ป. อีกจำนวนมากเช่นกัน

จากตัวเลขที่นำมาเสนอข้างต้นนี้จะเห็นว่า บัณฑิตของวิทยาลัยครูได้ทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2523 บัณฑิตเหล่านี้ได้กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ตามลักษณะการกระจายของสถาบันฝึกหัดครู บัณฑิตเหล่านี้ได้ออกไปปฏิบัติงานในสถานศึกษาท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษาทั่วไป นับว่าวิทยาลัยครูได้จัดการศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิดและแท้จริง

ผลงานเหล่านี้ถ้าจะพิจารณาเฉพาะจำนวนผลผลิต เราท่านทั้งหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้องคงจะมีความภาคภูมิใจในความก้าวหน้าของวิทยาลัยที่กำลังดำเนินไปด้วยดี แต่ในการจัดการศึกษานั้นจะมองเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งคงจะยังไม่สมบูรณ์ จึงจะต้องพิจารณาทั้งระบบ ซึ่งจะมีอยู่ 3 ส่วน คือ ตัวป้อน (input) ซึ่งได้แก่ นักเรียน อาจารย์ กระบวนการ (process) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร เครื่องอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน การบริหาร ฯลฯ และผลผลิต (output) ซึ่งหมายถึง นักศึกษาที่สำเร็จออกไป วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาประเภทหนึ่ง จะเห็นว่างานส่วนใหญ่ของวิทยาลัยครูจะเกี่ยวพันอยู่กับตัวป้อนและกระบวนการเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของผลผลิตนั้นวิทยาลัยครูมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องได้น้อย อาจจะเป็นเหตุมาจากเหตุผลหลายประการ แต่จะละเลยส่วนนี้ก็คงไม่ได้เช่นกัน ดังนั้นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การติดตามผลผลิต เพื่อจะได้นำข้อมูลย้อนกลับมาสู่กระบวนการผลิต เพื่อการปรับปรุง แต่อย่างไรก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับผลผลิตนี้ กรมการฝึกหัดครูก็ได้มีความพึงพอใจอยู่แต่เพียงเท่านี้ จะเห็นได้ว่า กรมกำลังดำเนินโครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู และพัฒนาด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยความหวังว่าการพัฒนาเหล่านี้จะส่งผลให้บัณฑิตมีคุณค่าสูงขึ้น

เมื่อได้ทราบข้อมูลบางประการเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตพอควรแล้ว ก็ควรจะได้ทราบถึงผลผลิตของวิทยาลัยครูที่สำเร็จการศึกษาพ้นขอบรั้ววิทยาลัยออกไปแล้วในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งมีผู้สนใจศึกษาติดตามเอาไว้เท่าที่หาข้อมูลได้ขณะนี้ คือ จากการติดตามผลผลิตบัณฑิตวิทยาลัยครูของฝ่ายประชาสัมพันธ์ ส่วนงานเลขานุการกรม กรมการฝึกหัดครู การติดตามผลดังกล่าวเป็นการสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จปีการศึกษา 2521 - 2522 โดยรวบรวมข้อมูลมาได้ทั้งสิ้น จำนวน 2,342 คน มีข้อที่ควรทราบเกี่ยวกับการศึกษา ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัว

บัณฑิตวิทยาลัยครูมีอายุโดยเฉลี่ย (นับถึงวันพระราชทานปริญญาบัตร) ประมาณ 27 - 28 ปี ส่วนมากยังเป็นโสดถึงร้อยละ 64 แต่งงานแล้วมีประมาณร้อยละ 35.35 นอกนั้นหย่าร้างหรือเป็นหม้าย บิดาส่วนมากมีอาชีพรับราชการถึงร้อยละ 38.8 รองลงไปได้แก่ เกษตรร้อยละ 27.97 ค้าขายธุรกิจ ร้อยละ 24.79 รับจ้างร้อยละ 6.63 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.42

มารดาส่วนมากมีอาชีพค้าขายธุรกิจ ร้อยละ 37.96 รองลงไปได้แก่เกษตรกรร้อยละ 35.56

รับราชการร้อยละ 11.24 รับจ้างร้อยละ 2.70 และอื่น ๆ ร้อยละ 12.53

การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยครูส่วนมากเคยเรียน ป.กศ. หรือ ป.ป. ร้อยละ 71.78 ม.ศ.5 หรือ ปวช. ร้อยละ 28.21 ป.กศ.ชั้นสูง หรือ พ.ม. ร้อยละ 94.18 ปวส., ป.ม. ร้อยละ 4.63 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.18

2. การมีงานทำ

ปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัยครูมีงานทำแล้วเกือบทั้งหมด คือ มีงานทำร้อยละ 98.38 และที่ยังไม่มีงานทำร้อยละ 1.62 หรือจำนวน 38 คน ในจำนวน 38 คนนี้ ตอบว่าสาเหตุที่ไม่มีงานทำเนื่องมาจากไม่มีงาน 5 คน มีงานแต่สอบไม่ได้ 13 คน สอบได้แต่สละสิทธิ์มี 20 คน

สำหรับข้าราชการที่ลา มาศึกษาต่อในวิทยาลัยครู เมื่อสำเร็จ ค.บ.แล้ว กลับไปปฏิบัติงานในตำแหน่งเดิมมีร้อยละ 49.83 ทำงานในตำแหน่งเดิมแต่รับผิดชอบมากขึ้นร้อยละ 31.47 ทำงานในตำแหน่งสูงขึ้นมีร้อยละ 13.60 และเปลี่ยนงานใหม่มีร้อยละ 5.08

บัณฑิตวิทยาลัยครูใช้เวลาในการหางานทำโดยเฉลี่ยประมาณ 3 เดือน

3. ข้อคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอน สถาบัน คณาจารย์ และการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ปรากฏดังตาราง

ตาราง 1 ร้อยละของจำนวนคำตอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนสถาบัน คณาจารย์ ฯลฯ

ข้อคำถาม	ร้อยละของคำตอบ (%)					หมายเหตุ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. การนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในการสอน	8.83	40.60	35.05	11.40	4.09	
2. การนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการปรับปรุงงาน	6.54	42.86	40.37	8.83	1.37	
3. การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน	7.76	47.49	36.49	7.07	1.16	
4. การสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจ	2.18	25.21	57.03	13.50	2.05	
5. การสอนโดยทั่วไปในวิทยาลัยครูได้นำแนวการสอนใหม่ๆ และเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้	3.65	28.99	50.25	15.50	1.58	
6. ท่านมีศรัทธาต่อสถาบันและคณาจารย์ของวิทยาลัยครู	13.25	48.13	34.33	3.63	0.60	
7. บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาลัยครูส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า	7.42	39.57	42.25	9.84	0.90	
8. การเรียนระดับ ค.บ. ได้รับความรู้เพิ่มเติมมากน้อยเพียงไร	6.30	56.19	31.73	4.96	0.80	

ตาราง 2 ร้อยละของจำนวนคำตอบเกี่ยวกับสภาพการทำงาน

ข้อคำถาม	ร้อยละของคำตอบ (%)					หมายเหตุ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
1. การปฏิบัติงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา	5.93	53.15	38.04	2.22	0.64	
2. เพื่อนร่วมงานที่สำเร็จจากสถาบันอื่นสามารถทำงานร่วมกับท่านได้	8.72	68.23	20.15	2.26	0.51	
3. ท่านได้รับมอบหมายงานที่สำคัญจากผู้บังคับบัญชา	7.37	44.54	41.65	5.15	1.26	
4. ท่านมีโอกาสร่วมงานกับผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลภายนอก	11.79	28.58	41.22	15.19	3.19	
5. เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาได้ขอความคิดเห็นของท่านในการปฏิบัติงาน	5.60	39.99	43.77	8.34	2.26	
6. ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการในการทำงานทั้งทางราชการและงานของชุมชน	6.80	33.24	45.08	11.31	3.55	

นอกจากนี้คณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูยังได้ศึกษาทัศนคติของบัณฑิตวิทยาลัยที่มีต่อหลักสูตรการฝึกหัดครู เจตคติของบัณฑิต และความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า บัณฑิตที่ได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน และเมื่อสำเร็จออกไปแล้วมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเนื้อหาวิชา หรือสิ่งที่จัดให้เขาเรียน ผลสรุปเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องนี้มีเนื้อหาสาระมากมาย ซึ่งไม่สามารถจะนำมาเสนอได้ทั้งหมด จะขอนำเสนอแต่เพียงบางส่วน สำหรับผู้สนใจอาจจะศึกษาได้จากรายงานการวิจัยของคณะวิจัยที่ 3 โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู 2523

ผลการศึกษานำเสนอต่อไปนี้เป็นการศึกษาในด้านเจตคติของบัณฑิตที่มีต่ออาชีพ และสภาพการทำงานต่อหลักสูตรและการสอนในวิทยาลัยครู ตลอดจนการประเมินผลบัณฑิตของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีสาระน่าสนใจควรแก่การรับรู้ ดังนี้

1. เจตคติของบัณฑิตต่ออาชีพครูและสภาพการทำงาน

บัณฑิตมีความเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า คนที่มีความคิดริเริ่มมาก ๆ ไม่ควรจะเป็นครู แต่ไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า อาชีพครูมีรายได้น้อยแต่ก็มีความสุข และถ้ามีโอกาสเลือกงานอย่างอื่นที่เท่าเทียมกับงานครูก็จะลอง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า บัณฑิตมีเจตคติต่ออาชีพครูและสภาพการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. เจตคติของบัณฑิตต่อหลักสูตรและการสอนในวิทยาลัยครู

บัณฑิตมีเจตคติต่อหลักสูตร และต่อขีดความสามารถของอาจารย์ในระดับปานกลางเกือบทั้งหมด ยกเว้นเจตคติต่อหลักสูตรที่ว่า หลักสูตรต้องยืดหยุ่นพอที่จะสนองความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล หลักสูตรการฝึกหัดครูเป็นหลักสูตรที่ค่อนข้างใหม่และน่าสนใจ และเจตคติต่อความสามารถของอาจารย์เกี่ยวกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาเท่านั้นที่อยู่ในระดับต่ำ

3. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตโดยผู้บังคับบัญชา

3.1 การประเมินผลด้านความรู้ความสามารถในการสอน ผู้บังคับบัญชาประเมินผลความรู้ความสามารถของบัณฑิตในการสอนวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับดี ส่วนวิชาอื่น ๆ ทั้งวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจในระดับต่าง ๆ ของการพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญาและศีล นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจในระดับต่าง ๆ ของการพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และศีลธรรมในตัวนักเรียนและการศึกษา แผนการสอนได้รับการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี

3.2 การประเมินผลด้านทักษะในวิธีสอนและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 การประเมินผลด้านมนุษยสัมพันธ์และลักษณะความเป็นครู ได้รับการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี ในเรื่องความสัมพันธ์กับนักเรียน ความสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นและการควบคุมอารมณ์ได้มั่นคง

สำหรับลักษณะความเป็นครูที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดี ได้แก่การชวนขยาย ความรู้เพิ่มเติม การเตรียมการสอน ความตั้งใจสอนและความมีจรรยาครู

สรุป กรมการฝึกหัดครูได้ผลิตบัณฑิตออกไปแล้วทั้งสิ้นรวม 13,829 คน จากการติดตามผลบัณฑิตทั้งสองครั้ง พบว่า การศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ผลการศึกษามีความสอดคล้องกัน คือ

1. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อสมรรถภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู บัณฑิตประเมินว่าอยู่ในระดับปานกลาง

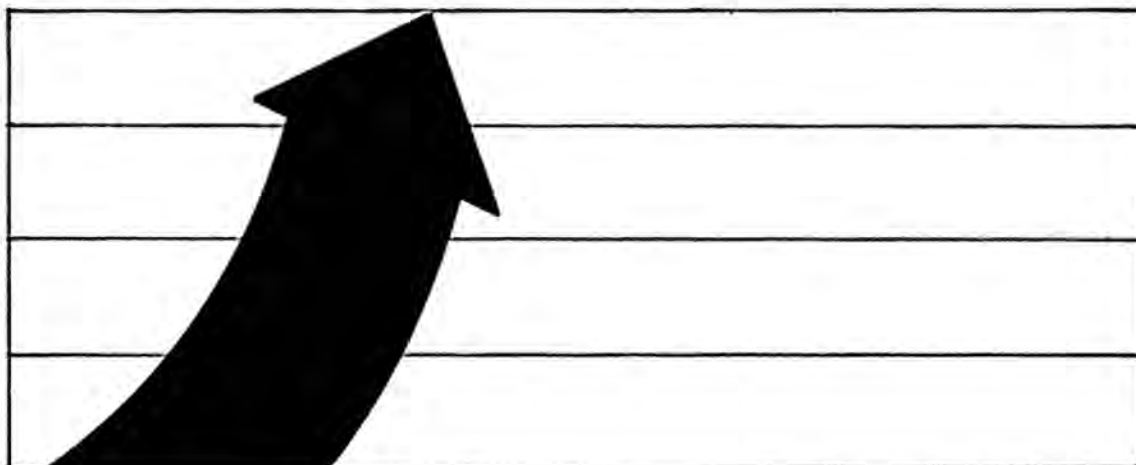
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ คือการทำงานร่วมกับคนอื่น ผลการศึกษาทั้งสองครั้งพบว่า บัณฑิตวิทยาลัยครูสามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ได้อยู่ในระดับดี

3. ผู้บังคับบัญชาโดยทั่วไป ยอมรับความสามารถของบัณฑิตในหลาย ๆ ด้านอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ยังมีข้อที่ควรแก่การภาคภูมิใจสำหรับผู้ผลิตบัณฑิตวิทยาลัยครูเหล่านี้ คือ บัณฑิตได้แสดงทัศนคติว่ามีศรัทธาต่อสถาบันและคณาจารย์ของวิทยาลัยครูอยู่ในระดับดี และอีกประการหนึ่งจากการประเมินของผู้บังคับบัญชา พบว่าบัณฑิตวิทยาลัยครูมีจรรยาครูดี

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ก็พอจะเป็นตัวชี้บางประการสำหรับคณาจารย์ของบัณฑิตวิทยาลัยครู และกรมการฝึกหัดครูว่า ผลผลิตของสถาบันเป็นอย่างไร จากผลการศึกษาบางแง่มุมของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว คงจะทำให้เราท่านทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตเหล่านี้มีความภาคภูมิใจมิใช่น้อยในขณะที่เดียวกันก็คงจะไม่มี ความพึงพอใจในบางแง่มุมที่ยังไม่สมบูรณ์อย่างใดก็ดี ข้อมูลจากการติดตามผลเหล่านี้ คงจะก่อให้เกิดกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตขึ้นไปเรื่อย ๆ ด้วยความหวังว่า บัณฑิตของวิทยาลัยครูจะเป็นบัณฑิตที่มีคุณค่าของสถานศึกษาในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ●

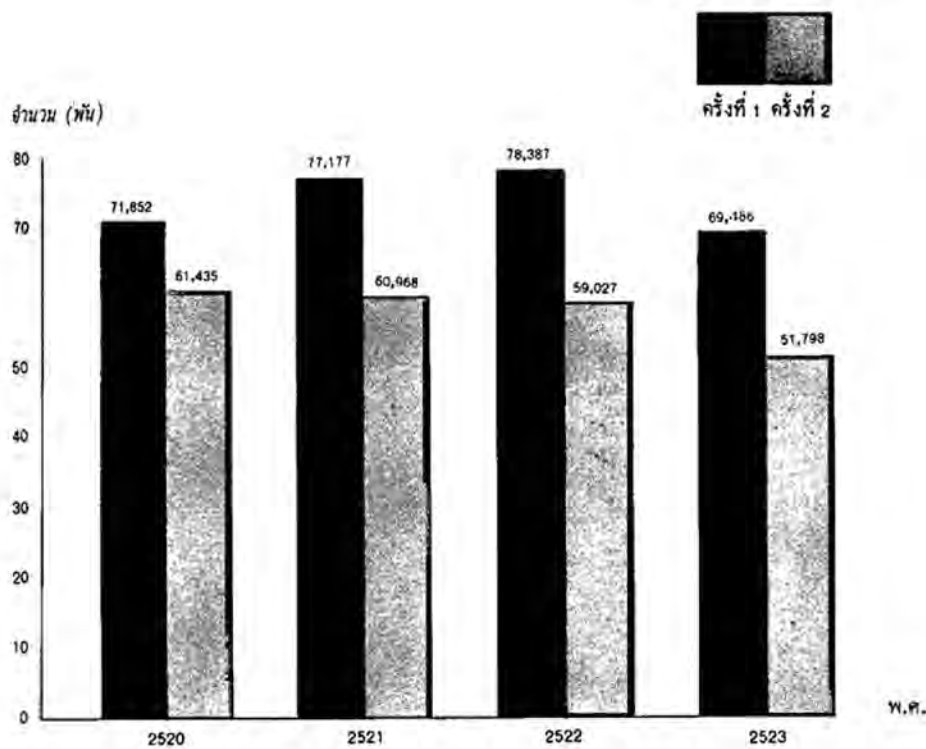
การส่งเสริม วิทยฐานะครู

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

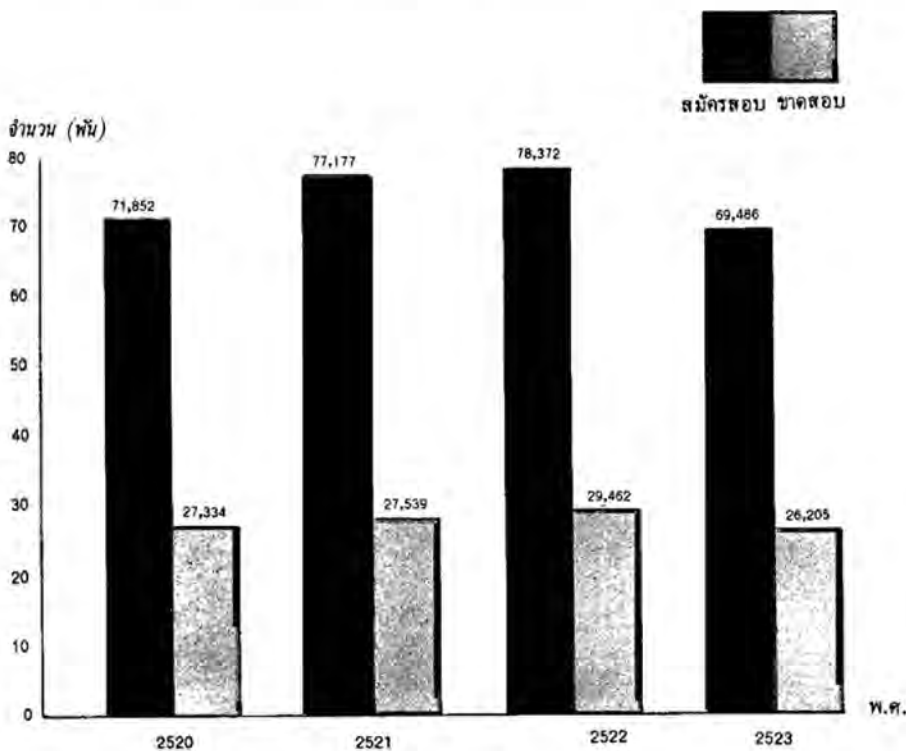
การส่งเสริมวิทยฐานะครูเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นงานสำคัญในการบริหารงานบุคคล กรมการฝึกหัดครูนอกจากจะมีภาระหน้าที่ในการผลิตครูแล้ว ยังมีหน้าที่หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยมีกองส่งเสริมวิทยฐานะครูเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ การส่งเสริมวิทยฐานะครูในปัจจุบันที่สำคัญได้แก่ การสอบวิชาชุดครู พ.กศ., พ.ม., การอบรม อ.ศ.ร. การสอนทางวิทยุไปรษณีย์ การจัดสอนครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ ผลการดำเนินงานได้ช่วยพัฒนาคุณภาพและสมรรถภาพบุคลากรทางการศึกษามาแล้วเป็นจำนวนมาก รายละเอียดเกี่ยวกับงานมีดังนี้

1. การสอบวิชาชุดครู จากสถิติที่จะได้นำเสนอประกอบการพิจารณาต่อไปนี้ ปรากฏว่าจำนวนผู้สมัครสอบมีจำนวนมากใกล้เคียงกันเกือบทุกปี งานการส่งเสริมวิทยฐานะครูประเภทนี้ยังจะต้องดำเนินการต่อเนื่องไปอีกนาน ดังสถิติ

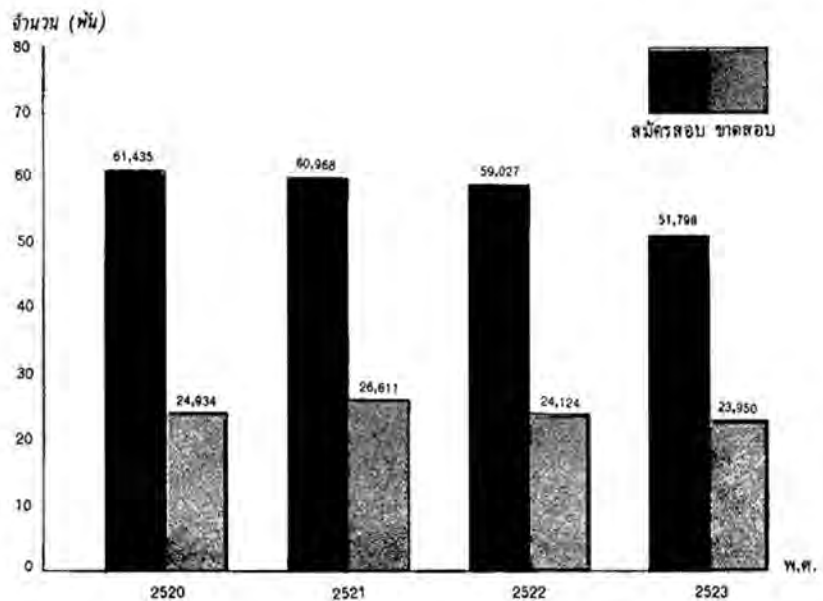

สถิติผู้สมัครสอบวิชาชุดครู พ.ม. พ.ศ. 2520 - 2523

จากสถิติ พบว่าในแต่ละปีจะมีผู้สมัครสอบเพิ่มพูนวิชาฐานะถึงปีละกว่า 1 แสนคน (บางคนอาจสมัครปีละสองครั้ง) นอกจากสถิติที่มีผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีสถิติการขาดสอบ ซึ่งเป็นสถิติที่น่าสนใจประการหนึ่ง พบว่าผู้สมัครสอบในแต่ละปีขาดสอบเป็นจำนวนมากดังสถิติ

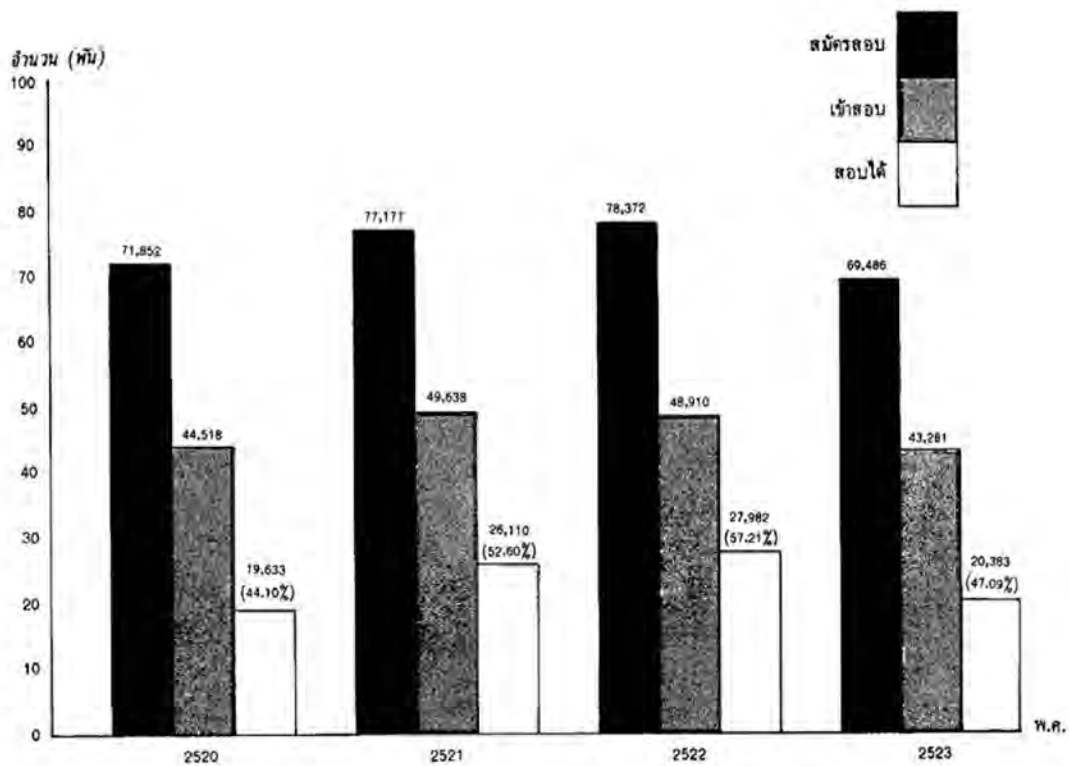

สถิติผู้สมัครสอบและผู้ขาดสอบวิชาชุดครู พ.ม. ครั้งที่ 1 หมวด ก.ข. 2520 - 2523

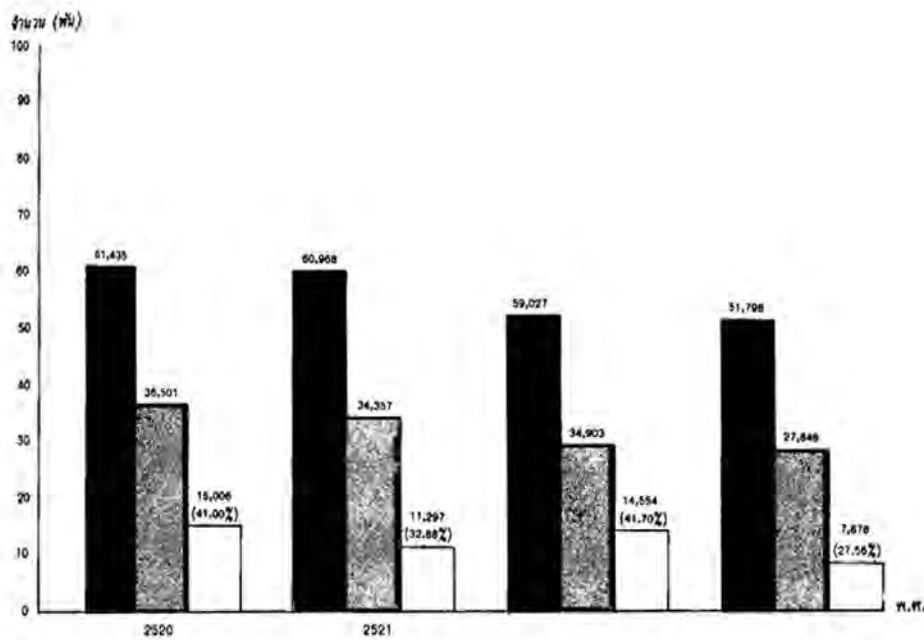

สถิติผู้สมัครสอบและผู้ขาดสอบวิชาชุดครู พ.ม. ครั้งที่ 1 หมวด ก.ข. 2520 - 2523

สถิติผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบ และจำนวนผู้สอบได้ เมื่อนำสถิติเหล่านี้มาเปรียบเทียบกันเพื่อประกอบการพิจารณาเชิงวิเคราะห์ พบว่า จำนวนผู้สอบได้ในแต่ละครั้งมีจำนวนร้อยละค่อนข้างต่ำ และมีจำนวนใกล้เคียงกัน ดังสถิติ

สถิติผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบ และผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.ม. ครั้งที่ 1 หมวด ก. ข. 2520-2523

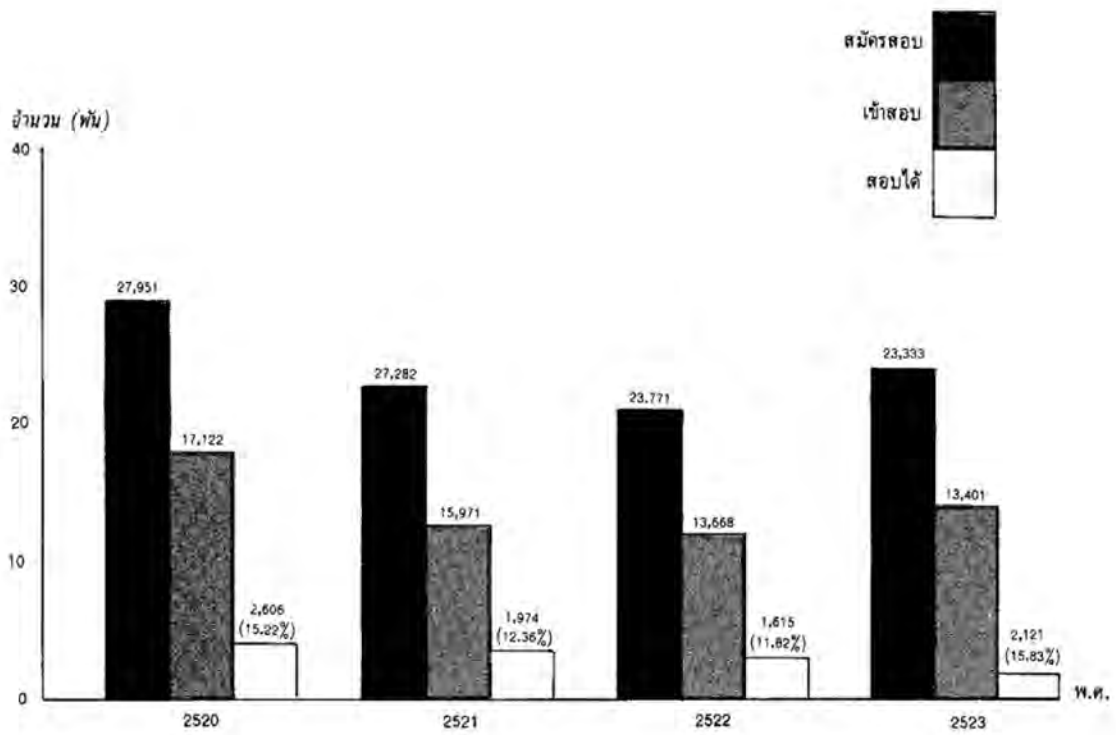
สถิติผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบ และผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.ม. ครั้งที่ 2 หมวด ก. ข. 2520-2523

เมื่อพิจารณาสถิติร้อยละของผู้สอบได้เป็นรายวิชา พบว่า ผู้สมัครสอบวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สอบได้มีจำนวนร้อยละค่อนข้างน้อย และมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกันทุกปี สำหรับผู้สมัครสอบวิชา สังคมศึกษา ภาษาไทย และวิชาครู จำนวนร้อยละของผู้สอบได้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะวิชาครู จำนวนร้อยละของผู้สอบได้สูงมากทุกปี ดังสถิติ

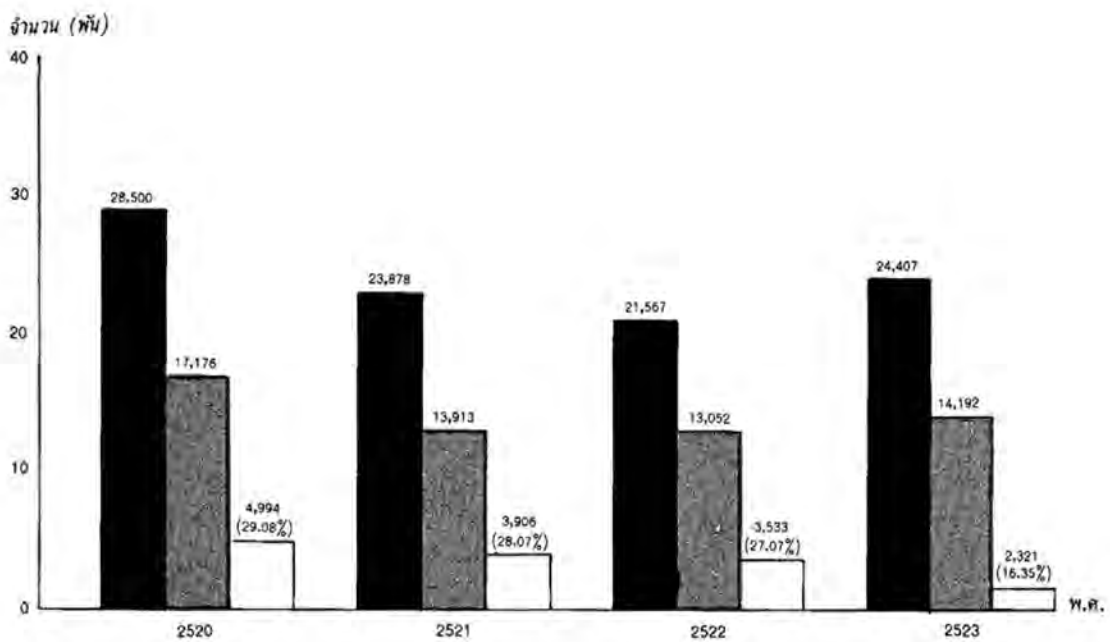
วิชา	จำนวนร้อยละ (%) ของผู้สอบได้			
	2520	2521	2522	2523
วิชาครู	60.50	75.19	79.55	59.52
ภาษาไทย	34.73	35.22	35.22	41.57
สังคมศึกษา	50.92	43.44	49.70	33.75
วิทยาศาสตร์	5.69	7.77	7.35	1.39
คณิตศาสตร์	3.82	2.77	1.41	2.01
ภาษาอังกฤษ	9.06	12.84	7.22	9.69

สถิติร้อยละของผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.ม. หมวด ก. ข. 2520 - 2523

นอกจากการสมัครสอบวิชาชุดครู พ.ม. ยังมีการสมัครสอบวิชาชุดครู พ.ศ. ผู้สมัครสอบวิชาชุดครู พ.ศ. มีจำนวนประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของผู้สมัครสอบ พ.ม. เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้สอบได้ปรากฏว่ามีจำนวนร้อยละของผู้สอบได้น้อยกว่าระดับ พ.ม. มาก และจำนวนร้อยละของผู้สอบได้ก็มีจำนวนใกล้เคียงกันเกือบทุกปีเช่นกัน ดังสถิติ

สถิติผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบ และผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.กศ. ครั้งที่ 1 หมวด ก.ข.2520-2523

สถิติผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบ และผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.กศ. ครั้งที่ 2 หมวด ก.ข.2520-2523

เมื่อพิจารณาผลการสอบได้เป็นรายวิชา สถิติผู้สอบได้มีจำนวนร้อยละค่อนข้างน้อยเกือบทุกวิชา และในแต่ละวิชาผู้สอบได้จะมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน ดังสถิติ

วิชา	จำนวนร้อยละ (%) ของผู้สอบได้			
	2520	2521	2522	2523
คณิตศาสตร์	8.81	4.86	6.00	0.64
วิทยาศาสตร์	3.79	7.86	8.08	3.12
สังคมศึกษา	25.65	16.93	15.46	27.56
วิชาครู	31.36	17.69	26.24	16.09
ภาษาไทย	30.66	44.88	32.95	17.23
ภาษาอังกฤษ	14.02	16.74	13.08	14.64

สถิติร้อยละของผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.กศ. หมวด ก.ข. 2520-2523

จากสถิติข้างบนนี้พบว่า วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จำนวนร้อยละของผู้สอบได้มีค่าน้อยที่สุด โดยเฉพาะในปี 2523 มีผู้สอบวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 0.64 หรือจำนวน 4 คนจากผู้เข้าสอบทั้งหมด 629 คน ในปี่อื่น ๆ ก็เช่นกัน ดังเช่นในปี 2520 มีผู้สอบได้ 51 คนจากผู้เข้าสอบ 579 คน ปี 2521 มีผู้สอบได้ 32 คน จากจำนวนผู้เข้าสอบ 659 คน และในปี 2522 มีผู้สอบได้เพียง 34 คน จากจำนวนผู้เข้าสอบ 567 คน วิชาวิทยาศาสตร์ก็เช่นกัน ในปี 2520 มีผู้สอบได้เพียง 3.79% หรือจำนวน 293 คน จากจำนวนผู้เข้าสอบ 7,723 คน ในปี 2523 ก็เช่นกันสอบได้ 179 คน หรือ 3.12% จากจำนวนผู้เข้าสอบ 5,741 คน

การที่มีผู้สอบได้จำนวนน้อยใน 2 วิชา นี้ เป็นเรื่องที่ควรแก่การนำมาคิด ศึกษา และพิจารณาถึงสาเหตุ เพื่อหาทางปรับปรุงการสอบวิชาชุดทั้ง 2 วิชา นี้ให้ดีขึ้น การที่จะปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไปตามธรรมชาติหรือให้ผู้สอบประสบความล้มเหลวเช่นนี้ตลอดไปก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่มีการสูญเปล่าทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นมากมายเช่นนี้ทุกปี

สถิติที่ควรแก่การศึกษาอีกเรื่องหนึ่งคือ สถิติจำนวนผู้สอบตกในแต่ละปีจะมีผู้สอบตกทั้งระดับ พ.ม. และ พ.กศ. รวมกันมีจำนวนมากถึงปีละกว่า 8 หมื่น ถึง 7 หมื่นคน ดังสถิติ

พ.ศ.	พ.ม.		พ.กศ.		รวมผู้สอบตก ทั้ง 2 ระดับ
	เข้าสอบ	สอบตก	เข้าสอบ	สอบตก	
2520	80,019	46,380	34,298	26,698	73,078
2521	83,995	46,588	29,884	24,004	70,592
2522	83,813	41,277	26,720	21,572	62,848
2523	71,129	43,070	27,593	23,151	66,221

สถิติผู้เข้าสอบและผู้สอบตก ระดับ พ.ม. และ พ.กศ. ปี 2520-2523

จากสถิติผู้สมัครสอบวิชาชุดครู พ.ม. และ พ.กศ. พอดีสรุปได้ว่าผู้สมัครสอบและผู้เข้าสอบในแต่ละปีมีจำนวนมากถึงปีละกว่า 1 แสนคน แต่ผลการสอบมีผู้สอบได้จำนวนร้อยละค่อนข้างต่ำและผู้สอบได้ก็มีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกันทุกปี ยกเว้นวิชาครูของ พ.ม. จำนวนร้อยละของผู้สอบได้มีจำนวนค่อนข้างสูงทุกปี ถ้าจะพิจารณาเปรียบเทียบผลการสอบได้ สอบตกก็พอจะวิจารณ์ได้ว่า การที่มีผู้สอบตกเป็นจำนวนมากทุกปีย่อมจะเกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจมากมาย ซึ่งเป็นความสูญเสียที่มองไม่ค่อยเห็น ยิ่งกว่านั้นความสูญเสียในด้านจิตวิทยาก็มีมากเช่นกัน โดยเฉพาะสำหรับผู้สมัครสอบ ซึ่งจะต้องเสียทั้งเงินและเวลา เมื่อคิดถึงว่าผู้ที่สอบตกจำนวนปีละหลายหมื่นคนเช่นปี 2520 สอบตกกว่า 73,000 คน ปี 2521 สอบตกกว่า 70,000 คน ปี 2522 สอบตกกว่า 62,000 คน และปี 2523 สอบตกกว่า 66,000 คน แสดงว่าผู้สมัครสอบส่วนมากขาดความพร้อมในเรื่องการเตรียมตัวสอบ แม้ว่า การสอบได้สอบตกในการสมัครสอบวิชาชุดครูเป็นความรับผิดชอบส่วนตัวของผู้สอบเกือบทั้งหมดก็ตาม แต่กรมการฝึกหัดครูในฐานะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการเพิ่มพูนวิทยฐานะครูจะปฏิเสธความรับผิดชอบในเรื่องการสอบได้ตกของผู้สมัครสอบวิชาชุดครูทั้งหมดก็คงจะไม่ได้เช่นกันอย่างน้อยก็จะต้องนำข้อมูลที่ได้จากผลการสอบมาพิจารณา เพื่อหาทางให้การสอบของผู้สมัครสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งอาจจะทำได้หลายทาง จากผลการสอบวิชาครู พ.ม. พบว่า สถิติผู้สอบได้มีจำนวนมากทุกปี สาเหตุหนึ่งที่น่าจะนำมาพิจารณาก็คือ วิชาครูนั้นมีผู้เขียนตำราด้านนี้กว้างขวางมากหรือวิชาสังคมศึกษาซึ่งมีผู้สอบได้มีจำนวนร้อยละค่อนข้างมากทุกปี ก็มีตำราด้านนี้กว้างขวางเช่นกันแต่วิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ตำราสำหรับการค้นคว้ามีน้อย ถ้าผลการวิเคราะห์นี้เป็นจริง การปรับปรุงสนับสนุนเพื่อให้การสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรหาทางส่งเสริมให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่เป็นกรรมการตรวจข้อสอบ ร่วมกันเขียนคู่มือวิชาชุดครูที่ขาดแคลนเหล่านี้ขึ้นจัดทำเป็นคู่มือที่สมบูรณ์ เนื้อหาครอบคลุมหลักสูตร อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยผู้สมัครสอบได้บ้าง ผู้สมัครสอบก็จะมีตำราวิชาชุดที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ตรงตามหลักสูตร หรืออย่างน้อยก็จะเป็นการเพิ่มพูนตำราสำหรับ การค้นคว้า ซึ่งจะสร้างความมั่นใจแก่ผู้สอบได้มาก การที่ไม่มีคู่มือหรือตำราที่ดีจะทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกิดความสับสนไม่มั่นใจ เมื่อได้ดำเนินการดังที่กล่าวแล้ว อาจจะทำให้สถิติของผู้สอบได้มีแนวโน้มสูงขึ้นยิ่งกว่าสถิติที่ผ่านมา ซึ่งจะแสดงถึงการพัฒนาในด้านการส่งเสริมวิทยฐานะครู แต่ถ้าสถิติผลการสอบได้สอบตกยังคงเดิมใกล้เคียงกันทุกปี แม้ว่าจะย้อนหลังไปดูใน 5 ปี 10 ปี ก็ยังเหมือนเดิม ย่อมแสดงถึงความคงที่ คงไม่ใช่สถิติที่พึงพอใจหรือสถิติที่น่าความภาคภูมิใจมาสู่ผู้มีหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานด้านนี้แน่ ๆ

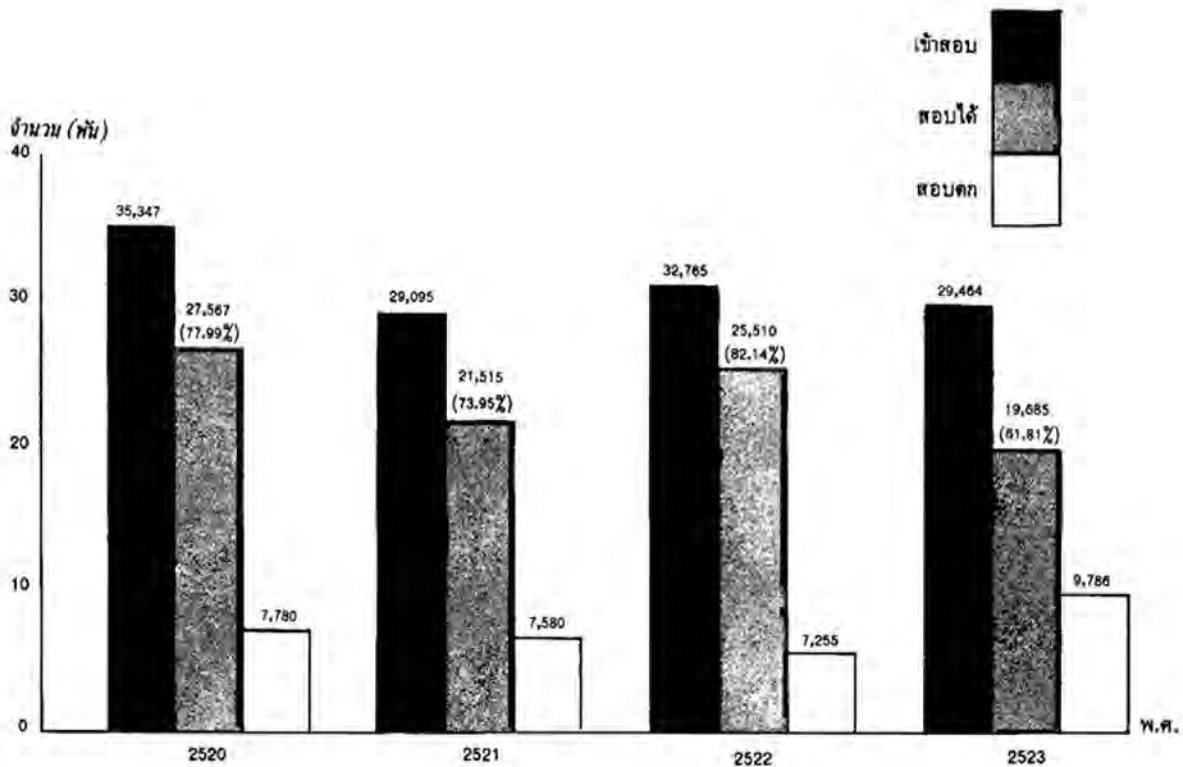
นอกจากจะพิจารณาถึงผลเสียที่เกิดจากการสอบตกแล้ว จากสถิติจะพบว่ามี การขาดสอบในแต่ละปี เป็นจำนวนมากดังสถิติ

พ.ศ.	จำนวนผู้ขาดสอบ		รวม
	พ.ม.	พ.กศ.	
2520	52,268	22,153	74,421
2521	53,150	21,236	74,426
2522	53,586	18,620	72,206
2523	50,155	20,147	70,302

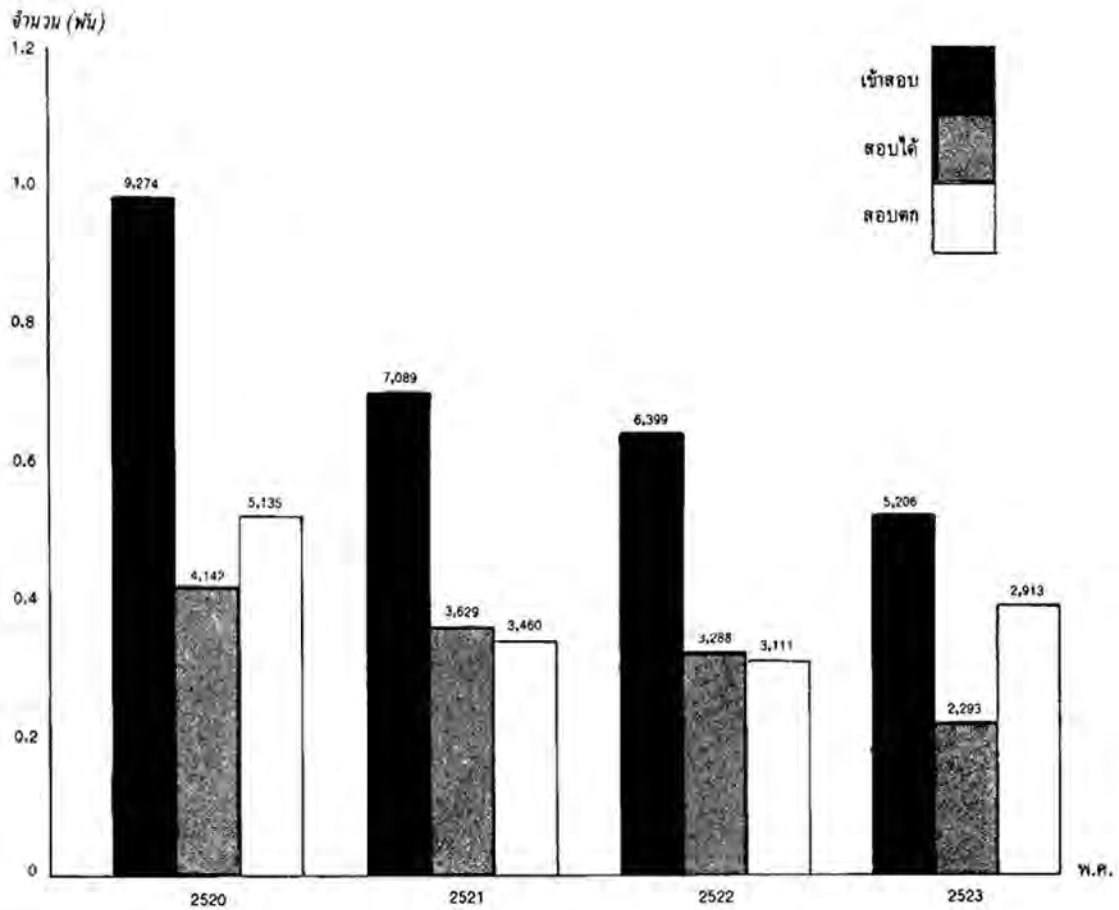
สถิติจำนวนผู้ขาดสอบระดับพ.ม. และ พ.กศ. 2520-2523

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ขาดสอบประกอบกับจำนวนผู้สอบโดยรวมกันจะพบว่าผู้ที่พลาดจากการสอบทั้งหมดมีจำนวนถึงปีละกว่า 1 แสนคน ความสูญเสียในด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก็ย่อมจะมีค่ามากขึ้น แต่จะเกิดมากเท่าไรก็ลองประมาณอัตราขั้นต่ำที่ผู้สมัครสอบแต่ละคนจะต้องใช้จ่ายในการสอบ การสมัครสอบ แล้วก็ลองคิดคำนวณดูว่าจะสูญเสียประมาณเท่าไร ตัวเลขที่แท้จริงไม่อาจจะทราบได้เพราะยังไม่มีผู้สนใจศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง แต่มีข้อจะต้องพิจารณาในเรื่องจำนวนผู้ขาดสอบบ้างก็คือ ผู้ที่ขาดสอบนั้นสาเหตุที่แท้จริงว่าเป็นเพราะอะไรไม่สามารถจะตอบได้ถูกต้องทั้งหมด ข้อมูลด้านนี้ไม่มี แต่น่าจะมีสาเหตุหนึ่งที่มีผู้ขาดสอบเนื่องจากได้สอบวิชาเหล่านั้นไว้แล้ว แต่ในระยะที่ยังไม่ประกาศผลการสอบก็มีการประกาศสอบครั้งใหม่ จึงสมัครสอบวิชาใหม่อีก เมื่อประกาศผลได้ในวิชานั้นแล้ว หรือได้ครบชุดแล้วก็ไม่ต้องสอบเพิ่มเติมอีก จึงสถิติการสอบ ลักษณะเช่นนี้ก็มีจำนวนไม่น้อย ส่วนสาเหตุอื่น ๆ นั้นน่าจะได้ศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไปว่า มีสาเหตุอะไรที่ทำให้ผู้สมัครสอบต้องขาดสอบมากมาย เพื่อจะได้หาทางขจัดปัญหาความสูญเสียเปล่าในการสมัครสอบวิชาชุดครุลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. การอบรม อ.ศ.ร. การส่งเสริมวิทยฐานะครูซึ่งกรมการฝึกหัดครูร่วมกับคุรุสภาจัดให้มีการอบรมศึกษาคาดดูร้อนทุกปี เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะครูให้มีคุณวุฒิและประสบการณ์สูงขึ้น การจัดอบรม อ.ศ.ร. วิทยาลัยครู แต่ละแห่งจะเป็นศูนย์ให้การอบรม จำนวนผู้เข้าอบรมมีเป็นจำนวนมากทุกปี ดังสถิติ

สถิติผู้เข้าสอบภายหลังการอบรม อ.ศ.ร. พ.น. ผู้สอบได้และผู้สอบตก หมวด ก.ข.ค. 2520 - 2523

สถิติผู้เข้าสอบภายหลังการอบรม อ.ศ.ร. พ.ม. ผู้สอบได้และผู้สอบตก หมวด ก.ข.ค. 2520 - 2523

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของผู้สอบได้ภายหลังจากการอบรม อ.ศ.ร. ทั้ง พ.ม. และ พ.กศ. พบว่าจำนวนร้อยละของผู้สอบได้สูงต่ำ กระจัดกระจายแตกต่างกันไปในแต่ละปี ดังสถิติ

พ.ศ.	จำนวนผู้สอบได้	
	พ.ม. (%)	พ.กศ. (%)
2520	77.99	44.66
2521	73.95	51.19
2522	82.14	74.74
2523	61.81	44.05

สถิติร้อยละของผู้สอบได้ภายหลังการอบรม อ.ศ.ร. พ.ม. และ พ.กศ. 2520-2523

จากสถิติผลการสอบพบว่า ผลการสอบภายหลังการอบรม อ.ศ.ร.ระดับ พ.ม. ผู้สอบได้มีจำนวนร้อยละค่อนข้างสูง แต่ระดับ พ.กศ.เฉพาะปี 2522 ปีเดียวเท่านั้นที่ผลการสอบได้ค่อนข้างสูง นอกนั้นผลการสอบอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ บางปีจำนวนผู้สอบตกสูงกว่าจำนวนผู้สอบได้ เช่น ปี 2520, 2523 ส่วนในปี 2521, 2522 ผู้สอบได้และผู้สอบตกมีจำนวนเกือบเท่ากัน สถิติการสอบได้ที่น่าสังเกตคือในปี 2522 สถิติผู้สอบได้ทั้งระดับ พ.ม. และ พ.กศ. มีจำนวนร้อยละสูงสุดในรอบสี่ปี น่าจะได้ตั้งข้อสังเกตเพื่อศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการอบรม อ.ศ.ร. ในครั้งต่อไป

เมื่อพิจารณาสถิติจำแนกเป็นหมวดวิชา พบว่า ผู้สมัครอบรม อ.ศ.ร. พ.ม. หมวด ก. มีผู้สอบได้จำนวนร้อยละสูงกว่าหมวด ก.ข. ดังเช่นในปี 2520 ผู้อบรม อ.ศ.ร. พ.ม. หมวด ก. สอบได้ร้อยละ 99.98 ผู้อบรม อ.ศ.ร. พ.ม. หมวด ก.ข. สอบได้ร้อยละ 60.51 ปี 2521 การอบรม อ.ศ.ร. พ.ม. หมวด ก. สอบได้ร้อยละ 99.24 หมวด ก. ข. สอบได้ร้อยละ 62.38 เป็นต้น

สำหรับการอบรม อ.ศ.ร. ระดับ พ.ม. หมวด ก.ข. ถ้าพิจารณาเป็นรายวิชาพบว่า วิชาครู พ.ม. เป็นชุดวิชาที่ผู้อบรมสอบได้มีจำนวนร้อยละสูงสุดทุกปีและวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับ พ.ม. ผู้เข้ารับการอบรมสอบได้มีจำนวนร้อยละค่อนข้างต่ำเกือบทุกปี ยกเว้นปี 2521 ที่ผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์มีจำนวนร้อยละของผู้สอบได้ค่อนข้างสูงมากคือ 78.76% ดังสถิติ

วิชา	จำนวนร้อยละของผู้สอบได้ (อ.ศ.ร. พ.ม. หมวด ก.ข.)			
	2520	2521	2522	2523
วิชาครู	88.89	91.27	95.81	94.13
ภาษาไทย	69.58	78.63	73.87	63.40
ภาษาอังกฤษ	52.83	80.06	66.16	62.21
คณิตศาสตร์	33.45	78.76	40.28	30.36
วิทยาศาสตร์	41.89	40.77	47.80	22.32
สังคมศึกษา	60.77	61.06	59.80	68.95
รวมเฉลี่ย	60.51	62.38	62.62	51.18

สถิติร้อยละของผู้สอบได้ภายหลังอบรม อ.ศ.ร., พ.ม. หมวด ก.ข. 2520-2523

การอบรม อ.ศ.ร. ระดับ พ.กศ. พบว่า ผลการสอบมีผู้สอบได้จำนวนร้อยละค่อนข้างน้อย ยกเว้นปี 2522 ที่สถิติการสอบได้ค่อนข้างสูงดังสถิติ ปี 2520 สอบได้ร้อยละ 44.66 ปี 2521 สอบได้ร้อยละ 51.19 ปี 2522 สอบได้ร้อยละ 74.74 และปี 2523 สอบได้ร้อยละ 44.05 แต่เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นหมวดวิชา พบว่าผู้เข้ารับการอบรมหมวด ก.ข. สอบได้มีจำนวนร้อยละต่ำกว่าผู้เข้ารับการอบรม อ.ศ.ร. หมวด ก. ดังเช่น ปี 2520 อ.ศ.ร.หมวด ก.ข. สอบได้ร้อยละ 43.92 แต่ อ.ศ.ร.หมวด ก. สอบได้ร้อยละ 100 ปี 2521 ผู้อบรม อ.ศ.ร. หมวด ก.ข. สอบได้ร้อยละ 50.54 แต่หมวด ก. สอบได้ร้อยละ 100 เป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลการสอบเป็นรายวิชาในหมวด ก.ข. พบว่า ผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีจำนวนร้อยละของผู้สอบได้ค่อนข้างน้อยเกือบทุกปี ส่วนวิชาอื่น ๆ ผลการสอบได้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่วิชาภาษาอังกฤษและวิชาภาษาไทย สถิติผลการสอบได้โดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงกว่าวิชาอื่น ๆ ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง

วิชา	จำนวนร้อยละของผู้สอบได้ (อ.ศ.ร. พ.ศ.หมวด ก.ข.)			
	2520	2521	2522	2523
วิชาครู	44.30	58.23	54.21	58.97
ภาษาไทย	64.98	65.94	57.83	51.83
ภาษาอังกฤษ	54.55	75.76	60.38	75.00
คณิตศาสตร์	36.84	46.15	43.48	—
วิทยาศาสตร์	35.30	43.50	44.91	34.44
สังคมศึกษา	36.72	41.51	65.65	59.48
รวมเฉลี่ย	43.92	50.54	50.82	43.67

สถิติร้อยละของผู้สอบได้ภายหลังอบรม อ.ศ.ร. พ.ศ.หมวด ก.ข. 2520-2523

จากสถิติการอบรม อ.ศ.ร. ทั้งระดับ พ.ม. และ พ.ศ. ปรากฏว่า การสอบตกมีมากในระดับ พ.ศ. เช่นเดียวกับการสมัครสอบวิชาชุด ในระดับ พ.ม. จำนวนร้อยละของผู้สอบได้โดยรวมมีค่าค่อนข้างสูง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชาพบว่า การสอบตกในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผู้สอบตกมีจำนวนร้อยละค่อนข้างสูงมากเกือบทุกปี

เมื่อคำนึงถึงความสูญเปล่าเนื่องจากการสอบตกในการอบรม อ.ศ.ร. ทั้งระดับ พ.ม. และ พ.ศ. แล้วย่อมจะมีมากในแต่ละปี ทั้งนี้เพราะผู้เข้ารับการอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมค่อนข้างสูงในแต่ละวิชา ทั้งค่าสมัครสอบ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และเวลา รวมทั้งผลเสียหายในด้านจิตวิทยาที่จะเกิดแก่สมาชิกผู้เข้าอบรม แม้ในบางวิชาเช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ระดับ พ.ม. ผลการสอบได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางควรจะได้หาทางเพิ่มจำนวนร้อยละของผู้สอบได้ให้สูงขึ้นไปอีก ยิ่งผลการสอบในระดับ พ.ศ.แทบทุกวิชาจะต้องหาทางเพิ่มจำนวนร้อยละให้สูงขึ้น ดังนั้นผู้ให้การอบรมโดยเฉพาะวิทยาลัยครูและผู้ดำเนินการสอบ ทั้งสองฝ่ายควรจะได้มีความสัมพันธ์กันในเรื่องความชัดเจนของหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่จะทำให้ทั้งผู้สอนและผู้จัดการสอนเข้าใจไปในแนวเดียวกัน ตลอดทั้งการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในทางวิทยาการ ผู้ออกข้อสอบก็ดี ผู้สอนก็ดีจะต้องก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การอบรม อ.ศ.ร.ดำเนินมาหลายปีแล้ว การดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปบ้าง เช่น ให้มีคะแนนภาคปฏิบัติในบางวิชาและมีการปรับปรุงการออกข้อสอบ แต่ผลการสอบมิได้ก้าวหน้าไปตามกาลเวลา คงมีลักษณะเกือบคงที่ทั้ง ๆ ที่อาจารย์วิทยาลัยครูมีการพัฒนาด้านคุณภาพประสบการณ์มากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ผู้ดำเนินการน่าจะมีการศึกษาข้อบกพร่องเหล่านี้เพื่อการพัฒนา การส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยเฉพาะการอบรม อ.ศ.ร. ให้ได้ผลสูงขึ้นกว่าที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. การสอนทางวิทยุไปรษณีย์ การส่งเสริมวิทยฐานะครูโดยการจัดสอนทางวิทยุไปรษณีย์ได้จัดขึ้น ในปี พ.ศ. 2521 ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันการเรียนการสอนจัดให้มีการบรรยายทางวิทยุและจัดส่งบทเรียนเอกสารทางไปรษณีย์และบันทึกเทปบทเรียนประกอบการเรียน ผลการสอบในบางวิชามีความก้าวหน้าค่อนข้างดี ดังสถิติ

วิชา	สถิติผู้สอบได้ (%)		
	2522	2523 ครั้งที่ 1	2523 ครั้งที่ 2
ภาษาไทย	43.33	66.36	28.09
สังคมศึกษา	—	64.52	70.00

สถิติร้อยละผู้สอบได้ภายหลังการเรียนการสอนทางไปรษณีย์

จากสถิติผลการสอบในบางวิชานับว่าได้ผลค่อนข้างสูง ถ้าการจัดสอบทางวิทยุไปรษณีย์ได้จัดทำให้กว้างขวาง น่าจะเกิดผลดีต่อการส่งเสริมวิทยฐานะครูอย่างยิ่ง โดยเฉพาะให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้กว้างขวาง มีการศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอาจจะทำวิธีการดังกล่าวไปใช้กับการเรียนการสอน อ.ก.ป. ในอนาคตได้อีกด้วย

4. การจัดสอนครูประจำการที่ไม่มีวุฒิประเภท ข. เริ่มในปี 2521 และประเภท ก. เริ่มในปี 2522 จากสถิติผลการสอบพบว่า ผู้สอบได้มีจำนวนร้อยละสูงมาก ดังสถิติ

วิชา	ผลการสอบภายหลังการอบรมครูประจำการไม่มีวุฒิประเภท ข.				
	2521 ครั้งที่ 1	2521 ครั้งที่ 2	2522 ครั้งที่ 1	2522 ครั้งที่ 2	2523
วิทยาศาสตร์	93.02	96.55	98.61	97.40	98.73

สถิติผลการสอบวิชาชุดครู พ.กศ. หมวด ข. 2521 - 2523

จากสถิติผลการสอบนับว่าการเรียนการสอนได้ผลสูงมาก น่าจะได้ศึกษาแนวทางการเรียนการสอนนำไปใช้ปรับปรุงการอบรม อ.ศ.ร. ซึ่งได้ผลค่อนข้างน้อยอาจจะช่วยลดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจอันเนื่องจากการอบรม อ.ศ.ร.ลงได้บ้าง และยิ่งกว่านั้นถ้าสามารถทำได้ควรจะขยายศูนย์ฝึกอบรมออกไปให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็จะช่วยส่งเสริมวิทยฐานะครูได้มากขึ้น

การให้

การศึกษ
และอบรม

แก่ครูและบุคลากร
ทางการศึกษาประจำการ

ระดับประถมศึกษาของประเทศไทย

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

1

ความเป็นมา

เมื่อเดือนเมษายน 2522 คณะกรรมการที่ปรึกษาของศูนย์วัดกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาเอเชีย ได้จัดประชุมครั้งที่ 6 ที่ประเทศอินเดีย จากการประชุมนั้นได้มี joint innovative projects เกิดขึ้นหลายโครงการ และโครงการหนึ่งในจำนวนนี้ คือ The Joint Innovative Project on In-service Primary Teacher Education ทั้งนี้มอบให้ศูนย์วัดกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาเอเชีย ซึ่งเป็นหน่วยงานขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติเป็นผู้ดำเนินการ

ประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในโครงการนี้มี 8 ประเทศ คือ บังกลาเทศ อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ปาปัวนิวกินี เกาหลี และประเทศไทย

การประชุมครั้งแรกเพื่อวางแผนในการศึกษาและดำเนินงานโครงการนี้จัดขึ้น ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม ถึง 4 กันยายน 2523 ขอบข่าย แนวทาง กำหนดการ วิธีการ และเครื่องมือในการศึกษาและดำเนินการได้กำหนดขึ้นจากการประชุมครั้งนี้

แผนปฏิบัติซึ่งเกิดจากที่ประชุมดังกล่าวได้นำมาสู่การปฏิบัติโดยแต่ละประเทศจะทำการศึกษางานการให้การศึกษาอบรมครูประจำการระดับประถมศึกษาตามแนวทางที่วางไว้

คณะทำงานของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย นายสุนทร คำโตนคร อธิการวิทยาลัยครูสกลนคร นายสุพล วุฒิสาน อาจารย์วิทยาลัยครูอุดรธานี และนายจิตรกร ตั้งเกษมสุข รองอธิการวิทยาลัยครูเลข ได้นำข้อตกลงจากประเทศฟิลิปปินส์มาวางแผนปฏิบัติในรายละเอียด ต่อมานายจิตรกร ตั้งเกษมสุข ได้ลาออกจากคณะทำงาน ทางราชการจึงได้แต่งตั้งให้นายสกล สรเสนา อาจารย์วิทยาลัยครูมหาสารคามทำงานนี้แทน นอกจากนี้คณะทำงานยังได้เชิญนักวิจัยของวิทยาลัยครูเข้าร่วมงานด้วย ได้แก่ นายสุรพล พุฒคำ อาจารย์วิทยาลัยครูสกลนคร นายนพพร ไชยระโยธิน นายวิบูลย์ แซ่มชื่น และ นายชาญชัย หล้าวงศ์ อาจารย์วิทยาลัยครูอุดรธานี

คณะทำงานได้ศึกษาเรื่องนี้ภายใต้ชื่อเรื่องว่า การศึกษาการให้การศึกษาและอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการระดับประถมศึกษาของประเทศไทย (National Study on In-service Primary Teacher Education) โดยงานนี้อยู่ภายใต้ข้อตกลงและการสนับสนุนขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กับกระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาและวิธีการ

การสำรวจและศึกษางานการให้การศึกษาและอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการกระทำภายใต้ขีดจำกัดของแนวทางการศึกษาซึ่งที่ประชุมกำหนดร่วมกัน ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ในกรณีประเทศไทย ได้กำหนดที่จะศึกษาโดยส่วนรวมของโครงการและงานสำคัญ 7 รายการ คือ

1. งานการเพิ่มวิทยฐานะครูของ ครูสภา
2. การเข้าศึกษาในโปรแกรมภาคนอกเวลา (ภาคค่ำ)
3. การเข้าอบรมเฉพาะเรื่องที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น
4. การอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ 2521

5. งานการให้การศึกษาและอบรมครูประจำการของสภาการศึกษาภาคเหนือ
6. การให้ครูประจำการลาศึกษาต่อ ในสถานศึกษาภาคเหนือ
7. การอบรมครูตามโครงการของ ส.ส.ว.ท.

รายการต่าง ๆ ที่ศึกษาของแต่ละงานคือ ศึกษาด้านจุดมุ่งหมาย สาระการฝึกอบรม วิธีการและ ขบวนการ การวัดผล และประเมินผล การบริหารงาน และพัฒนางาน ทั้งนี้โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่ง กำหนดร่วมกันทั้ง 8 ประเทศและพัฒนาให้เหมาะกับสภาพการของแต่ละประเทศ โดยคณะทำงาน ประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยได้ใช้แบบสอบถามของแต่ละโครงการไปยังผู้รับการอบรม ผู้ให้ การอบรม ผู้บริหารงานโครงการ ผู้มีเทศก์งานโครงการ โดยสุ่มตัวอย่างไปทั่วประเทศ โครงการหรือ งานละ 14 ถึง 15 จังหวัด ทั้งนี้โดยมีวิทยาลัยครูทุกแห่งเป็นศูนย์ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ละโครงการจะมีผู้ตอบแบบสอบถามอยู่จำนวนระหว่าง 810 คน ถึง 962 คน ยกเว้นโครงการ ส.ส.ว.ท.ได้รับแบบสอบถามน้อยมากเพราะงานด้านนี้ที่ผ่านมาเน้นหนักอย่างชัดเจนในระดับมัธยม ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำโดย แยกกันในแต่ละงานและในแต่ละงานการให้การศึกษาอบรม จะจำแนกข้อมูลออกตามประเภทของผู้กรอกแบบสอบถาม คณะผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้จะไปศึกษางาน ของแต่ละโครงการ โดยการร่วมพบปะเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับงานแต่ละโครงการ สถิติที่ใช้ ใช้ การหาค่าเฉลี่ยของความถี่ของแต่ละคำถามโดยมีคะแนนเต็มเท่ากับ 5 ทั้งนี้ โดยใช้การหาค่าความเบี่ยง เบนมาตรฐานของแต่ละคำถาม

3

ลักษณะสำคัญของแต่ละงานที่ค้นพบ

สาระสำคัญของโครงการและงานต่างๆ จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ดังนี้คือ

1. งานเพิ่มวิทยฐานะครูของคุรุสภา

หมายถึงงานให้โอกาสครูสอบวิชาชุดครูเพื่อได้วุฒิ พ.กศ. และ พ.ม. คุรุสภาได้จัดโอกาสให้ครูได้รับการศึกษาและอบรมมาตั้งแต่ปี 2438 ปัจจุบันครูที่ผ่านโครงการอบรมของคุรุสภามีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับโปรแกรมการฝึกอบรมประเภทได้วุฒิทางครูอื่น ๆ

ผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้มีจำนวน 810 คน เป็นผู้บริหาร 83 คน ผู้นิเทศก์ 74 คน ผู้ให้การอบรม 135 คน และผู้รับการอบรม 318 คน จากค่าเฉลี่ยเต็ม 5 พบว่า จุดมุ่งหมายของการอบรมสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมมาก (3.08) การอบรมมุ่งในด้านเนื้อหาทางทฤษฎีมาก (3.10) วิธีการให้การอบรมใช้การบรรยายเป็นสำคัญ (3.37) ครูต้องการเข้าสู่โครงการอบรมอีกมาก (2.93) การวางแผนและประสานงานในการดำเนินงานโครงการอยู่ในขั้นดี (2.75) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ (2.35) อุปกรณ์การสอนใช้น้อย (2.42) ระยะการฝึกอบรมในทัศนของผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าพอดี (2.60) แต่ในด้านผู้บริหารและผู้นิเทศก์เห็นว่าน้อย (2.38) การวัดผลกลุ่มเนื้อหาแต่โอกาสที่ผู้อบรมจะได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมยังมีน้อย (2.31) การพัฒนาโครงการในทัศนของทุกฝ่ายเห็นว่าอยู่ในระดับต่ำ (2.08)

2. การเข้าศึกษาในโปรแกรมภาคคนอกเวลา (ภาคค่ำ)

หมายถึงการที่ครูใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนไปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันมี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยพลศึกษา ส่วนการศึกษาภาคคนอกเวลาในวิทยาลัยครูได้เลิกไปในปี 2520

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 874 คน จากแหล่งข้อมูล 14 จังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาคคนอกเวลาในปัจจุบัน จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวเป็นผู้บริหาร 76 คน ผู้นิเทศก์ 70 คน ผู้ให้การอบรมหรือสอบ 140 คน และผู้รับการอบรม 388 คน

ผลสรุปได้ว่าในด้านความต้องการ ของผู้เข้าเรียนที่จะเข้าเรียนมีอยู่ในระดับสูงมากที่อยากจะเข้าเรียน (3.05) โอกาสที่เปิดให้เข้ามาเรียนมีมาก (2.78) ความมุ่งหมายของการศึกษาสนองความต้องการของผู้เข้าศึกษาสูง (3.02) และสามารถนำไปใช้ได้ในการปรับปรุงงานในหน้าที่สูง (2.83) สาระของการเรียนการสอน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก (2.88) การนำเอาไปใช้ได้ในการปรับปรุงงานของผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับสูง (2.88) สาระการอบรมเน้นหนักทางทฤษฎี (2.85) การวางแผนและการประสานงานให้การศึกษอบรมดี (2.82) การสอนเน้นหนักในการบรรยาย (3.03) การใช้อุปกรณ์การสอนมีมาก (2.85) เวลาและระยะเวลาในการให้การศึกษาอบรมเหมาะสมดี (2.84) การ

ติดตามผลหลังการฝึกอบรมมีน้อย (2.30)

3. การฝึกอบรมระยะสั้นเฉพาะเรื่อง

การฝึกอบรมระยะสั้นเฉพาะเรื่องส่วนใหญ่ กระทำโดยหน่วยงานต้นสังกัดครู การอบรมจะจัดขึ้นในโอกาสที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น อบรมการวัดผล อบรมการทำและใช้อุปกรณ์การสอน อบรมครูบรรจุใหม่ และอบรมผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น

ข้อมูลในการศึกษาเรื่องนี้มาจากกลุ่มตัวอย่าง 17 จังหวัด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 844 คน แยกเป็นผู้บริหาร 144 คน ผู้นิเทศก์ 134 คน ผู้ให้การฝึกอบรม 192 คน และผู้รับการฝึกอบรม 384 คน

ประเด็นสำคัญของงานการฝึกอบรมระยะสั้น คือ จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมสอดคล้องกับการนำไปใช้งาน (3.18) สาระการฝึกอบรมเป็นไปตามความมุ่งหมาย (3.05) แต่อย่างไรก็ตามการใช้อุปกรณ์การอบรมยังอยู่ในระดับต่ำ (2.46) การติดตามและนิเทศผลการอบรมยังทำได้น้อย (2.00) ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมยังไม่ดีพอ (2.26) งบประมาณมีน้อยมาก (1.88) ระยะเวลาการฝึกอบรมสั้นและไม่เพียงพอ (2.44) การศึกษาเพื่อนำมาพัฒนางานการฝึกอบรมยังมีน้อย (2.43) วิธีการให้การอบรมเน้นหนักในการบรรยาย (2.74) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาท้องถิ่นมีค่อนข้างน้อย (2.49)

4. การอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ 2521

กรมวิชาการได้ร่วมมือกับผู้ผลิตและผู้ใช้ครูจัดการฝึกอบรมแก่ครูประจำการในการใช้หลักสูตรใหม่ โดยใช้ระยะเวลาในการอบรมโดยทั่วไป 5 วัน โครงการดังกล่าวจัดทำในระดับประเทศ โดยเฉพาะแยกกันทำในท้องถิ่นมีอาจารย์วิทยาลัยครูเป็นวิทยากรหลัก

จากการสอบถามบุคคลต่าง ๆ 647 คน จาก 17 จังหวัด ซึ่งแยกเป็นผู้บริหาร 89 คน ผู้นิเทศก์ 87 คน ผู้ให้การอบรม 181 คน และผู้รับการอบรม 310 คน พบประเด็นสำคัญของโครงการนี้ คือ

ความมุ่งหมายของการอบรมสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนำไปใช้งานสูง (3.08) การประเมินผลโครงการคลุมเนื้อหาของการอบรม (3.04) การอบรมไม่เน้นในเรื่องสาระทางทฤษฎีนัก (2.45) การบรรยายใช้มากในการฝึกอบรม (2.78) อุปกรณ์การฝึกอบรมไม่เพียงพอ (2.21) เวลาของการฝึกอบรมยังไม่เพียงพอ (2.28) การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังไม่เพียงพอ (2.47) ครูมีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมในระดับทั่วถึง (2.50) การติดตามผลและนิเทศการฝึกอบรมมีน้อย (2.05) การพัฒนางานด้านนี้ยังอยู่ในระดับต่ำ (2.24)

5. การให้การศึกษาระยะสั้นและอบรมครูประจำการของสภาการศึกษา

วิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศดำเนินงานโครงการตามระเบียบสภาการศึกษาปี 2519 ในการดำเนินการนั้นมีวิทยาลัยครูหลายแห่ง ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมนอกที่ตั้งวิทยาลัย เพื่อให้โอกาสแก่ครูประจำการได้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง หลักสูตรของการฝึกอบรมใช้หลักสูตรปกติของสภาการศึกษา

จากแบบสอบถามบุคคล 962 คน ใน 15 จังหวัด โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหาร 100 คน ผู้นิเทศก์ 74 คน ผู้ให้การฝึกอบรม 286 คน และผู้รับการฝึกอบรม 522 คน พบสาระสำคัญของโครงการดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการอบรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมมาก (3.15) และสอดคล้องกับการนำไปใช้งานมาก (3.15) ขบวนการเรียนการสอนก่อให้เกิดความสนใจที่อยากจะเรียนมาก (3.07) การประเมินผลการอบรมคลุมเนื้อหาของการอบรมมาก (3.04) และครูต้องการเข้าสู่โครงการมีในระดับสูง (3.15) แต่ในการเรียนการสอนนั้นใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่มากนัก (2.36) ซึ่งไม่เป็นการเพียงพอ (2.38) การบริการและสนับสนุนจากส่วนกลางอยู่ในระดับต่ำ (2.42) บุคลากรจาก

ภายนอกมหาวิทยาลัย ได้เข้ามามีส่วนในโครงการน้อย (2.09) การติดตามผลการอบรมยังมีน้อย (2.39) การพัฒนาโครงการเป็นไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (2.93)

6. การให้ครูประจำการลาศึกษาต่อในสถานศึกษา

ในแต่ละปี ประมาณร้อยละ 3-5 ของครูประจำการจะได้รับอนุญาตศึกษาต่อในสถานศึกษาประเภทเต็มเวลา เหมือนนักศึกษาภาคปกติ ส่วนใหญ่ของระดับที่ครูประจำการเข้าศึกษาคือระดับปริญญาตรี สถานศึกษาที่เข้าศึกษาคือวิทยาลัยครู และคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทุกแห่งทั่วประเทศ

จากการสุ่มตัวอย่างใน 14 จังหวัดโดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 645 คน แยกเป็นผู้บริหาร 68 คน ผู้นิเทศก์ 90 คน ผู้ให้การฝึกอบรม 174 คน และผู้รับการอบรม 313 คน โดยมีผลการศึกษางานด้านนี้ในสาระสำคัญดังนี้ คือ

ความสัมพันธ์ของจุดมุ่งหมาย การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระดับสูง (3.17) และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงงานสอนในระดับสูง (3.09) การเรียนการสอนเน้นหนักในทางทฤษฎีมาก (3.03) การอบรมเน้นหนักในการบรรยาย (3.05) ครูประถมศึกษาอื่น ๆ ต้องการที่จะลามาศึกษาต่อในโปรแกรมปกติสูง (3.08) ในการเรียนการสอนใช้อุปกรณ์การสอนน้อย (2.32) การมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกในการให้การฝึกอบรมมีน้อย (2.21) การติดตามนิเทศงานมีน้อย (2.21)

ข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนา

จากการศึกษางานให้การศึกษา และฝึกอบรมครูประจำการทั้งหมดทุกโครงการโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ในด้านจุดมุ่งหมาย ของการฝึกอบรมต่างก็เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของแต่ละงานและโครงการด้านเนื้อหา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการอบรมและต่างก็เน้นหนักในทางทฤษฎี ด้านวิธีการเน้นหนักทางการบรรยายและเป็นการสื่อความหมายทางเดียวเป็นสำคัญด้านการประเมินผล ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรจากภายนอกมีส่วนในการประเมินผลน้อย การบริหาร งบประมาณน้อย การสั่งการและสนับสนุนจากส่วนกลางไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ การใช้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษาในท้องถิ่นเป็นไปอย่างจำกัด การพัฒนาโครงการอยู่ในระดับต่ำ คือได้ลงมือศึกษาและนำผลมาพัฒนางานไม่มาก

ข้อเสนอแนะโดยอาศัยการศึกษาและค้นพบโดยทั่วไปดังกล่าว มีดังต่อไปนี้ คือ
จุดมุ่งหมาย

1. การให้การศึกษาและฝึกอบรมควรเปิดกว้างแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนโดยเฉพาะ

ในท้องถิ่นกันดาร

2. ผลของการฝึกอบรมจะต้องมีผลต่อคุณภาพที่ดีขึ้นของผู้เข้าอบรมและนำไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่อย่างแท้จริง
3. ผู้ฝึกหัดครูทุกสถาบันและผู้ใช้ครูควรมุ่งร่วมมือกันในการฝึกอบรมครูประจำการ
4. วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยควรมุ่งสร้างความร่วมมือกันในการให้การฝึกอบรมครูประจำการในทุก ๆ เรื่อง

โครงสร้างการดำเนินการ

หน่วยงานระดับชาติวางนโยบายและทิศทางให้ชัดเจนโดยหน่วยงานระดับภาคและท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการวางแผนปฏิบัติการในระดับภาค ในระดับท้องถิ่นต้องสอดคล้องในการดำเนินงานกับทุกระดับโดยมีวิทยาลัยครูเป็นแกนปฏิบัติการ

หลักสูตรจะต้องประกอบด้วย สิ่งที่สนองความต้องการของระดับประเทศและส่วนที่สนองความต้องการของท้องถิ่น โดยในทางปฏิบัติควรให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงงานในหน้าที่ของผู้รับการฝึกอบรม งบประมาณควรได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดและควรได้ส่วนหนึ่งจากผู้เข้ารับการอบรมในรูปของค่าธรรมเนียมการอบรม

วิธีการและเทคนิค

เจ้าของโครงการควรประกอบกันทั้งผู้ฝึกหัดครูและผู้ใช้ครู โดยหน่วยงานผู้ฝึกหัดครูทำหน้าที่ทางวิชาการและหน่วยงานผู้ใช้ครูทำหน้าที่ด้านการนำความรู้ทางวิชาการลงสู่ปฏิบัติการ การให้การฝึกอบรมให้โอกาสแก่ครูอย่างทั่วถึงและจะให้ถึงการนำไปใช้งานจริงในโรงเรียนควรจัดทำในท้องถิ่นหรือนอกที่ตั้งสถานฝึกหัดครู (วิทยาลัยครู หรือคณะศึกษาศาสตร์) ส่วนหนึ่ง และในสถานฝึกหัดครูส่วนหนึ่ง การวางแผนปฏิบัติงานทุกระดับควรทำร่วมกันในลักษณะผสมผสานหน่วยงานด้านวิชาการ

ระยะเวลาฝึกอบรมควรต่อเนื่องตลอดอายุของการเป็นครู แต่จัดช่วงเวลาให้พอเหมาะสำหรับแต่ละขั้นตอนของการอบรมรายวิชาต่าง ๆ ควรจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อพัฒนาไปสู่การนำไปใช้งาน สื่อการอบรมควรใช้เพื่อจุดมุ่งหมายทั้งการอบรมโดยพบอาจารย์ผู้ให้การอบรมและสื่อการอบรมที่สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ การประเมินผลอาจแยกกันประเมินในรายการต่าง ๆ ทั้งฝ่ายอาจารย์ผู้ให้การอบรมและเจ้าหน้าที่ต้นสังกัดครู

การใช้แหล่งทางการศึกษา

บุคลากรหลักทางวิชาการในการฝึกอบรมคืออาจารย์ของสถานฝึกหัดครู ซึ่งมุ่งหวังที่จะให้ความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการแก่ครูประจำการ ส่วนการให้ความรู้ในทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับงานของครูนั้นควรให้เจ้าหน้าที่ ต้นสังกัดและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมให้การฝึกอบรม นิเทศและประเมินผลการฝึกอบรม และเพื่อให้สามารถใช้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษาในท้องถิ่นเป็นศูนย์อบรมครูประจำการให้มากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน

สถาบันการศึกษาระดับสูงในระดับประเทศ และระดับภาค ควรเป็นแหล่งค้นหาและถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิชาการแก่สถานฝึกหัดครูท้องถิ่น โดยเฉพาะวิทยาลัยครูซึ่งรับผิดชอบงานการฝึกหัดครูอยู่ 2 จังหวัดต่อวิทยาลัยครู 1 แห่ง และวิทยาลัยครูในภาคเดียวกันควรจะรวมกลุ่มกันเพื่อศึกษา และช่วยเหลือกันในการฝึกหัดครู สถานศึกษาในท้องถิ่นควรรวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียน และระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ควรเลือกสถานที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมครูประจำการและเป็นสถานีถ่ายทอดวิชาการสู่ปฏิบัติการในระดับชุมชน

การพัฒนาโครงการ

ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ศึกษา สืบรวจ วิจัย เพื่อนำผลมาสู่การพัฒนางานให้การศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานดังกล่าวอาจจะทำงานในลักษณะวิจัยและพัฒนาหรือวางแผนพัฒนา ซึ่งควรปฏิบัติงานเป็นโครงข่ายในทุกระดับจากระดับวิทยาลัย ระดับกลุ่มวิทยาลัย ระดับภาคและระดับประเทศ

กิจกรรมต่อเนื่อง

โครงการร่วมมือทางวัฒนธรรมทางการศึกษานี้ เป็นโครงการต่อเนื่องกิจกรรมต่อไปคือ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย เพื่อนำผลไปสู่การร่วมกันพิจารณางานการให้การศึกษาและอบรมครูประจำการทุกโครงการในประเทศ และแสวงหาแนวทางให้การศึกษาและอบรมแก่ครูประจำการที่ได้ผลดี

งานซึ่งแต่ละประเทศควรและจะต้องหาทางปฏิบัติต่อไปคือ การให้บุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณางานการให้การศึกษาอบรมแก่ครูประจำการ ทั้งนี้โดยใช้ผลการศึกษาวิจัยที่ทำไว้แล้วเป็นแนวทาง

ยูเนสโกจะให้เงินเพื่อจัดการประชุมระดับประเทศ จำนวนประมาณ 40,000 บาท คณะทำงานฝ่ายไทยได้กำหนดโดยประมาณว่า การประชุมดังกล่าวกรมการฝึกหัดครู กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรเป็นเจ้าภาพร่วมกัน จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่นหรือวิทยาลัยครูแห่งใดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การประชุมดังกล่าวควรจัดขึ้นเป็นเวลา 5 วัน ประมาณกลางเดือนกันยายน 2524 โดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานให้การศึกษาอบรมครูประจำการเข้าร่วมประชุม ก่อนการประชุมดังกล่าวควรหาโอกาสเสนอผลการศึกษาวิจัยแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการประชุมทั้งระดับวิทยาลัย ระดับกลุ่มวิทยาลัยและระดับประเทศ เพื่อแสวงหาข้อคิดเห็นและหาโอกาสเชิญบุคคลเข้าร่วมประชุมระดับประเทศต่อไป ซึ่งคณะทำงานได้ดำเนินการไปแล้วเป็นบางส่วน ●

เอกสารอ้างอิง

1. Sixth Regional Consultation Meeting on the Asian Programme of Educational Innovation for Development. Unesco Bangkok 1979.
2. In-Service Primary Teacher Education Work Plan of a Joint Innovative Project. Unesco Bangkok 1980.
3. Interim Review Meeting on Joint Innovative Project on In-service Primary Teacher Education. Unesco Bangkok 1981.

คน ยุค

กับความต้องการ กำลังคน

ประทีน ศรีพรหม

กองวางแผนประชากรกำลังคน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กำลังคนมีความสำคัญมากในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดเล็ก หรือใหญ่มากเช่นการพัฒนาประเทศชาติก็ตาม เพราะว่าแม้จะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ทุนการจัดการวัสดุเครื่องใช้อย่างเพียงพอในการดำเนินงาน แต่ถ้าขาดกำลังคนที่มีคุณภาพเสียแล้ว กิจการนั้น ๆ ก็ประสบความสำเร็จได้ยาก

เมื่อกำลังคนมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศเช่นนี้ ความต้องการกำลังคนของประเทศจึงจำเป็นมากขึ้นเพื่อให้ประเทศมีกำลังคนเพียงพอในการปฏิบัติงานประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาแล้ว 4 แผน ปัจจุบันกำลังอยู่ในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 4 และจะเข้าสู่แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5 ในเวลาอันใกล้นี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้มีการเตรียมการประมาณความต้องการกำลังคนด้านที่สำคัญเอาไว้ 7 สาขา คือ แพทย์ เกษษกร ทันตแพทย์ การเกษตร การศึกษา วิศวกร และวิทยาศาสตร์ การประมาณการครั้งนี้ได้ใช้หลักการต่าง ๆ กัน เช่น ด้านสาธารณสุขและการศึกษา ได้กำหนดเป็นเป้าหมายที่จะให้กำลังคนมีเพียงพอยิ่งขึ้น ในด้านการเกษตร, วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ได้ประมาณไปตามแนวโน้มและความสามารถในการดูดซึมของภาครัฐบาล, รัฐวิสาหกิจและเอกชน วิธีการอย่างสังเขป คือ หาอุปสงค์หรือความต้องการกำลังคนสะสมและอุปสงค์ของกำลังคนในแต่ละปี และพิจารณาอุปทาน คือ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านต่าง ๆ ที่ต้องการ ส่วนการพ้นจากงานในอัตราในอดีตเป็นหลักในการประมาณ ซึ่งผลการประมาณการ

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2525 จะมีกำลังคนเกินความต้องการอยู่ 10,364 คน แยกเป็นปริญญาตรี 2,936 คน ป.กศ.สูง 7,428 คน ในปี พ.ศ. 2526 มีกำลังคนที่เกินความต้องการอยู่น้อยกว่าปี 2525 คือ 6,220 คน โดยเพิ่มขึ้นในระดับปริญญาตรีคือ 4,262 คน และ ป.กศ.สูงลดลงเป็น 1,958 คน ในปี พ.ศ. 2527 กำลังคนที่เกินความต้องการจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น 8,453 คน ส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี ถึง 8,748 คน และ ป.กศ.สูงกลับไม่พอความต้องการ 295 คน ในปี พ.ศ. 2528 สถานการณ์อยู่ในลักษณะที่เหมือนกับปี 2527 แต่ความต้องการเพิ่มขึ้นจึงทำให้จำนวนคนที่เกินความต้องการลดลงเล็กน้อย คือ มี 6,282 คน แยกเป็นปริญญาตรี 8,012 คน และ ป.กศ.สูงไม่พอความต้องการอยู่ 1,730 คน ในปีสุดท้ายของแผน คือ พ.ศ. 2529 กำลังคนเกินความต้องการลดลงไป เพราะว่า ความต้องการมีเพิ่มมากขึ้น สถานการณ์ก็ยังคงเหมือนกับปี 2528 คือ ระดับปริญญาตรีเกินความต้องการมากในขณะที่ระดับ ป.กศ.สูงไม่พอกับความต้องการ โดยมีกำลังคนเกินความต้องการอยู่ 4,661 คน เป็นระดับปริญญาตรี 7,731 คน และระดับ ป.กศ.สูงไม่พอความต้องการ 3,070 คน

สิ่งเหล่านี้เป็นความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นอย่างชนิดที่ไม่น่าจะให้เกิดขึ้น เพราะในการผลิตกำลังคนแต่ละคนนั้นรัฐจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก จากการคำนวณโดยประมาณพบว่า ในระดับปริญญาตรีทางการศึกษานั้นรัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวถึงคนละ 12,000 บาทต่อปี* ส่วนระดับ ป.กศ.สูง นั้น รัฐต้องใช้จ่ายต่อหัวประมาณคนละ 11,000 บาทต่อปี เมื่อรวมทั้งหมดเกือบ 3 หมื่น 6 พันคน ที่เกินความต้องการในเวลา 5 ปีนั้นรัฐต้องสูญเงินไปโดยไม่จำเป็นประมาณ 1,300 ล้านบาท และหากคิดรวมค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้ศึกษา เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าพาหนะ ค่าอาหาร เสื้อผ้า ใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละปี และค่าเสียโอกาส (opportunity cost) เข้าไปด้วยแล้ว ความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นเมื่อคิดเป็นตัวเงินแล้ว ก็ยังมีจำนวนมากขึ้นอีกหลายเท่า

2. กำลังคนด้านการศึกษาเหล่านี้มาจากไหน

คำตอบก็คือว่ามาจากหน่วยงานที่ดำเนินการผลิตครูได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และจากกรมการฝึกหัดครู กรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมศิลปากร วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานภาพการผลิตครู จากแหล่งผลิตเหล่านี้ปรากฏว่า ผลิตได้เกินเป้าหมายทุกประเภทมาตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 (2525 - 2519) จนถึงปัจจุบันในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (2520 - 2524) สาเหตุมาจากการผลิตครูมีหลายหน่วยงานการผลิตครูแต่ละประเภทได้กำหนดเป้าหมายตามความต้องการของตน โดยยึดหลักความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันไม่สัมพันธ์กับหน่วยงานที่ใช้ครู การขยายรับนักศึกษาภาคค่ำตามนโยบายของรัฐบาลขณะนั้นมากเกินไป¹ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

---

* โดยคิดเฉลี่ยค่าใช้จ่ายต่อหัวตั้งแต่ปี 2522 ถึง 2528 จากร่างวัตถุประสงค์นโยบายเป้าหมายและวงเงินเบื้องต้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 และจากรายงานสภาพปัจจุบันและการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

¹อรุณ ปรีดีดิถ ตร., "ปัญหาการฝึกหัดครูและแนวทางแก้ไข",

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จด้านการศึกษากับตำแหน่งที่จะบรรจุเข้ารับราชการ

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้สำเร็จด้านการศึกษา			ตำแหน่งที่จะบรรจุเข้ารับราชการ * * *			ส่วนเกิน ของผู้สำเร็จ
	วิทยาลัยครู *	มหาวิทยาลัย *	รวม	มหาดไทย	ศึกษาธิการ	รวม	
2525	34,743	4,162	38,905	13,420	3,910	17,330	+21,575
2516	55,624	6,343	61,927	13,320	4,055	17,375	+44,592
2517	54,572	7,880	62,452	13,560	4,049	17,609	+44,843
2518	55,491	8,973	64,424	14,003	6,155	20,158	+44,306
2519	56,843	9,879	66,722	16,640	6,026	22,666	+44,056
รวมแผนฯ 3	257,273 (ยังไม่รวมภาคค่ำ)	37,237	294,510	70,943	24,195 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	95,138	+199,372
2520	30,204 (รวม ป.ตรีแล้ว 1,280)	8,766	38,970	18,577	8,150 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	26,727	+12,243
2521	42,798 (รวม ป.ตรี 3,108)	8,619	51,417	17,622	9,461 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	27,083	+24,334
2522	24,173	9,003	33,176	25,300	8,605 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	33,905	-729
2523				25,300	7,427 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	32,727	
2524				25,108	3,532 (ไม่รวมกรมอาชีวฯ)	28,640	
รวมแผนฯ 4				111,907	37,175	149,082	

- * จากฝ่ายสถิติ - ข้อมูลพื้นฐาน กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู
- ** จากรายงานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2516-2522
- *** จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2515 - 2524 สำนักงบประมาณ

จากตารางที่ 3 จะปรากฏว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาด้านศึกษามากกว่าตำแหน่งงานที่จะรับบรรจุมาตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4 ในระยะต้นแผน ตัวเลขเหล่านี้แม้จะหักจำนวนผู้มีงานทำอยู่แล้วออกไปจากจำนวนผู้สำเร็จและรวมตำแหน่งงานจากที่อื่น ๆ เช่น ร.ร.เอกชน ส่วนราชการในกรมกองอื่นไว้ในช่องตำแหน่งที่จะบรรจุเข้ารับราชการก็ตาม แต่คงจะลดจำนวนส่วนเกินผู้สำเร็จได้ไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการรับสมัครเข้ารับราชการครูของหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะมีผู้สมัครมากเป็นหลายเท่าของตำแหน่งที่จะบรรจุได้ ดังตารางที่ 4¹

¹ บงกต์ เปรมระวีศรี และ สมพงษ์ แสงศรี. "สถิติปริทัศน์ การผลิตครูและใช้ครู ปีการศึกษา 2521", วิทยานุสาร (พฤศจิกายน 2522) : 2.

**ตารางที่ 4 จำนวนผู้สมัคร ผู้เข้าสอบ ผู้สอบได้ และอัตราที่บรรจุของ
การรับสมัครเข้ารับราชการครู จำแนกตามวุฒิ และสังกัด ปีการศึกษา 2521**

สังกัด	ปริญญาตรี				ต่ำกว่าปริญญาตรี			
	ผู้สมัคร	ผู้เข้าสอบ	ผู้สอบได้	อัตราที่บรรจุ	ผู้สมัคร	ผู้เข้าสอบ	ผู้สอบได้	อัตราที่บรรจุ
กรมสามัญฯ (ส่วนกลาง)	3,445	2,812	1,975	703	5,491	4,345	2,254	346
กรมสามัญฯ (ส่วนภูมิภาค)	7,248	6,046	5,061	4,585	30,785	27,259	16,028	4,118
กรมอาชีวศึกษา	1,158	852	673	447	527	401	243	180
กรมพลศึกษา	153	123	108	44	—	—	—	—
กรมศิลปากร	7	6	6	5	76	70	48	10
องค์การบริหารารว	3,061	2,618	1,454	1,261	93,271	82,675	20,180	11,228
เทศบาล	163	91	35	27	7,485	5,772	1,422	375

จากตารางที่ 4 จะปรากฏว่า กรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง นั้น มีอัตราปริญญาตรี 703 อัตรา ผู้เข้าสอบ 2,812 คน คิดเป็น 4 เท่าของอัตรา ส่วนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มี 346 อัตรา ผู้เข้าสอบ 4,345 คน คิดเป็น 7 เท่าของอัตราที่มี

กรมสามัญศึกษาในส่วนภูมิกษานั้น ระดับปริญญาตรี มี 4,585 อัตรา ผู้เข้าสอบ 6,046 คน คิดเป็น 1 เท่าของอัตรา ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มี 4,118 อัตรา ผู้เข้าสอบ 27,259 คน คิดเป็น 7 เท่าของอัตราที่มี

หากจะพิจารณาในลักษณะเดียวกันนี้ในสังกัดอื่น พอจะเห็นได้ว่า

กรมอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่ามีผู้เข้าสอบเป็น 2 เท่าของอัตราที่มี

กรมพลศึกษา ระดับปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 3 เท่าของอัตราที่มี

กรมศิลปากร ระดับปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 1 เท่า, ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 7 เท่าของอัตราที่มี

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ระดับปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 2 เท่า, ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 7 เท่าของอัตราที่มี

เทศบาล ระดับปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 3 เท่า ส่วนระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีผู้เข้าสอบเป็น 15 เท่าของอัตราที่มี

3. ปัญหาเหล่านี้แก้ไขกันอย่างไร

ดังได้ทราบมาแล้วว่า ปัญหาด้านปริมาณผู้สำเร็จด้านการศึกษาเกินความต้องการนี้ เกี่ยวข้องกับการประสานงานของหน่วยงานผลิตครู ดังนั้น จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครูขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มี ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นประธานคณะกรรมการฯ ได้วางเป้าหมายหลักในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 เรื่องการผลิตครู คือ สนับสนุนขยายการผลิตครูสายอาชีพ โดยให้รับกับหลักสูตรใหม่, ขลอการผลิตครูสายอื่น และมีนโยบายย่อยอีก 14 ข้อ สรุปได้ดังนี้ คือ - เลิกผลิตครูระดับ ป.กศ. - ประสานงานการผลิตการใช้ครูในสังกัดต่าง ๆ - ขยายสาขาวิชาครูที่ขาดแคลน - ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรขบวนการเรียนครู - ให้สถาบันผลิตครูร่วมมือกันใช้วัสดุอุปกรณ์ - หามาตรการจูงใจให้คนดีเข้าเรียนครู - ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเข้าปรับปรุงการฝึกหัดครู - ให้มีระบบร่วมมือใช้บุคลากรอย่างดี - ให้มีมาตรฐานในการเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์ฝึกหัดครู - ให้

สถาบันฝึกหัดครูทำวิจัยโดยเน้นการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาด้านฝึกหัดครู - ส่งเสริมการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน - สนับสนุนให้อบรมครูประจำการ - สนับสนุนให้ผู้เรียนสายอื่นได้เรียนวิชาครูถ้าอยากเป็นครู - ส่งเสริมให้มีกิจกรรมบำรุงรักษาวัฒนธรรมของชาติ

นอกจากนี้ในกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการผลิตครูเพิ่มคุณภาพและวิทยฐานะครู และการใช้ครู คณะกรรมการเหล่านี้กำลังดำเนินการอยู่ จึงยังไม่ทราบว่า จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้มากน้อยเพียงใด

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 นั้น คงได้แสดงให้เห็นมาแล้วว่า กำลังคนด้านการศึกษา มีอุปทานเกินความต้องการอยู่เกือบ 3 หมื่น 6 พันคน ตลอดแผน นับว่าเป็นปัญหาใหญ่มาก ไม่ควรจะให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นมา หรือหาก ไม่มีทางหลีกเลี่ยงก็ควรหาวิธีลดความรุนแรงของปัญหาลง ซึ่งน่าจะได้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้ในการแก้ปัญหา คือ

3.1 คณะอนุกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู และคณะกรรมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ที่ได้มีการตั้งขึ้น ควรจะได้เร่งดำเนินการหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างรีบด่วน ให้มีนโยบายที่ชัดเจนและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างได้ผลโดยรวดเร็ว

3.2 สถาบันผลิตครูในกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะกรมการฝึกหัดครูที่มีวิทยาลัยครู 38 แห่ง เป็นแหล่งผลิตครูที่ใหญ่มากแห่งหนึ่งนั้น ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525 - 2529) ได้ตระหนักถึงการผลิตครูเกินความต้องการอยู่แล้ว โดยจะลดการผลิตครูลงเหลือร้อยละ 40 ของที่เคยผลิตในแผนฯ ระยะที่ 4 คือ เลิกผลิตครู ป.กศ. เด็ดขาด ส่วนระดับ ป.กศ.สูง รับปีละประมาณ 7,000 , 5,000 , 4,000 , 4,000 และ 4,000 คน ตามลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ถึง 2529 ระดับปริญญาตรี (ค.บ.) หลักสูตร 4 ปี รับปีละประมาณ 3,220 คนตลอดแผนฯ ระยะที่ 5 และหลักสูตร 2 ปี รับปีละประมาณ 8,630 คน ตลอดแผนฯ ระยะที่ 5

ตามที่กล่าวมานี้ กรมการฝึกหัดครูได้ลดการผลิตลงเหลือร้อยละ 40 ของแผนฯ 4 ก็ตาม แต่อุปทานครูก็ยังเกินความต้องการอยู่มาก เพราะเท่าที่ประมาณกันไว้ว่า ผู้สำเร็จด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีมาจากวิทยาลัยครู ร้อยละ 80 - 70 ของผู้สำเร็จปริญญาตรีด้านการศึกษาทั้งหมด ทางที่ต้องกระทำคือ ปรับแผนใหม่ให้ลดการผลิตลงไปอีกในเกณฑ์ที่เหมาะสม สำหรับปัญหาที่ว่า เมื่อลดจำนวนนักศึกษาลงไปแล้ว จะทำให้วิทยาลัยครูได้รับงบประมาณน้อยลงไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะงบประมาณคิดตามรายหัวนักศึกษา และวิทยาลัยครูแต่ละแห่งมีทรัพยากรที่จะสามารถรับนักศึกษาได้กว่า 2,000 คนนั้น เรื่องนี้แก้ไขได้โดยสำนักงบประมาณและวิทยาลัยครูเอง เพราะตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู 2518 ได้กำหนดให้วิทยาลัยครูมีภาระหน้าที่ 5 ประการ คือ 1) ผลิตครู 2) ทำการวิจัย 3) ส่งเสริมวิทยฐานะครู 4) บำรุงศิลปวัฒนธรรม และ 5) ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในเมื่อลดหน้าที่ข้อ 1) ลงไปแล้วยังมีหน้าที่อีก 4 ข้อ ที่จะต้องใช้งบประมาณทั้งนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า วิธีการจัดงบประมาณและระเบียบต่าง ๆ ตัดขาดหรือไม่ และควรจะแก้ไขอย่างไรให้มีการดำเนินการต่อไป โดยสะดวกเท่านั้น

เมื่อด้านงบประมาณพร้อมแล้ว ปัญหาที่จะตามมาหากมีก็คงแก้ไขได้ เพราะว่าวิทยาลัยครูมีบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาอยู่มากและพอเพียง ประกอบกับตั้งอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ (วิทยาลัยครู 1 แห่ง ครอบคลุม 2 จังหวัด) ใกล้ชิดกับประชาชน วิทยาลัยครูเป็นศูนย์กลางในการนำวิชาการสู่ท้องถิ่นอยู่แล้ว โดยการร่วมมือกับหลายหน่วยงาน เช่น สสวท., ศูนย์พัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นว่า ภาระหน้าที่ข้อ 2, 3, 4 และ 5 ของวิทยาลัยครูสามารถกระทำได้สำเร็จแน่นอน หากมีการทุ่มเทเหมาะสมเหล่านี้

3.3 มหาวิทยาลัยจำกัดรับ ที่มีคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ในส่วนกลางให้ลดการผลิตครูระดับปริญญาตรีลง ในส่วนภูมิภาคให้ผลิตได้เท่าเดิมหรือลดลง และให้ขยายการผลิตครูในระดับที่

สูงกว่าปริญญาตรี โดยมุ่งจะผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ ในสถาบันต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น เช่นเดียวกับวิทยาลัยครูที่มุ่งพัฒนาครูในระดับประถมศึกษาซึ่งกำลังกระทำอยู่ในขณะนี้

3.4 มหาวิทยาลัยเปิด ให้มีการจำกัดจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์สำหรับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ แต่ผู้ที่ม้งานทำอยู่แล้วไม่มีการจำกัดจำนวนรับ

3.5 ให้มีการจำกัดงบประมาณสำหรับการผลิตครูในระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าในระดับที่เหมาะสมโดยสำนักงบประมาณ แต่ให้มีการส่งเสริมในด้านการเพิ่มคุณภาพแก่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาแทน

3.6 ให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงโรงเรียน, สมาชิกรัฐสภา และผู้ปกครอง ให้ทราบถึงความต้องการกำลังคนด้านต่าง ๆ ของประเทศ จำแนกสาขาต่าง ๆ ในแต่ละช่วงของแผนพัฒนาฯ เพื่อป้องกันการหลงไหลเข้าสู่อาชีพบางอย่างที่มีกำลังคนเกินความต้องการ

3.7 ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกระดับให้กว้างและลึก โดยเพิ่มสาขาวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับท้องถิ่น และให้สถาบันฝึกหัดครูปรับปรุงตามไปด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาชีพอื่นได้ นอกจากจะทำงานได้เฉพาะการเป็นครูอย่างเดียว

3.8 สนับสนุนให้มีโครงการบัณฑิตอาสาสมัครทางการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาทางการศึกษาในท้องถิ่นชนบท หรือแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ โดยทางราชการมีค่าตอบแทนให้

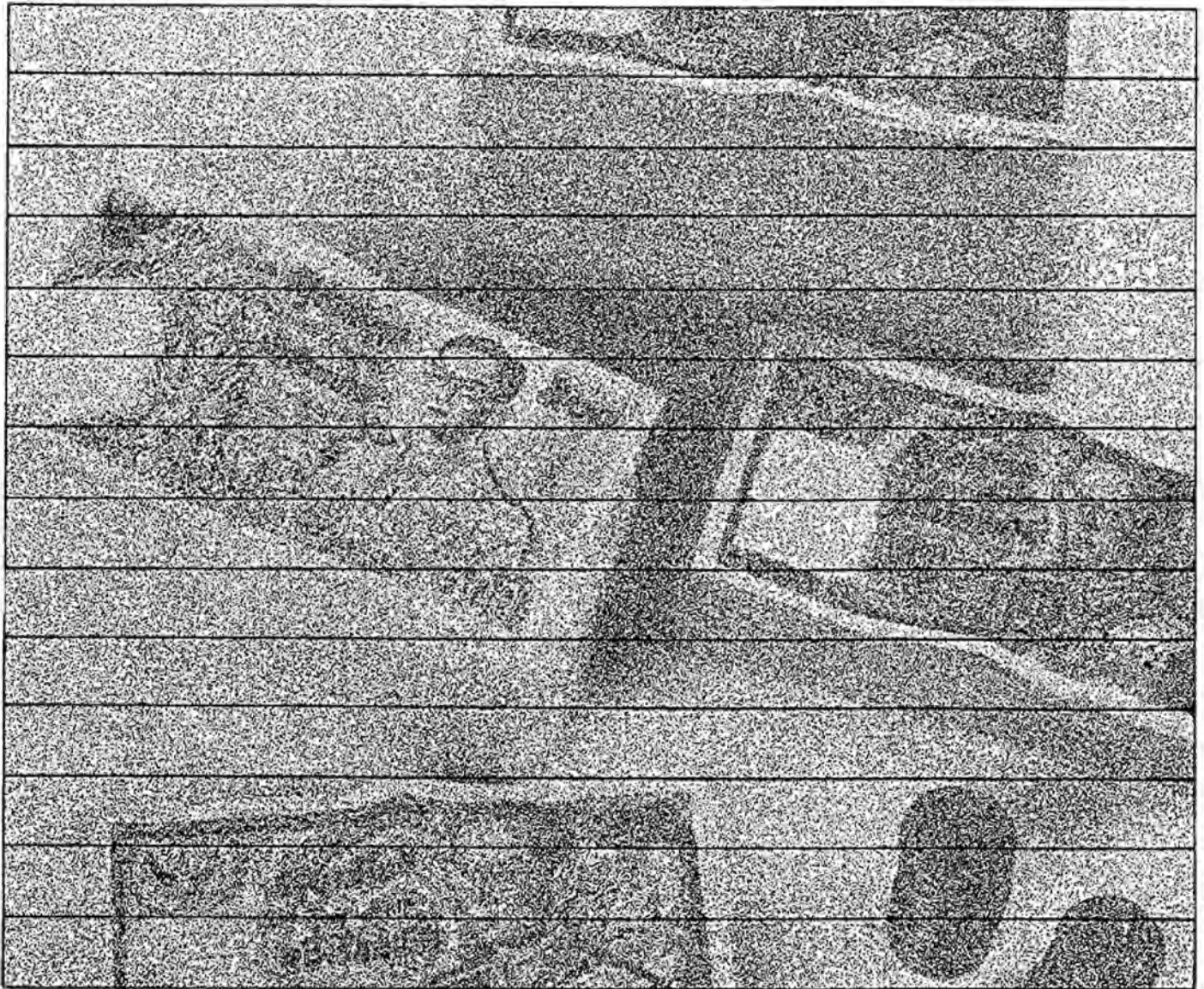
3.9 ให้ใช้ผู้สำเร็จทางการศึกษา มาช่วยงานทางด้านการศึกษานอกระบบ นั่นคือ ให้มีการขยายการศึกษานอกระบบออกให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยรับบุคลากรจากผู้สำเร็จทางการศึกษามาอบรมเป็นบุคลากรชั่วคราว ซึ่งจะช่วยให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนใช้ครูประจำการมาสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญน้อยลง ครูประจำการจะได้มีเวลาเพื่อเตรียมการสอนเด็กในระบบได้เต็มที่ (ปัจจุบันการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ 3 - 5 ส่วนใหญ่ใช้ครูประจำการสอนในเวลาพิเศษ และทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีเงินตอบแทนให้) นอกจากนี้ยังช่วยให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีบุคลากรด้านอื่น ๆ ทำงานอย่างเพียงพอ

3.10 หน่วยงานที่ใช้ครู โดยเฉพาะในกระทรวงศึกษาธิการให้มีวิธีการที่เหมาะสมที่จะรับพิจารณาผู้สำเร็จทางการศึกษา เข้าเป็นข้าราชการครู หรือข้าราชการ หรือบุคลากร ในกระทรวงศึกษาธิการเป็นอันดับแรก

3.11 ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับ กำลังคน ด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้ปรับแผนให้เหมาะสมอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะที่เป็นทางแก้ปัญหาเหล่านี้มีทางเป็นไปได้หากกระทำกันอย่างจริงจัง ความวิตกกังวลเกี่ยวกับอุปทานเกินความต้องการของผู้สำเร็จทางการศึกษาในแผนฯ 5 แม้จะยังไม่ถึงเวลานั้นก็ตาม แต่ทางที่จะเกิดปัญหาก็มีมากเพราะปัจจุบันกำลังคนด้านนี้ก็เกินความต้องการอยู่แล้ว การเตรียมหาทางแก้ปัญหาในวันนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรช่วยกันคิดช่วยกันทำ โดยไม่ต้องกลัวว่าจะเสียเวลาเปล่าอีกต่อไป

งบประมาณ

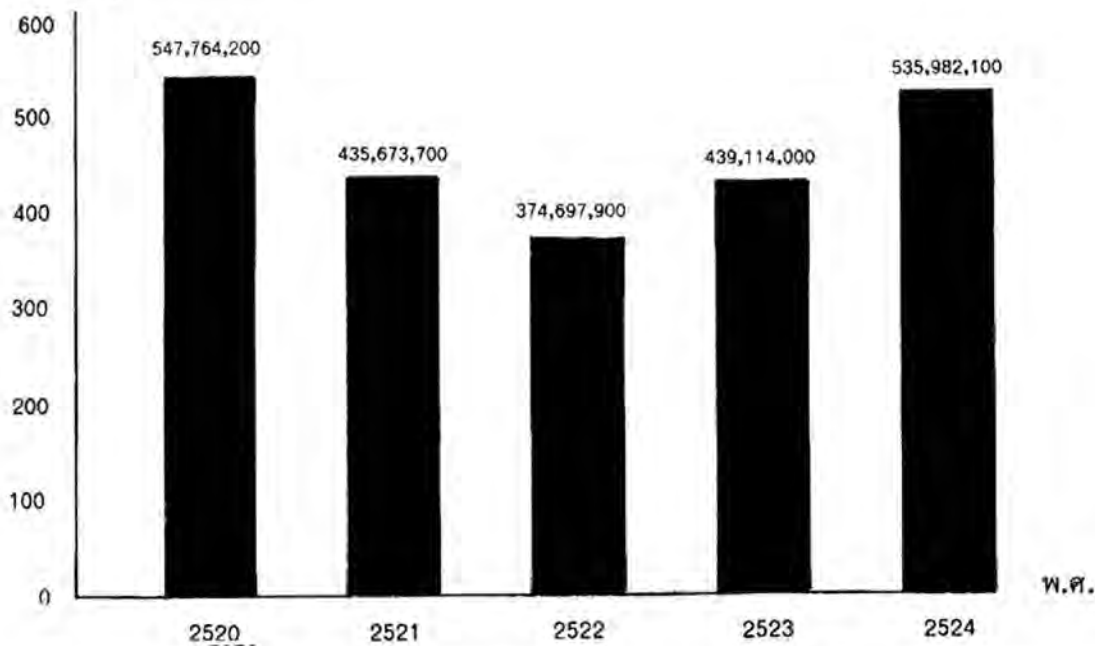

สำนักงานเลขาธิการกรม ฝ่ายประชาสัมพันธ์

งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารองค์การให้บรรลุเป้าหมาย ประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ของแต่ละปี กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ก็จะเสนอโครงการและงบประมาณของปีต่อไป เพื่อให้รัฐบาลนำไปพิจารณาจัดสรรและกำหนดเป็นรายจ่ายของประเทศ แต่ละกรมหรือแต่ละกระทรวงจะได้รับงบประมาณจัดสรรจากรัฐบาลแตกต่างกันไป ตามความสำคัญของโครงการ แผนงาน และนโยบายของรัฐบาล งบประมาณที่แต่ละหน่วยงานได้รับในแต่ละปี จำเป็นจะต้องใช้จ่ายให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด ถ้าการใช้จ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ย่อมหมายถึงการพัฒนาใน

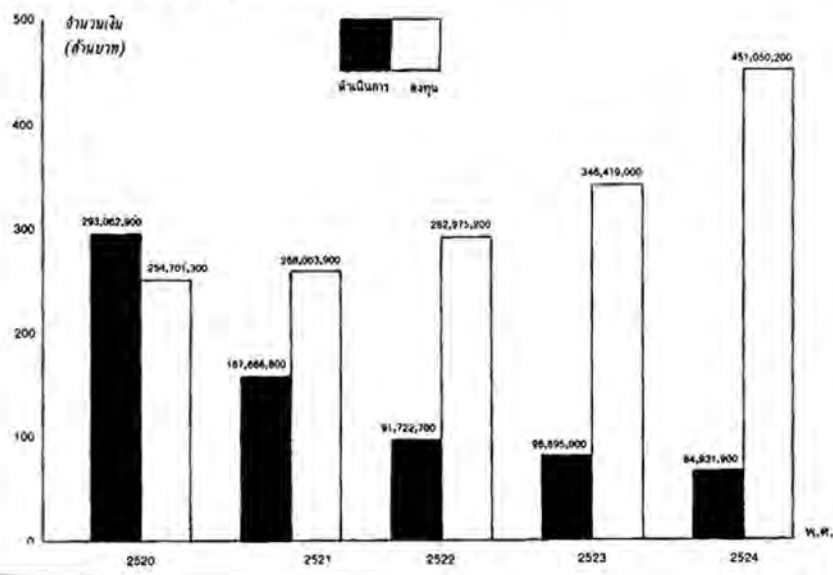
ส่วนนั้นไม่บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดงบประมาณ และแผนที่วางไว้ไม่บรรลุเป้าหมาย และถ้าการใช้จ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้หลาย ๆ หน่วยงาน ก็จะส่งผลถึงแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติโดยรวม กรมการฝึกหัดครูก็เป็นหน่วยงานที่สำคัญส่วนหนึ่งของรัฐ ควรจะได้ศึกษาถึงการได้มา ซึ่งงบประมาณและการบริหารงบประมาณ ในแต่ละปีว่า ได้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน โครงการที่วางไว้มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลหรือตัวชี้ในการปรับปรุงงานและแนวโน้มในอนาคต รายละเอียดของงบประมาณย้อนหลัง 5 ปี ปรากฏดังสถิติ

จำนวนเงิน
(ล้านบาท)

สถิติงบประมาณของกรมการฝึกหัดครูปี 2520 - 2524

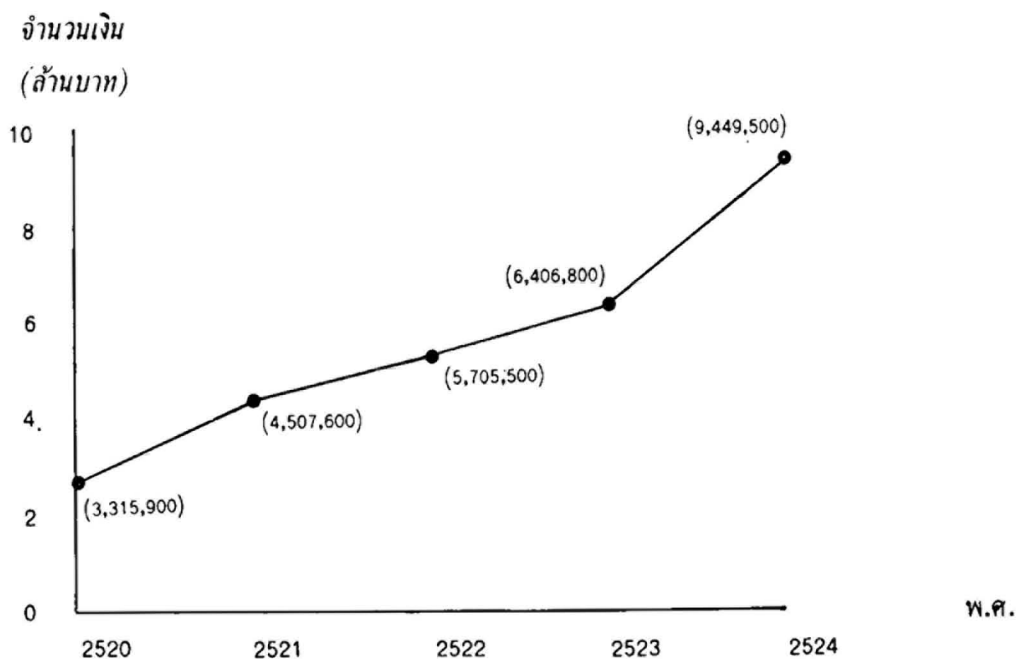
จากสถิติพบว่า งบประมาณของกรมการฝึกหัดครูในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมาได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในระยะ 2 - 3 ปี คือ ปี 2521 - 2523 เหตุที่ทำให้งบประมาณลดต่ำลงไปนั้น เนื่องจากในระยะ 2 - 3 ปีนั้น งบลงทุนได้รับลดน้อยลงไป แต่งบดำเนินการได้รับเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังสถิติเปรียบเทียบ

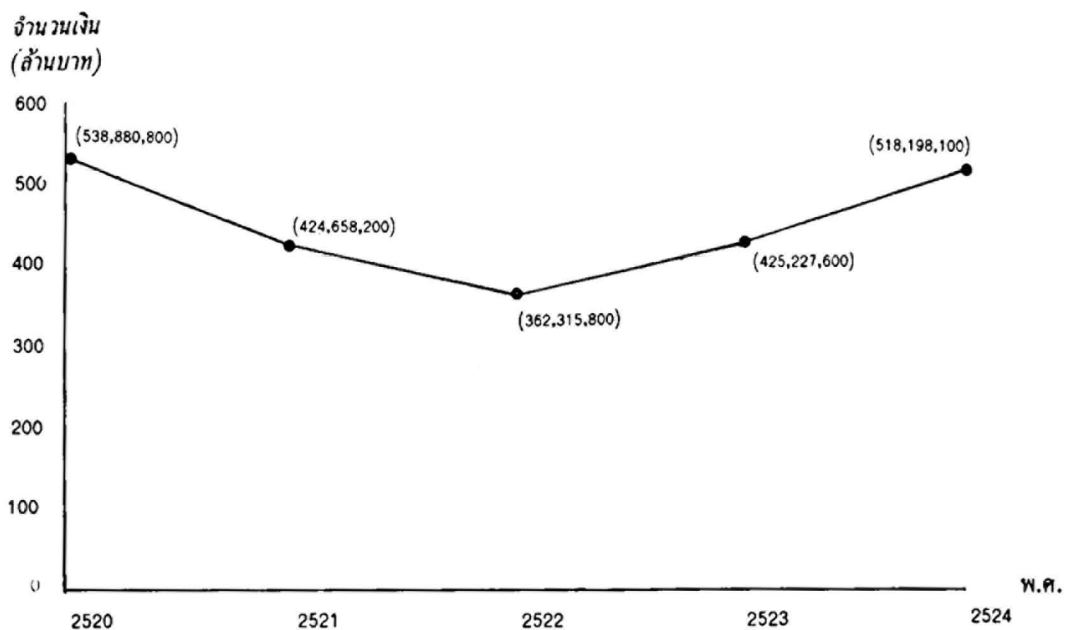
สถิติเปรียบเทียบงบลงทุนกับงบดำเนินการปี 2520 - 2524

จากสถิติเปรียบเทียบพบว่า งบลงทุนในปี 2520 สูงกว่างบดำเนินการ แต่ในปีต่อ ๆ มาลดน้อยลงไปทุกปี แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในด้านการลงทุนในการฝึกหัดครู มีแต่จะลดน้อยลงไป ซึ่งตัวเลขนี้ย่อมจะบ่งบอกถึงการสิ้นสุด การเจริญเติบโตในเชิงปริมาณของการฝึกหัดครู คงมีแต่การดำเนินการในเชิงคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มในด้านงบประมาณประเภทงบดำเนินการ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปี 2520 จนถึง 2524 แนวโน้มต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมจะบ่งบอกถึงภารกิจของการฝึกหัดครูในอนาคตว่าจะมีงานด้านใดเป็นงานหลัก ควรที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจะได้รับทราบและปรับตัวปรับใจให้สอดคล้องกับภาวะที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้

งบประมาณทั้งหมดในแต่ละปีที่กรมการฝึกหัดครูได้รับทั้งงบลงทุนและงบดำเนินการนั้น ได้นำไปใช้ตามแผนงานใหญ่ ๆ 3 แผนงาน คือ แผนงานบริหารทั่วไป แผนงานการผลิตครูและแผนงานส่งเสริมวิทยฐานะครู เมื่อพิจารณางบประมาณในแต่ละแผนงานจะปรากฏแนวโน้มดังนี้

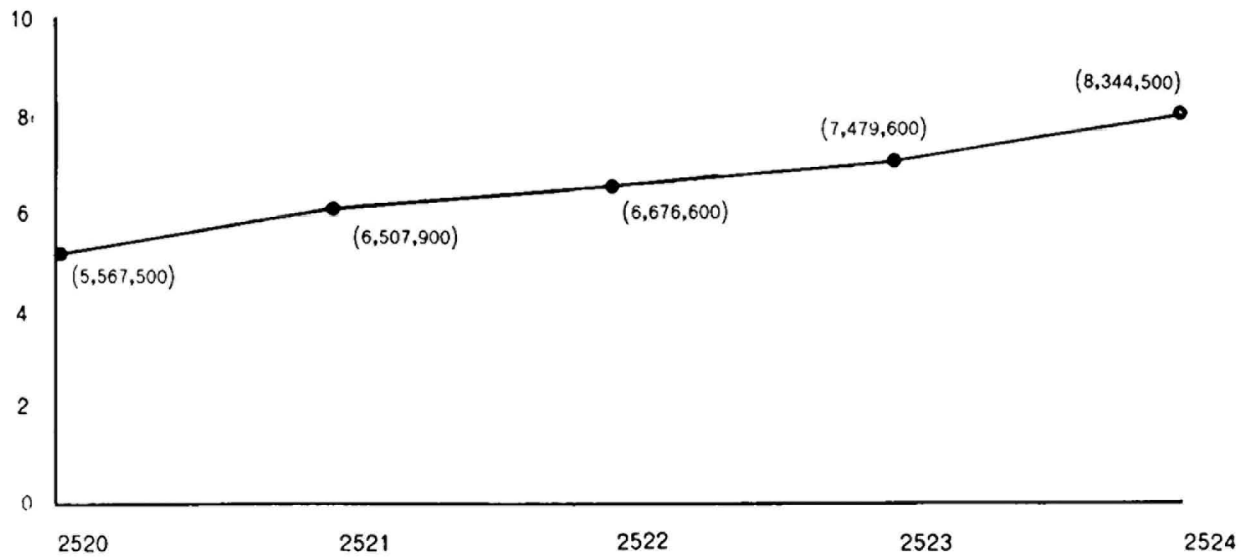

กราฟ แสดงงบประมาณแผนงานทั่วไป 2520 - 2524

กราฟ แสดงงบประมาณแผนงานผลิตครู 2520 - 2524

จำนวนเงิน
(ล้านบาท)

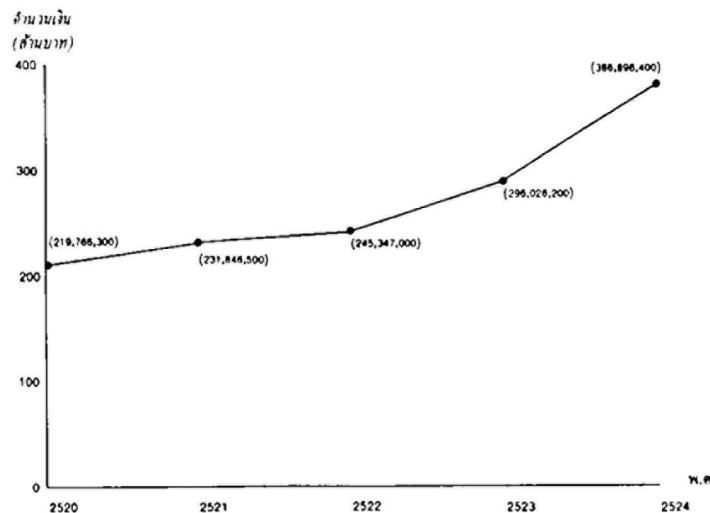
พ.ศ.

กราฟ แสดงงบประมาณแผนงานส่งเสริมวิทยฐานะครู 2520 - 2524

จากกราฟแสดงแนวโน้มของเงินงบประมาณในแผนงานต่าง ๆ พบว่างบประมาณในแผนงานบริหารทั่วไปมีแนวโน้มสูงขึ้นค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับแผนงานอื่น ๆ แผนงานการผลิตครู ซึ่งรวมถึงงานวางแผน วิจัย และนิเทศการศึกษา นั้น พบว่า ตั้งแต่ปี 2520 - 2522 มีแนวโน้มลดลงอย่างมาก แต่เริ่มสูงขึ้นในปี 2523 และ 2524 ลักษณะของกราฟเริ่มลดและเริ่มขึ้นคล้ายคลึงกัน งบประมาณในแผนงานผลิตครูในปี 2521 ได้รับต่ำสุดในรอบ 5 ปี สำหรับงบประมาณในแผนงานส่งเสริมวิทยฐานะครูนั้น มีแนวโน้มสูงขึ้นช้า ๆ

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 แผนงานจนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่า งบประมาณมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกแผนงาน เมื่อพิจารณาภาวะภายนอกประกอบโดยเฉพาะแนวโน้มด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จะพบว่า การเพิ่มของงบประมาณดังกล่าวแทบจะไม่มี ความหมายอะไรเลย คงเป็นไปเพื่อรักษาสภาพมากกว่าจะมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ถ้าภาวะการเพิ่มของงบประมาณยังคงเป็นไปเช่นนี้ โอกาสที่จะพัฒนา งานต่าง ๆ คงเป็นไปได้น้อยกว่าที่คาดหวัง

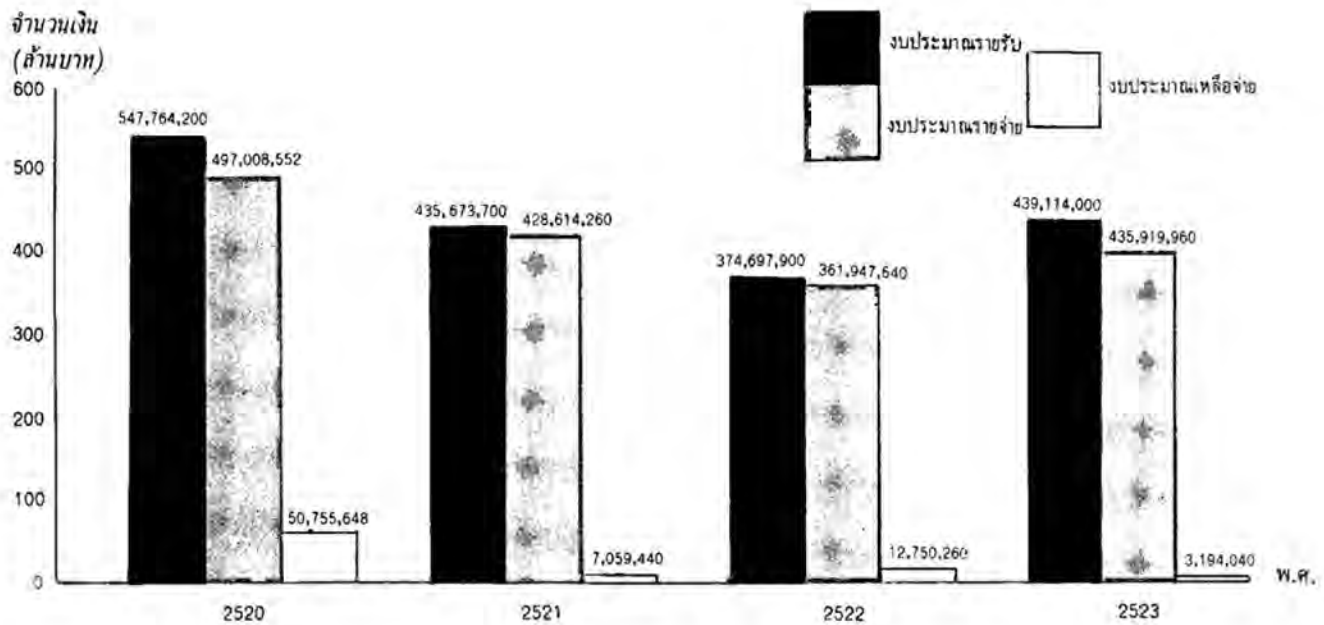
งบประมาณประเภทเงินเดือนก็เป็นงบประมาณอีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ งบประมาณประเภทนี้ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว งบประมาณประเภทนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งต่อไปเมื่องบลงทุนลดน้อยลงไปงบประมาณส่วนใหญ่ก็จะเป็นเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนดังสถิติ

พ.ศ.

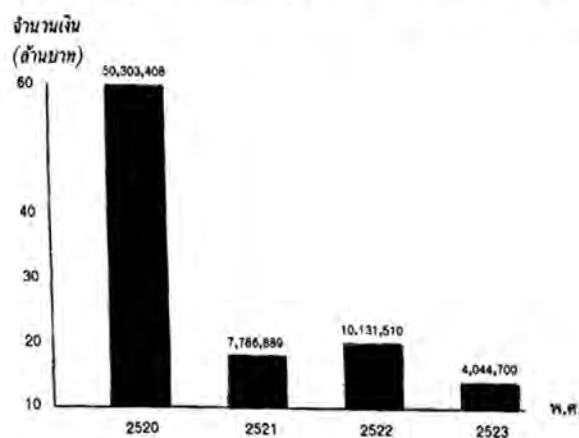
กราฟ แสดงงบประมาณประเภทเงินเดือน 2520 - 2524

ในการพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณอาจจะคิดจากงบประมาณที่ได้รับเฉลี่ยต่อนักศึกษาหนึ่งคน โดยคิดจากงบประมาณประเภทดำเนินการหารด้วยจำนวนนักศึกษา ซึ่งเรียกว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษา ถ้าใช้งบประมาณลงทุนหารด้วยจำนวนนักศึกษา ก็เป็นค่าใช้จ่ายการลงทุนเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษา การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษากรุณา งบประมาณที่ได้รับเมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยต่อหัวพบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษากรุณา มีแนวโน้มสูงมากขึ้นทุกปีดังกราฟสถิติ

สถิติเปรียบเทียบงบประมาณรายรับ รายจ่ายและงบประมาณเหลือจ่ายปี 2520-2523

เมื่อวิเคราะห์งบประมาณเหลือจ่ายในแต่ละปี พบว่า งบประมาณที่เหลือจ่ายในแต่ละปีนั้น ส่วนมากเป็นงบลงทุนซึ่งได้แก่ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง สำหรับงบดำเนินการซึ่งได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่น นั้นมีเหลือน้อยมาก บางปีต้องโอนงบประมาณประเภทงบลงทุนมาใช้ในงบดำเนินการ สถิติงบประมาณเหลือจ่ายของงบลงทุนปี 2520 - 2523 ปรากฏตามสถิติ

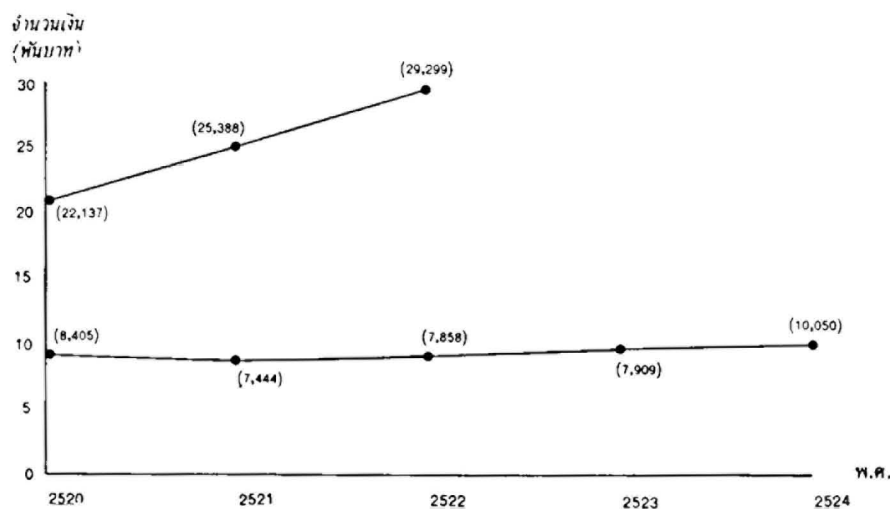

สถิติงบประมาณเหลือจ่ายประเภทงบลงทุนปี 2520 - 2523

จากสถิติ พบว่า งบลงทุนปี 2520 เหลือจ่ายมากที่สุด ซึ่งในความหมายที่แท้จริงก็คือ ไม่สามารถจะนำเงินงบประมาณไปใช้จ่ายตามโครงการ เป้าหมายได้ทั้งหมด เมื่อไม่สามารถจะใช้จ่ายงบประมาณตามที่วางเป้าหมายไว้ได้ก็ย่อมจะมีโครงการบางอย่างไม่ได้ดำเนินงานตามแผน ความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้เป็นเรื่องที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ไม่สามารถจะบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในโอกาสต่อ ๆ ไป

ตามปกติงบประมาณประเภทค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างนั้น การขอใช้เงินงบประมาณจะต้องมีการเสนอรูปแบบรายการตามที่ระบุไว้ เสนอสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติวงเงิน ถ้าผู้ใช้เงินไม่สามารถจะเสนอรูปแบบรายการประกอบการขอวงเงินสำนักงบประมาณ จะไม่อนุมัติการใช้เงินนั้น เงินจำนวนดังกล่าวก็จะเหลือไม่ได้ใช้จ่ายในปีนั้น ซึ่งจะต้องส่งคืน เมื่อขึ้นปีหน้าเป็นเช่นนี้ ก็จะต้องพิจารณาว่าจุดใดที่ทำให้การใช้เงินงบประมาณนี้ไม่บรรลุเป้าหมาย จำเป็นจะต้องรีบเร่งแสวงหาวิธีการที่ดีกว่า ถ้าไม่รีบแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติผลเสียหายก็จะเกิดขึ้นเช่นนี้ทุกปี

จากสภาพที่ผ่านมาในแต่ละปีเมื่อใกล้จะสิ้นปีงบประมาณจะพบว่า กรมต้องอนุมัติการซื้อการจ้างด้วยวิธีพิเศษ เป็นจำนวนมากทุกปี ทั้งนี้เพื่อพยายามจะใช้งบประมาณให้บรรลุเป้าหมายให้มากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความล่าช้าในการดำเนินงานประเภทนี้ จึงต้องรีบเร่งเมื่อตอนจะหมดระยะเวลา แม้ว่า การซื้อการจ้างด้วยวิธีพิเศษจะก่อให้เกิดประโยชน์ให้งานบรรลุเป้าหมายก็ตาม แต่การซื้อการจ้างด้วยวิธีพิเศษนั้น โดยทั่วไปจะเป็นทางเลือกสุดท้ายในการปฏิบัติ ซึ่งคงจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด

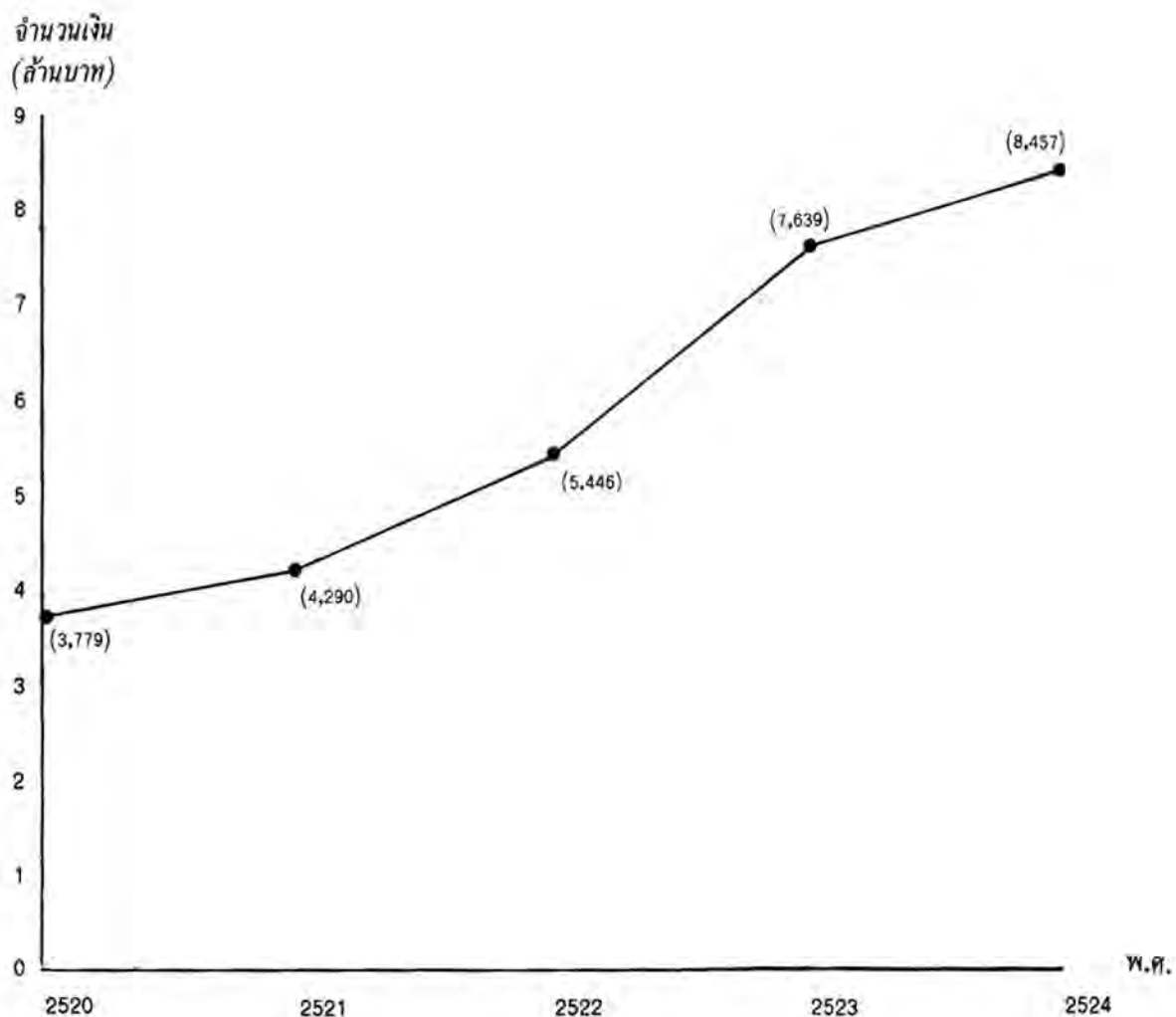

กราฟแสดงงบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาวิทยาลัยครูและ นักศึกษามหาวิทยาลัย

กองแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (งบประมาณค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักศึกษามหาวิทยาลัย ปี 2523 - 2524 ยังดำเนินการไม่เสร็จ)

การบริหารงบประมาณ การบริหารงบประมาณที่กล่าวต่อไปนี้ หมายถึงการนำเงินงบประมาณที่ได้รับ ในแต่ละปีไปใช้จ่ายดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โครงการที่กำหนดไว้ และมารดใช้งบประมาณนั้น ครอบคลุมตามจำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละปี

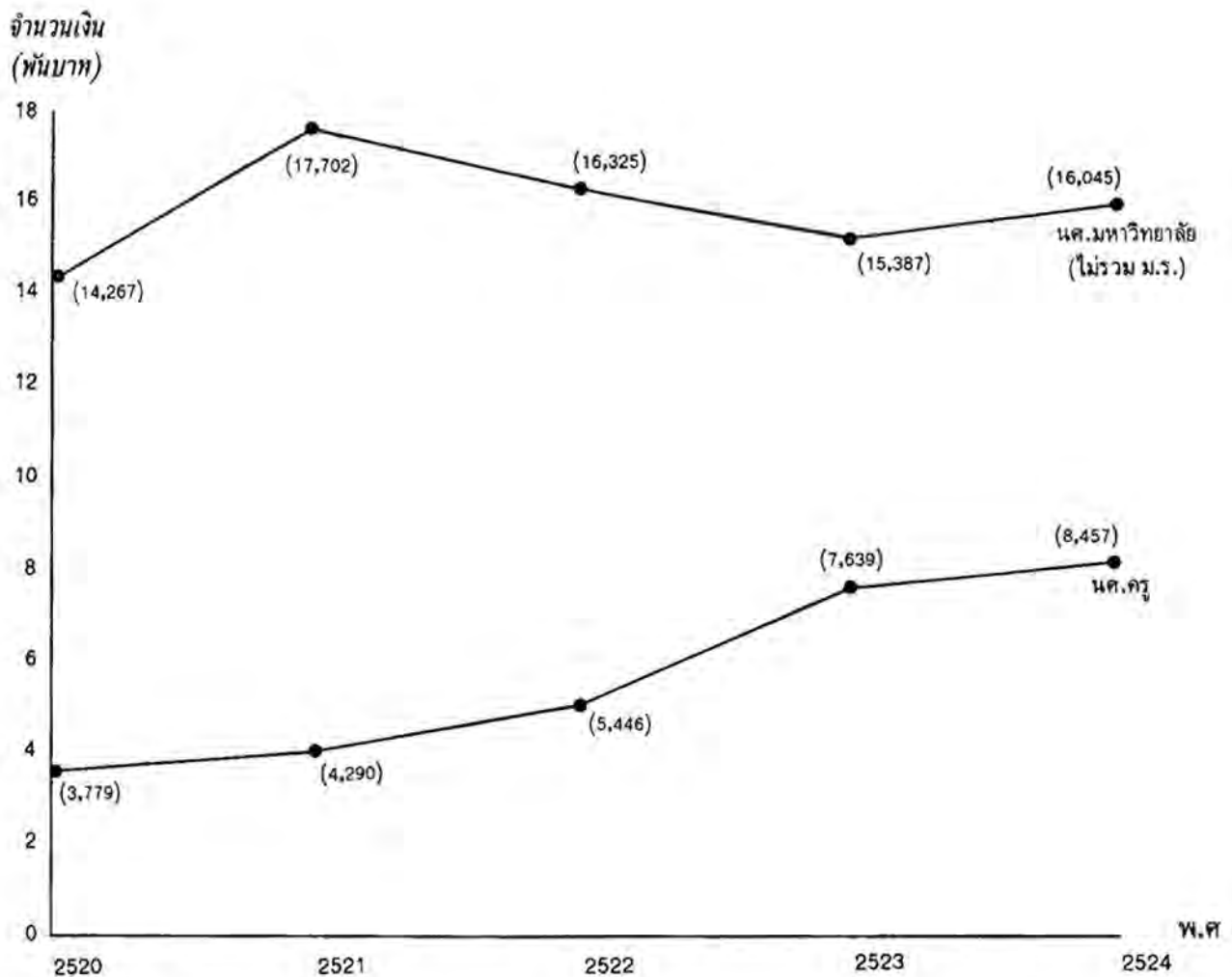
การดำเนินงานที่จะให้ได้ซึ่งเงินงบประมาณใช้จ่ายในแต่ละหมวดแต่ละโครงการ มีขั้นตอนรายละเอียดมากมาย ซึ่งจะไม่นำมากล่าวไว้ทั้งหมด จากการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณย้อนหลัง 4 ปีว่า งบประมาณที่กรมการฝึกหัดครูได้รับมากกับที่ได้ใช้จ่ายไปไม่เท่ากัน กล่าวคือในแต่ละปีจะมีงบประมาณเหลือจ่ายทุกปี ดังสถิติ

กราฟ แสดงค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาครู 2520 - 2524

ที่มา ตัวเลขปี 2520 - 2522 จากกองแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2523 - 2524 คัดจากตัวเลขที่ได้จากกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู

จากกราฟสถิติค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครูมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นสิ่งที่ดี ถ้าตัวเลขนี้มีได้นำไปเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวกับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่วิทยาลัยครูก็มีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่งบประมาณที่ได้รับน้อยมาก ดังกราฟสถิติ

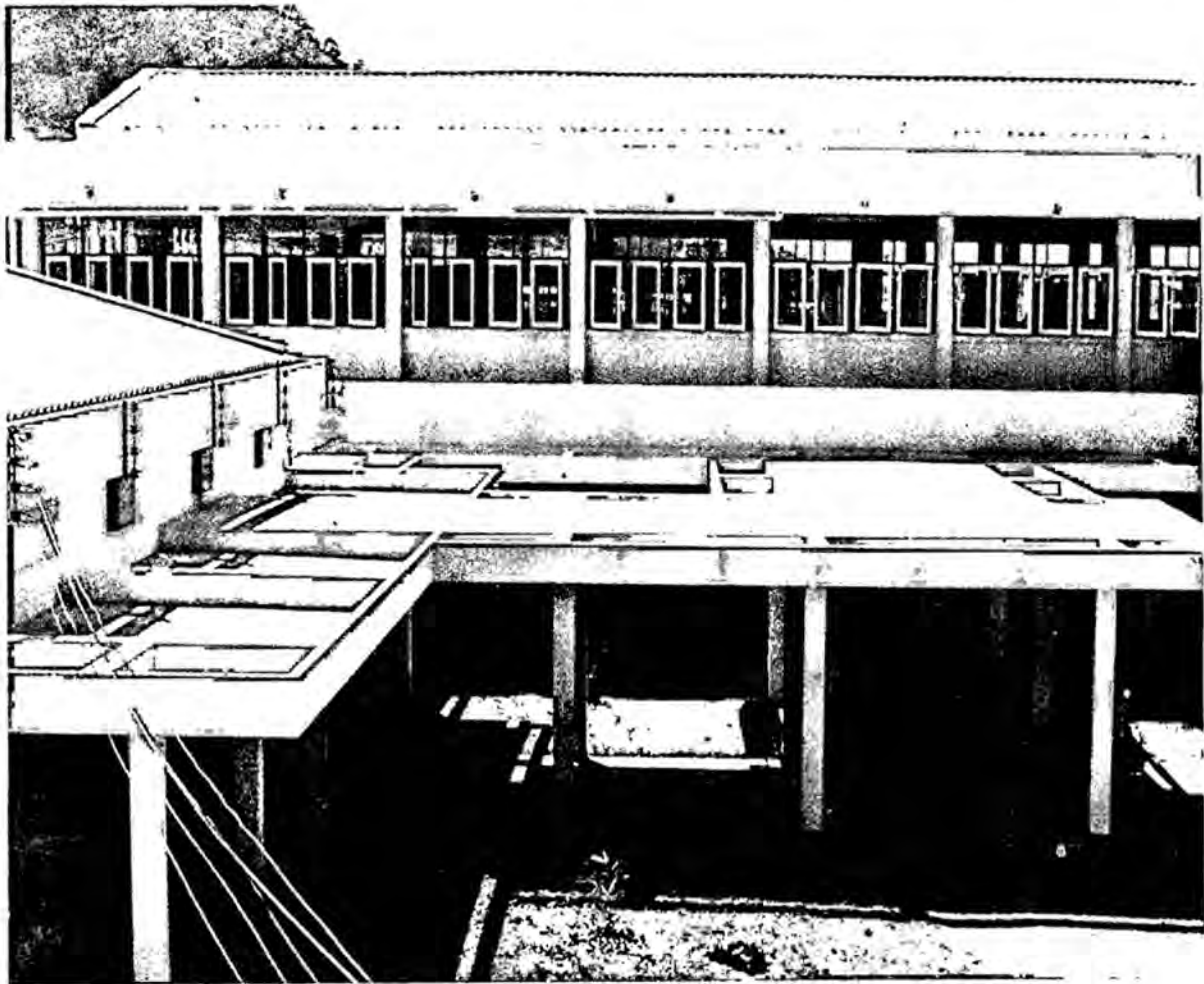
กราฟ แสดงการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาครูกับ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) 2520 - 2524

ที่มา ตัวเลขค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ปี 2520 - 2522 ได้จากกองแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ปี 2523 - 2524 จากเอกสารร่างวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และวงเงินเบื้องต้นในแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติระยะที่ 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

จากสถิติ พบว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษามหาวิทยาลัย (ไม่รวมรวมค่าแห่ง) ในบางปีสูงกว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวของนักศึกษาครูถึง 4 เท่าตัวแสดงให้เห็นถึงการจัดสรร ทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันอย่างมาก ในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา ยิ่งกว่านี้ถ้าพิจารณาค่าใช้จ่าย รวมทั้งหมดต่อหัวของนักศึกษาแล้ว ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักศึกษาครูกับนักศึกษามหาวิทยาลัยก็จะ แตกต่างกันโดยเฉลี่ย 3 - 4 เท่าทุกปี ดังสถิติ

แนวทางพัฒนา วิทยาลัยครู

กรมการฝึกหัดครู

ก. แนวทางพัฒนาทั่วไป

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาของชุมชน ตั้งขึ้นและดำรงอยู่เพื่อดำเนินงานตามอุดมการณ์และจุดมุ่งหมายที่เด่นชัดเป็นลักษณะเฉพาะมุ่งพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชน ในขอบเขตมีงานหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม"

ข. แนวทางพัฒนาเฉพาะ

1. พัฒนาวิทยาลัยครูให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อผลดีต่อการฝึกหัดครูและการพัฒนาชุมชน โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

จัดโครงสร้างการบริหารทั้งภายในและภายนอกกรมการฝึกหัดครูรวมทั้งสร้างระบบการประสานงานภายในกรมการฝึกหัดครูและวิทยาลัยครู และระหว่างกรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยครู กลุ่มวิทยาลัยครู และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบริหารงานและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น และเป็นสถานศึกษาเพื่อชุมชน โดยเฉพาะเพื่อชุมชนชนบทอย่างแท้จริง โดยมีแนวทาง ปฏิบัติ ดังนี้

2.1 กำหนดเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรมของทุกโครงการ ในงานหน้าที่ทุกด้าน เพื่อให้การฝึกหัดครู และการพัฒนาชุมชนเป็นแนวเดียวกัน สัมพันธ์และสอดคล้องเกื้อกูลกัน

2.2 จัดการศึกษาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการของชุมชน แก่เยาวชนและประชาชน พร้อมทั้งดำเนินการให้วิทยาลัยครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่โรงเรียนชุมชน ในระดับประถมและมัธยมศึกษา

2.3 ผลิตรู ฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อการพัฒนาชุมชน ร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา และประชาชนในการส่งเสริมงานอาชีพ และการพัฒนาชุมชนโดยมีวิทยาลัยครูเป็นศูนย์กลางการศึกษา ฝึกอบรม การประสานงานและการส่งเสริม

3. ส่งเสริมให้วิทยาลัยครูคัดเลือกและผลิตรูที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ทางวิชาการ และมีทักษะทางด้านวิชาชีพครูอย่างแท้จริง และให้ได้ปริมาณการผลิตรูตามความต้องการของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในแต่ละท้องถิ่น โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนและการฝึกอบรมโดยมุ่งเน้นในเรื่องความสามารถในการจูงใจ การให้คำปรึกษา แนะนำ ทักษะในเทคนิคการสอนมนุษย์สัมพันธ์ ความสามารถในการสอนเป็นกลุ่มและความสามารถในการประเมินผล

3.2 ให้ความรู้และทักษะพิเศษในงานอาชีพตามความถนัด และความสนใจ ส่งเสริมการเล่นกีฬา และการออกกำลังกายเป็นทีม เพื่อสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์

3.3 ให้ความรู้เรื่องหลักสูตร จนสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเอาปัญหา และความต้องการของชุมชน รวมทั้งแนวทางพัฒนาชุมชน และงานอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นบทเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

3.4 ฝึกฝนอบรมเทคนิควิธีการในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาแบบรูปต่าง ๆ จนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษา การเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริมงานอาชีพของประชาชน และการพัฒนาชุมชน

4. ปรับปรุงโครงสร้างในวิทยาลัยครูให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ใหม่ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

4.1 จัดตั้งหน่วยงานในวิทยาลัยครูเทียบได้เท่ากับคณะวิชา เพื่อทำหน้าที่บริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการด้านส่งเสริมวิทยฐานะ ความรู้ความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร และครูอาจารย์ของสถานศึกษาต่าง ๆ และให้หน่วยงานนี้ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขยายการส่งเสริมความรู้ความสามารถและวิทยฐานะทางอาชีพครูของบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์ทุกสังกัด ตั้งระบบปกติ และระบบเปิด เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และครูอาจารย์ดังกล่าวมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสำนึกในความเป็นครู มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ วิชาการ มีความสามารถในการสอนตามหลักสูตร และมีความสามารถที่จะใช้การศึกษารวมทั้งนวัตกรรม

ทางการศึกษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชีวิตและงานอาชีพของประชาชน และเพื่อการพัฒนาทางสังคม

4.1.2 จัดการศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรผู้มีทักษะทางด้านอาชีพหรือวิชาการต่าง ๆ ที่มีความสนใจ มีคุณธรรม และมีบุคลิกลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นครู ให้ได้วุฒิและประกาศนียบัตรประกอบอาชีพครูได้ตามความต้องการของสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาเหล่านั้น

4.1.3 ร่วมมือกับสถาบัน และสถานศึกษาอื่น ๆ จัดการศึกษา ฝึกอบรมให้กับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไปเพื่อการฝึกหัดครู และเพื่อการศึกษาวิชาการต่าง ๆ ตลอดทั้งการส่งเสริมงานอาชีพของท้องถิ่น

4.2 จัดตั้งหน่วยงานในวิทยาลัยครูเทียบเท่าคณะวิชา ทำหน้าที่บริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการด้านการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาฝึกหัดครู วิชาการวิชาชีพ วัฒนธรรมและนวัตกรรมการศึกษาแบบรูปต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับพลังงานธรรมชาติ และเทคโนโลยีของท้องถิ่น ด้วยการจัดให้มีศูนย์และหรือโครงการดำเนินเป็นหมวดหมู่ อยู่ในระบบสายงานตามโครงการสร้างการบริหารงานที่ได้กำหนดขึ้น ประสานสัมพันธ์กันทั้งภายในกรมการฝึกหัดครู กลุ่มวิทยาลัยครู และสถาบันการศึกษาอื่น และให้หน่วยงานนี้ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ฝึกอบรมอาจารย์วิทยาลัยครูให้สามารถดำเนินงานศึกษาค้นคว้าและวิจัย

4.2.2 จัดหาเงินทุน เครื่องมือเครื่องใช้และโอกาสเพื่อให้ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูได้ใช้ความสามารถในการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเต็มกำลังสติปัญญาของแต่ละคนและหมู่คณะ เพื่อให้งานศึกษาค้นคว้าวิจัยได้มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาฝึกหัดครู งานวิชาการ งานอาชีพของประชาชน การพัฒนาชุมชนและมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางราชการของผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครู

4.3 จัดตั้งหน่วยงานในวิทยาลัยครูเทียบเท่าคณะวิชา ทำหน้าที่บริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการด้านการให้การศึกษาวินิจฉัย วิชาชีพแก่เยาวชนและประชาชน รวมทั้งการให้บริการแก่ชุมชนทางวิชาการ และให้หน่วยงานนี้ดำเนินการดังนี้

4.3.1 จัดการศึกษาวินิจฉัยต่าง ๆ นอกเหนือไปจากวิชาชีพครูฝึกอบรมวิชาชีพให้กับครูประจำการ เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้มีงานอาชีพทำ หรือเสริมงานอาชีพที่ได้ทำอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามความเหมาะสมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมในท้องถิ่น โดยสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นและประชาชนในรูปแบบและวิธีการสหกรณ์ในด้านการผลิตและการจัดจำหน่าย โดยมีวิทยาลัยครูเป็นศูนย์กลางการดำเนินการ

4.4 จัดตั้งหน่วยงานในวิทยาลัยครูเทียบเท่าคณะวิชา ทำหน้าที่บริหารงานประสานงานและดำเนินการด้านวัฒนธรรม และให้หน่วยงานนี้ดำเนินการดังนี้

4.4.1 รักษาฟื้นฟูเผยแพร่วัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ ศิลปะ การช่าง ฝีมือ คหกรรม กีฬา และนันทนาการ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย

4.4.2 จัดการอบรม และพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม ทุกสาขา ส่งเสริมศิลปินและผู้พิชิตคนเพื่องานวัฒนธรรม

4.4.3 ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสถานศึกษาทุกระดับ ในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรม

4.4.4 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และอบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อเอกลักษณ์ศักดิ์ศรี และความมั่นคงของชาติ เกิดความภาคภูมิใจสำนึกในความเป็นไทย เข้าใจซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีกลมเกลียว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างคนในท้องถิ่นและภายในชาติ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข ช่วยกันป้องกันกิจกรรมอันทำลายวัฒนธรรมไทยและขัดต่อศีลธรรมจรรยา ชื่อเสียง เกียรติคุณของคนไทย ป้องกันการทำลายศาสนา ซึ่งคนไทยนับถือ รวมทั้งให้รู้จักเลือกสรรวัฒนธรรมของชาติอื่นที่เผยแพร่เข้ามา

ในประเทศไทยนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย

4.4.5 ปลุกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้กับเยาวชนและประชาชนไทยโดยเฉพาะในด้านการประหยัด รู้จักประมาณการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย การทำงานเพื่องานและเพื่อความดี การทำงานร่วมกัน เป็นหมู่คณะ การพึ่งตนเอง การเคารพตนเอง ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ ให้คนในชาติประพฤติปฏิบัติตามครรลองของศีลธรรม มีระเบียบวินัย ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และเพื่อให้งานวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลักและวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย ตามแบบสังคมไทยในระบอบเสรีประชาธิปไตยที่มีศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ ให้บังเกิดความร่วมมือและความสงบสุขสมบูรณ์ภายในท้องถิ่นและภายในประเทศชาติของเรา

5. เร่งรัดพัฒนาบุคลากรภายในกรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยครู ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และความสามารถในงานหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน โดยทั่วไป โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

5.1 จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรระยะสั้นระยะยาว เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ในวิทยาลัยครู มีความสำคัญในความรับผิดชอบในการเป็นครูของครู มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้ทักษะความสามารถในทางวิชาชีพครู และนวัตกรรมการศึกษาแบบรูปต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และกิจกรรมการศึกษาในระดับก่อนเกณฑ์บังคับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สามารถสอนเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถสาธิตการสอนเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาครู และครูประจำการ รวมทั้งมีความสามารถในการนิเทศการสอน การศึกษา มีความสามารถในงานวิจัยจนถึงระดับทำการวิจัยด้วยตนเอง และให้คำแนะนำนิเทศงานวิจัยได้

5.2 ให้ความรู้และทักษะในวิชาชีพพิเศษอื่นตามความถนัดและความสนใจและรับผิดชอบงาน หน้าที่ และบทบาทของตนเองต่องานหน้าที่นั้น มีความรู้ในเรื่องนโยบายของรัฐ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการฝึกหัดครู การบริหารงาน การวางแผนงาน การดำเนินงานตามจุดมุ่งหมาย การจัดการ การเป็นผู้นำ และการเป็นผู้ร่วมงานและการประเมินผลงาน มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงาน หน้าที่ด้วยอุดมการณ์ ศักดิ์ศรี ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบสูง เพื่อการฝึกหัดครูและการพัฒนาชุมชนและยึดมั่น ศรัทธาด้วยความบริสุทธิ์ใจในการอยู่ร่วมกันและการปกครองตามแบบ เสรีประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ

6. เร่งรัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ พัฒนาห้องปฏิบัติการ และส่งเสริมการใช้ห้องปฏิบัติการในการเรียนการสอน ให้ใช้ในโรงเรียนสาธิตเป็นห้องปฏิบัติการในวิชาชีพครู โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

6.1 จัดทำมาตรฐานวัสดุ ครุภัณฑ์ ประจำสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการ

6.2 จัดให้มีวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นประจำรายวิชาและประจำห้องปฏิบัติการอย่างครบถ้วนเพียงพอ โดยอาศัยเงินงบประมาณ และหรือเงินกู้ เงินช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศ

6.3 ปรับระบบการบริหาร การดำเนินงานและบุคลากร โรงเรียนสาธิตให้สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการ ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525-2529)

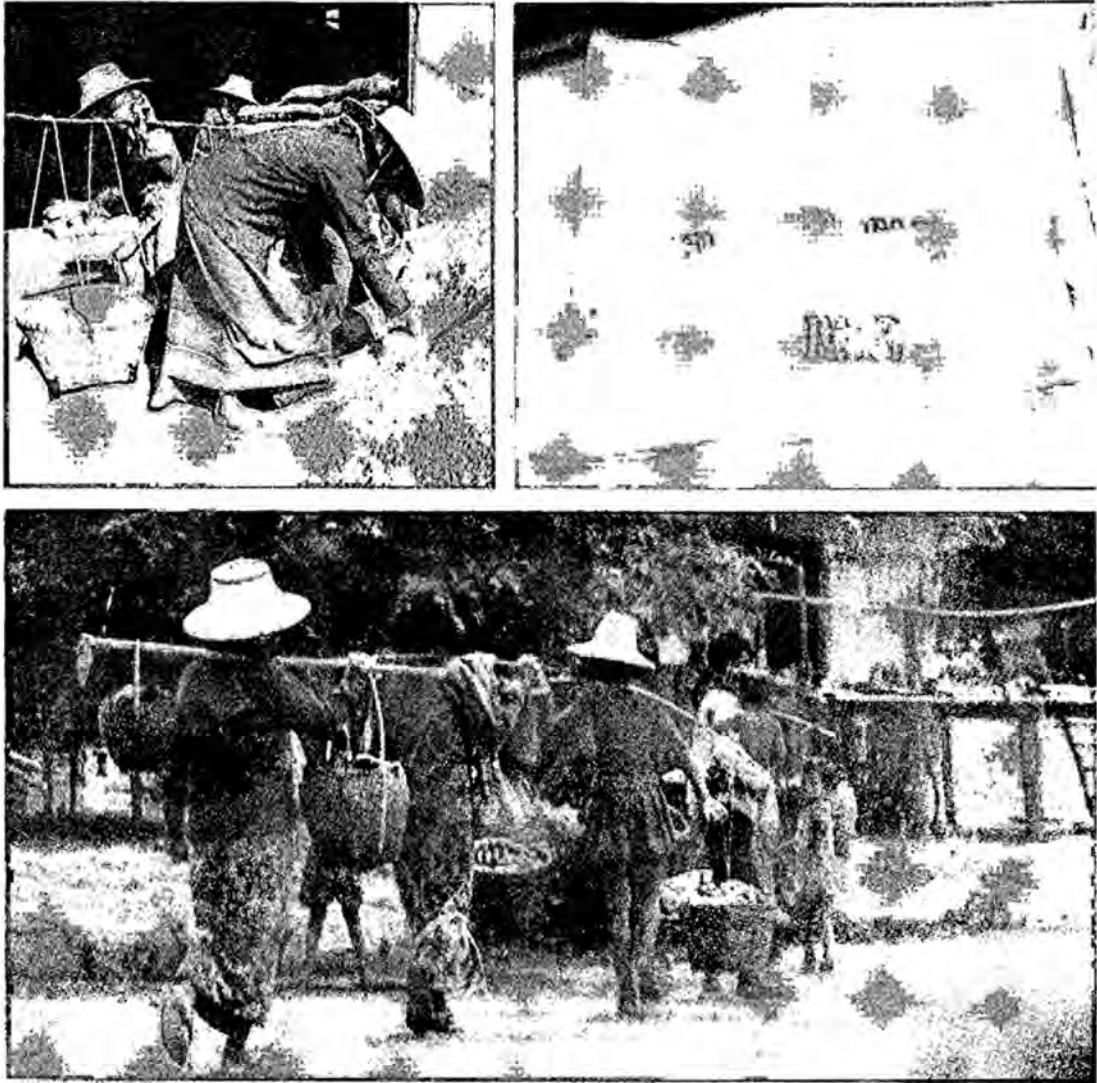
ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) กรมการฝึกหัดครูได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานการฝึกหัดครูสอดคล้องและสนองตอบนโยบายตามแผนพัฒนาฯระยะที่ 5 กรมการฝึกหัดครูได้เสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตลอดระยะเวลา 5 ปี ทั้งหมด 23 โครงการ ดังนี้คือ

1. โครงการจัดเก็บเอกสาร
2. โครงการพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนการสอน
3. สัมมนาผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบภายในของสถาบันฝึกหัดครู
4. โครงการสัมมนาผู้ทำหน้าที่การเงิน การบัญชี หลักสูตรภัณฑ์ในสถานศึกษาฝึกหัดครู
5. โครงการสำรวจศึกษาวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ครุภัณฑ์และสภาพท้องถิ่นของสถานศึกษา
6. โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู
7. โครงการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครู
8. โครงการความร่วมมือระหว่างกรมการฝึกหัดครูกับกลุ่มมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา
9. โครงการศูนย์ปฏิบัติการทดลองเด็กก่อนวัยเรียน
10. โครงการศูนย์วิชาการศึกษาพิเศษ
11. โครงการศูนย์บริการการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
12. โครงการพัฒนาวิชาการเกี่ยวกับการบริการชุมชน
13. โครงการส่งเสริมโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครู
14. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการฝึกหัดครู
15. โครงการพัฒนาด้านภาษา
16. โครงการส่งเสริมกีฬาและสุขภาพอนามัย
17. โครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
18. โครงการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
19. โครงการข้อมูลพื้นฐาน
20. โครงการศูนย์วัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
21. โครงการเตรียมครูสำหรับวัดกรรมทางการศึกษาในระดับประถมศึกษา
22. โครงการสร้างสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครู-อาจารย์
23. โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น

โครงการศูนย์พัฒนาประชากร

วค.สุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

โครงการศูนย์พัฒนาประชากร วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 2522 โดยได้รับ
ทุนอุดหนุนในการดำเนินงานของโครงการ จากมูลนิธิเอเชีย โดยทางวิทยาลัย ได้จัดตั้งกรรมการในการดำเนินงาน
ขึ้น 2 ชุด คือ

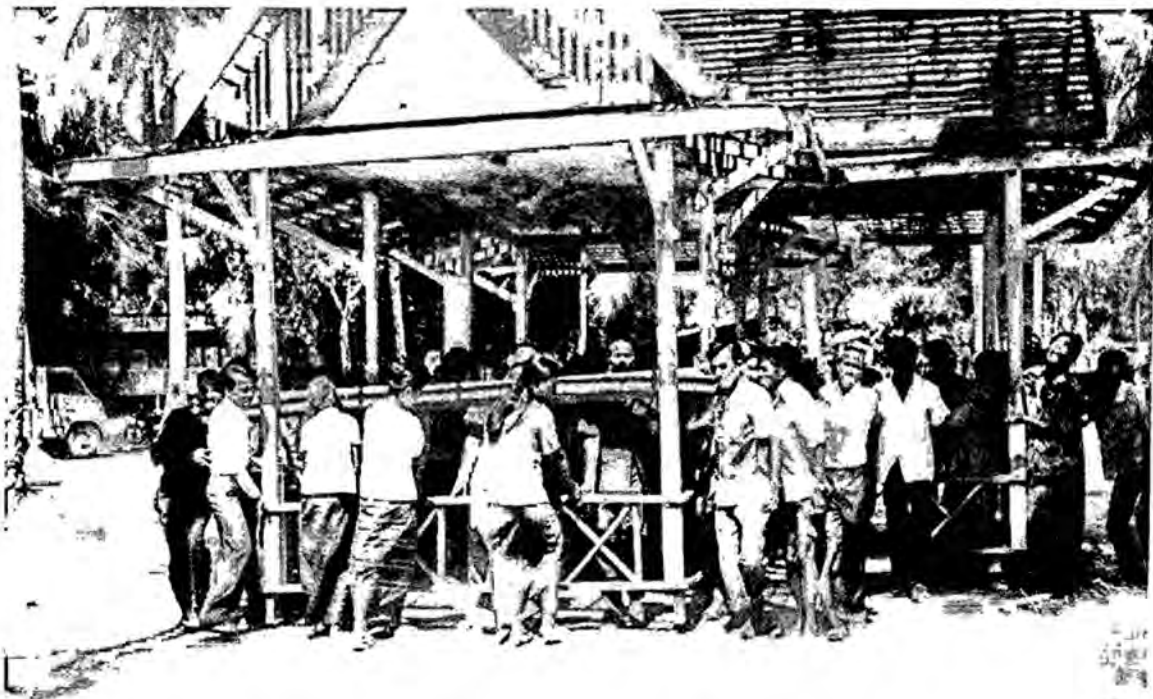
ชุดแรกเป็นกรรมการสำรวจหมู่บ้านเพื่อจัดตั้งศูนย์ ชุดที่ สอง เป็นกรรมการดำเนินการใน
การจัดตั้งศูนย์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ประสานงาน และติดตามผลการดำเนินงานของ
ศูนย์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ในปีแรกของโครงการได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้น 2 ศูนย์และในปี 2523 ได้จัด
ตั้งเพิ่มขึ้นอีก 1 ศูนย์ รวมเป็น 3 ศูนย์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมวิทยาให้แก่ประชาชนในชนบท
2. เพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพและการดำรงชีวิต
3. เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันพัฒนาตนเองและสังคม
4. เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน
5. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน

เจ้าหน้าที่จากชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน แห่งประเทศไทย มาให้คำแนะนำในการทำบัญชีสะสมทรัพย์ ให้กับกรรมการศูนย์บ้านตะกรบ ในการจัดตั้งกลุ่ม "เครดิตยูเนียน"

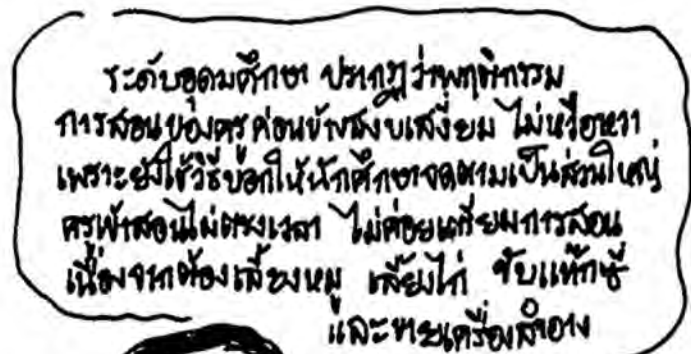
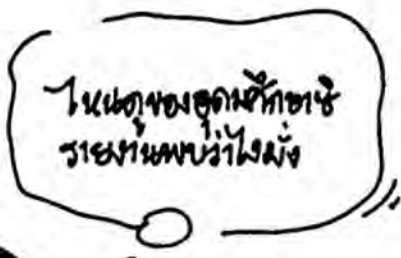
ชาวบ้านศูนย์ บ้านครามร่วมกันย้ายศาลา เพื่อจัดทำเป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน

การดำเนินงานของโครงการ

ในการดำเนินงานของโครงการซึ่งเริ่มตั้งแต่การออกสำรวจหมู่บ้าน เพื่อการจัดตั้งศูนย์และได้ดำเนินงานของโครงการมาโดยลำดับต่อไปนี้

1. คณะกรรมการของวิทยาลัยออกสำรวจหมู่บ้านเพื่อเลือกหมู่บ้านให้ตรงตามเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์ฯ
2. ประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้านที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาประชากรขึ้นและให้ประชาชนเลือกกรรมการศูนย์พัฒนาประชากรของหมู่บ้าน
3. สำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน
4. เชิญวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปให้ความรู้กับประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น
  - 4.1 ด้านอาชีพ เช่น เกษตร
  - 4.2 ด้านอนามัย และสุขาภิบาล
  - 4.3 ด้านการสหกรณ์
5. จัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน
6. จัดหาหนังสือที่ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้กับที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน
7. นำคณะกรรมการศูนย์พัฒนาประชากรประจำหมู่บ้าน ทักษะศึกษาดูงาน การพัฒนาหมู่บ้านจากหมู่บ้านตัวอย่าง
8. เชิญวิทยากรจากชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทยมาให้ความรู้ในเรื่อง “เครดิตยูเนียน”
9. ส่งนักศึกษาออกฝึกสอน ประจำโรงเรียนของท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งศูนย์พัฒนาประชากรขึ้น
10. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มสนใจด้านอาชีพขึ้นในหมู่บ้าน
11. ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการพัฒนาตนเอง และท้องถิ่นของตนเอง
12. กระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มในการจัดซื้อและจำหน่ายสินค้าของท้องถิ่นจากการดำเนินงานของโครงการมาเป็นลำดับ ทำให้ประชาชนในชนบทซึ่งจัดตั้งศูนย์พัฒนาประชากรมีความสนใจต่อการพัฒนาตนเอง และสังคมเป็นลำดับ และทางโครงการคาดว่าจะได้รับผลจากการดำเนินงานของโครงการดังนี้
  1. ประชาชนในท้องถิ่นมีความสนใจในการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น
  2. เป็นการสร้างความเข้าใจอันดี และความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน
  3. ทำให้ประชาชนมีความสนใจในการอ่านและการศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น
  4. ประชาชนสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นหมู่คณะ และเกิดความกลมเกลียวในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
  5. ประชาชนรู้จักรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การสหกรณ์, กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ “เครดิตยูเนียน” ฯลฯ
  6. ทำให้ประชาชนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนความรักชาติบ้านเมืองในที่สุด
  7. ทำให้นักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยได้มีประสบการณ์ในการทำงานในชนบท และเข้าใจถึงสภาพปัญหาและบทบาทของครูในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่

‘ตุ่มสี่...กับมะนาวควาย

เดวิด ดอน
1 มิ.ย. 25

ค่าย อาสา พัฒนาชนบท

วิทยาลัยครูธนบุรี • วิทยาลัยครูนครปฐม

ปัญหาการพัฒนาชนบทที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดผู้นำในท้องถิ่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้และมี
น้ำใจเสียสละอย่างแท้จริง ครูเป็นบุคคลที่สำคัญและสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำของท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี บทบาท
ของครูโดยทั่วไปครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของท้องถิ่นชนบท การผลิตครูที่จะให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อ
สังคม สามารถเป็นผู้นำท้องถิ่นชนบทได้ จำเป็นจะต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดการเสียสละ เข้าใจท้องถิ่น และ
สัมพันธ์ท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงเรื่องเหล่านี้ ในการที่จะผลิตครูให้เป็นบุคคล
ที่มีคุณค่าของท้องถิ่นและสังคม จึงให้การสนับสนุนการจัดตั้งค่ายอาสาพัฒนาชนบทของวิทยาลัยครู
ต่าง ๆ มีวิทยาลัยครูหลายแห่งได้ดำเนินการจัดตั้งค่ายเพื่อสนับสนุนนโยบายและความคิดดังกล่าว เช่น

1. วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยได้ดำเนินงานจัดตั้งค่ายอาสาพัฒนาชนบทตั้งแต่ปี พ.ศ.
2515 และได้ดำเนินงานติดต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมเป็นครูที่ดี ฝึกความรับผิดชอบ
ฝึกรับผิดชอบเป็นผู้นำที่ดี สร้างสรรค์ความสามัคคีในหมู่คณะ ฝึกปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย
ผลงานที่ได้ดำเนินการในการออกไปพัฒนาชนบท มีดังนี้

1.1 การพัฒนาด้านวัตถุ นอกจากให้ความร่วมมือในการพัฒนาวิทยาลัย และโรงเรียนใน
โครงการฝึกสอนแล้ว ในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน ชมรมได้ออกตั้งค่ายอาสาพัฒนาในท้องถิ่นชนบท
จังหวัดต่าง ๆ 13 ครั้ง คือ จันทบุรี แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น เชียงใหม่ กาญจนบุรี (2 ครั้ง) เลข (2
ครั้ง) ร้อยเอ็ด สมุทรปราการ พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานทุนก่อสร้างและนามว่า “โรงเรียนวิทยาลัยครูธนบุรี-
อนุสรณ์” เพื่อเด็กชาวเขาเผ่าแม้ว อ.แมริม จ.เชียงใหม่ ปี 2517

ผลงานการสร้างถาวรวัตถุ ประหยัดเงินให้แก่รัฐคิดเป็นมูลค่า 4,500,000 บาท (สี่ล้านห้าแสนบาทถ้วน) ได้สร้างและต่อเติม อาคารเรียน 12 หลัง บ้านพักครู 1 หลัง ส้วมซึม 14 ที่ ป่อน้ำ 5 ปอด เสาธงมาตรฐาน 5 แห่ง โต๊ะเรียนเก้าอี้ 127 ชุด สนามเด็กเล่น 5 สนาม ถนนเชื่อมหมู่บ้าน 20 กิโลเมตร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานทุนก่อสร้างและนามโรงเรียนวิทยาลัยครู ธนบุรีอนุสรณ์ เพื่อชาวไทยภูเขาเผ่าแม้ว ดอยบวกจัน อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2517 และพระราชทานนาม “โรงเรียนธนบุรี - แม่สะลาบ สัมพันธ์” ให้แก่ชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง ที่บ้านแม่สะลาบ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

1.2 การพัฒนาคน กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนา มีสมาชิกปีละ 100 - 200 คน รวมสมาชิกนับถึงปัจจุบันประมาณ 1,500 คน สมาชิกที่มีประสบการณ์ในการออกค่าย 515 คน การจัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา สร้างความประทับใจให้สมาชิกเกิดศรัทธา เห็นคุณค่าของการเสียสละการช่วยเหลือคนในชนบท พยายามปรับปรุงตนเอง สมาชิกชาวค่ายที่สำเร็จการศึกษาแล้วได้ออกไปทำงานเป็นกำลังสำคัญในท้องถิ่นกันดารในชนบทเป็นจำนวนมาก และรุ่นพี่ยังได้ตั้ง “กลุ่มศิษย์เก่าอาสาพัฒนา” เพื่อทำตนเป็นที่เลื่องลือสนับสนุนงานของรุ่นน้องในทุกโอกาสอีกด้วย

สนามเด็กเล่นที่นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาและชาวบ้านร่วมกันสร้างขึ้น งบประมาณ 5,000 บาท “โครงการสัมพันธ์ชนบท” 1-7 มี.ค. 24 โรงเรียนห้วยตะแคง อ.ท่าช้าง จ.เพชรบุรี

กำลังทำงานที่ค่ายบ้านโคกสง่า อ.วังสะพุง จ.เลย ปี 2524

กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ นำความเจริญไปสู่ชนบท ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างคนในเมืองกับคนชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยสร้างครุฑให้แก่ชนบทตรงตามนโยบายของกรมการฝึกหัดครู หากมีการสนับสนุนในด้านงบประมาณ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยและให้กำลังใจแก่ผู้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งจะต้องร่วมออกค่ายกับนักศึกษาตลอดเวลาตามสมควร ก็จะเกิดผลดีต่อการผลิตครูที่สังคมต้องการอย่างแน่นอน

เคล็ดลับของการประสบความสำเร็จในงาน คือ ระเบียบวินัย ชาวค่ายช่วยกันรักษาไว้อย่างเคร่งครัด การเคารพธงชาติตอนเช้า ที่บ้านมอริณี อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร ปี 2523

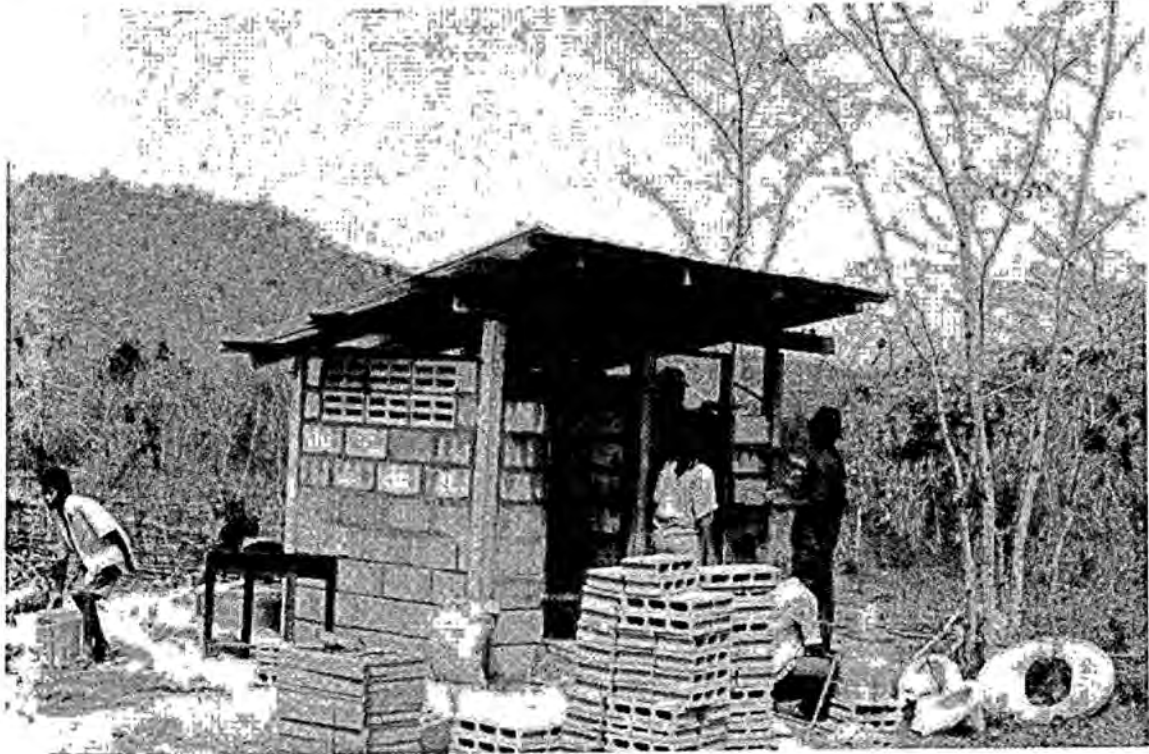
2. วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยได้จัดโครงการค่ายอาสาพัฒนาชุมชนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา โดยถือเป็นกิจกรรมนักศึกษาที่อยู่ในการควบคุมดูแลของอาจารย์แผนกกิจกรรมนักศึกษา และอาจารย์ที่สนใจในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่ด้อยหลังและจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องได้รับการชี้แนะ และช่วยเหลือในรูปแบบที่พยายามจะช่วยเหลือตนเองได้ในโอกาสต่อไป ในการดำเนินการตามโครงการนี้ คณะนักศึกษา และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องพยายามช่วยเหลืองานของทางด้านการเงิน และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ส่วนใหญ่ได้มาจากการหารายได้ของชุมนุมค่ายอาสาพัฒนา นอกนั้นเป็นเงินและสิ่งของที่ได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาต่อโครงการ การจัดโครงการค่ายอาสาพัฒนามุ่งจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมนักศึกษาซึ่งจะเป็นครูต่อไปได้ออกไปสัมผัสชนบทที่แท้จริง ได้รู้สภาพชีวิตความเป็นอยู่และปัญหาต่างๆ ของชาวชนบท นอกจากนั้นยังมุ่งหวังที่จะฝึกให้เป็นคนที่หนักเอาเบาสุ่วร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้สามารถปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านได้ ตลอดทั้งฝึกลักษณะการทำงานแบบประชาธิปไตย และช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชนบทเท่าที่จะทำได้ ผลงานที่ดำเนินไปแล้ว มีดังนี้

2.1 ปีการศึกษา 2522 พัฒนาโรงเรียนบ้านพุบอง กิ่งอำเภอด่านช้าง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 15 วัน ได้จัดให้มีส้วม 4 ที่ ขุดบ่อน้ำ 1 บ่อ ขนาดลึก 8 เมตร ใช้เงินประมาณ 50,000 บาท นอกนั้นเป็นวัสดุที่ชาวบ้านได้ให้ความร่วมมือ

2.2 ปีการศึกษา 2523 พัฒนาโรงเรียนบ้านดอนกลาง อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7 วัน นักศึกษาและอาจารย์ร่วมพัฒนาจำนวน 50 คน ได้จัดสร้างอ่างเก็บน้ำฝนจำนวน 1 ที่

ปรับปรุงสนามกีฬา และช่วยพัฒนาบริเวณหมู่บ้านใกล้เคียง ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงิน 50,000 บาท นอกนั้น
ได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงานและวัสดุจากชาวบ้าน

3. วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรีดำเนินงานค่ายอาสาพัฒนาชนบทภายใต้ชื่อ
“โครงการสัมพันธ์ชนบท” โครงการนี้คณาจารย์และนักศึกษาวิชาสาขาสังคมศาสตร์ได้ร่วมกันดำเนินการ
ที่โรงเรียนบ้านห้วยตะแคง อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 1 - 7 มีนาคม 2524 โครงการ
นี้ได้จัดสร้างสนามเด็กเล่น เรือนเพาะชำ ปฏิทินสนาม ส้วมและอื่น ๆ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อ
โรงเรียนและชุมชนมาก ●

ห้องส้วม งบประมาณ 4,000 บาท “โครงการสัมพันธ์ชนบท” วค.เพชรบุรี 1 - 7 มี.ค. 24 โรงเรียนห้วยตะแคง
อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี

การสร้างเรือนเพาะชำ นศ.จะร่วมกันหาวัสดุในท้องถิ่น ในภาพ นศ.หญิงกำลังขนไม้รวกในขณะที่ชาวบ้าน
เป็นผู้ตัด

โครงการพัฒนา
การศึกษา
จังหวัด
มหาสารคาม

เจียม ไทยยิ่ง

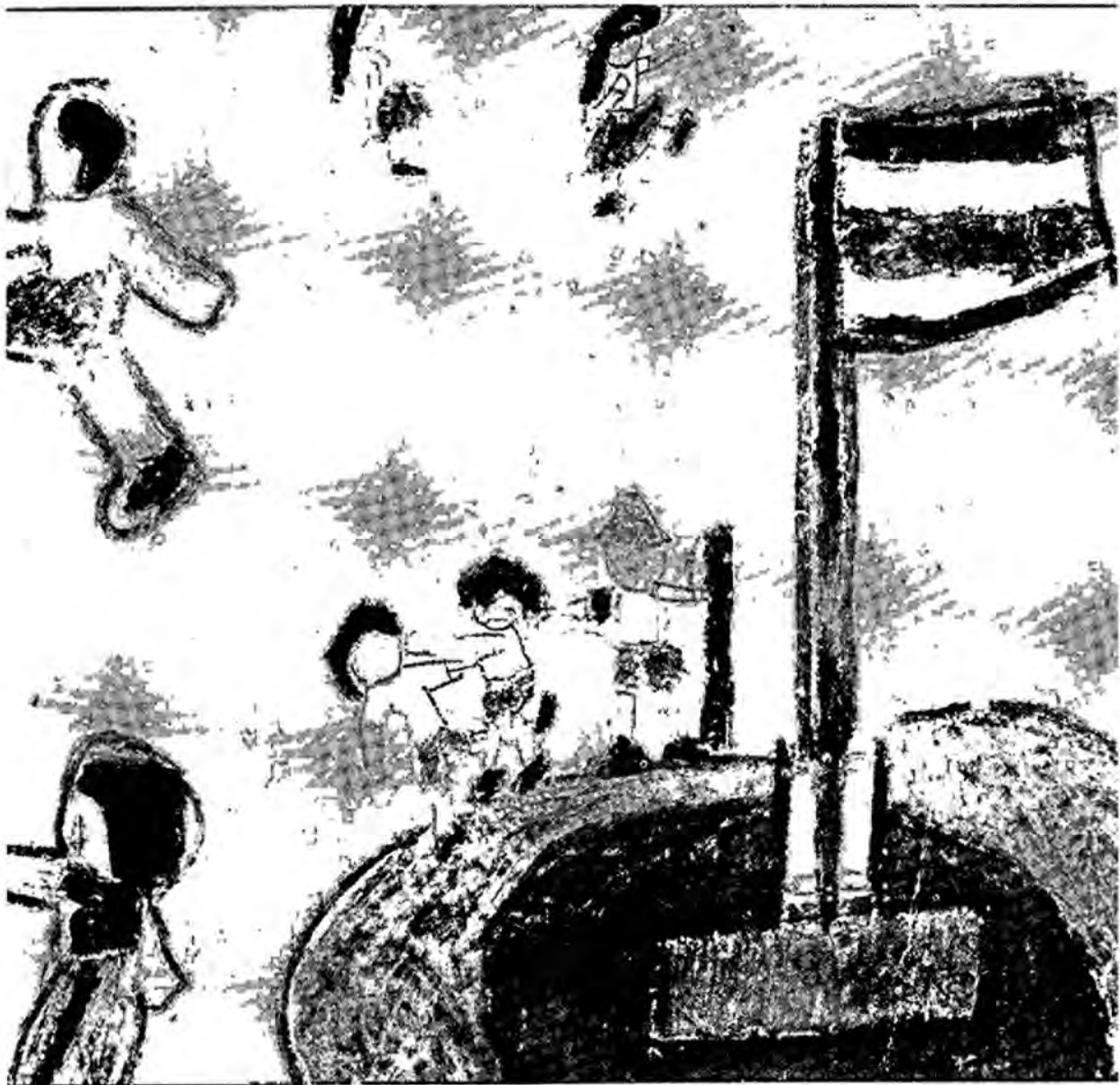
1. ความนำ

อุบัติเหตุที่กำลัจะมีผลต่อการวางแผนการศึกษาในระดับประถมศึกษาในปัจจุบันเริ่มต้นด้วยงานวิจัยภายใต้ชื่อ School Mapping หรือ “โครงการวิจัยเพื่อวางแผนและพัฒนาการศึกษา” ซึ่งได้ดำเนินการนำร่องในบางอำเภอ ของจังหวัดพิษณุโลก กาญจนบุรี และชลบุรี เมื่อปี 2521 และในปี 2522 โครงการนี้ได้มีการวิจัยอย่างสมบูรณ์เป็นครั้งแรกที่จังหวัดมหาสารคาม โดยความช่วยเหลือของมูลนิธิฟอร์ด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดมหาสารคาม

โดยเหตุที่งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรการศึกษาและโอกาสทางการศึกษาเป็นสำคัญ การศึกษาลักษณะ เช่นนี้อาจถือได้ว่าอย่างน้อยกำลังจะชี้ทางให้การศึกษาคิดครู ได้ให้ความสนใจในเรื่องการจัดการหลักสูตร การวางแผนและการจัดการเพิ่มขึ้น แทนที่จะให้การศึกษาดูโดยเน้นแต่ในเรื่องเทคนิคและวิธีการสอนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งประวัติศาสตร์ของการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า “การศึกษาถ้าเราจะเน้นแต่เรื่องเทคนิคและวิธีการสอนอย่างเดียวย่อมไม่สามารถแก้ปัญหาได้” เพราะปรากฏการณ์ของปัญหาการศึกษาหาได้เกิดจากปัจจัยเดียวไม่

2. School Mapping : ความร่วมมือของวิทยาลัยครูมหาสารคาม

การดำเนินการวิจัยของจังหวัดมหาสารคาม ได้มีส่วนให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยครูมหาสารคามได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีชีวิตชีวา ไม่เพียงแต่เป็นหน้าที่หลักโดยตรงของ

สถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมครั้งนี้ได้มีส่วนเพิ่มพูนประสบการณ์ ในการแสวงหาความรู้ในการวางแผนการศึกษาในระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น วิทยาลัยครูมหาสารคามได้กลายเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2522 การแจกแจงและการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดพิมพ์สรุปรายงานดำเนินการที่วิทยาลัยครูมหาสารคาม ทั้งสิ้น

วิทยาลัยครูมหาสารคามเป็นหน่วยงาน ทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ ระดมทรัพยากรในท้องถิ่น มาร่วมมีบทบาทในอันที่จะแก้ปัญหการศึกษาในระดับประถมศึกษา และการแสวงหาความรู้ในการวางแผนและการจัดการ โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ อาทิ มูลนิธิฟอร์ด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วิทยาลัยครูมหาสารคามได้มีบทบาทอย่างสำคัญต่อโครงการนี้ ไม่เพียงแต่ให้ใช้สถานที่ของวิทยาลัยเท่านั้น แต่บุคลากรของวิทยาลัยได้เป็นผู้เริ่มต้นของการวางแผนการดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสิ้นโครงการ

3. รายงานการวิจัย : ปัญหาการศึกษาในท้องถิ่นกับการเริ่มต้นการวางแผนโครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

หากเราจะพิจารณาองค์ประกอบที่กำหนดปัญหาการศึกษาอย่างหยาบ ๆ เราอาจพิจารณาได้ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. องค์ประกอบด้านวิธีการและเทคนิคการเรียนการสอน
2. องค์ประกอบด้านการวางแผนและการจัดการศึกษา
3. องค์ประกอบด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

องค์ประกอบทั้ง 3 มีเพียงข้อหนึ่งและสองเท่านั้นที่บทบาทของสถาบันการศึกษา เช่น วิทยาลัยครูมหาสารคาม สามารถร่วมในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนองค์ประกอบที่สามอยู่นอกเหนืออำนาจการจัดการของสถาบันการศึกษาได้ อย่างไรก็ตามองค์ประกอบที่หนึ่ง เป็นเรื่องปกติวิสัยที่วิทยาลัยกำลังดำเนินการอยู่แล้วอย่างสมบูรณ์ การร่วมโครงการดังกล่าวเท่ากับช่วยให้สถาบันการศึกษาได้มีโอกาสช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการศึกษาได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น รายงานผลการวิจัยที่เราพบได้ให้ความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษาหลายประการ¹ อาทิ

1. ประชากรที่จะเข้าโรงเรียนในอนาคตลดลง ประมาณว่าในปี 2523-2527 มีประชากรที่จะเข้าโรงเรียนลดลง 19,566 คน หรือร้อยละ 15²

2. ขนาดของโรงเรียนเล็ก และในอนาคตเนื่องจากมีประชากรลดลง ยิ่งส่งผลให้ขนาดของโรงเรียนเล็กลงอีก ผลการค้นพบโรงเรียนในอนาคต 5 ปีข้างหน้า (ปี 2527) จะมีห้องเรียนลดลงประมาณ 310 ห้องเรียนหรือร้อยละ 8²

3. โรงเรียนขนาดเล็กและเขตบริการซ้ำซ้อน มีผลทำให้จังหวัดมีโรงเรียนขนาดเล็ก 114 โรงเรียนหรือร้อยละ 20³ การที่มีเขตบริการซ้ำซ้อนและโรงเรียนมีขนาดเล็กเท่ากับสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็นเท่าที่ควร นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังมีผลต่อคุณภาพเด็กอีกด้วย⁴

ข้อค้นพบดังกล่าวจึงเป็นประเด็นสำคัญในการถกเถียง ว่าเราจะจัดรูปแบบของระบบโรงเรียนเพื่อรับสถานการณ์อันจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยครูมหาสารคามจึงได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างค้ำคอเนื่อง ในการเสนอแนะแผนการแก้ไขปัญหในอนาคตของจังหวัดมหาสารคาม ไม่เพียงเท่านั้นข้อเสนอแนะดังกล่าวยังมีผลในระดับกว้างกว่านั้นอีกด้วย ทั้งนี้เพราะผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา (School Mapping) ในภาคเหนือ⁵ พบปัญหาหลายประการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับจังหวัดมหาสารคาม อาทิ ประชากรลดลง ขนาดของโรงเรียนเล็ก โรงเรียนมีเขตบริการซ้ำซ้อน⁶ เป็นต้น ข้อเสนอแนะจึงอาจใช้เป็นแบบจำลองทั่วไปได้

4. โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม : ทางเลือกเพื่อการวางแผนการศึกษา

ผลของการค้นพบปัญหาดังกล่าวมาแล้ว จังหวัดมหาสารคามจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนิน

งาน “โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม” ซึ่งประกอบด้วยอธิการและคณาจารย์ของวิทยาลัยครูมหาสารคาม ร่วมกับสถาบันการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้เสนอโครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (Maha Sarakham Educational Development Project) โดยมีโครงการย่อย 8 โครงการ

1. โครงการทดลองโรงเรียนแบบรวมศูนย์ (School Consolidation)⁷ โครงการนี้ใช้จักรยานเป็นยุทธศาสตร์ในการรวมศูนย์โรงเรียน
2. การทดลองใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนครูไม่ครบชั้น
3. การทดลองจัดระบบชั้นแบบสลับชั้นเรียนระหว่างโรงเรียน
4. การจัดชั้นเรียนแบบปีเว้นปี
5. การจัดระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษา
6. การวิเคราะห์ห้องที่ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม

โครงการย่อยทุกโครงการวิทยาลัยครูมหาสารคามมีหน้าที่รับผิดชอบ สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานดังกล่าว บุคลากรของวิทยาลัยครูมหาสารคามปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าโครงการเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “โครงการโรงเรียนแบบรวมศูนย์” (School Consolidation) เป็นโครงการที่ได้รับความสนใจมากที่สุด นอกจากนี้ยังนับได้ว่าเป็นนวัตกรรม (Innovation) เกี่ยวกับการจัดรูปแบบระบบโรงเรียน โดยการนำเอาจักรยานมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการดึงเอาโรงเรียนหลายโรงเรียนเข้ามารวมกัน ดังจะได้กล่าวต่อไป

ผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวปราศรัย ในวันพิธีมอบจักรยาน ตามโครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบจักรยานแก่นักเรียน ตามโครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

5. School Consolidation : ยุทธศาสตร์การใช้จักรยานเพื่อการศึกษา

จากปัญหาที่เราพบทำให้ได้ข้อสรุปประการหนึ่งคือ “การใช้ทรัพยากรอย่างขาดประสิทธิภาพ” ภายใต้อำนาจกีดกันของทรัพยากรของชาติ เราไม่สามารถอดทนที่จะให้หน่วยงานใดของรัฐใช้ทรัพยากรอย่างไร้ประสิทธิภาพได้อีกแล้ว ในด้านการศึกษาที่เช่นเดียวกัน สิ่งที่เราพบ เช่น โรงเรียนขนาดเล็กหรือเขตบริการเข้าเรียนก็ล้วนแต่ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างไร้ประสิทธิภาพและไม่ประหยัดทั้งสิ้น

ที่ประเทศยากจน หากเราพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าปัญหานี้เกิดจาก “ระบบการจัดรูปโรงเรียน” เหตุผลดังกล่าวก่อให้เกิดแนวความคิดที่จะหาสู่ทางการจัด “โรงเรียน” เสียใหม่โดยคำนึงถึงผลที่จะได้รับอย่างน้อย 3 ประการ

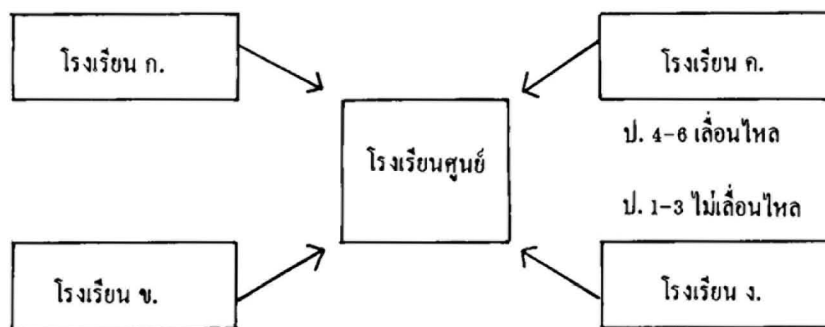
1. ผลประโยชน์ที่จะได้รับจาก “ระบบการจัดรูปแบบโรงเรียนใหม่” หรือกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาในเรื่อง Cost-Benefit ของการจัดโรงเรียนแบบใหม่
2. สัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียน จากการจัดรูปโรงเรียนแบบใหม่ต้องไม่เลวลงกว่าเดิม
3. ผลกระทบทางด้านสังคมและจิตวิทยาของชาวบ้าน ที่มีต่อการเปลี่ยนวิธีการจัดโรงเรียนต้องไม่เลวลงกว่าเดิม

จากเป้าหมาย 3 ประการข้างต้นจึงได้แนวความคิดว่า “จักรยาน” น่าจะให้ผลประโยชน์มากกว่า โดยพิจารณาเห็นว่าถ้าหากจะสร้างโรงเรียนสำหรับเด็กนักเรียน 80 คน จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าการเลื่อนไหลเด็กนักเรียนไปยังโรงเรียนใกล้เคียง และยังใช้ครูน้อยกว่าอีกด้วย⁸ ในขณะที่เดียวกันผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก⁹ อาศัยข้อค้นพบบดังกล่าวนี้มาตั้งสมมติฐานสร้างโรงเรียนให้มีขนาดใหญ่

School Consolidation จึงเป็นแผนการจัดรูปแบบโรงเรียนโรงเรียนใหม่ เพื่อทดสอบข้อสมมติทั้ง 3 ประการข้างต้น โดยการจัดระบบโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก¹⁰ เข้าด้วยกันและทำการปรับองค์ประกอบบางประการเสียใหม่ โดยมีหลักเกณฑ์อย่างหยาบ ๆ ดังนี้

1. ให้นักเรียนจากหลายโรงเรียนไหลไปเรียนโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลาง¹¹
2. เลื่อนไหลเฉพาะเด็กที่สามารถขี่จักรยานได้เท่านั้น
3. เด็กนักเรียนที่เลื่อนไหลไม่ได้ให้เรียนอยู่ ณ ที่เดิม และอาจพัฒนาโรงเรียนเดิมเป็นห้องเรียนสาขาของโรงเรียนแม่ได้

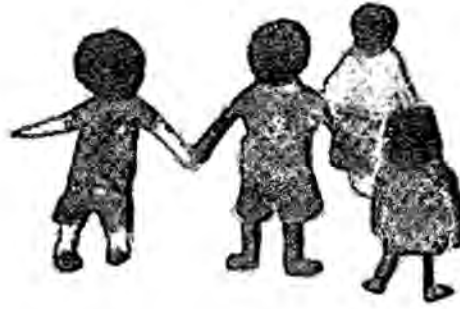
พิจารณาจากภาพต่อไปนี้

โดยวิธีนี้โรงเรียนรอบนอก (บริวาร) จะมีเด็กนักเรียนเพียงชั้น ป.1-3 เท่านั้น ส่วนโรงเรียนศูนย์กลางจะมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้โรงเรียนมีขนาดโตเพิ่มขึ้น ผลที่ได้ขั้นต้นคือ เกิดความประหยัดโดยขนาด (Economics of Scale) สำหรับโรงเรียนใหญ่และโรงเรียนบริวารไม่ต้องสร้างอาคารหรือจ้างครูเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในโรงเรียนขนาดเล็กที่เคยมีครูครบชั้นอยู่แล้วก็สามารถเลื่อนไหลตามเด็กนักเรียนได้อีกด้วย

6. โครงการทดลองใช้นวัตกรรมทางการศึกษา : ทางเลือกสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่โดดเดี่ยวและครูไม่ครบชั้น

โครงการนี้มุ่งที่จะบรรเทาปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน ทั้งที่เป็นการชั่วคราวในแง่ครูไม่ครบชั้น และการแก้ไขปัญหาระยะยาวในด้านอุปกรณ์การสอน โรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวนี้

อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนอื่น ๆ มาก การคมนาคมไม่สะดวกและไม่สามารถจะนำจักรยานมาใช้ได้

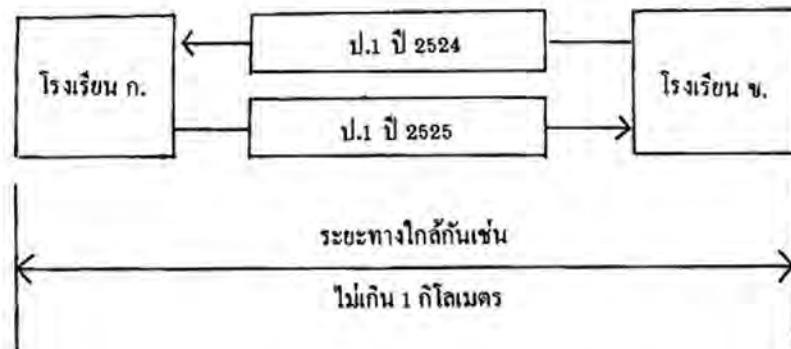
วิธีการทดลอง ดำเนินการโดยการผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับท้องถิ่นและเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ได้แสวงหาอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วเช่น RIT เพื่อที่จะศึกษาว่าหากมีครูไม่ครบชั้นแล้ว การใช้วิธีการดังกล่าวช่วยให้คุณภาพของนักเรียนดีขึ้นหรือไม่

7. โครงการทดลองจัดระบบชั้นเรียนแบบสลับชั้นเรียน : ทางเลือกสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้กัน

เป็นความพยายามที่จะแก้ไขเรื่องการใช้ทรัพยากรการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพเช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ วิธีการก็คือหาทางสร้างโรงเรียนให้มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยวิธีการสลับชั้นเรียนระหว่างโรงเรียน หลักคิดของวิธีการนี้ก็คือ

1. กำหนดให้มีโรงเรียนใกล้กัน 2 โรงเรียน
2. ปีการศึกษา 2524 โรงเรียน ก. เปิดสอน ป.1 เด็กโรงเรียน ข. ชั้น ป.1 ให้ไปเรียนที่โรงเรียน ก.
3. ปีการศึกษา 2525 ให้โรงเรียน ข. เปิดชั้น ป.1 เด็กโรงเรียน ก. ให้ไปเรียนที่โรงเรียน ข.
4. สลับกันเช่นนี้เรื่อยไป ในที่สุดแต่ละโรงเรียนจะมีเด็กนักเรียนเหลือเพียง 3 ชั้นเรียน
5. ผลที่ได้คือโรงเรียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้น (พิจารณาต่อห้อง)

พิจารณาจากภาพ

แต่อย่างไรก็ตามมองในแง่ทฤษฎี (หุ่นจำลองที่สร้างขึ้น) อาจเห็นว่ามีคุณสมบัติ แต่เมื่อเริ่มปฏิบัติจริงประสบปัญหา เนื่องจากผู้ปกครองไม่ยอมให้มีการเลื่อนไหลเด็ก และยังมีปัญหาสำหรับเด็กชั้นประถมปีที่ 1 หรือ 2 ขณะนี้เราจึงได้โรงเรียนทดลองขนาดกลาง ซึ่งอาจทำให้ผลคลาดเคลื่อนไปจากหุ่นจำลองไปบ้าง

8. โครงการทดลองแบบเกณฑ์ปีเว้นปี : ทางเลือกสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีเด็กเข้าเรียนตามเกณฑ์น้อย

โครงการนี้ใช้เรื่องใหม่แต่ได้มีการทดลองแล้วที่จังหวัดชัยภูมิ หรือที่เรียกว่า “การเกณฑ์เด็กสองอายุ” เหตุที่เราทดลองเพราะต้องการทราบว่า ในสภาพและท้องถิ่นที่แตกต่างกันจะมีผลอย่างไรบ้าง วิธีการนี้ช่วยให้โรงเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้นเช่นเดียวกัน

อธิการวิทยาลัยครูมหาสารคามทำพิธีเปิดโครงการจัดระบบสถาบันเรียนที่อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

9. โครงการจัดระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษา : แนวความคิดในเรื่อง Data Bank

แนวความคิดนี้แม้ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่ก็ยังไม่มีการทำอย่างจริงจังในระดับจังหวัดทั้ง ๆ ที่ข้อมูลมีความสำคัญมากในเรื่องการวางแผนและการแก้ไขปัญหาให้ทันที่วงที่ โครงการนี้จึงจัดไว้เป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในโครงการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

10. การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา

เป็นการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลในการจัดสรรทรัพยากร เพราะเรายังมีการถกเถียงว่า บางโรงเรียนได้รับเงินหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนมาก บางโรงเรียนได้น้อย ฉะนั้นเราจึงต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการจัดสรรดังกล่าว

11. ผู้ให้ความช่วยเหลือโครงการ

โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคามนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา (School Mapping) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาตินั่นเอง การดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปนี้จึงได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ

1. มูลนิธิฟอร์ด ช่วยเหลือที่ปรึกษาและเงินเพื่อการดำเนินงานทุกโครงการเป็นเงิน 533,000 บาท
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ให้ความช่วยเหลือในฐานะที่ปรึกษา และเป็นพี่เลี้ยงของโครงการทั้งหมด
3. กรมการฝึกหัดครูและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อนุมัติให้นักวิชาการบางท่านเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ

12. การดำเนินงานโครงการ

ขณะนี้งานโครงการต่าง ๆ ได้ดำเนินการไปแล้ว โดยเริ่มเตรียมการมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2524 และโครงการที่มีการทดลองก็ได้เริ่มดำเนินการขึ้นทดลองจริง ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2524 ดังนี้

1. โครงการโรงเรียนแบบรวมศูนย์ (School Consolidation) ดำเนินการที่อำเภอกันทรวิชัย มีโรงเรียนบ้านน้ำใสม่วงวิทยาเป็นโรงเรียนแม่ โรงเรียนบ้านลิ้นฟ้า, โรงเรียนบ้านขี้เหล็กดงเค็ง และโรงเรียน

บ้านเปลือยคง เป็นโรงเรียนบริวาร

2. โครงการใช้นวัตกรรม ได้เริ่มที่อำเภอเมือง โรงเรียนบ้านกุศเวียงและบ้านอุปราชา อ.เมือง บ้านหัวป่า อ.บงช่อ และบ้านส้มโรง อ.กันทรวิชัย อ.บรบือ และกิ่งอำเภอแกดำ

3. โครงการจัดระบบสลับชั้นเรียน ได้ดำเนินการในโรงเรียนบ้านหนองกุง และโรงเรียนบ้านกระต่าย อำเภอนาเชือก

4. โครงการเกณฑ์เด็กปีเว้นปี ได้ดำเนินในเขตอำเภอบรบือ

13. บทสรุป

โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของวิทยาลัยครูมหาสารคาม ในด้านความพยายามดำเนินบทบาทในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาให้สมบูรณ์ ไม่เพียงแต่เท่านั้น การแสวงหาความรู้ที่ได้จากชุมชนและปรากฏการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในชุมชนนั้น ช่วยให้การแก้ไขได้ตรงกับปัญหาที่เป็นจริงในโลกยิ่งขึ้น โดยมีได้เกิดขึ้นจากความเพ้อฝัน ทางทฤษฎีตะวันตก ซึ่งมีใช้ปรากฏการณ์ของสังคมที่มหาสารคามหรือแม้แต่ในเมืองไทย นอกจากนี้วิทยาลัยครูมหาสารคาม ได้สร้างความรู้สึกใหม่ในฐานะเป็น “แหล่งสำรวจทางวิชาการแก่ชุมชน” และโครงการดังกล่าวยังได้เปิดเส้นทางใหม่ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยเฉพาะด้านการฝึกหัดครูได้ละเลยความสนใจในเรื่องการวางแผนและการจัดการตลอดเวลายาวนาน

โครงการ **School Mapping** (การใช้จักรยาน) หรือโครงการอื่น ๆ ก็ดีเกือบทุกโครงการ (ยกเว้นโครงการที่ 2) แม้ไม่ได้เน้นเรื่องการปรับปรุง เทคนิคและวิธีการเรียนการสอน แต่ก็มิได้หมายความว่าละเลยปัญหาเหล่านี้ เพียงแต่เห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นหน้าที่หลักที่เรากระทำอยู่ทุกวันนี้อยู่แล้ว จึงถือเสมือนสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่เราไม่พิจารณาถึง เกือบทุกโครงการจึงให้ความสนใจในการวางแผนการใช้ทรัพยากรเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้นำเงินส่วนที่เหลือไปปรับปรุงทางด้านเทคนิคและวิธีการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมการเรียน เพราะจะไม่มีประโยชน์อันใดเลยถ้าหากเราสามารถคิดวิธีการสอนได้อย่างดี คิดค้นเครื่องช่วยสอน อุปกรณ์การสอนที่ดีเลิศ แต่เราก็ไม่มีเงินไปใช้ในวิธีการหรือลงทุนเกี่ยวกับอุปกรณ์เหล่านั้น

กล่าวโดยสรุปก็คือ เรามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในด้านการนำเอาความรู้ทางด้าน “เศรษฐศาสตร์การศึกษา” มาใช้ในวงการศึกษาต่อไป ●

บันทึกท้ายบท

¹จังหวัดมหาสารคาม รายงานผลการวิจัยเพื่อวางแผนและพัฒนาการศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปี 2523 - 2527 เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม 2523, หน้า 51-53

²เล่มเดียวกัน ตาราง 17, หน้า 42

³การคำนวณโรงเรียนขนาดเล็กอีกเกณฑ์ 20 คน/ห้อง หากเราคิดโรงเรียนที่มี 8 ห้องเรียน ค่าลงทุนห้องละ 150,000 บาท จังหวัดมหาสารคามได้ใช้เงินอุดหนุนโรงเรียนขนาดเล็ก ประมาณ 102 ล้านบาท

⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา, 2521 หน้า 64-68

⁵องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ รายงานผลการวิจัยและวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2523 - 2527 เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม

⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สถิติการศึกษาเพื่อการวิจัยและวางแผนพัฒนาการศึกษา เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม 2524

⁷ยังไม่สามารถหาค่าเหมาะสมกับคำว่า School Consolidation

⁸การคำนวณอย่างหยาบในเบื้องต้น ข้อมูลเกี่ยวกับจักรยาน

ผู้เขียนได้จาก คุณสมคิด คันธมาต วิศวกร และผู้จัดการบริษัทไทยเซนต์สากกรรม และคุณจิต ทรัพย์สมบูรณ์ ผู้จัดการฝ่ายขาย บริษัทอุตสาหกรรมจักรยานไทย จำกัด จำนวนอายุจักรยาน 6-7 ปี ค่ารักษาปีละ 150-200 บาท (ราคาปี 2523) ราคา

จักรยานที่ใช้สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี ราคาคันละ 1,050 บาท การคำนวณอายุโรงเรียนผู้เขียนคาดเดาเองว่ามีอายุ 20 ปี หาก เป็นไปตามคำนวณนี้ เราจะได้ค่าต้นทุน เพื่อเด็กนักเรียน 80 คน ดังนี้

- สร้างโรงเรียน เสียต้นทุน 562 บาท/คน/ปี
  - ซื้อจักรยาน เสียต้นทุน 182 บาท/คน/ปี
- การคำนวณนี้ยังไม่ได้พิจารณาเกี่ยวกับการจ้างครู

⁹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อ้างแล้ว

¹⁰ขนาดโรงเรียน ยังมีปัญหาอยู่มากในทางทฤษฎี การกำหนดว่าขนาดใดจึงเหมาะสม ยังไม่มีหลักเกณฑ์คัดที่แน่นอนตายตัว ในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า "ขนาดที่เหมาะสมคือ ขนาดที่ก่อให้เกิดต้นทุนที่ต้องจ่ายเท่ากับผลกำไรที่ได้รับ" เป็นอย่างน้อย

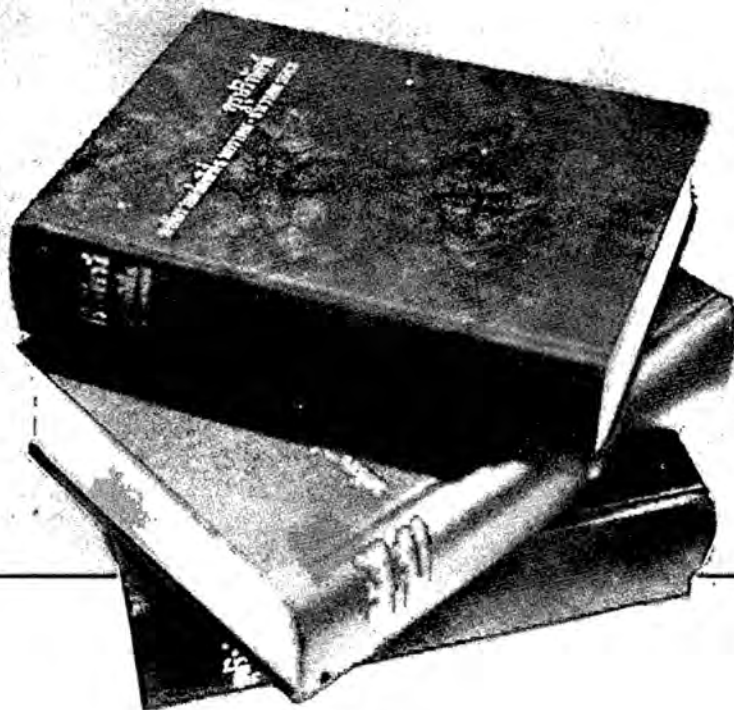
¹¹โรงเรียนรวมศูนย์หรือศูนย์กลาง ผู้เขียนใช้คำว่า School Consolidation เป็นวิธีการหนึ่งที่จะพยายามรวมโรงเรียนซึ่งกระจัดกระจายเป็นโรงเรียนเล็กๆ หรือขนาดกลาง ให้เข้ามารวมกันใหม่ แต่ไม่ได้ยุบโรงเรียนเดิม ในระยะยาวอาจต้องมีการปรับในเรื่องการบริหารโรงเรียนในกลุ่มนี้ไปด้วยอาจทำในลักษณะ เครือข่ายของโรงเรียน

ด่วน...
จำนวนจำกัด

คุรุปริทัศน์

ฉบับรวมเล่มปีที่ 5

มกราคม-ธันวาคม 23
เสร็จเรียบร้อยแล้ว
ราคาเล่มละ 160 บาท

สั่งซื้อทางไปรษณีย์
ค่าส่งฟรี

1

บ๊าย... คือ
ครูดัดบ่อโน

2

บ๊ายบ๊าย...
การ: ตี้อธิวอรรณ

3

ขยับ... ทำกิจกรงาน
เพื่อติดตามทักนุญ์ของโรงเรียน
บ๊าย: ตาบอ

4

ร: ศึกถือบ้านบ่อกรตาม
การงอ้า บ่นบ่อดัดตา.
เพื่อ: ธิวหนัก
อุมร
ทอโน

5

ใช้หื้อตลาญบ่นบ้าน
ของกร: บหมือกร: บกรรม
บ๊าย: ตาบอ

6

พหมันบ่พกบ๊าย...
ส: สอุมการพงลิติน
บ๊าย: ทอวังมิดินในวันกร...

บ๊าย: ตาบอ
บ๊าย: ตาบอ
บ๊าย: ตาบอ

1

โครงการฝึกอบรบ ชาวเขา และ ครูอพยพ ชาวเขมร

วิทยาลัยครูกาญจนบุรี

ถ้าจะพิจารณาประชาชนของประเทศไทยให้ลึกลงไปในแต่ละท้องถิ่น จะพบว่า มวลชนของประเทศไทยนั้น ประกอบด้วยคนหลายกลุ่มหลายเหล่า ประชาชนกลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีภาษาพูดประจำท้องถิ่น มีวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนการปฏิบัติแตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย แต่ประชาชนหรือคนเหล่านี้ ก็มีความรู้สึกว่าเป็นคนไทย การสร้างความรู้สึกรู้สึกว่าสำคัญว่าเป็นคนไทย ให้เกิดขึ้นแก่มวลชนเหล่านี้ก็ด้วยการให้การศึกษอบรม การเรียนรู้ต่างๆ นั่นคือทุกคนจะได้เรียนรู้เข้าใจและมีเอกลักษณ์ของคนไทยร่วมกัน เป็นต้นว่าวัฒนธรรมทางภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย การทำมาหากิน การดำรงชีพ และอื่น ๆ การที่ทุกคนมีเอกลักษณ์ของคนไทยร่วมกัน ก็จะมีความรู้สึกสำคัญว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน เป็นคนเผ่าเดียวกันกลุ่มเดียวกัน ตามปกติคนไทยในภาคต่างๆ ของประเทศ ที่ได้ศึกษอบรมในสถานศึกษาก็จะได้รับการถ่ายทอดมรดกทางสังคมของคนไทย ให้เกิดสำนึกและมีพฤติกรรมที่เป็นของคนไทย การที่คนไทยสามารถดำรงความเป็นชาติมาได้ตลอดมาทุกวันนั้นก็ด้วยการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือมรดกทางสังคมต่างๆ ของคนรุ่น

ก่อนให้แก่คนรุ่นหลัง คนรุ่นหลังหรือคนรุ่นใหม่ก็จะสืบทอดมรดกทางสังคมเหล่านี้เรื่อยมา แต่ถ้าวันใดการถ่ายทอดมรดกทางสังคมลดความเข้มข้นหรือหมดไป ความรู้สึกสำนึกเป็นคนไทยร่วมกันก็จะหมดไป เอกลักษณ์ของคนไทยและชาติไทยก็จะค่อย ๆ สูญไป

ประเทศไทยมีชนกลุ่มน้อยอยู่มากมายที่เป็นมวลชนของประเทศไทย แต่มีความรู้สึกสำนึกเป็นคนไทยร่วมกันยังมีน้อย ทั้งนี้เพราะการขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาทั่วไป โดยเฉพาะชนชาวภูเขาที่ห่างไกลซึ่งมีอยู่มากในแถบภาคเหนือและภาคตะวันตก การจะสร้างความสำนึกความเป็นคนไทยให้เกิดแก่บุคคลกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็โดยการให้การศึกษอบรมทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ด้วยเหตุนี้กรมการฝึกหัดครูในฐานะผู้ผลิตครูซึ่งมีความเชื่อมั่นว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จะให้เกิดขึ้นแก่คนทั่ว ๆ ไปนั้น การให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องจะเกิดผลในทางเปลี่ยนแปลงได้มาก และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรมั่นคง จึงได้ให้การสนับสนุนร่วมมือกับกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทยให้การฝึกอบรมเยาวชนชาวเขา การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ครูช่วยสอนชาวเขา ฯลฯ ทั้งนี้ความหวังว่าเยาวชนและครูที่ได้รับการอบรมเหล่านี้จะเป็นผู้นำของท้องถิ่นชาวภูเขาในด้านต่าง ๆ ช่วยชักนำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมให้ชาวภูเขาได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของคนไทย เมื่อกระแสวัฒนธรรมหรือมรดกของคนไทยไหลบ่าเข้าไปในกลุ่มชนเหล่านี้มากขึ้นเรื่อย ๆ โอกาสข้างหน้าคนเหล่านี้ก็จะรับรู้วัฒนธรรมของคนไทยและนำไปปฏิบัติมากขึ้น มีความสำนึก และรับผิดชอบต่อแผ่นดินไทยและเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวมีวิทยาลัยครูหลายแห่งร่วมโครงการนี้

ปฐมนิเทศเยาวชนชาวเขา

การอบรมความรู้ทางช่างเบื้องต้น

วิทยาลัยครูกาญจนบุรี เป็นวิทยาลัยหนึ่ง ดำเนินโครงการฝึกอบรมเยาวชนชาวเขาโดยร่วมมือกับศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรี กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นศูนย์ที่รับผิดชอบชาวเขาในเขตจังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และราชบุรี รวม 4 จังหวัด เพื่อพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาให้เป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพและสามารถช่วยตัวเองได้ เพื่อบรรลุผลดังกล่าว งานด้านพัฒนาเยาวชนชาวเขาจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งด้านหนึ่ง ที่ควรได้รับการพัฒนาไปในแนวทางอันถูกต้อง เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ โดยใช้ความสามารถของตนให้เป็นแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้านชาวเขาและเป็นผู้นำของหมู่บ้านชาวเขาในการเสริมสร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติสืบต่อไป

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรี ได้ร่วมกับวิทยาลัยครูกาญจนบุรี และ องค์การยูนิเซฟ ดำเนินการพัฒนาเยาวชนชาวเขามาเป็นเวลา 3 ปีแล้ว เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522, 2523 และ 2524 ตามลำดับและต่อ ๆ ไปโดยศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรีรับผิดชอบ ด้านธุรการ วิทยาลัยครูกาญจนบุรีรับผิดชอบด้านสถานที่และด้านวิชาการ องค์การยูนิเซฟสนับสนุน ด้านงบประมาณดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อให้เยาวชนชาวเขามีกnowledgeเรื่องเมืองไทย และเข้าใจสิทธิและหน้าที่ในฐานะเป็นพลเมืองดี ของประเทศ

ครูช่วยสอนชาวเขา ถ่ายภาพร่วมกับคณาจารย์ การอบรมเรื่องการถนอมอาหารและการบริโภคเบื้องต้น และเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรี ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม

เพื่อให้เยาวชนชาวเขามีกnowledgeอันถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายของการพัฒนาและสงเคราะห์ ชาวเขา

เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนชาวเขามีกnowledgeพื้นฐานในการประกอบอาชีพ การศึกษา และการ อนามัย อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ พร้อมกันไปด้วย

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนชาวเขา ทำงานเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการรวมกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ในการพัฒนาท้องถิ่น

การดำเนินงานตามโครงการฝึกอบรมเยาวชนชาวเขา นอกจากจะเกิดประโยชน์แก่การพัฒนา ชาวเขาแล้ว ยังช่วยให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูกาญจนบุรี ได้มีประสบการณ์ในด้านวิชาการเกี่ยวกับ ชาวเขาซึ่งอยู่ในท้องถิ่น ได้เข้าไปปัญหาและวิธีแก้ไขอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านชุมชนและสังคม นับ เป็นการบริการด้านวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งเป็นหน้าที่หนึ่งของวิทยาลัย อันมีผลต่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของประเทศชาติสืบต่อไป

วิทยาลัยครูกาญจนบุรี นอกจากจะดำเนินโครงการฝึกอบรมเยาวชนชาวเขาแล้ว ยังดำเนินงาน โครงการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ครูช่วยสอนชาวเขาอีกด้วย การจัดโครงการเพิ่มพูนความรู้ครูช่วย สอนชาวเขามี 5 โครงการ คือ โครงการฝึกอบรมความรู้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ซึ่งจัดไปแล้วเมื่อ เดือน พฤศจิกายน 2523 และโครงการฝึกอบรมกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตร ประถมศึกษาอีก 4 กลุ่ม ซึ่งจะจัดในปี 2524 และ 2525 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีโครงการนิเทศ ติดตามผลโดยคณะอาจารย์ที่ให้การฝึกอบรมจะออกไปติดตามผลในท้องถิ่นที่ปฏิบัติการจริง

การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ครูช่วยสอนชาวเขา วิทยาลัยครูเขียงราย

การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ครูช่วยสอนชาวเขานี้ นอกจากวิทยาลัยครูกาญจนบุรีแล้วก็ยังมีวิทยาลัยครูที่ได้ดำเนินการตามโครงการนี้อีก คือ วิทยาลัยครูเขียงราย วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูเขียงใหม่ ●

2

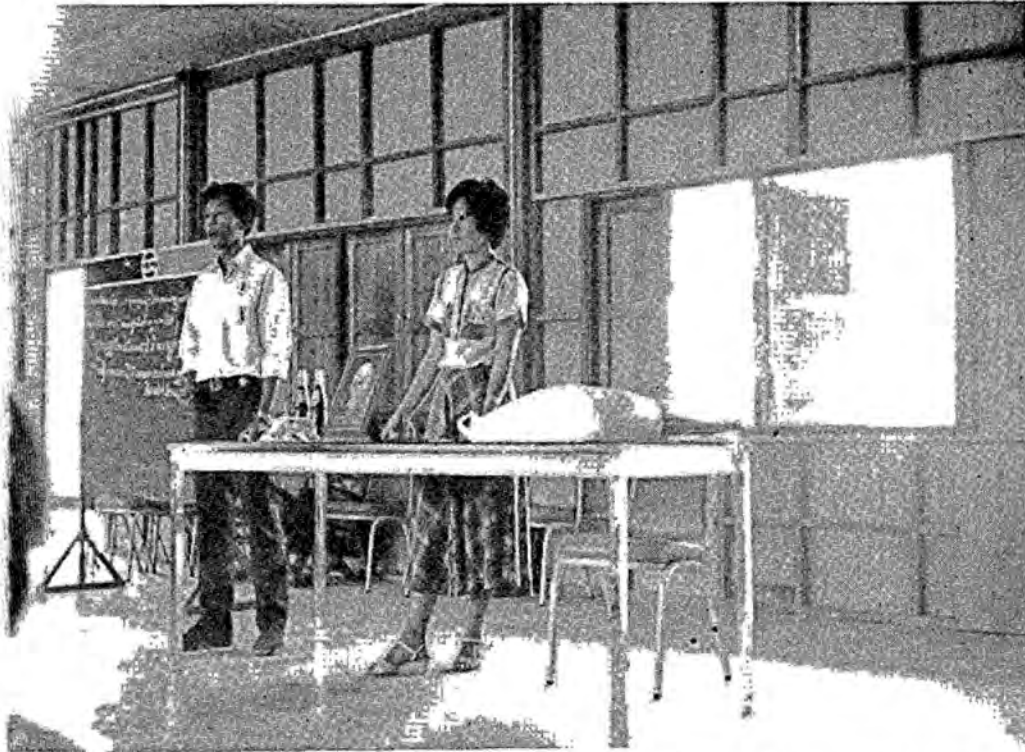
โครงการฝึกอบรบ

ชาวเขา และครูอพยพ ชาวเขมร

วิทยาลัยครูจันทบุรี

การฝึกอบรบครูอพยพชาวเขมร วิทยาลัยครูก็เป็นอีกวิทยาลัยหนึ่งที่ได้ดำเนินการให้การฝึกอบรบแก่ชนกลุ่มน้อย คือ ครูอพยพชาวเขมร ซึ่งโครงการนี้เรียกว่า โครงการร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูจันทบุรีกับองค์การอนุเคราะห์เด็กแห่งประเทศนอร์เวย์ (Redd Barna) โครงการนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก ดร.อารี สัมหลวี และคณะได้มีโครงการร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวเขมรอพยพ ณ ศูนย์อพยพสระแก้ว ปราจีนบุรี และต่อมาในปี พ.ศ. 2523 โครงการของ ดร.อารี และคณะได้ขยายออกไป โดยร่วมมือกับองค์การอนุเคราะห์เด็กแห่งประเทศนอร์เวย์ (Redd Barna) ให้ความช่วยเหลือแก่เขมรอพยพ ทางจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด แต่เนื่องจากระยะทางของสองจังหวัดห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากจนทำให้ ดร.อารี และคณะไม่สามารถจะเดินทางมาให้ความช่วยเหลือได้สะดวก

ดังนั้น ดร.อาร์ จึงได้แนะนำแหล่งวิทยากรประจำท้องถิ่น คือ อาจารย์ในวิทยาลัยครูจันทบุรีให้แก่ องค์การอนุเคราะห์เด็ก ด้วยเหตุนี้ “โครงการร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูจันทบุรีกับองค์การอนุเคราะห์เด็กแห่งประเทศไทย” (Redd Barna) จึงเกิดขึ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เป็นต้นมา

อาจารย์สาวิวรรณ เลหาดีรานนท์ และส่ามชาวเขมร กำลังสอนกระบวนการกลุ่มแก่ครูเขมร ณ ศูนย์อพยพ พญากัมพูช พ.ศ. 2524

อาจารย์เพ็ญจันทร์ วรรณรัตน์ และคณะอาจารย์วิทยาลัยครูจันทบุรี ไปสอนวิธีสอนต่างๆ ไปแก่ครูเขมร ณ ศูนย์ พญากัมพูช อ.โป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2523

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อสอนวิธีการสอนใหม่ ๆ ทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ ศิลปะ และเกษตร ตลอดจนวิธีการผลิตและใช้อุปกรณ์การสอนแก่ครูอพยพชาวเขมร ให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้สอนเด็กเขมรอพยพต่อไป

2. เพื่อบริการชุมชนทางวิชาการตามโรงเรียนประชาบาลและพัฒนาชุมชนไทยในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้กับศูนย์อพยพให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

อาจารย์ธงชัย โรงเรียนวรรณสินธุ์ (เสื้อแขนขาว) และล่ามชาวเขมร (เสื้อแขนสั้น) สอนวิชาเกษตรก่อนลงปฏิบัติ พ.ศ. 2524

วิทยาลัยครูจันทบุรีได้มอบหมายให้คณะวิชาครุศาสตร์เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการรับผิดชอบโครงการนี้มาโดยตลอด และคณะวิชาครุศาสตร์จึงได้สรรหาอาจารย์ที่มีจิตใจเสียสละอาสาสมัครไปช่วยสอนเป็นครั้งคราวประมาณเดือนละ 1 ครั้ง ไปครั้งละประมาณ 6 คน โดยไปในวันเวลาว่างจากงานประจำ ซึ่งในการไปแต่ละครั้งทางองค์การอนุเคราะห์เด็กบริการให้ความสะดวกทุกอย่าง รวมทั้งทำเรื่องขออนุญาตต่อวิทยาลัย ตลอดจนขออนุญาตผ่านเข้าศูนย์อพยพให้ทุกครั้ง

ศูนย์อพยพที่ตั้งอยู่ที่เขตแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ชื่อศูนย์ “พญากัมพูช” มีระยะทางห่างจากวิทยาลัยครูจันทบุรีประมาณ 60 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางจากวิทยาลัยครูจันทบุรีประมาณ 1 ชั่วโมง มีจำนวนประชากรเขมรอพยพประมาณ 16,000 คน

สรุปผลงานที่ผ่านมาได้รับความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ อาจารย์อาสาสมัครทุกคนยินดีและเต็มใจในการไปให้การอบรมทุกครั้ง ครูเขมรอพยพ มีความสนใจ ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการเรียนดีมาก

เข็มน้อย ๆ เล็มหนง
ถูกจุดประกายให้ส่องสว่างจนแล้วแก่วงจน
ท่ามกลางความมืดมิดของรัตติกาล
ที่มีกระแสลมพัดโหมแรง

เข็มน้อยเล็ม
ขงกงอนหยดทอแสงอยู่ ได้อย่างทรง
ท่ามกลางมรสุมทชดสาครอบด้าน
แม้บางครั้ง...

ความแรงของกระแสลม
จะทำให้เปลวไฟริบหรี่จนเจียนจะดับ
แต่ก็ยังประคับประคอง
ให้ผ่านพ้นมาทวักสุดไปได้

จนกระทั่ง...
มาดับมอดไหม้ไป

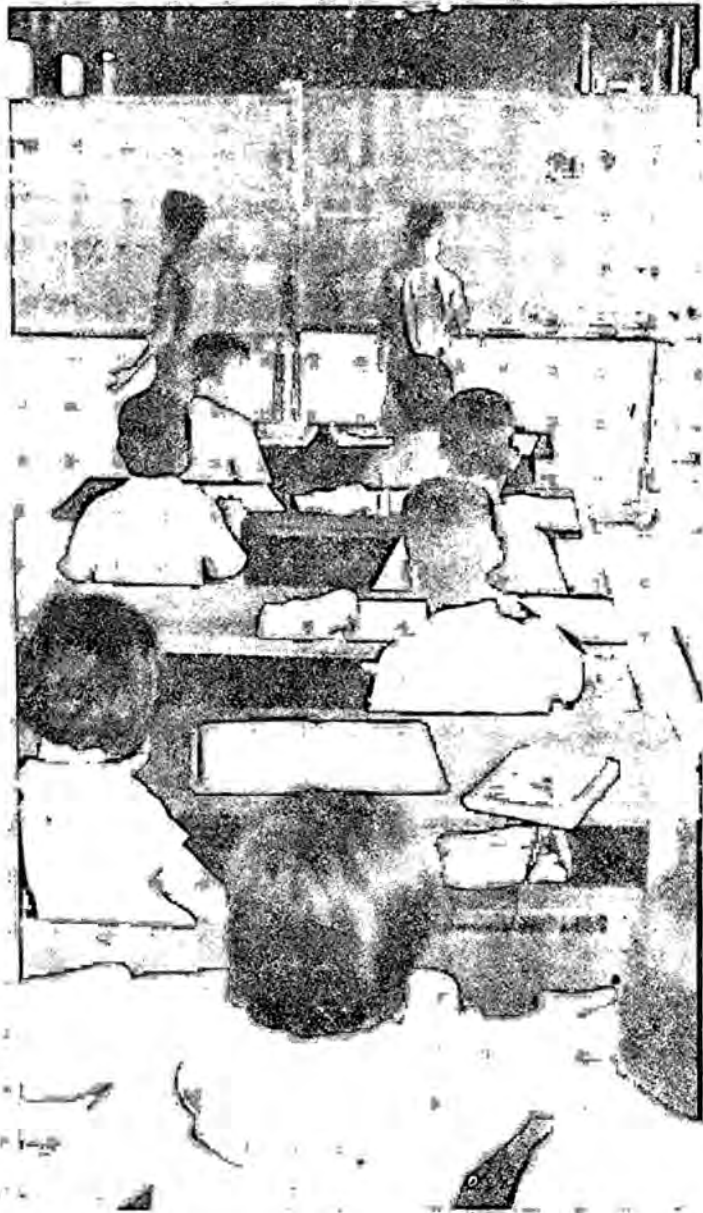
เพราะเปลวไฟของตนเอง
เมื่อถึงกาลเวลาอันสมควร
เข็มน้อยเล็ม
เคยส่องสว่างมาแล้วเมื่อสักครุน
เผาตนเองมอดไหม้ลงแล้ว
ความมืดมิดแห่งรัตติกาลเข้ามาแทนที่

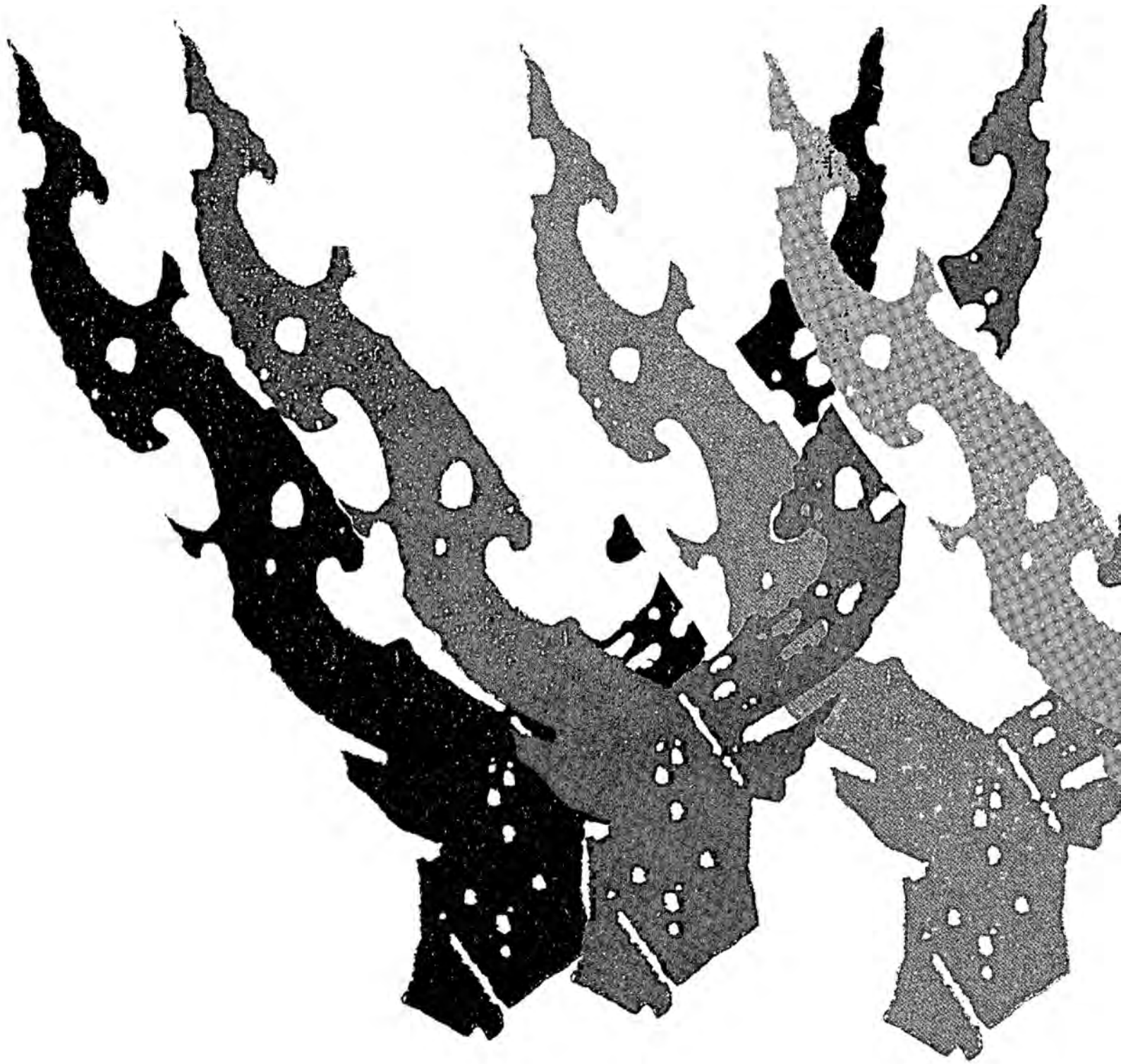
บัดนี้...
ไม่มีสิ่งใดที่จะตอบแทนบำเหน็จแห่งคุณความดี
ไม่มีอนุสาวรีย์ ไร่ ไร่ปวงชนต้องเคียรพกราบไหว้
ไม่มีแม้สัญลักษณ์ใด ๆ เป็นเครื่องบ่งบอก

นอกจากคุณความดี
ที่จะคอยจุดประกายแห่งความคิด
ให้กับเข็มน้อย ๆ อีกนับหมื่นนับแสนดวง
ให้ลุกโชติช่วงขึ้น
เพื่อเผาไหม้ "อธรรม" ทั่วมวล
ให้หมกมุ่นไปจากโลก

แสงเทียนแห่งความหวัง

อรุโณทัย

การกำนุบำรุง ส่งเสริม วัฒนธรรม

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

วัฒนธรรมในความหมายกว้าง ๆ หมายถึง วิถีดำเนินชีวิตของกลุ่มคนซึ่งรวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ความเคยชิน ความเชื่อ และค่านิยม¹ เนื้อหาของวัฒนธรรมนั้นกว้างขวางมากครอบคลุมไปถึงศิลปะ ดนตรี สถาปัตยกรรม วรรณคดี วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ปรัชญา ศาสนา และอื่น ๆ² ดังนั้น หน้าที่ที่สำคัญของวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมสร้างมนุษย์ (Culture create men) วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมและ วัฒนธรรมเป็นวิถีควบคุมสังคม³

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าวัฒนธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของสมาชิกในสังคมให้รวมกันเป็นกลุ่มก้อนเป็นสังคมและมีความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน วัฒนธรรมเป็นโครงสร้างที่สำคัญของสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีความหมายต่อการอยู่รอดของประเทศชาติ แม้ว่าเราจะต้องตกเป็นเมืองขึ้นของใครก็ตาม ถ้าเรายังคงรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของเราไว้ได้อย่างเหนียวแน่น มีความสำนึกในความเป็นชาติเดียวกันก็จะสามารถคงความเป็นชาติอยู่ได้ตลอดไป

เมื่อวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อประเทศชาติเช่นนี้ มีทางใดเล่าที่เราจะรักษาประเทศชาติของเราไว้ได้ คำตอบก็คือการทะนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม การที่เรายังคงความเป็นชาติอยู่ได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ก็เพราะรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่คู่มากับสังคมของเรา ด้วยการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนรุ่นเก่าให้แก่คนรุ่นใหม่สืบเนื่องต่อ ๆ กันมา การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สำคัญ นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วสถาบันการศึกษานับว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน ดังนั้น ในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูจึงได้กำหนดให้วิทยาลัยครูมีหน้าที่ส่งเสริมทะนุบำรุงวัฒนธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อให้สถาบันรักษามรดกทางสังคมเหล่านี้เอาไว้คู่ชาติไทย ยิ่งกว่านั้นการที่สถาบันมีบทบาทในการส่งเสริมทะนุบำรุงวัฒนธรรมย่อมจะช่วยปลูกฝังให้นักศึกษาในสถาบันได้เรียนรู้และเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ก็จะเป็นผู้รับทอดวัฒนธรรมไปอบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติต่อไป ประคองดังเช่นพระสงฆ์สืบทอดพุทธศาสนาให้คงอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้

¹ บุทธ ภักดีเดชยนต์ สังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 2517 หน้า 45

² บุทธ ภักดีเดชยนต์ เรื่องเดียวกัน หน้า 11

³ บุทธ ภักดีเดชยนต์ เรื่องเดียวกัน หน้า 49-50

กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญเหล่านี้ จึงได้สนับสนุนให้วิทยาลัยครูส่งเสริมทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยจัดหางบประมาณเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไปให้วิทยาลัยดำเนินการด้านนี้ทุกปี งบประมาณที่ได้มา ได้จัดสรรไปให้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ มากบ้างน้อยบ้างตามความสำคัญของโครงการและขึ้นอยู่กับเงินที่ได้จากสำนักงบประมาณ จากผลการสนับสนุน การส่งเสริมวัฒนธรรมของกรมการฝึกหัดครู ปรากฏว่ามี ศูนย์วัฒนธรรมจัดตั้งขึ้นในวิทยาลัยครูมากมาย มีโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรม ให้แก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไปอยู่เสมอ ประกอบกับในปัจจุบันมีเสียงกล่าวถึงการประพฤติปฏิบัติ ของเยาวชนและประชาชน ตลอดทั้งผู้มีอาชีพครูว่า ขาดคุณธรรมและจารีตประเพณีอันดีงาม มีการเรียกร้องให้มีการอบรมคุณธรรมและวัฒนธรรมแก่เยาวชนและประชาชนรวมทั้งนิสิตนักศึกษาครูให้มากขึ้น ดังนั้น การดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครูจึงเป็นการสนับสนุนเสียงเรียกร้องดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย

การจัดกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมในวิทยาลัยครูต่าง ๆ มีอยู่มากมาย ดังเช่น

1. วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูภูเก็ต ได้จัดโครงการฝึกอบรมบุคลิกภาพ และมารยาทในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อจัดให้มีการฝึกอบรม ในด้านบุคลิกภาพการวางตัวที่เหมาะสม และรู้จักควบคุมมารยาทที่แสดงออกในสังคม ให้แก่นักศึกษา เพราะเรื่องนี้ยังไม่มีการเรียนการสอนกันเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่นักศึกษาบางคนซึ่งได้รับการอบรมมาจาก พ่อแม่ที่บ้านเท่านั้น

การฝึกอบรมนี้จะบังคับให้นักศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งทางภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ผู้ไม่เข้าฝึกอบรมครบตามเกณฑ์จะไม่มีสิทธิ์จบการศึกษา เว้นแต่นักศึกษาที่ได้ผ่านการอบรมในโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันที่วิทยาลัยกำหนด

โครงการนี้กำหนดให้นักศึกษาที่จบจากสถานศึกษา ต้องผ่านการฝึกอบรมทุกคน เว้นแต่นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน นักศึกษาทุกคนจะต้องฝึก

การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ บุคลิกภาพของผู้พูด การใช้ภาษาไทยทั้งการพูด และการเขียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ กาลเทศะและบุคคล การกล่าวถวายพระพร การกล่าวต้อนรับ การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวให้โอวาท การกล่าวเปิดการอบรม การกล่าวอวยพร การให้สัมภาษณ์ และศิลปการพูดในโอกาสต่าง ๆ เช่นการได้วาท การอภิปราย การปาฐกถา การสดุดี ฯลฯ

มารยาทในสังคม ได้แก่ มารยาทในการเคารพ มารยาทในการวางตัวในสังคมตามโอกาสต่าง ๆ (การแต่งกาย บุคลิกภาพ การเข้าหาผู้ใหญ่ การนั่ง ขึ้น เดิน ต้อนรับผู้ใหญ่ การเดินผ่านผู้ใหญ่ การส่งของ รับของกับผู้ใหญ่) มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการเป็นเจ้าของบ้าน มารยาทในการเป็นแขกไปหาผู้อื่น มารยาทในห้องสมุด มารยาทในการชมมหรสพ มารยาทในการใช้รถใช้ถนน มารยาทในการโดยสาร รถ เรือประจำทาง มารยาทในการฟังการฟังการอภิปราย ได้วาท และมารยาทในการเชียร์กีฬา

พิธีการทางประเพณีไทย ได้แก่ การจัดศาสนพิธี มีการจัดโต๊ะหมู่บูชาแบบต่าง ๆ การจัดพิธีสงฆ์ตามเทศกาลฯ และการจัดพิธีการทางสังคม ได้แก่ พิธีการเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พิธีไหว้ครู พิธีจัดงานนิทรรศการ พิธีเปิดการแข่งขันกีฬา พิธีเปิดการอบรม สัมมนา พิธีจัดงานวันครู พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีเลี้ยงต่าง ๆ และพิธีการจัดงานรื่นเริงตามโอกาส การประดิษฐ์ดอกไม้ การจัดดอกไม้สด การจัดพานดอกไม้ การทำของที่ระลึก การทำพวงหรีด การแกะสลัก การพับผ้าเช็ดหน้า การร้อยพวงมาลัย ฯลฯ

วิทยาลัยครูภูเก็ตนอกจากจะจัดโครงการฝึกอบรมบุคลิกภาพและมารยาทในสังคมแล้ว ยังดำเนิน

งานโครงการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปมีความสนใจ ในคุณค่าของศีลธรรม หรือจริยธรรมอย่างแท้จริง เร่งเร้าให้มีการนำศีลธรรมหรือจริยธรรมเข้ามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันกันอย่างจริงจังและให้เยาวชนตลอดทั้งบุคคลทั่วไปสามารถใช้หลักจริยธรรมหรือศีลธรรมในการคิดแปลงแก้ไขปัญหาทั้งส่วนตัวและส่วนสังคม

พิธีเปิดการอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวิทยาลัยครูภูเก็ต

2. วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูนครปฐม ได้จัดงานเผยแพร่วัฒนธรรมเคลื่อนที่และได้ปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยความพยายาม มีผลงานมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา หลังจากหน่วยงานในวิทยาลัยซึ่งทำหน้าที่นี้คือ หน่วยประชาสัมพันธ์ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยครูนครปฐม ได้แปรสภาพเป็นศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 เป็นต้นมา ก็ได้สร้างผลงานหลายประการสืบต่อไป เช่น งานของวัฒนธรรม งานเผยแพร่วัฒนธรรมเคลื่อนที่ ฯลฯ

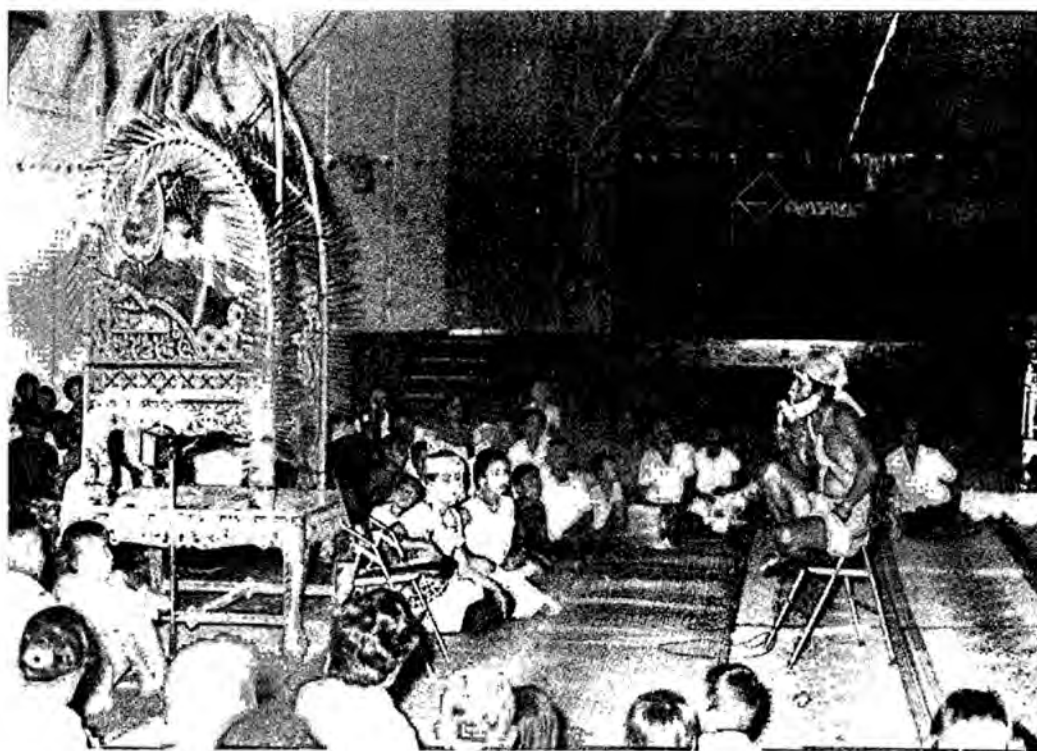
งานวัฒนธรรมเคลื่อนที่ จัดเป็นงานสำคัญงานหนึ่งที่มีโอกาสสัมผัสกับชนบทสามารถเข้าถึงประชาชน และจะช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยได้มาก ดังนั้นในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมาทางศูนย์วัฒนธรรม จึงได้เน้นหนักงานด้านนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่คนไทยทุกระดับชั้น ส่งเสริมให้คนไทยเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ว่าเป็นสิ่งมีค่ามหาศาล ซึ่งสมควรที่จะช่วยกันอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกสำหรับอนุชนต่อไป ตลอดทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยตลอดไป

การดำเนินงานเผยแพร่วัฒนธรรมเคลื่อนที่มี 2 ลักษณะ คือ ออกเผยแพร่ตามโครงการที่ทางศูนย์วัฒนธรรมวางไว้ ปีละประมาณ 24 ครั้ง ๆ ละ 1-2 วัน ทั้งกลางวันและกลางคืน ตามความเหมาะสม กับออกเผยแพร่ตามคำเชิญของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของทางราชการที่ออกไปปฏิบัติงานในชนบท กิจกรรมที่นำออกเผยแพร่ได้แก่ ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของไทย นาฏศิลป์ไทย การละเล่นพื้นเมืองของไทย มารยาทไทย การช่างฝีมือและการประดิษฐ์แบบไทย

การเผยแพร่วัฒนธรรมเคลื่อนที่ของศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดนครปฐม

3. วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูกำแพงเพชร ได้จัดโครงการส่งเสริมงานประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ ของคนไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อจิตใจ เอกราช และความสามัคคีระหว่างคนในชาติ เป็นการแสดงออกทางศิลปะที่มีความงาม ยากที่จะหาชาติอื่นเทียบทันได้ จึงควรที่ทุกคนจะต้องช่วยกันปกป้องรักษาไว้เป็นมรดกอันดีงาม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติ และแสดงเอกลักษณ์ของชาติไทยต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่ออนุรักษ์เผยแพร่ประเพณีเทศกาลแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทยซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ เป็นทางนำไปสู่ความมั่นคงสืบไป และเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ ทางประเพณีตามเทศกาลแก่ชุมชน

การแสดงเทคนิมหาชาติ โครงการกิจกรรมของศูนย์วัฒนธรรม วิทยาลัยครูกำแพงเพชร

4. **วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์** วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์จัดโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมแก่เยาวชน โครงการนี้ศูนย์กลางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา วัดศรีมงคล อำเภอ หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับศูนย์วัฒนธรรม วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ ได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ชุมชนหนุ่มสาว ที่จัดตั้งขึ้นตามวัดต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมี วัดอุปประสงค์เพื่อปลูกฝังเยาวชนไทยให้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม สามารถร่วมและกระทำพิธี กรรมทางศาสนาได้อย่างมั่นใจและถูกต้อง ตลอดทั้งเป็นการสร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้น แก่เยาวชนหนุ่มสาวและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นอกจากนี้วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ ยังได้ดำเนินโครงการจัดนิทรรศการเอกลักษณ์ไทยซึ่งได้ดำเนินงานมาแล้ว 2 ครั้ง โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณส่วนใหญ่จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประสงค์ที่สำคัญในการจัดนิทรรศการเอกลักษณ์ไทย คือ

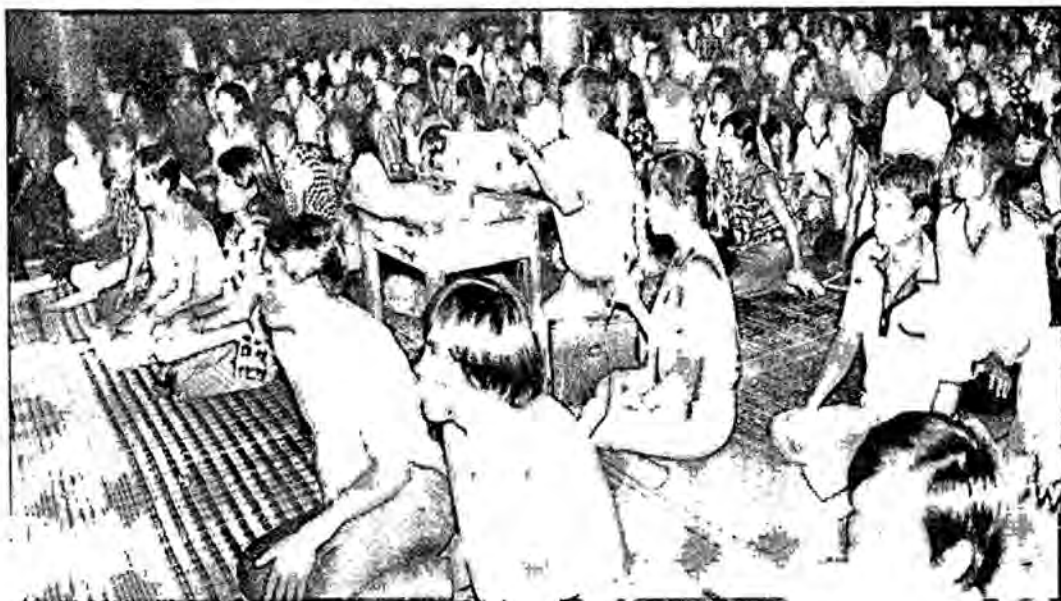
เพื่อให้วิทยาลัยซึ่งเป็นศูนย์วัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่รักษาส่งเสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามลงในจิตใจของเยาวชนและประชาชน

เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและซาบซึ้งในความดีงามของศิลปวัฒนธรรม ไทย โดยเน้นเอกลักษณ์ของชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนได้มีความภาคภูมิใจศิลปวัฒนธรรมของชาติ เกิดความรัก และหวงแหนอันจะช่วยกันรักษาส่งเสริมและเผยแพร่ต่อไป

การจัดนิทรรศการเอกลักษณ์ไทยประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ นิทรรศการ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย การแสดงดนตรี การเล่นพื้นเมืองกลางแจ้ง และการแสดงนาฏศิลป์ไทย ประถมาภยาของนักเรียนและกลุ่มหนุ่มสาว การแสดงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นตามห้องเรียน สาธิตการประดิษฐ์อุตสาหกรรมในครัวเรือน สาธิตการประดิษฐ์ทางด้านเกษตรกรรมศาสตร์ สาธิตการ ต่อสู้ป้องกันตัวและเล่นเกม ต่าง ๆ นิทรรศการทางวิชาการของภาควิชาต่าง ๆ ตามห้องเรียน

การจัดนิทรรศการครั้งนี้มีนักเรียน นักศึกษาและประชาชน จากตำบล และอำเภอต่าง ๆ มาชม งานนิทรรศการครั้งนี้จำนวนมาก การชมนิทรรศการครั้งนี้ ได้ประมวลความคิดเห็นจากผู้ชมว่า ได้ ประโยชน์หลายด้าน กล่าวคือ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลป- วัฒนธรรมไทย การแสดงบนเวที และการแสดงกลางแจ้ง ก็ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงแก่ผู้เข้าชม โดยทั่วกัน อนึ่ง ในปีนี้ วิทยาลัยได้จัดให้ผู้ชมได้เห็นศิลปวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่ง จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่ความรัก ความหวงแหน เพื่อที่จะทำนุบำรุงฟื้นฟูรักษา และเผยแพร่แก่ชนทุกระดับ ต่อไป

ทรายประกอบสไลด์เรื่องการกินคืออยู่ที่ให้กับกลุ่มหนุ่มสาว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

5. วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี วิทยาลัยได้จัดโครงการเอกลักษณ์ไทย “จุลกรูบิน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูรักษา อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาติไว้ และเพื่อช่วยกัน ผดุงความเป็นไทยของชาติให้ดำรงอยู่อย่างถาวร

งานเอกลักษณ์ “จุลกรูบิน” วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี

วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง นอกจากจะจัดงานเอกลักษณ์ไทย “จุลกรูบิน” แล้ว ยังดำเนินโครงการ ฝึกเพื่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่นักศึกษาครูซึ่งเป็นโครงการวิจัย เนื่องจากในระยะหลัง นี้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคุณภาพและจริยธรรมของนักศึกษาครูจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ นักศึกษาครู คณะผู้วิจัยต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกันเพื่อคิดหา วิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ฝึกอบรมจริยธรรมแก่นักศึกษาครูให้ได้ผล จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยมี วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึก เพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาครูและบุคลากรประจำการ ที่เข้ารับการฝึกตามโครงการ

เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมนักศึกษาครูและบุคลากรประจำการให้มีความสามารถในการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม

เพื่อเป็นแนวทางในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาครูและบุคลากรประจำการ รายงานการวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ถ้าการวิจัยเสร็จสิ้นแล้วจะได้นำเสนอผลงานการวิจัยเพื่อ ทราบต่อไป

6. วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ อีกวิทยาลัยหนึ่งที่มีการส่งเสริมศิลป- วัฒนธรรม มีการเปิดสอนวิชาเอกนาฏศิลป์ ระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ได้จัดโครงการกิจกรรมการละคร ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงผลงานและเพื่อการประเมินผลการเรียนการสอน ด้วย โดยมีเป้าหมายที่จะให้นักศึกษาวิชาเอก วิชาโท และนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชานี้ สามารถปฏิบัติ เพื่อแสดงได้จริง และเพื่อให้สามารถนำความรู้ความสามารถไปถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ●

นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์ ป.กศ.สูง ปีที่ 2 แสดงละครเรื่อง สมเด็จพระศรีสุริเยหทัย “ตอนขาดคอช้าง”

การวิจัยค้นคว้า แก๊สชีวภาพ

วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา

จากวัชพืช

การวิจัยค้นคว้าแก๊สชีวภาพจากวัชพืชนับว่าเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่งที่พยายามจะใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีพของมวลมนุษย์

คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา โดยอาจารย์มงคล สังขวดี ได้ดำเนินการวิจัยค้นคว้าและทดลองเกี่ยวกับแก๊สชีวภาพ (Biogas) ซึ่งเป็นแก๊สที่ได้จากการหมักอินทรีย์วัตถุ แก๊สประเภทนี้มีการทำแพร่หลายในชนบท โดยใช้มูลสัตว์เป็นวัตถุดิบเป็นหลัก จากผลการวิจัยค้นคว้า พบว่าวัชพืชต่าง ๆ เช่น หญ้า ฟาง และใบไม้ที่ต้องคอยตัดและเก็บกวาดอยู่เสมอ นั้น หมักลงในบ่อหมักเหมือนมูลสัตว์ ก็จะได้แก๊สชีวภาพได้ปริมาณมากพอใช้ในการหุงต้มเหมือนกัน และขณะนี้ อาจารย์มงคล สังขวดี กำลังทำการวิจัยว่า วัชพืชชนิดใด ให้แก๊สชีวภาพมากกว่ากันเพียงใด

กรรมวิธีการทำแก๊สชีวภาพจากวัชพืช

1. การทำบ่อหมักแก๊สชีวภาพจากวัชพืช

1.1 บ่อหมักที่จะทำแก๊สชีวภาพให้พอใช้ในการหุงต้ม สำหรับครอบครัวที่มีสมาชิก 5 - 6 คน ขนาดบ่อควรมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.00 เมตร และลึก 1.60 เมตร หรือมีปริมาตรประมาณ 4 - 5 ลูกบาศก์เมตร วัสดุที่ใช้ทำบ่อเฉพาะกันบ่อควรจะใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังบ่อเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน บ่อมีลักษณะกลมจะมีความแข็งแรงดี ปากบ่อควรทำเป็น 2 ชั้น มีฝาเหล็กครอบ หรือจะติดตั้งถังเก็บแก๊สไว้บนปากบ่อหมักก็ได้ แต่ถ้าทำบ่อเก็บแก๊สแยกไว้ต่างหากก็จะสะดวกต่อการเปิดฝาบ่อหมักเอากากวัชพืชออก

1.2 ถังเก็บแก๊สควรมีความจุไม่น้อยกว่า 1 ลูกบาศก์เมตร เพื่อจะได้เก็บแก๊สไว้ได้มากพอใช้ในวันหนึ่งๆ สำหรับครอบครัว 5 - 6 คน ถังเก็บแก๊สอาจทำด้วยเหล็กแผ่นหนา $\frac{1}{16}$ นิ้ว ก็ได้เพราะปากบ่อหมัก 2 ชั้น หรือแยกถังเก็บแก๊สต่างหากจากบ่อหมัก สามารถใช้น้ำมันเครื่องที่ถ่ายออกจากเครื่องยนต์ หล่อเลี้ยงถึงไม่ให้เป็นสนิมได้

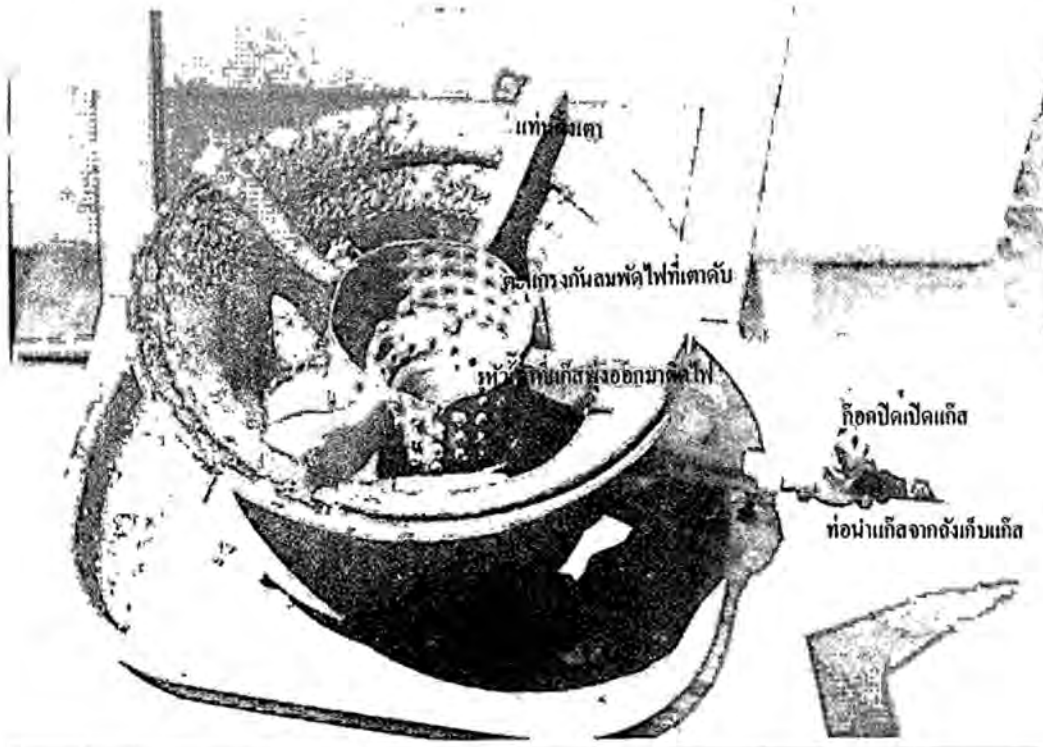

ลักษณะของถังเก็บแก๊สควรมีลักษณะกลมทรงกระบอก เพราะจะทำให้แข็งแรงทนต่อแรงดันของแก๊สได้ดี ซึ่งจะต้องมีของหนักวางทับเพื่อให้แก๊สมีแรงดันพอที่จะไหลออกมาใช้ที่เตาหุงต้มได้

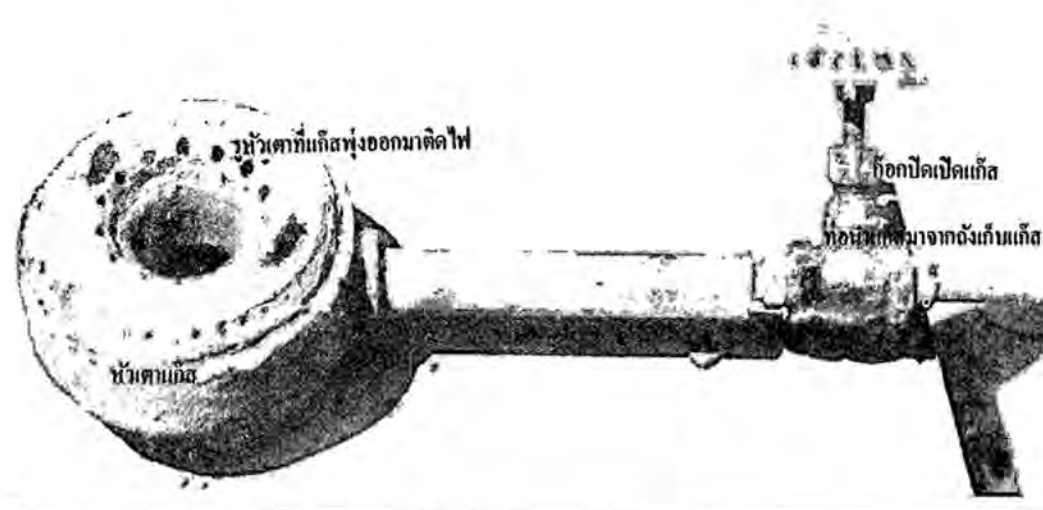
1.3 ท่อเติมวัชพืชใช้ท่อซีเมนต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 8 นิ้ว และควรมี 2 - 3 ท่อ วางไว้รอบบ่อหมัก เพื่อให้เติมวัชพืชได้สม่ำเสมอทั่วบ่อหมักและจะสลับกันทำหน้าที่ปรับความดันในบ่อหมัก ขณะเติมวัชพืชด้วย

1.4 ท่อนำแก๊สควรใช้ท่อพลาสติกหนา ขนาด $\frac{3}{8}$ นิ้ว เป็นท่อนำแก๊สจากถังเก็บแก๊สไปยังเตาหุงต้ม และถ้าเป็นชนิดบ่อเก็บแก๊สแยกต่างหากจากบ่อหมัก ท่อนำแก๊สจากบ่อหมักไปยังถังเก็บควรมีขนาดใหญ่กว่าท่อนำแก๊สจากถังเก็บไปยังเตาหุงต้ม เพื่อให้แก๊สไหลจากบ่อหมักไปยังบ่อเก็บแก๊สได้ทันขณะเติมวัชพืช

1.5 ก๊อกสำหรับปิดเปิดแก๊สต้องใช้ก๊อกสำหรับแก๊สโดยเฉพาะ และควรจะติดสามทางต่อท่อพลาสติก ไว้สำหรับปิดเปิดแก๊สด้วย เพราะแก๊สชีวภาพที่ได้จะเกิดตะกอนจับที่ลิ้นก๊อก ทำให้ก๊อกปิดแก๊สไม่สนิท แก๊สอาจจะรั่วซึมออกได้

1.6 หัวเตา ควรใช้หัวเตาแก๊สที่ใช้อยู่ทั่วไป โดยถอดนมหนูออก เอาปลายท่อนำแก๊สต่อท่อโลหะที่ติดก๊อกไว้ สอดเข้าไปในรูหัวเตาโดยตรง เพราะแรงดันของแก๊สจากถังเก็บแก๊สต่ำ ไม่สามารถดันแก๊สผ่านรูนมหนูไปจนพอใช้ติดไฟได้

2. การเติมวัชพืชและวัสดุที่เป็นเชื้อเริ่มต้น

2.1 เมื่อทำบ่อหมัก ป้อนเก็บแก๊สและดึงเก็บแก๊สเสร็จแล้ว ในขั้นแรกควรจะต้องทดสอบดึงเก็บแก๊สก่อนว่ารั่วหรือไม่ โดยเติมน้ำลงในบ่อเก็บแก๊สจนเต็ม แล้วเอาดึงเก็บแก๊สลงลอยในน้ำ ปิดก๊อกไม่ให้อากาศภายในดึงเก็บแก๊สรั่วออกได้ ปล่อยให้ดึงลอยสูงเต็มที่ ปากดึงจมน้ำไม่ควรเกิน 12.5 เซนติเมตร แล้วปล่อยให้ดึงเก็บแก๊สลอยอยู่ค้างคืนจนรุ่งเช้า ถ้าดึงเก็บแก๊สไม่จมลงเลยแสดงว่าดึงไม่รั่วใช้เก็บแก๊สได้ แล้วจึงปล่อยให้จมลงจนมีค้ำน้ำ

2.2 เมื่อดึงเก็บแก๊สใช้ได้แล้ว จึงดำเนินการใส่วัชพืชและอื่น ๆ ลงในบ่อหมัก ดังนี้

2.2.1 เติมน้ำลงในบ่อหมัก ประมาณ $\frac{2}{3}$ ของบ่อหมัก

2.2.2 ใส่มูลสัตว์ ซึ่งจะใช้เป็นเชื้อหมักเริ่มต้นลงไป ถ้ามีมากก็ยิ่งดี

2.2.3 ใส่วัชพืชลงไปจนเต็มบ่อแล้วจึงปิดฝาบ่อ แล้วเติมน้ำลงไปอีกจนเต็มบ่อ

2.2.4 ค่อยๆ นำแก๊สจากฝาบ่อหมักไปยังดึงเก็บแก๊สแล้วปิดก๊อกที่เชื่อมท่อนำแก๊สไปยังเตาหุงต้มให้แน่น ปล่อยให้ 2 - 3 วัน ดึงเก็บแก๊สจะค่อย ๆ ลอยขึ้น

3. การเติมวัชพืช

3.1 เมื่อมีแก๊สเกิดขึ้นดึงเก็บแก๊สเริ่มล้น วัชพืชในบ่อหมักจะยุบตัว จึงเติมวัชพืชเพิ่มลงไปบ่อหมักทางท่อเติมวัชพืชได้ ถ้าต้องใช้แก๊สวันละ 1,000 ลิตร จะต้องเติมวัชพืชสดวันละประมาณ 10 กิโลกรัม หรือฟางข้าวแห้งประมาณวันละ 5 กิโลกรัม เมื่อเติมวัชพืชสดหรือฟางข้าวแห้งครบน้ำหนักแล้วจะต้องเติมน้ำให้เต็มบ่อหมักทุกครั้ง

3.2 ถ้ามีมูลสัตว์ เศษอาหารเอาใส่ลงในบ่อหมักด้วยก็จะช่วยเร่งให้เกิดแก๊สเร็วขึ้น เมื่อได้ปริมาณแก๊สต่อวันลดน้อยลง ถ้าเติมวัชพืชลงยากจำเป็นต้องเปิดฝาบ่อหมัก ตักเอาวัชพืชเก่าซึ่งจะลอยอยู่ส่วนบนออกเสียบ้าง แต่ไม่ควรเอาออกมากนักเพราะจะทำให้ได้แก๊สน้อยลงในวันถัดไป

4. ประโยชน์ที่จะได้รับนอกจากจะได้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงหุงต้มแล้วยังจะได้

4.1 เป็นการชักนำให้รู้จักเสาะหาพลังงานทดแทน

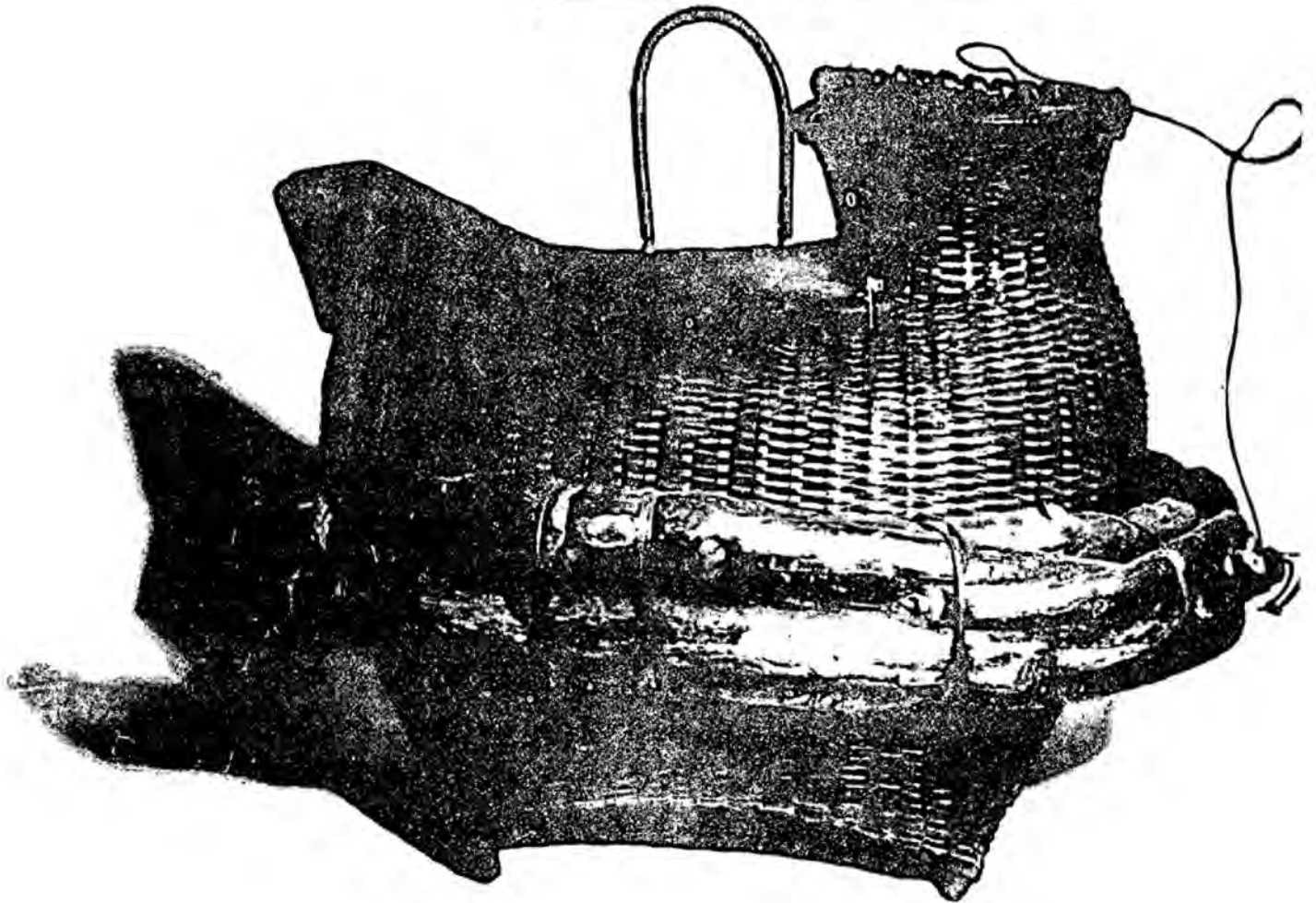
4.2 กากวัชพืชที่เอาออกจากบ่อแก๊สจะเป็นปุ๋ยอย่างดีสำหรับพืช

การวัด

ประสบการณ์ วิชาชีพพ ภาคปฏิบัติ

วิทยาลัยสุพรรณบุรี

วิทยาลัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่ดี มีประสบการณ์ในการสอนอย่างเพียงพอ ที่จะออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคต การดำเนินงานให้บรรลุจุดประสงค์นี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ทั้งวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการฝ่ายจัดประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติเป็นผู้ประสานงาน อาจารย์ทุกภาควิชามีส่วนร่วมในการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมก่อนที่จะออกไปฝึกสอน รวมทั้งมีการติดตามผล หรือนิเทศการฝึกสอนเพื่อจะได้ทราบปัญหา และช่วยกันหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น

การดำเนินงานการฝึกสอนที่ผ่านมา

วิทยาลัยได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1. ความศรัทธาในอาชีพครู

ความศรัทธาในอาชีพครูของนักศึกษา เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยมีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดีของการสอนและการปฏิบัติตนจากวิทยาลัย และโรงเรียนฝึกสอน ฉะนั้น การเลือกโรงเรียนฝึกสอนจึงมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษามีความศรัทธาในอาชีพครูเพิ่มขึ้นหรือลดลง

2. ระยะเวลาของการฝึกสอน

ตามหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูกำหนดระยะเวลาของการฝึกสอนไว้เพียงครึ่งภาคเรียน หรือ 8 สัปดาห์นั้น น้อยเกินไปจึงได้ขีดเวลาการฝึกสอนเป็น 3 เดือน ทั้งระดับปริญญาตรีและระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เป็นต้นไป

3. การกำหนดนโยบาย

นโยบายนี้วิทยาลัยได้กำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายจัดประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติดำเนินการฝึกสอนเป็น 3 ชั้น คือ

3.1 **ขั้นก่อนฝึกสอน** เป็นการส่งนักศึกษาไปรับมอบงานการฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอนต่าง ๆ ก่อนที่จะออกฝึกสอนอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้นักศึกษาไปทราบล่วงหน้าว่า จะต้องฝึกสอนชั้นไหน วิชาใด เรื่องใดบ้าง พร้อมทั้งนี้ควรมีการเสริมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติแบบเข้ม และการเตรียมการสอนล่วงหน้าให้แก่นักศึกษา รวมทั้งมีการประชุมนิเทศการฝึกสอนให้นักศึกษาได้ทราบข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกสอน เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ตรงกัน

อธิการวิทยาลัยครูธนบุรี ทำพิธีเปิดการเสริมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติแบบเข้ม

3.2 **ขั้นฝึกสอน** เป็นการส่งเสริมนักศึกษาออกไปฝึกสอนเพื่อหาประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างแท้จริงอย่างน้อย 3 เดือน เดือนแรกเป็นการลองผิดลองถูก ที่จะศึกษาหาสู่ทางในการสอนให้บังเกิดผลดี เดือนที่สอง เป็นการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เริ่มทดลองใช้เกมและกิจกรรมประกอบการสอนที่แปลก และใหม่ เดือนที่สาม เป็นได้รับประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง อย่างไรก็ตามก็มีการฝึก

สอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงควรให้นักศึกษาได้คิดว่า วิทยาลัยเป็นเสมือนบ้าน ซึ่งมีคณะอาจารย์เป็นเสมือนพ่อแม่ ซึ่งพร้อมที่จะให้ความอบอุ่นอยู่ตลอดเวลา

สาธิตการสอนเพลงและเกมประกอบบทเรียน

3.3 ขั้นหลังฝึกสอน เป็นการจัดกิจกรรม หรือการสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอนโดยเฉพาะ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หากมีเวลาเพียงพอ ควรมีการรวมกลุ่มพิจารณาการจัดทำชุดการสอนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในวิชาชีพครูต่อไป นอกจากนี้ควรจัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพครูด้วย

นักศึกษาฝึกสอนสัมมนากลุ่มย่อย "ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ" ก่อนที่จะเสนอที่ประชุมใหญ่

4. ความรับผิดชอบของอาจารย์

วิทยาลัยได้กำหนดให้อาจารย์ทุกคนมีความรับผิดชอบในการนิเทศการฝึกสอนร่วมกัน นักศึกษาฝึกสอน 1 คน จะมีอาจารย์นิเทศร่วมกันรับผิดชอบอย่างน้อย 3 คน โดยกำหนดให้อาจารย์นิเทศทั่วไปจากคณะวิทยาศาสตร์ 1 คน อาจารย์นิเทศวิชาเอกจากภาควิชาที่เกี่ยวข้อง 2 คน นอกจากนี้ยังต้องการเห็นผลการพัฒนาทางคำฝึกสอนถึงขั้นสูงสุด จึงได้กำหนดให้นักศึกษาฝึกสอนสอบสอนวิชาเอก 2 ครั้ง และสอบสอนวิชาโท 1 ครั้ง รวมการสอบสวนทั้งสิ้น 3 ครั้ง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีดังต่อไปนี้

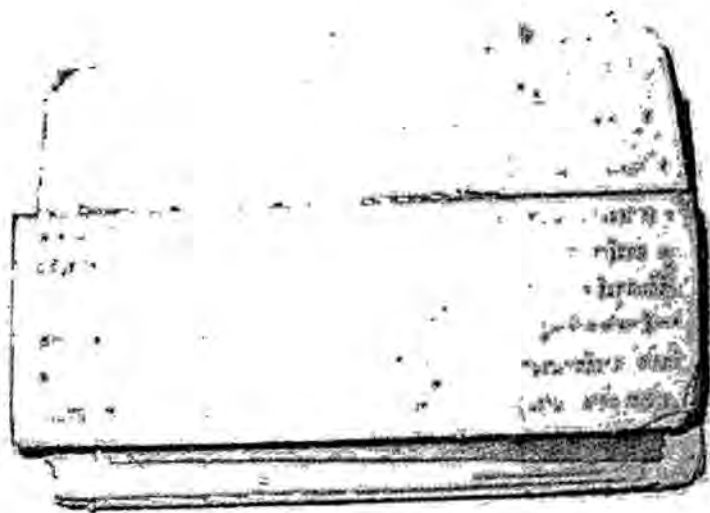
- 5.1 นักศึกษาฝึกสอนมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มมากขึ้น
- 5.2 สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกสอน
- 5.3 เป็นการเผยแพร่ความรู้และให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน

ห้องสมุดบ้าน

ห้องสมุด พื้นบ้าน แบบเบ็ดเสร็จ

ธนุ บุญรัตพันธุ์ ผู้คิดค้น

โครงการค้นคว้าและพัฒนาการเรียนการสอน
และการฝึกอบรม วิทยาลัยครูจันทระเกษม

ห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ เป็นนวัตกรรมพื้นบ้านอีกชิ้นหนึ่งของวงการศึกษาไทยซึ่งคิดค้นโดยคนไทย เพื่อคนไทย เป็นอันดับแรก และเพื่อนุชนชาติอื่น ๆ เป็นอันดับรอง ดังนั้นผู้มีอำนาจให้เงิน ผู้บริหาร ผู้มีความรู้สูง ครูบาอาจารย์ ที่มีความเป็นไทยอยู่ในหัวใจ คงจะให้ความสนใจห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อพัฒนาการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจของชาติเราตามประสานบ้าง ก็คงจะดีกว่าไม่มีอะไร ความคิดเพื่อฝันที่จะมีห้องสมุดใหญ่ ๆ มีหนังสือมาก ๆ ตามแบบประเทศที่ร่ำรวยนั้นเป็นการคิดแบบที่ไม่รู้จักตนเอง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้จะสำเร็จได้จะต้องเริ่มจากสิ่งเล็กเสียก่อนแล้วพัฒนาใหญ่ขึ้น ๆ เสมอ

ห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ คือการจัดระบบเอกสารและกระบวนการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีเป้าหมาย โดยอาศัยหลักการแบบประยุกต์ ประหยัด และมีประโยชน์

สาเหตุการกำเนิดห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ (ห้องสมุดป๊อป)

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2521 นั้น ก็เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ด้วยความเป็นสุข ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย บทบาทของครูจากผู้เคยบอกหนังสือก็ต้องเป็นผู้บอกวิธีศึกษาหาความรู้ จึงจะทำให้สิ่งที่มุ่งหวังไว้สัมฤทธิ์ผล การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อฝึกและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
  2. เพื่อฝึกและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ จากหนังสือหรือเอกสารอื่น ๆ หลาย ๆ เล่ม มิใช่แต่หนังสือแบบเรียนหรือหนังสือที่ครูกำหนดให้เพียงเล่มเดียว
  3. เพื่อฝึกและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน และรู้จักใช้วิจารณ์ญาณเปรียบเทียบหาเหตุผลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
  4. เพื่อฝึกและส่งเสริมผู้เรียนในด้านคุณสมบัติบางประการ และการรู้จักใช้ห้องสมุด แต่การจัดห้องสมุดในโรงเรียนมีปัญหามากมายหลายประการ โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่สำคัญมากในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชนตั้งแต่ยังเยาว์วัยเท่าที่รวบรวมปัญหาของห้องสมุดในระดับศึกษามีดังต่อไปนี้
    1. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน
    2. สถานที่ ไม่มีห้องที่จะใช้จัดเป็นห้องสมุด เพราะห้องเรียนก็แทบจะไม่พออยู่แล้ว
    3. งบประมาณ โรงเรียนประถมส่วนมากได้รับงบประมาณในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนประกอบหลักสูตรเป็นจำนวนเงินน้อยมาก แบ่งมาซื้อหนังสือได้ไม่กี่เล่ม บริการผู้เรียนได้ไม่เพียงพอ
    4. เจ้าหน้าที่ ไม่มีหรือมีไม่พอในการดำเนินงานในเรื่องนี้โดยเฉพาะ ดังนั้น ในบางแห่งมีห้องสมุดแต่ไม่เคยเปิดบริการเลย หรือเปิด ๆ ปิด ๆ ตามชอบใจ
    5. จำนวนห้องเรียน หากหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ประกาศใช้ครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2528 โรงเรียนหนึ่ง ๆ มีนักเรียนหลายสิบห้อง แต่มีห้องสมุดอยู่เพียงห้องเดียว ถ้ามีการเรียนการสอนที่จะต้องให้นักเรียนค้นคว้าหลาย ๆ ชั้นในชั่วโมงเดียวกัน ความวิุ่นวายสับสนก็จะเกิดขึ้นแน่ บางครั้งอาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความรำคาญกันในโรงเรียนเนื่องจากการแย่งใช้ห้องสมุด
    6. เป้าหมาย ห้องสมุดเท่าที่มีอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ มิได้จัดระบบการเรียนการสอนให้สำเร็จในตัว มิได้ฝึกคุณสมบัติที่ถูกต้อง มิได้ให้ผู้ใช้มีความรับผิดชอบร่วมกัน มิได้ให้แนวทางหรือชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนเท่าที่ควร พุดโดยสรุปก็คือขาดเป้าหมายนั่นเอง
- จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้คิดค้นจึงได้ทำการวิเคราะห์หาแนวทางที่จะให้มีการใช้ห้องสมุดเพื่อพัฒนาการศึกษาและอาชีพอย่างทั่วถึง

ลักษณะพิเศษของห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ (ห้องสมุดป๊อป)

เป็นสื่อแสวงรู้ รูปแบบหนึ่งของโครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนและการฝึกอบรม (พรอ) สื่อแสวงรู้แบบนี้มีลักษณะพิเศษหลายประการ เช่น

1. มีลักษณะเป็นเสมือนห้องสมุด คือมีการจัดเอกสารให้ค้นคว้าและจัดระบบเอกสารเพื่อความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้ใช้
2. มีลักษณะเป็นชุดการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง คือมีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่

เริ่มจนถึงขั้นประเมินผล โดยดูได้จากคู่มือครู

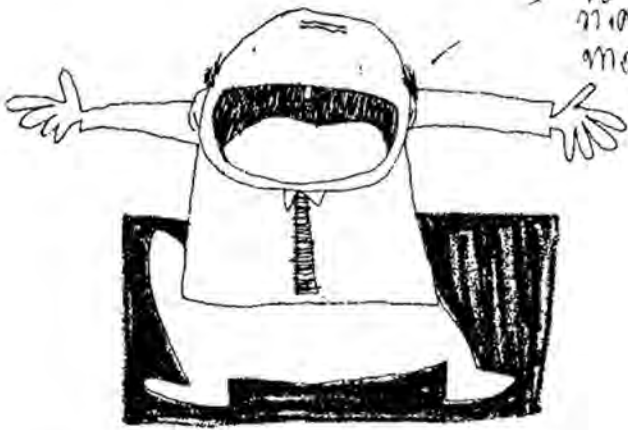
3. มีลักษณะที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ได้ทุกวงการ ทุกวิชา ทุกระดับ ทุกสถานที่ อีกทั้งประหยัดเงินตราอีกด้วย

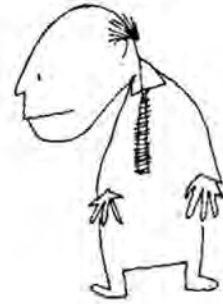
คุณค่าของห้องสมุดพื้นบ้านแบบเบ็ดเสร็จ

1. ผู้เรียนได้รับความรู้ตามเนื้อหาที่ต้องการ และตามความเหมาะสม
2. เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่าน และรักการอ่าน
3. ทำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความแตกต่าง ทั้งระบบรายบุคคล ระบบกลุ่ม ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน
4. ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์พื้นฐานในการใช้ห้องสมุด ทั้งคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
5. ทำให้ผู้เรียนพัฒนาคุณนิสัยให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ เช่น การเคารพต่อกติกา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาสารณสมบัติ ความมีน้ำใจ
6. โดยเฉพาะครูและนักศึกษาคู จะได้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง

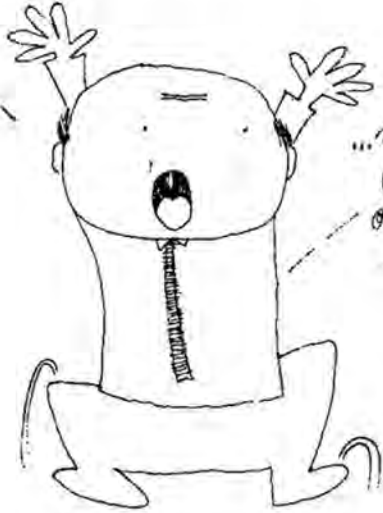
จะมีได้...
 อดทน... อดทน... อดทน...
 อดทน... อดทน... อดทน...
 อดทน... อดทน... อดทน...

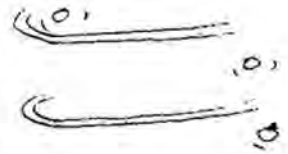
?

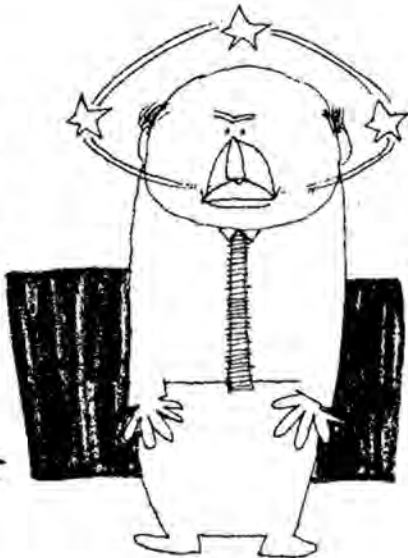
...อา.. ภัย...
 ...อา.. ภัย...
 ...อา.. ภัย...
 ...อา.. ภัย...

...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...
 ...โอ... โอ...

... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...

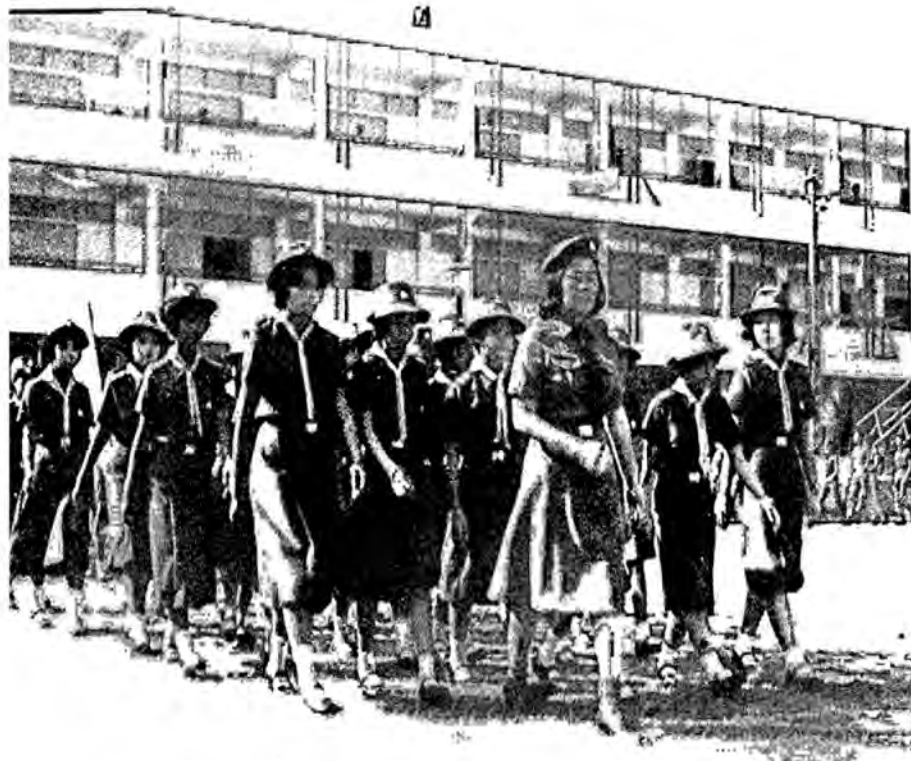
... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...
 ... โอ... โอ...

โครงการพัฒนาการ

ลูกเสือ และเนตรนารี

กรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2524 - 2525

หลักการและเหตุผล

ปัญหาสังคมของประเทศชาติ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่และมีความสำคัญยิ่งในปัจจุบันคือ ปัญหาด้านความมีวินัยของชนในชาติ ปัญหานี้จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน หลักสำคัญจะต้องอาศัยสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ร่วมมือฝึกฝนอบรมเยาวชนของชาติให้รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน เคารพในกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม มีจิตใจต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติของตนให้เจริญก้าวหน้า รู้จักการใช้ทรัพยากรของชาติให้เป็นประโยชน์ และยึดมั่นในการดำเนินชีวิตตามแบบแผนประชาธิปไตย

ในฐานะที่กรมการฝึกหัดครูมีหน้าที่ในการผลิตครูให้แก่สถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ จำเป็นจะต้องเน้นให้ครูมีคุณสมบัติและความสามารถที่จะไปแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ขบวนการลูกเสือและเนตรนารีเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาครูเป็นคนมีวินัย มีความเข้มแข็งและอดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน มีความเสียสละ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งจะเป็นผู้ถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวไปสู่เยาวชนของชาติอีกทอดหนึ่ง

กรมการฝึกหัดครูมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ต่อการพัฒนาการลูกเสือและเนตรนารี ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ให้เกิดผลตามอุดมการณ์ของลูกเสือ และผลด้านความปลอดภัยของชาติ โดยจะเริ่มต้นจากการพัฒนาครูอาจารย์ และผู้บริหารของวิทยาลัยครูให้มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ด้านการลูกเสือและเนตรนารีขึ้นก่อนเป็นอันดับแรก พร้อมกับส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองลูกเสือและเนตรนารีขึ้นในวิทยาลัยครูทุกแห่ง ภายในระยะเวลา 2 ปี คือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 นี้เป็นต้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและเนตรนารีของวิทยาลัยครูมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และมีวุฒิทางด้านลูกเสือและเนตรนารี จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้งานด้านการลูกเสือและเนตรนารีของกรมการฝึกหัดครูเจริญรุดหน้าไปโดยรวดเร็ว
3. เพื่อให้การผลิตครูดำเนินไปตามเป้าหมายของแผนงานผลิตครูเพื่อพัฒนาชุมชน

เป้าหมาย

1. ให้มีผู้บังคับบัญชาวิชาลูกเสือและเนตรนารีเข้ารับการฝึกอบรมวุฒิต่าง ๆ ของลูกเสือ ดังนี้
  - วุฒิเบดจ์ 4 ท่อน จำนวน 72 คน (ผบ.กลุ่ม)
  - วุฒิเบดจ์ 3 ท่อน จำนวน 144 คน (ผบ.กอง)
  - วุฒิเบดจ์ 2 ท่อน จำนวน 288 คน (รอง ผบ.กอง)
2. วิทยาลัยครูแต่ละแห่ง จัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ และกองเนตรนารีวิสามัญขึ้นอย่างน้อยประเภทละ 2 กอง ซึ่งรวมทั้งประเทศ จะมี
  - กองลูกเสือวิสามัญ จำนวน 72 กอง (เป็นอย่างน้อย)
  - กองเนตรนารีวิสามัญ จำนวน 72 กอง (เป็นอย่างน้อย)
3. มีกำลังพลลูกเสือและเนตรนารีวิสามัญทั่วประเทศอย่างน้อย 5,184 คน (144 กอง) ภายในระยะเวลา 2 ปี นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2524
4. มีคณะวิทยากร (Teaching Staff) 6 คณะ
กลุ่มละ 15 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 90 คน
ทำหน้าที่จัดการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือระดับต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มวิทยาลัยครูของตนร่วมกับกองลูกเสือ

วิธีการ

1. กรมการฝึกหัดครู ร่วมกับกองลูกเสือ จัดดำเนินการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือและผู้บังคับ

งานด้านการลูกเสือและเนตรนารีของกรมการฝึกหัดครู

บัญชาลูกเสือขึ้น โดยแบ่งเป็นรุ่น ๆ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม

2. ผู้กำกับลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมลูกเสือตามข้อ 1 แล้ว ไปจัดตั้งกลุ่มวิทยากร (Teaching Staff) ขึ้นในระหว่างกลุ่มวิทยาส์ครูของตน กลุ่มละ 15 คน ทำหน้าที่จัดและให้การฝึกอบรมแก่ คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือของวิทยาลัย รวมทั้งการฝึกอบรมลูกเสือระดับ B.T.C. และ A.T.C. ให้แก่นักศึกษาด้วย

3. วิทยาลัยครูทุกแห่งจัดตั้งกองลูกเสือและเนตรนารีขึ้นอย่างน้อยประเภทละ 2 กอง มีกำลังพลลูกเสือ-เนตรนารี ประมาณ 144 คน โดยมีกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียน ครอบคลุมตามแผนการฝึกอบรมลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญของกองลูกเสือ ●

ฉันรำเรียนที่จับปัส
ฉันเรียนก็มีคำชมฉันสมหมาย
เกรดสามกว่าตีตราให้ทำทนาย
ฉันกระหายล่าฟองล่องวิชา
ฉันทบทวนความรู้ที่มีอยู่
ก่อนมุ่งสู่หมู่บ้าน “โคกเนินผา”
เทคโนโลยี-วิธีสอน-ที่เรียนมา
เอาละครานี้เห็นดีกัน
“โคกเนินผา” ฉันเดินมาก่อนวันกว่า
เด็กเริงรำดีใจ ค้วยไฟฝัน
เขาบอกว่า “รอคุณครุมาหลายวัน...
... อย่างที่ฉันนะคุณครุผู้ใจดี”
ฉันเพิ่งรู้ว่าครุผู้ใจดี
ทำการสอนไม่ถึงปีต่างหลีกหนี
เพราะกันดาร ยากแค้นแสนทวิ
ทั้งไม่มีผู้ใดใส่ใจมอง
ฉันเริ่มสอนเด็กเรียนและเขียนอ่าน
อุดมการณ์มุ่งมั่นเป็นเจ้าของ
แก้ปัญหาใหม่ ๆ ตามคัลลอง
ฉันเริ่มมองเห็นโลกกว้างเป็นอย่างไร
ฉันนึกถึงสถาบันที่ฉันผ่าน
วิชาการทั้งหลายฉันสงสัย
ยังเพ้อฝัน ไร้แนวทาง และห่างไกล
ฉันเสียใจที่ไม่ได้ใช้สอนเลย...

ความฝันกับความจริง

“ดอกไม้ว”

โครงการศูนย์เด็ก

ก่อนวัยเรียน

วิทยาลัยครูนครปฐม

วิทยาลัยครูกาญจนบุรี

จ๊ะ! เอ๋

เด็กก่อนวัยเรียนซึ่งเป็นเด็กวัยประมาณ 2 - 6 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดทั้งในด้านการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคม เด็กในวัยนี้เป็นวัยของการทดลองอย่างแท้จริง และเป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่สังคมนอกบ้าน เด็กต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางอารมณ์และสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาขั้นต่อไปมาก ซึ่งเด็กจะต้องเข้าสู่สังคมกับคนอื่น ๆ เช่น เพื่อน ญาติพี่น้องและครู เด็กจำเป็นต้องมีการปรับตัวเด็กที่พร้อมกว่า ก็จะได้เปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่พร้อม¹

¹ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 กรุงเทพมหานคร : มงคลการพิมพ์, 2524 หน้า 8.5 - 8.6

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ ปัจจัยเรื่องอาหาร ปัจจัยด้านฐานะเศรษฐกิจและสังคม การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์และสิ่งเร้า จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปเด็กไทยมีการพัฒนาทางด้าน เซาว์ปัญญาช้ากว่าเด็กสวีตประมาณ 1 - 3 ปี และยังพบอีกว่าเด็กในชนบทของประเทศไทยมีการพัฒนาช้ากว่าเด็กในกรุงเทพฯ ประมาณ 1 - 3 ปี เด็กที่มาจากรอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หรือเป็นชาวนา หรือจากสลัม มีความโน้มเอียงที่จะมีการพัฒนาสติปัญญาช้ากว่าเด็กที่ได้เปรียบทางเศรษฐกิจ จากการประเมินประสิทธิภาพการศึกษาของคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ พบว่า เด็กจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด²

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กรมการฝึกหัดครูโดยวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาก่อนวัยเรียน จึงได้เปิดสอนวิชาภาคอนุบาลศึกษา และดำเนินโครงการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในสถาบันการฝึกหัดครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแหล่งทดลอง และฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาวิชาเอกอนุบาลศึกษา เพื่อจะให้นักศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนแล้ว ได้กระจายไปสู่ท้องถิ่น ด้วยความหวังว่าเมื่อประเทศชาติกำหนดนโยบายและมีงบประมาณเพียงที่จะส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติอย่างกว้างขวาง นักศึกษาครูเหล่านี้ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการเข้าไปร่วมพัฒนาเยาวชนก่อนวัยเรียนในท้องถิ่นชนบททั่วไป เพื่อช่วยลดความเสียเปรียบในด้านต่าง ๆ ของเด็กชนบทให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาในขั้นต่อ ๆ ไป

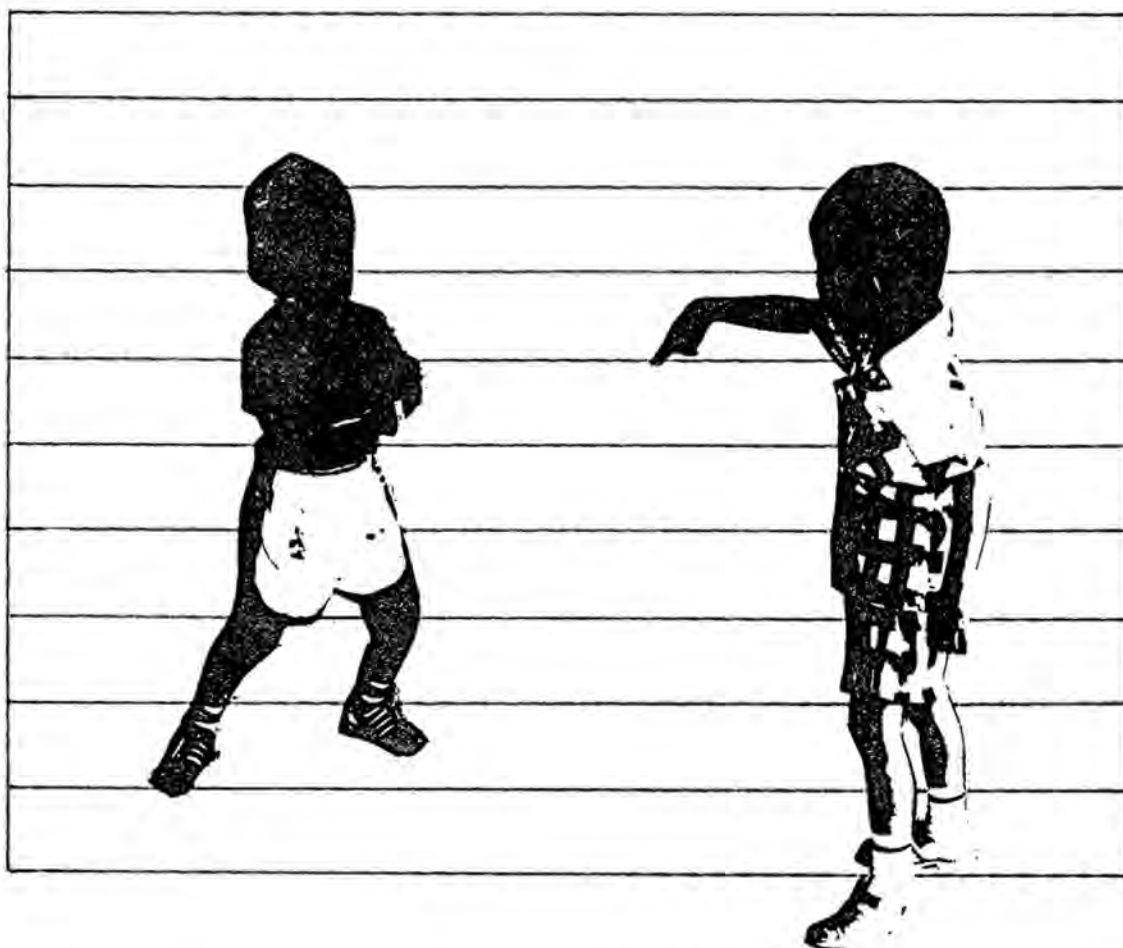

ไทรเน่!

นักศึกษาครูที่ได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียนเหล่านี้ นอกจากสามารถเป็นครูในสถานศึกษาทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังสามารถจะทำงานพัฒนาชุมชนในศูนย์ปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชนได้อีกด้วย

² คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน เรื่องเดียวกัน หน้า 6.7 - 6.17

การจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนนี้ยังอำนวยความสะดวกในด้าน การเรียนการสอนอื่น ๆ อีกเป็นต้นว่า การใช้ศูนย์เป็นแหล่งทดลองสื่อการเรียนการสอน การทดลองของภาควิชาจิตวิทยา และเป็นตัวแทนในการจัดศูนย์เด็กเล่นแก่ชุมชน ยิ่งกว่านั้นการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนยังเป็นการเสริมแต่งการจัดการฝึกหัดครูให้สมบูรณ์แบบอีกด้วย กล่าวคือในสภาพชีวิตการปฏิบัติงานจริง ๆ ครูกับเด็กเป็นของคู่กัน ดังนั้นในการเรียนการสอนนักศึกษาครูจะต้องให้คุ้นเคยกับสภาพและธรรมชาติของเด็ก การที่นักศึกษาได้มีโอกาสคุ้นเคยกับเด็ก ซึ่งเขาจะต้องออกไปเผชิญหรือคลุกคลีทุกวันในอนาคต จึงเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจของผู้ที่จะเป็นครูให้เข้าใจถึงภาระที่จะต้องปฏิบัติในชีวิตการทำงาน

นอกจากจุดมุ่งหมายดังที่กล่าวมาแล้ว การดำเนินโครงการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนและการเปิดสอนภาควิชาอนุบาลศึกษาในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังเป็นการเตรียมครูสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนให้พร้อมสำหรับความต้องการตามนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวดังรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินงานผลิตครูอนุบาลศึกษาก็ดี การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนก็ดี ล้วนแต่เป็นการดำเนินการที่สนองตอบและสอดคล้องสนับสนุนแผนพัฒนาเด็กดังกล่าวแล้ว

แม้ว่าการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในสถาบันการฝึกหัดครูจะอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนสังคมและประเทศชาติมากมายเพียงไรก็ตาม แต่การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาก็มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณแทบทุกวิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครูไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างเพียงพอ วิทยาลัยครูที่ดำเนินการต่างก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง จัดหาเงินมาใช้จ่าย ดังเช่น การดำเนินงานศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนของวิทยาลัยครูกาญจนบุรี ซึ่งได้ดำเนินการเปิดศูนย์มาตั้งแต่ปี 2523 พบว่า เงินที่เริ่มดำเนินการครั้งแรกได้มาจากการขายหุ้นตุ๊กตา ในการจัดนิทรรศการของภาควิชาอนุบาลศึกษา โดยคณาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมกันจัดขึ้น ในการดำเนินงานก็อาศัยเงินจากการเก็บค่าอาหาร ค่าวัสดุอุปกรณ์จากผู้ปกครองของเด็กที่มาเรียน สำหรับด้านอาคารสถานที่นั้น วิทยาลัยครูหลายแห่งมีสถานที่พอดำเนินการไปได้ไม่เดือดร้อนมากนัก ●

บพกา

ฉันฝันถึงวันพรุ่งนี้

ฉันเกิดในค่ายผู้อพยพฮิวารี
 แม่นอนบนพื้นคร่ำฝุ่น พื้นห้องของ
 กระต๊อบโย้เย้
 ท่ามกลางความสกปรกและร้อน
 อับ ฉันร้องออกมาดูโลก

ฉันเรียนรู้ถึงแก่นชีวิตเร็วเกินไป
 เรียนรู้ถึงความจริงอันเจ็บปวดของ
 ความหิวโหย เมื่อนมแม่เหือดแห้ง
 ขณะนี้ฉัน ใส่ผ้าขาววันแห่งความ
 สำคัญ และเดินไปตามท้องถนน

ผู้คนที่อยู่นี้เป็นผู้อพยพ
 คำว่า ผู้อพยพ - ฉัน ได้เรียนรู้ที่จะ
 เกล็ดมัน
 ชื่อที่หมายถึง กระต๊อบหลังเล็ก
 โย้เย้ ฝ้ายจาก หลังคาสังกะสี
 ที่ - ที่ ทุกชีวิตนอนอยู่ท่ามกลาง
 ละอองฝุ่น

ที่..ที่หมายถึงผ้าห่มขาด ๆ คลุมร่างฉัน
 บางส่วน ในยามค่ำคืน
 ที่..ที่หมายถึงส้วมหนึ่งสำหรับสิบห้าครอบครัว
 ที่..ที่หมายถึงท่อระบายเปิดอ้า แหล่งเพาะ
 มาเลเรีย ไทฟอยด์ และความตาย
 ที่..ที่หมายถึงการดิ้นรนอันไม่สิ้นสุด วัน
 แล้ววันเล่า
 ที่..ที่หมายถึงความทุกข์ทรมานสำหรับ
 คนแก่ คนหนุ่มสาว

ผู้คนกล่าวว่า “เสียงหัวเราะออก
 จากปากเราบ่อยเท่ากับเนื้อสัตว์บน โต๊ะ
 อาหาร”

ฉัน ไม่ได้เข้าโรงเรียน มีเด็กไม่
 ก็คนที่เข้าโรงเรียน

พ่อแม่พวกเราอ่านไม่ออก เขียน
 ไม่ได้
 ฉันก็เหมือนกัน

โรงเรียนของฉันคือค่ายค่ายนี้
 มันสอนฉันดีเกินไป เร็วเกินไป
 ว่าชีวิตนี้โหดร้าย - สัตว์ป่า
 จะเข็งใจได้ก็ด้วยความหาญกล้า

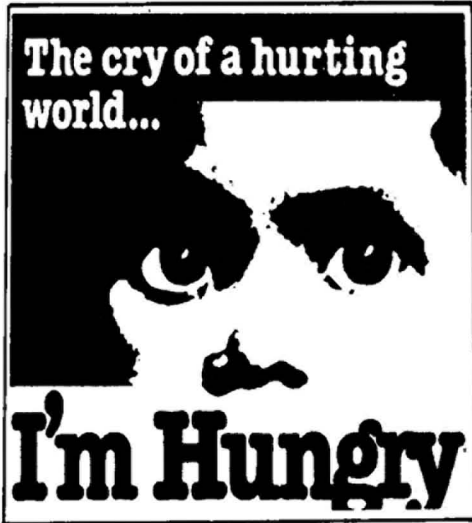
ฉันปรารถนาที่จะกล้าหาญ แต่
 ฉันกลัว

ผู้คนกล่าวว่า เราทั้งหมดจะตาย
 กันทีนี้
 แต่ไม่ใช่พ่อ พ่อพูดว่า
 “วันหนึ่ง มันจะต้องไม่เป็นอย่าง
 นี้”

วันหนึ่งเราจะมีพอกิน
 มีที่อยู่ที่ดีกว่านี้
 และลูก ๆ ของพ่อจะได้เรียนหนังสือ”

พ่อสอนฉันมากที่สุด
 แม้ว่าพ่อเองจะ ไม่รู้ตัวก็ตาม
 พ่อสอนฉัน ให้รู้จักฝัน
 คำพูดของพ่อให้ความหวังกับฉัน
 พรุ่งนี้จะต้องดีกว่า!
 ฝันนี้เป็นสิ่งเดียวที่ฉันมีอยู่

“คำพลอย”

แปลจาก "I Dream of Tomorrow"
 โดย James Greenish ในหนังสือ
 World Vision, Volume 23, Number
 11 January 1979, หน้า 17

ผู้อพยพชาวฮิวารี จำนวนหกหมื่น
 คน อาศัยอยู่ในบังคลาเทศ เป็นเวลาสิบ
 ปีที่พวกเขาต้องเผชิญกับอุทกภัย ความ
 อดอยาก และสงคราม แต่เนื่องจากพวกเขา
 เป็นชนกลุ่มน้อย ความทุกข์ทรมานนั้น
 จึงถูกละเลย

เจมส์ กรีนเนลซ์ เจ้าหน้าที่ของ
 มูลนิธิศุภนิมิต (World vision) ได้เขียน
 บทกวีนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก
 ของเด็กชายอายุ 10 ขวบ มอนซูร์ อาลี
 ผู้ซึ่งเขาทำการสัมภาษณ์เมื่อคราวที่เดิน
 ทางไปบังคลาเทศ

ทางเดิน ของวิทยาลัยครู

รศ. ประกอบ ระกิติ

ข้อเท็จจริงที่ทุกคนยอมรับเกี่ยวกับการผลิตครูก็คือ

สถาบันการฝึกหัดครูเป็นสถาบันประเภทเดียวที่รัฐมอบให้ผูกขาดการผลิตครู เอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันผลิตครู การผลิตครูของสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือทบวงมหาวิทยาลัย ล้วนแต่ผลิตครูให้สอดคล้องและให้เหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ ขามใดประเทศมีความต้องการครูเป็นจำนวนมาก สถาบันการฝึกหัดครูก็ผลิตให้มาก ขามใดที่ประเทศชาติมีความต้องการครูเป็นจำนวนน้อย สถาบันฝึกหัดครูก็จะลดการผลิตลง ดังนั้นการผลิตครูจึงยึดหยุ่นได้ทุกสถานการณ์ มีบุคคลหลายฝ่ายเป็นห่วงวิทยาลัยครู กลัวจะถูกยุบบ้าง กลัวว่าครูอาจารย์จะไม่มีงานทำบ้าง ครูอาจารย์ก็กลัวว่า ตัวเองจะถูกย้ายและโอนบ้าง ความกลัวทั้งหลายที่กล่าวมานี้ ล้วนแต่ตั้งอยู่บนรากฐานของคนที่จิตไม่ว่างทั้งนั้น คนจิตว่างแล้วความกลัวดังกล่าวจะไม่มีผลต่อสถานภาพของคนหรืออาจารย์นั้นเลย

ในแผนพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 กำหนดให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูลดจำนวนการผลิตครูลง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยการคาดคะเนจากข้อมูลปัจจุบัน มีแนวโน้มจะลดลงมาก ดังนั้นความจำเป็นที่ต้องการครูที่สถาบันการผลิตครูผลิตครูให้เป็นจำนวน มาก ๆ จึงมีความจำเป็นน้อยลง

ผลที่เกิดจากลดจำนวนนักศึกษาครูนั้น กระทบต่อสถานภาพของวิทยาลัยครูมากกว่าสถาบันผลิตครูอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะสถาบันฝึกหัดครูซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ถูกกำหนดให้มีหน้าที่ผลิตครูเพียงด้านเดียว ผู้บริหารวิทยาลัยครูหรือผู้บริหารระดับสูงต่างหวั่นเกรงว่า บุคลากรและอาคารสถานที่ที่เหลือเฟือ และลงทุนก่อสร้างไว้เป็นจำนวนร้อย ๆ ล้าน ควรจะจัดการอย่างไร เรื่องการแก้ปัญหาผลกระทบ มีบางท่านคิดว่า หากสามารถแก้ พ.ร.บ.วิทยาลัยครู ให้สอนวิชาชีพอื่น ๆ นอกจากอาชีพครูอย่างเดียวแล้ว คงจะแก้ปัญหาเรื่องบุคลากรในวิทยาลัยครู ซึ่งมีจำนวนมากสามารถใช้อาคารสถานที่ได้อย่างคุ้มค่า หากมองเพียงผิวเผินก็น่าจะแก้ปัญหานี้ได้ อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาวิทยาลัยครู น่าจะมีวิธีอื่นอีก ที่นอกเหนือไปจากการแก้ พ.ร.บ.วิทยาลัยครู สำหรับสถาบันผลิตครูของทบวงมหาวิทยาลัยนั้นคงมีผลกระทบน้อย เพราะเมื่อรัฐมนตรีโยกย้ายให้ลดการผลิตครูระดับปริญญาตรี ก็อาจเปลี่ยนโปรแกรมเปิดสอนระดับปริญญาโทได้ ทั้งนี้เพราะ พ.ร.บ.ของวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ทำได้อยู่แล้ว

ผลกระทบอันหนึ่งมาจากการลดจำนวนนักศึกษาครูของวิทยาลัยครูก็คือ ทำให้วิทยาลัยครูไม่อาจจะรักษาสถานภาพวิทยาลัยให้ดำรงอยู่ได้ เพราะการบำรุงรักษาวิทยาลัย เช่น ค่าซ่อมแซมอาคารสถานที่ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าวัสดุสิ้นเปลือง และค่าน้ำมันหล่อลื่น เงินที่ใช้จ่ายเพื่อการนี้ส่วนหนึ่งและเป็นส่วนสำคัญได้มาจากเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งเรียกเก็บจากนักศึกษาโดยตรง เมื่อลดจำนวนนักศึกษาลง จะทำให้วิทยาลัยแบกภาระเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว เฉพาะเงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ในแต่ละปี ไม่เพียงพอที่จะใช้รักษาสถานภาพวิทยาลัยได้ ปัจจุบันวิทยาลัยครูหลายแห่ง โดยเฉพาะวิทยาลัยที่มีจำนวนนักศึกษาไม่มาก เป็นหนี้ค่าไฟฟ้าเดือนหนึ่งประมาณ 20,000 - 30,000 บาท และยังเป็นหนี้ในเรื่องอื่น ๆ อีก หากปล่อยให้วิทยาลัยเป็นเช่นนี้ สักวันหนึ่งวิทยาลัยอาจจะต้องเลิกกิจการหรือล้มละลายอย่างแน่นอน

วิทยาลัยครูเป็นหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ผลิตครูให้แก่วิทยาลัยครูโดยตรง คงจะล้มละลายได้ยาก ทั้งนี้เพราะรัฐได้ลงทุนสร้างวิทยาลัยครูแต่ละแห่งเป็นเงินไม่ต่ำกว่าร้อยล้านบาท รัฐคงไม่ปล่อยให้วิทยาลัยครูเจาตาย โดยปราศจากการพิจารณาเอาใจใส่อย่างจริงจังจากรัฐบาล และเชื่อมั่นว่า รัฐบาลคงจะต้องหาวิธีการใช้ทรัพยากรบุคคลและอาคารสถานที่ ตลอดจนเครื่องมือที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างคุ้มค่า

ทางเดินของวิทยาลัยครูภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต จะต้องกำหนดให้แน่ชัดลงไปว่า การกิจการสอน วิจัย และบริการวิชาการแก่สังคมนั้นมีขอบเขตเพียงไร โดยเฉพาะในเรื่องการบริการวิชาการแก่สังคมหรือท้องถิ่นนั้นจะทำอะไร และทำอย่างไรจึงจะช่วยรักษาสถานภาพของวิทยาลัยครูไว้ได้ บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่นที่วิทยาลัยครูสามารถทำได้ดี และคิดว่าจะทำได้ผลกว่าสถาบันอื่น ๆ คือ การบริการวิชาการท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย และเสริมความแข็งแกร่งความมั่นคงของชาติ งานลักษณะนี้เป็นงานระดับชาติ เป็นงานต่อเนื่อง และเป็นงานที่จะต้องกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลในท้องถิ่น เช่น ครูระดับประถมศึกษา ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และประชาชนอาชีพต่าง ๆ โดยมีวิทยาลัยครูเป็นแกนกลาง วิทยาลัยครูจะต้องชี้ให้รัฐบาลเห็นด้วย และยอมรับภารกิจด้านบริการวิชาการท้องถิ่น ด้วยการชี้ให้เห็นว่า การต่อสู้ที่จะเอาชนะคอมมิวนิสต์อย่างถาวรนั้น ครูซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากเกือบครึ่งล้าน มีอยู่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล นับว่ามีบทบาทสำคัญ และสามารถทำได้อย่างได้ผล เป็นการช่วยประหยัดงบประมาณที่จะนำไปซื้ออาวุธ และเป็นการลดการสูญเสียชีวิตคนไทยด้วยกัน ครูที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมาตามหมู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่แล้วสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ดังนั้นการใช้วิทยาลัยครูเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางบริการวิชาการท้องถิ่น ด้วยการเพิ่มงบประมาณให้แก่วิทยาลัยครูเพื่อการนี้ จึงเชื่อมั่นว่า ประเทศชาติก็จะเกิดความมั่นคง และวิทยาลัยครูก็จะสามารถรักษาสถานภาพของตนได้ การกำหนดภารกิจบริการวิชาการท้องถิ่น

โดยมีเป้าหมายเพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ด้วยการเสริมสร้างประชาธิปไตยและเสริมความแข็งแกร่ง ความมั่นคงของชาติจึงเป็นงานที่ทำทนายผู้บริหารวิทยาลัย ผู้บริหารกรมการฝึกหัดครู และบริหารชั้นสูง ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์วิทยาลัยครู ก็นับได้ว่ามีส่วนสัมพันธ์กันกับการรักษา สถานภาพของวิทยาลัยโดยส่วนรวม กล่าวคือ อาจารย์วิทยาลัยครูจะสามารถรักษาความนิยมและ ขอบรับจากชุมชนในท้องถิ่นก็ต่อเมื่อ อาจารย์ได้ทำหน้าที่ด้านการสอนและการวิจัยอย่างจริงจัง วิทยาลัยครู ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตครูในอาณาเขต 2 จังหวัด จะต้องกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในท้องถิ่นให้ปรากฏเห็นเด่นชัด และลงมือทำอย่างต่อเนื่องและประสานงานกับหน่วยงาน อื่น ๆ ในพื้นที่ หากทุกวิทยาลัยได้ลงมือกระทำพร้อมกัน 36 แห่งแล้ว สถานภาพอาจารย์วิทยาลัยครูคง จะไม่ต่ำต้อยลงไปกว่าที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากการกำหนดให้ลดการผลิตนักศึกษาครูให้มีปริมาณน้อยลง ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูวิตกว่า ตัวเองจะไม่มีงานทำ กล่าวว่าจะถูกย้ายหรือให้ออนไปสังกัดหน่วยงานอื่น เพราะคิดว่าวิทยาลัยครูคงไม่ ต้องการอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี หรือเพราะคิดว่าตัวเองอายุแก่มากแล้ว วิทยาลัยครูคงไม่ต้องการ จริ่งอยู่การสอนระดับอุดมศึกษานั้น จำเป็นจะต้องใช้อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโท ปริญญาเอก หรือ ปริญญาตรีที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา ถึงอย่างไรอาจารย์ที่มีความวิตก คงไม่ปล่อยให้ตนเองเป็น ไม้ตายซาก (Dead Wood) โดยไม่พยายามเสาะแสวงหาหรือฝึกหาความรู้ใส่ตัวเอง หรือปล่อยให้ ตนเองให้เป็นคนล้าสมัย

ทางออกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนอาจารย์ในวิทยาลัยครู จำเป็นต้องแบ่งอาจารย์ออกเป็น 2 พวก โดยแบ่งตามภารกิจของวิทยาลัย ด้านการสอน วิจัย และบริการวิชาการสังคม อาจารย์ พวกแรกที่มีคุณวุฒิปริญญาโท ปริญญาเอกและปริญญาตรีที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ให้ทำงานด้านการ สอนและวิจัย เพื่อพัฒนาเนื้อหาวิชา Disciphline พวกที่มีวุฒิปริญญาตรีให้ทำหน้าที่บริการ วิชาการท้องถิ่นในเรื่องการเสริมสร้างประชาธิปไตย และการเสริมความแข็งแกร่งความมั่นคงของชาติ หากสามารถกำหนดภารกิจได้เช่นนี้ สถานภาพของอาจารย์วิทยาลัยครู ไม่ว่าจะมียุฒิปริญญาตรีหรือ ปริญญาโทเอก ก็จะสามารถดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างภาคภูมิใจ และเป็นที่ยอมรับของสังคมท้องถิ่น

ในการดำเนินการต่อไป วิทยาลัยครูที่มีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว จะต้องเสาะแสวงหาวิธีการที่ จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งทางบริหารและวิชาการให้จงได้ และจะต้องทำให้การบริหารและวิชาการ เกิดเอกภาพขึ้นภายในกลุ่ม การจะทำให้เกิดพฤติกรรมข้างต้น กลุ่มวิทยาลัยครูจะต้องตกลงกันในการ กำหนดให้วิทยาลัยครูใดวิทยาลัยครูหนึ่งเป็นศูนย์กลางบริหารและวิชาการของกลุ่ม ระดับทรัพยากร บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยบริหารศูนย์กลางกลุ่มวิทยาลัย ศูนย์กลางกลุ่มวิทยาลัยจะทำ หน้าที่เป็นแกนหลัก ส่วนวิทยาลัยอื่น ๆ นั้นทำหน้าที่เป็นวิชาเขต การยอมรับสภาพการณ์เช่นนี้ เท่านั้น.....ที่จะทำให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น จึงจะเป็นจุดเริ่มต้นและจะกลายเป็น จริงในที่สุด

การเตรียมพร้อมทั้งรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น จะเป็นเรื่องบริหารและวิชาการ ตลอดจนการ เตรียมบุคลากรครูอาจารย์ที่ดี จะต้องเริ่มดำเนินการ สร้างความเข้าใจกับผู้บริหารหน่วยเหนือสร้างความเข้าใจกับ ชุมชน ซึ่งแม้จะใช้เวลาก็ต้องยอม ถ้าหากมีการตกลงกันที่จะกำหนดทิศทางให้แน่นอน มีแผนการ มีเป้าหมายแน่ชัด คือวิทยาลัยครูจะต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่มีอิสระ ในลักษณะการรวมกลุ่มวิทยาลัยครูแล้ว สันนิษฐานพัฒนา การศึกษาลบปีที่ 5 (2529) ความฝันที่ประสงค์จะให้วิทยาลัยครูรับใช้ท้องถิ่นและความฝันที่จะให้วิทยาลัยครูช่วย พัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นคงจะต้องเป็นจริง ●

ตุน' ลูกหิน

..โตะซัน..บ่ง
อชากเป็นเอ:ราบ..

ชชท...
..เป็นครู...คับ!

..คนครูแล้วบ่ง..
อชากเป็นเอ:ราบ..

ชชท...
..เป็นอชารณ์..คับ

..คนอชารณ์แล้วบ่ง..
อชากเป็นเอ:ราบ

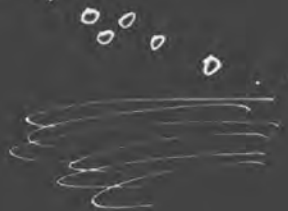
..ชชท...
..เป็นอชารณ์อชารณ์..คับ.

..ทำนอชากให้ผม
เป็นเอ:ไรอชารณ์..

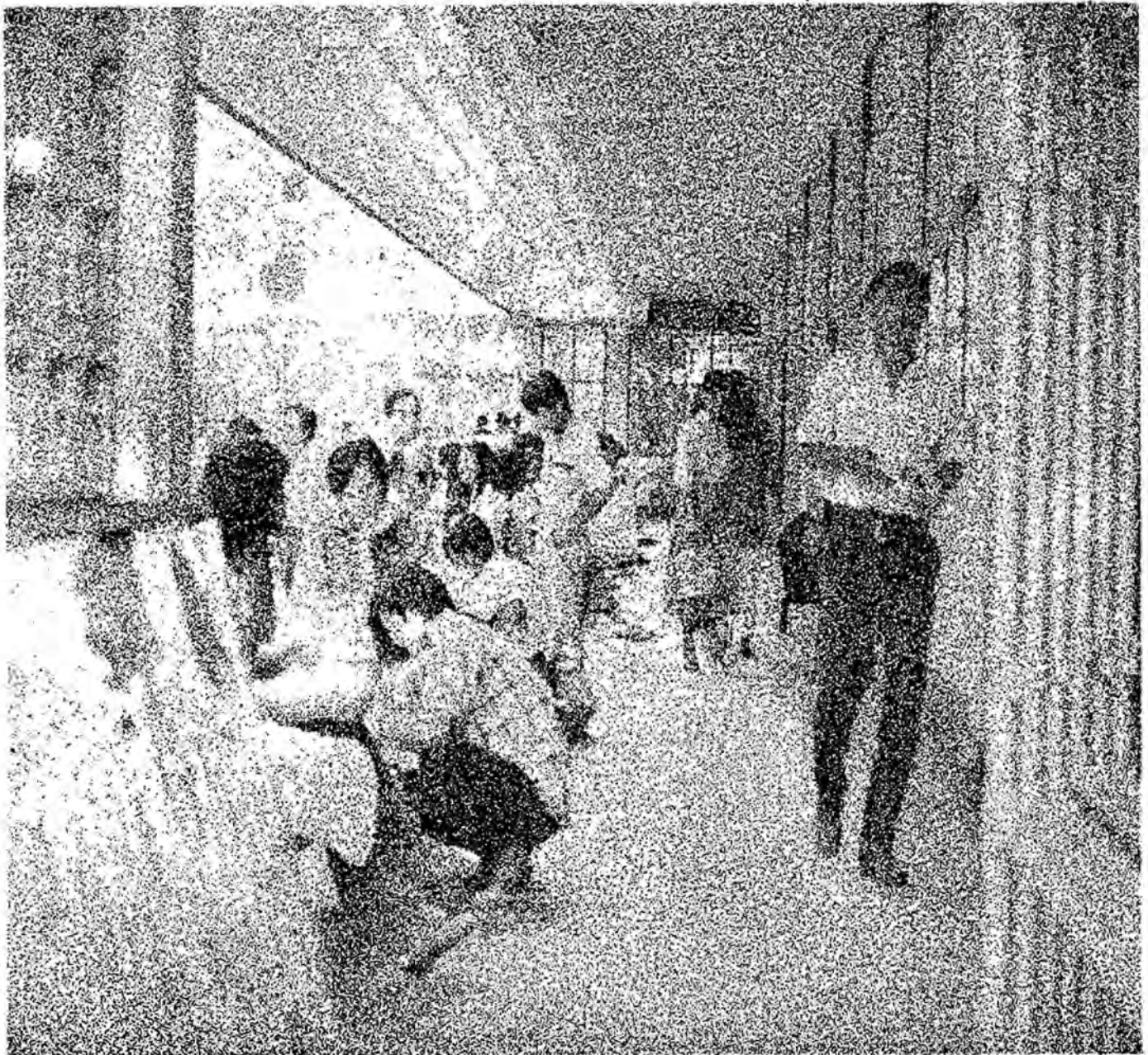

..โตะ อร:บ่า..
พอบบ่า..บ่ง..เป็น..
เป็น..คบ..บ่งบ่งบ่งบ่ง..

เรื่องของคนใน โครงการฝึกหัดครู

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญเสมอ แต่เดี๋ยวก่อนครับ โปรดอย่าเข้าใจว่าผมจะนำเรื่องเหลวไหล ทะเลาะ แก่งแย่ง หรือทุจริตคอร์รัปชันมาตีแผ่ก็หาไม่ เรื่องเหล่านี้ผมไม่สนครับ

คนในความหมายที่เป็นคำกริยา หมายถึง การทำให้ปะปนคละเคล้ากัน เช่น คนหม้อแกง คนขนม ฯลฯ ซึ่งลักษณะอาการที่ทำให้เกิดbung ๆ ทั้งนั้น แต่คนที่ผมจะจาระไนต่อไปนี้ หมายถึง คนซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐตามที่เราท่านพากันยกย่องตัวเอง

คนในกรมการฝึกหัดครู หมายถึง ข้าราชการที่ทำงานอยู่ในกรมการฝึกหัดครู และอย่าคิดว่า คนที่เป็นสัตว์ประเสริฐเหล่านี้จะไม่bungก็หาไม่ จะพบว่าคนเหล่านี้bungทุกวัน ทั้งงานส่วนตัว งานราชการ เรื่องส่วนตัว เรื่องคนอื่น แต่ถ้ามีใครเขาถามว่าคนที่ยung ๆ อยู่นี้ และเป็นข้าราชการในสำนักงานของ กรมการฝึกหัดครูมีเท่าไร ผมว่าหลายคนไม่ทราบ แต่ก็รู้อยู่ว่ามีมาก เพราะสังเกตจากการหาที่นั่ง ที่ทำงานก็แทบจะไม่พอ ทางเดินและระเบียบได้จัดเป็นที่ทำงานไปเกือบหมดแล้ว แสดงว่ามีคนมากก็ bung มากเช่นกัน ลองมาเจงนับดูซิว่า คนที่เห็นหน้ากันอยู่ทุกวัน ๆ มีอยู่เท่าไร ผมได้เจงนับดูแล้วมีทั้งสิ้น 379 คน สถิตินี้รับรองความถูกต้องถึงเพียงวันที่ 15 สิงหาคม 2524 เท่านั้น เพราะหลังจากนี้ไป ความbungจะทำให้จำนวนแปรเปลี่ยนไปอีก ต่อไปนี้เราลองจำแนกคนเหล่านี้ออกไปตามเกณฑ์ต่าง ๆ เท่าที่นึกได้ว่าจะแบ่งเป็นอะไรบ้าง

1. กอง

กองที่มีคนมากที่สุดได้แก่ กองส่งเสริมวิทยฐานะครู รองไปได้แก่ หน่วยงานพิเศษ กองคลัง และกองที่มีคนน้อยที่สุดคือ กองพัฒนาอาคารสถานที่มี 21 คนเท่านั้น

2. เพศ

ในจำนวน 379 คน แบ่งเป็นเพศชาย 140 คน เพศหญิง 239 คน ส่วนกะเทยไม่ปรากฏในข้อมูล

3. น.ส. และนาง

จำนวนเพศหญิง 239 คน มีคนที่นำหน้าด้วยนางสาว 125 คน นำหน้าด้วยคำว่านาง 114 คน แต่นางที่อยู่ร่วมกัน หย่าร้าง และเป็นหม้าย เป็นเรื่องลับ ข้อมูลไม่ปรากฏ

4. เพศชาย: เพศหญิง

สัดส่วนจำนวนเพศชายต่อเพศหญิงทั้งกรม ชาย : หญิง เท่ากับ 1 : 1.70 เมื่อพิจารณาในแต่ละกองพบว่า กองการฝึกหัดครูเพศชายต่อเพศหญิงมีอัตราส่วนสูงสุดคือ ช : หญิง เท่ากับ 1 : 3.14 กองอื่นมีสัดส่วนดังนี้

กองคลัง	ชาย : หญิง	1 : 3.07
กองแผนงาน	ชาย : หญิง	1 : 2.53
กองส่งเสริมฯ	ชาย : หญิง	1 : 1.57
กองการเจ้าหน้าที่	ชาย : หญิง	1 : 1.50
หน่วยงานพิเศษ	ชาย : หญิง	1 : 1.47
สำนักงานเลขานุการกรม	ชาย : หญิง	1 : 0.78
กองพัฒนาอาคารสถานที่	ชาย : หญิง	1 : 0.75

5. การศึกษา

มีผู้ศึกษาล่าเรียนกันมามากน้อยตามอัธยาศัย และโอกาสจำแนกได้ ดังนี้

5.1 การศึกษาสูงสุดระดับมัธยมบริบูรณ์ หรือ มศ.5, ปวช. หรือเทียบเท่า จำนวน 27 คน

5.2 การศึกษาสูงสุด ระดับอนุปริญญา ป.กศ.ชั้นสูง, ปวส., ป.ม. หรือเทียบเท่า จำนวน

57 คน

5.3 การศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี จำนวน 177 คน

5.4 การศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาโท จำนวน 102 คน

5.5 การศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาเอก จำนวน 18 คน

6. การศึกษาต่างประเทศ

จำนวนข้าราชการ 379 คนนี้ มีคนที่เคยไปศึกษาต่างประเทศ และได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรเท่าที่ระบุไว้ในข้อมูลมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 69 คน นอกนั้นจำนวน 310 คน เว้นว่าขดายเกิดในประเทศไทย และกินอยู่ใช้ของคนไทยเป็นส่วนใหญ่

7. ระดับ (ซี)

ข้าราชการทั้ง 379 คน มีเกือบทุกซี ยกเว้นซี 11 (เพราะเขาไม่ให้มี) แบ่งได้ดังนี้

7.1	ระดับ 1	จำนวน	8	คน
7.2	ระดับ 2	จำนวน	25	คน
7.3	ระดับ 3	จำนวน	99	คน
7.4	ระดับ 4	จำนวน	97	คน
7.5	ระดับ 5	จำนวน	81	คน
7.6	ระดับ 6	จำนวน	34	คน
7.7	ระดับ 7	จำนวน	29	คน
7.8	ระดับ 8	จำนวน	3	คน
7.9	ระดับ 9	จำนวน	2	คน
7.10	ระดับ 10	จำนวน	1	คน

8. ตำแหน่งอาจารย์

ข้าราชการที่ทำงานอยู่ในกรมการฝึกหัดครูทั้ง 379 คนนี้
189 คน นอกนั้น 190 คนเป็นข้าราชการ พี.ซี. จี

มีผู้ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ทั้งสิ้น

หมมมคหน้าทีแต่เพียงเท่านี้ รายละเอียดอื่น ๆ สนใจสอบถามกันเอง ●

ทำเนียบหัวหน้าหน่วยงาน กรมการฝึกหัดครู

ตำแหน่ง	ชื่อ	รหัสทางไกล	โทรศัพท์
อธิบดี	นายพะยอม	แก้วกำเนิด	02 2816056
รองอธิบดี (ฝ่ายวิชาการ)	นายพจน์	ธัญญ์พันธ์	" 2810647
รองอธิบดี (ฝ่ายบริหาร)	นายอรุณ	ปรีดีติลก	" 2820850
เลขานุการกรม	นายไพรัช	วนาพรรณณี	" 2820849
ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่	นายประธาน	จันทร์เจริญ	" 2822573
ผู้อำนวยการกองคลัง	นายสมุท	คณาญาติ	" 2822573
ผู้อำนวยการกองแผนงาน	นายวิเชียร	แสนโสภณ	" 2822572
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมฯ	นายวัน	สังขเสอาด	" 2822570
ผู้อำนวยการกองการฝึกหัดครู	นายบุญชู	นาถวงษ์	" 2820846
ผู้อำนวยการกองพัฒนาอาคารฯ	นายจุฬา	พรรณนะแพทย์	" 2820853
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์	นายโอฬาร	โรจน์หิรัญ	" 2820852
อธิการ วค.จันทร์เกษม	นายวิศิษฎ์	ขุมวราวุฒิ	" 5110092 - 3
อธิการ วค.บ้านสมเด็จฯ	นายบุญเลิศ	ศรีหงส์	" 2815470
อธิการ วค.สวนกุหลาบ	นางเรวดี	วงศ์พรหมเมธ	" 2815649
อธิการ วค.พระนคร	นางพึงใจ	สินธวานนท์	" 5211439
อธิการ วค.ธนบุรี	นายวิชา	อัศศาสตร์	" 4651212
อธิการ วค.สวนสุนันทา	นางสมจิต	ธนสุกาญจน์	" 2815470
อธิการ วค.ยะลา	นายสุวัฒน์	มูทเมธา	073 212443
อธิการ วค.สงขลา	นายวิจิตร	จันทร์ภาณุ	074 311210
อธิการ วค.นครศรีฯ	นายกลาย	กระจายวงศ์	075 356544
อธิการ วค.สุราษฎร์ธานี	นายโกสินทร์	รังสยาพันธ์	077 272466
อธิการ วค.ภูเก็ต	นายฉลอง	ภิรมย์รัตน์	076 211959
อธิการ วค.หมู่บ้านจอมบึง	นายรัชช	เขาวปานี	— —
อธิการ วค.กาญจนบุรี	นายนิทัศน์	เพ็ญกษนทด	034 501687

ทำเนียบหัวหน้าหน่วยงาน กรมการฝึกหัดครู

ตำแหน่ง	ชื่อ	รหัสทางไกล	โทรศัพท์
อธิการ วค.เพชรบุรี	นายเสยย์	เกิดเจริญ	032 425118
อธิการ วค.เทพสตรี	นายสุรพันธ์	ยันต์ทอง	036 411029
อธิการ วค.พระนครศรีฯ	นายจำเจริญ	เสกธีระ	035 251196
อธิการ วค.เพชรบุรี ๑	นายลำทอง	บุญช่วย	02 5168226
อธิการ วค.พิบูลสงคราม	นายมังกร	ทองสุชาติ	055 258584
อธิการ วค.เพชรบูรณ์	นายน้อย	สีป้อ	056 711396
อธิการ วค.กำแพงเพชร	นายไสภณ	สุวรรณโชจน์	055 711388
อธิการ วค.นครสวรรค์	นายหอม	กลายานนท์	056 212554
อธิการ วค.อุตรดิตถ์	นายประชุม	มุขดี	055 411096
อธิการ วค.เชียงใหม่	นางสาวบุญจันทร์	วงศ์รักมิตร	053 236138
อธิการ วค.เชียงราย	นายพา	อักษรเสื่อ	054 311713
อธิการ วค.ลำปาง	นายสุวรรณ	นาคพนม	054 218473
อธิการ วค.อุดรธานี	นายจาวีร	เพชรจรัส	042 221169
อธิการ วค.สกลนคร	นายสุนทร	คำไทนด	042 711274
อธิการ วค.เลย	นายประสิทธิ์	กองศาสนะ	042 811663
อธิการ วค.อุบลฯ	นายพล	คำบังสี	045 254471
อธิการ วค.มหาสารคาม	นายประหยัด	ลักษณะงาม	043 711452
อธิการ วค.นครราชสีมา	นายอินทร์	ศรีคุณ	044 242158
อธิการ วค.บุรีรัมย์	นายทองคุณ	หงส์พันธ์	044 611221
อธิการ วค.สุรินทร์	นายบุญจิตต์	ชูทรงเดช	045 511604
อธิการ วค.ฉะเชิงเทรา	นางสาววัชรวิ	หิมพะยะจันทร์	038 511010
อธิการ วค.จันทบุรี	นาย ไพฑูรย์	เจริญพันธุ์วงศ์	039 311534
อธิการ วค.นครปฐม	นายวิเชียร	เมนะเสวต	034 241019

๒๕ กันยายน ๒๕๒๘

๒๗ ปีแห่งการสถาปนา

ครบการฝึกหัดครู

๒๕ กันยายน ๒๕๒๔
ยี่สิบเจ็ดปี
การสถาปนา
กรมการฝึกหัดครู